

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
HARPUT UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YAYINLARI NO: 3

HURUFAT DEFTERLERİNDE
HARPUT
(1690-1812)

Prof. Dr. Enver ÇAKAR
Yrd. Doç. Dr. Celalettin UZUN

ELAZIĞ
2017

Eserin Yazarı: Prof. Dr. Enver ÇAKAR, Yrd. Doç. Dr. Celalettin UZUN

Eserin Adı: Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Yayınlayan Kurum: Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi

Basım Yeri: Elazığ

Basım Tarihi: Nisan 2017

Baskı: Fırat Üniversitesi Matbaası

Baskı Adedi: 250

ISBN: 978-975-394-085-6

Her hakkı mahfuzdur. Yazarlarının izni olmadan tamamen veya kısmen çoğaltılamaz.

İsteme Adresi: Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi
Müdürlüğü, ELAZIĞ

Tlf:0.424.2370000-3839

e-mail: ecakar@firat.edu.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	IX
GİRİŞ	
KONU VE KAYNAKLAR	
1. Konu.....	1
2. Kaynaklar (Hurufat Defterleri).....	3
BİRİNCİ BÖLÜM	
HURUFAT DEFTERLERİNDE HARPUT (1690-1812)	
1. Harput Şehri.....	5
2. Nahiye ve Köyler.....	16
3. Vakıflar.....	20
3.1. Vakıf Gelirleri.....	20
3.2. Vakıf Personeli.....	22
4. Vakıf Müesseseleri.....	24
4.1. Çeşmeler.....	24
4.2. Camiler.....	25
4.2.1. Ağa Camii.....	30
4.2.2. Ahmed Bey Camii.....	31
4.2.3. Esediye (Arslaniye) Camii.....	33
4.2.4. Hacı Osman Ağa Camii.....	38
4.2.5. Haceriye Camii.....	39
4.2.6. Hüseyin Ağa Camii.....	39
4.2.7. Kale Camii.....	39
4.2.8. Kara Sofi (Kara Sofu) Camii.....	42
4.2.9. Kömürcüzâde Seyyid Hacı Yusuf Ağa Camii.....	43
4.2.10. Kurşunlu Camii.....	43
4.2.11. Kürt Mahallesi Camii.....	44

4.2.12. Meydan (Meydan-ı Atik) Camii.....	44
4.2.13. Ortak Camii.....	47
4.2.14. Osman Ağa Camii.....	48
4.2.15. Peygamber Camii.....	49
4.2.16. Sara (Saray) Hatun Camii.....	52
4.2.17. Şerif Ağa Camii.....	54
4.2.18. Ulu Camii (Cami-i Kebîr).....	54
4.2.19. Zahriye Camii.....	59
4.3. Mescitler.....	63
4.3.1. Ağvatlı Mescidi.....	65
4.3.2. Ahi Musa Mescidi.....	65
4.3.2. Ahi Viran Mescidi.....	66
4.3.4. Alaca Mescidi.....	66
4.3.5. Depegöz Mescidi (Hacı İbrahim Mescidi).....	67
4.3.6. Ebutahir Mescidi (Hacı Mansur Mescidi).....	68
4.3.7. Gökçe (Kökçüzade) Mescidi.....	68
4.3.8. Hacı Ahmed Mescidi.....	70
4.3.9. Hacı Mescidi.....	70
4.3.10. Hallaç Mescidi.....	71
4.3.11. Hoca Mescidi.....	71
4.3.12. Kapıcı (Kapıcı) Mescidi.....	73
4.3.13. Kureyşzade Mescidi.....	73
4.3.14. Lor Mescidi.....	74
4.3.15. Salakhane (Salhane) Mescidi.....	74
4.3.16. Tokmak Kapısı Mescidi.....	75
4.4. Tekke ve Zaviyeler.....	75
4.4.1. Ankuzu Baba Zaviyesi.....	77
4.4.2. Hacı Hasan Baba Zaviyesi.....	78

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

4.4.3. Mansuriye Zaviyesi.....	80
4.4.4. Molla Ahmed Peykericî Zaviyesi.....	82
4.4.5. Nâzır Baba Tekkesi.....	84
4.4.6. Şeyh-i Kâinat Tekkesi.....	86
4.4.7. Şeyh Kasım Zaviyesi.....	87
4.4.8. Şeyh Musa Herdi Zaviyesi.....	88
4.4.9. Şeyh Şadıman Tekkesi.....	88
4.4.10. Şeyh Şâdi Zaviyesi.....	88
4.4.11. Taş Pınar Zaviyesi (Şeyh Davud Zaviyesi).....	89
4.4.12. Timurlu Tekkesi.....	90
4.5. Eğitim Kurumları.....	90
4.5.1. Esediye (Arslaniye) Medresesi ve Mektebi.....	92
4.5.2. Hüseyinik Köyü Mektebi.....	93
4.5.3. Koca Ali Ağazâde Hacı Mehmed Ağa Medresesi.....	94
4.5.4. Matlabcı Hacı Mustafa b. İbrahim Mektebi.....	94
4.5.5. Molla Ahmed Peykerici Medresesi.....	95
4.5.6. Mollakendi Köyü Mektebi.....	98
4.5.7. Zahriye Medresesi ve Mektebi.....	98

İKİNCİ BÖLÜM

TRANSKİRİPSİYON VE TIPKIBASIM

1. Hurufat Defterleri Metin Transkripsiyonu.....	101
1.1. 567 Numaralı Defter.....	101
1.2. 1082 Numaralı Defter.....	105
1.3. 1083 Numaralı Defter.....	108
1.4. 1084 Numaralı Defter.....	110
1.5. 1090 Numaralı Defter.....	115
1.6. 1093 Numaralı Defter.....	139
1.7. 1094 Numaralı Defter.....	144

1.8. 1098 Numaralı Defter.....	163
1.9. 1158 Numaralı Defter.....	179
2. Tıpkıbasım.....	188
2.1. 567 Numaralı Defter.....	188
2.2. 1082 Numaralı Defter.....	190
2.3. 1083 Numaralı Defter.....	191
2.4. 1084 Numaralı Defter.....	192
2.5. 1090 Numaralı Defter.....	194
2.6. 1093 Numaralı Defter.....	200
2.7. 1094 Numaralı Defter.....	202
2.8. 1098 Numaralı Defter.....	207
2.9. 1158 Numaralı Defter.....	210
BİBLİYOGRAFYA.....	213
DİZİN.....	217

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nin kısa sürede büyüyüp gelişmesi ve geniş bir coğrafi alan üzerinde hâkimiyet kurmasında askeri başarılarının önemi büyüktür. Ancak sahip olduğu topraklar üzerinde asırlar boyunca varlığını sürdürebilmesinde takip ettiği hoşgörü ve adalet siyasetinin yanı sıra, vakıf müesseselerinin de mühim rolü olmuştur. Zira vakıflar yoluyla ihtiyaç duyulan yerlerde yeni yerleşim birimleri oluşturulduğu gibi, özellikle şehir ve kasabalarda yaşayan ahalinin, din, sağlık, eğitim, konaklama ve ulaşım hizmetleri ile içme ve temizlik işlerinde kullandıkları kaynak sularının yerleşim birimlerine ulaştırılmasında da vakıf müesseseleri önemli vazifeler üstlenmişlerdir. Bir başka ifadeyle, bugün devlet tarafından yürütülen ve kamu hizmetleri niteliği taşıyan birçok vazife vakıflar yoluyla yerine getirilmiştir. Dolayısıyla bütün bu müesseselerde çalışan personelin ücretleri vakıf bütçelerinden karşılandığı gibi, yapıların iç mekânlarının aydınlatılması ve mefruşatından kaynaklanan ihtiyaçları da vakıf gelirleri sayesinde temin edilmiştir. Ayrıca dinî ve sosyal amaçla inşa edilen yapıların korunarak sonraki nesillere ulaştırılmasında yine vakıfların önemli rolü olmuştur.

Bu çalışmanın esas kaynağını oluşturan Hurufat Defterleri, Osmanlı vakıf müesseselerinin işleyişi hakkında kıymetli bilgileri ihtiva etmektedir. Nitekim bu defterler sayesinde, her kazadaki vakıf müesseseleri ve kurucularının isimlerini tespit edebildiğimiz gibi, bu müesseselerde vazife yapan personelin kimlikleri ve maaşları ile zaman içerisinde meydana gelen değişimleri de bu defterler sayesinde takip edebilmekteyiz. Bu bağlamda, Harput'taki cami, mescit, medrese, mektep, zaviye ve tekkelerin isimleri ve bulundukları yerleşim birimlerinin yanı sıra vakıf kurumlarında vazife yapan personelin, babalarıyla birlikte adlarını ve günlük hesabı üzere maaşları ile bunların atama ve azillerine etki eden faktörleri bu defterlerde görebilmekteyiz. Yine bu defterlerde, halkın ikamet ettiği mahalleler ile iktisadi faaliyetlerin cereyan ettiği çarşı, han ve bedesten gibi mekânların isimlerini tespit edebildiğimiz gibi, Harput'un nahiyeleri ile bunlara bağlı olan köyler hakkında da önemli bulgular elde edebilmekteyiz. Dolayısıyla bu defterler, Osmanlı tarihinin olduğu gibi, Harput'un idarî, sosyal ve ekonomik tarihinin tespiti açısından da son derecede önemli kaynaklardır.

Giriş ve iki bölümden oluşan bu eserin Giriş kısmında, çalışmanın konusunu oluşturan Harput'un coğrafi konumu, kısa bir tarihçesi ve Harput üzerine yapılan önemli çalışmalar hakkında bilgi verildikten sonra, Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan Hurufat Defterlerinin özellikleri, muhtevası ve Osmanlı tarihi açısından önemi hakkında tespitlerde bulunulmuştur. Birinci Bölümde, Hurufat Defterlerinde yer alan bilgiler ışığında, 1690-

Enver akar-Celalettin Uzun

1812 yılları arasında Harput Kazası'nın genel durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, Harput şehrinin mekânsal yapısı ortaya çıkartılarak, gündelik hayatın yoğun bir şekilde yaşandığı mahalle, arşı ve pazarlar ile dinî ve sosyal amaçlı vakıf müesseseleri tanıtılmış, bunların işleyişleri ve personel kadroları ile hizmetlerinden kaynaklanan günlük harcamaları hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca Harput Kazası'nın nahiye ve köyleri ile kaza yöneticileri hakkında da bilgiler verilmiştir. İkinci Bölümde ise Hurufat Defterlerindeki metinlerin transkripsiyonu ile metinlerin tıpkıbasımına yer verilmiştir.

Elazığ 2017

Prof. Dr. Enver ÇAKAR

Yrd. Doç. Dr. Celalettin UZUN

KISALTMALAR

b.	: Belge
B	: Receb
Bkz.	: Bakınız
C	: Cemâziye'l-âhir
Ca	: Cemâziye'l-evvel
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
H.	: Hicrî
Haz.	: Hazırlayan
HD	: Hurufat Defteri
HŞS	: Harput Şer'yye Sicili
İA	: İslam Ansiklopedisi
L	: Şevval
M	: Muharrem
N	: Ramazan
nr.	: Numara
R	: Rebiü'l-evvel
Ra	: Rebiü'l-âhir
S	: Safer
s.	: Sayfa
Ş	: Şaban
VGMA	: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşî
vrk.	: Varak
Z	: Zi'l-hicce
Za	: Zi'l-kade

Enver Çakar-Celalettin Uzun

GİRİŞ

KONU VE KAYNAKLAR

1. Konu

Bugün Elazığ ili sınırları içerisinde bulunan tarihî Harput şehri, Doğu Anadolu Bölgesi'nde ve Yukarı Fırat'ın güneyinde yer alan bir plato üzerinde kurulmuştur¹. Doğusunda Bingöl Dağları, batısında Fırat Nehri, kuzeyinde Tunceli dağlık bölgesi ile Fırat Nehri'nin bir kolu olan Murat Nehri, güneyinde ise Güneydoğu Toros Dağları yer almaktadır². Tunceli dağlık bölgesi, en kuzeyde yükseltisi 3900 metreye kadar ulaşan Munzur Dağları ile son bulmaktadır. Güneybatı-kuzeydoğu yönünde düzenli üç sıra şeklinde uzanan Güneydoğu Toroslar'ın yükseltisi ise 2000-2500 metre arasındadır. Sıkışık bir şekilde uzanan dağlar, Dicle ve Fırat vadileri tarafından yoğun bir şekilde parçalanmıştır. Hazar Gölü ve Behrimaz Ovası bu dağlık bölge içine yerleşmiş çukur sahalardan oluşmaktadır³.

Harput, coğrafi konum olarak kuzey, güney, doğu ve batı yönlerinde şehirleri birbirine bağlayan önemli bir geçiş noktasında yer almaktadır. Dolayısıyla bazı yollar vasıtasıyla Kuzey ve Orta Anadolu ile Kuzey Mezopotamya, Kafkaslar, Suriye ve İran'la bağlantılıdır⁴. Ayrıca Harput'un çevresinde tarımsal faaliyetlerin yapıldığı verimli ovalar ve hayvanların beslenebileceği otlakların olması, bu bölgenin önemini bir kat daha artırmıştır. Yine, Fırat ve Murat nehirleri gibi önemli su kaynakları ile Keban ve Ergani madenleri de bu coğrafyaya ayrı bir değer kazandırmıştır⁵. Bundan dolayı Harput, tarihî süreç içerisinde önemli bir yerleşim merkezi olarak birçok devletin ilgi alanına girmiştir⁶.

¹ M. Taner Şengün, *Harput Platosunda Doğal Ortam-İnsan İlişkileri ve Doğal Çevre Planlaması*, Elazığ, 2012, s. 1.

² Recep Yıldırım, "Harput Elazığ Yöresinin Tarihi Coğrafyası", *Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu*, 1, (ed. Enver Çakar), Elazığ, 2013, s. 297.

³ Saadettin Tonbul, "Coğrafi Faktörlerden Yer Şekillerinin Harput'un Kuruluşu, Gelişmesi ve Şehrin Yer Değiştirmesi Üzerine Olan Etkileri", *Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu*, 1, (ed. Enver Çakar), Elazığ, 2013, s. 85-86.

⁴ Recep Yıldırım, "Harput Elazığ Yöresinin Tarihi Coğrafyası", s. 297-298; Kemalettin Köroğlu, *Urartu Krallığı Döneminde Elazığ (Alzi) ve Çevresi*, İstanbul, 1996, s. 2-3.

⁵ Kemalettin Köroğlu, *Urartu Krallığı Döneminde Elazığ (Alzi) ve Çevresi*, s. 3.

⁶ Osmanlı öncesi Harput'un siyasi tarihi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nureddin Arıçoğlu, *Harput Tarihi*, İstanbul, 1964; Besim Darkot, "Harput", *İA*, V/1, Eskişehir, 1997, s. 296-299; Mehmet Ali Ünal, "Harput", *DİA*, 16, İstanbul, 1997, s. 232-235; Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)*, Ankara, 1989; İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, İstanbul, 2013.

Yazılı kaynakların verdiği bilgilere göre, sırasıyla Hititler, Urartular, Romalılar ve Bizanslıların idaresi altında kalan Harput, 7. yüzyılda Müslüman Arapların eline geçmiştir. Bizanslıların 10. yüzyılın ortalarında Araplardan geri aldığı şehir, 1085 yılında Türk beyliklerinden olan Çubukoğullarının, 1115 yılında Artukluların, 1234 yılında da Selçukluların idaresine geçmiştir. 1243 yılında yapılan Köseadağ Savaşı'ndan sonra Moğol-İlhanlı devletinin hâkimiyeti altına giren Harput'a, daha sonra Dulkadir-oğulları, Akkoyunlu ve Safevî devletleri de sırasıyla sahip olmuşlardır⁷.

Osmanlı Sultanı Yavuz Sultan Selim'in Safevî hükümdarı Şah İsmail'e karşı kazandığı Çaldıran Savaşı'ndan sonra 26 Mart 1516 yılında Osmanlı idaresine geçen Harput, askerî ve idarî bakımdan Diyarbakir Beylerbeyliği'ne bağlı bir "Sancak" halinde teşkilatlandırılmış ve merkezden tayin edilen bir "Sancakbeyi"nin yönetimine bırakılmıştır. Harput, idarî ve adlî bakımdan ise "Kaza" statüsünde olup, bir kadı tarafından temsil edilmekteydi⁸. Harput Sancağı, Harput Şehri ile birlikte çevresindeki nahiyelere bağlı çok sayıda köylerden oluşuyordu. Harput'un bu idarî yapısı önemli bir değişime uğramadan 18. yüzyılın sonuna kadar devam etmiştir.

Harput üzerine bugüne kadar çok sayıda çalışma yapılmıştır. Kitap mahiyetinde olanlar içerisinde en eski ve en kayda değer olanı, şüphe yok ki İshak Sunguroğlu tarafından kaleme alınan *Harput Yollarında* adlı 1958 yılında yayınlanan dört ciltlik eserdir. Sunguroğlu'nun Harput'u bütün yönleriyle incelediği bu eseri, 2013 yılında yeniden basılmıştır. Bundan başka, Nureddin Ardıçoğlu'nun 1964 yılında yayınlanan *Harput Tarihi* adlı eseri de Harput'un siyasi tarihi açısından oldukça kıymetlidir.

Osmanlı döneminde Harput'un belirli dönemlerini kapsayan ve ağırlıklı olarak arşiv belgelerine dayalı olarak yapılan çalışmalar da vardır. Bu konuda, Mehmet Ali Ünal'ın *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)* (Ankara, 1989) adlı eseri ile Ahmet Aksın'ın *19. Yüzyılda Harput* (Elazığ, 1999) adlı çalışması ön plana çıkmaktadır. Ayrıca henüz yayınlanmamış olan lisansüstü çalışmalar da vardır. Bu bağlamda, Celalettin Uzun'un *17. Yüzyılda Harput*⁹ ve İbrahim Erdoğan'ın *XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında*

⁷ Besim Darkot, "Harput", s. 296; Mehmet Ali Ünal, "Harput", s. 232-233.

⁸ Sancakbeyi ve kadının yetki ve sorumlulukları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ*, (Çev. Ruşen Sezer), İstanbul, 2004, s. 108-123; İlhan Şahin, "Sancak", *DİA*, 36, s. 97-99; J. Deny, "Sancak", *İA*, X, s. 188-189; İlber Ortaylı, "Osmanlı Devleti'nde Kadı", *DİA*; 24, s. 69-73.

⁹ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ, 2016.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

*Osmanlı Toplumunda Değişim Eğilimleri (Harput Örneği)*¹⁰ adlı Doktora çalışmalarını zikretmek gerekir.

Bütün bu çalışmalar, Harput'taki vakıf müesseselerini ve bunların işleyişini konu alan müstakil bir kitap çalışmasının henüz yapılmadığını göstermektedir. Dolayısıyla Hurufat Defterleri ışığında yapılan bu çalışmanın, Harput'un özellikle 18. yüzyıldaki dinî, ilmî, fizikî ve sosyal yapısının aydınlatılması konusunda ayrı bir değer taşıyacağı açıktır. Yine bu çalışmada, Hurufat Defterlerinde yer alan Harput'a ait kayıtların transkripsiyonu ve tıpkıbasımına da yer verilmesi, kaynak yayını açısından da bu çalışmayı önemli kılmaktadır.

2. Kaynaklar (Hurufat Defterleri)

Osmanlı Devleti'nde toplumun eğitim, sağlık, dinî, kültürel ve sosyal ihtiyaçları vakıflar yoluyla karşılanmaktaydı. Bu nedenle, insanların toplu olarak yaşadıkları mahalle ve köyler, cami, mescit, han, hamam, çeşme, sebil, suyuolları, imaret, şifahane, medrese, mektep, tekke ve zaviye gibi, çeşitli sosyal, kültürel ve eğitim amaçlı kurumlarla donatılmış¹¹, bu kurumlara yapılan her türlü tayin ve terfi işlemleri de merkezde tutulan Hurufat Defterlerinde kayıt altına alınmıştır.

Ruznâme Defterleri olarak da adlandırılan Hurufat Defterleri, Ankara'da Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde yer almaktadır. İçerikleri bakımından Anadolu ve Rumeli olarak iki kısma ayrılan bu defterlerde, çeşitli kurumlara yapılan atama kayıtları, kazalara göre tutulmuş, kazalar da alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Bu nedenle bahse konu olan defterler, Arapçada “*harf*” kelimesinin çoğulu olan “*hurûfât*” kelimesiyle adlandırılmıştır¹². Toplam sayısı 216 olan Hurufat Defteri'nin 149'u Anadolu serisine, 67'si de Rumeli serisine aittir¹³.

Hurufat Defterleri, Osmanlı Devleti'nin sosyal, ekonomik ve şehir tarihi açısından büyük öneme sahiptirler. Bu defterler sayesinde, kazalardaki nahiye, köy, mezra ve mahalle isimlerini tespit edebildiğimiz gibi, mahalle ve köylerde yer alan medrese, mektep, cami, mescit, tekke ve zaviye gibi dinî, ilmî ve sosyal amaçlı yapıların isimlerini, hangi tarihte ve kim

¹⁰ Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 2006.

¹¹ Hasan Demirtaş, “Vakıf Araştırmalarında Kaynak Olarak Hurûfât Defterleri: Kangırı Örneği”, *Vakıflar Dergisi*, 37, Ankara, 2012, s. 48.

¹² Yasemin Beyazıt, “Hurufat Defterlerinin Şehir Tarihi Araştırmalarındaki Yeri”, *History Studies International Journal of History*, 5/1 (2013), s. 42.

¹³ Şerife Eroğlu Memiş, “Osmanlı Toplumsal Tarihi Kaynaklarından Hurûfât Ya Da Askerî Rûznâme Defterleri ve Önemi: Kazâ-i Kudüs-i Şerîf Örneği”, *Vakıflar Dergisi*, 29, Ankara, 2013, s. 120.

tarafından kurulduğunu ve bu kurumlarda çalışan görevliler ile bunların aldıkları ücretleri de tespit edebilmekteyiz. Yine Hurufat Defterlerinde vakıf personelinin atama ve azil gerekçeleriyle, vakıflara gelir sağlamak için yapılan han, hamam, çarşı, fırın, değirmen ve dükkânlar hakkında da bilgi sahibi olabilmekteyiz.

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde Harput Kazası'na ait kayıtların yer aldığı toplam dokuz adet Hurufat Defteri bulunmaktadır. Bunlar, 567¹⁴, 1082¹⁵, 1083¹⁶, 1084¹⁷, 1090¹⁸, 1093¹⁹, 1094²⁰, 1098²¹ ve 1158²² numaralı defterler olup, bu defterlerde Harput Kazası dâhilinde bulunan vakıf kurumlarına yapılan muhtelif atamaların kaydı yer almaktadır. Bu kayıtlar, 1690-1812 yıllarını kapsayan 122 yıllık bir zaman dilimine ait olmakla birlikte, belgelerin çoğu 18. yüzyıla aittir.

¹⁴ Harput'a ait kayıtlar, defterin 49-50. sayfalarında yer almakta ve 1808-1812 yılları arasını ihtiva etmektedir.

¹⁵ Harput'a ayrılan kısım defterin 183. sayfasında yer almaktadır. Kronolojik olarak kayıtlar 1769-1770 yıllarını kapsamaktadır.

¹⁶ Defterin 304. sayfasında 1725-1726 yıllarını ihtiva eden toplam sekiz kayıt yer almaktadır.

¹⁷ Harput Kazası'na ait kayıtlar, defterin 38-41. sayfaları arasında yer almakta ve belgeler 1772-1775 yılları arasını ihtiva etmektedir.

¹⁸ Harput'a ait kayıtlar, defterin 48-58. sayfaları arasında yer almaktadır. Belgelerin tarihi ise 1754-1761 yılları arasını kapsayan yedi yıllık bir dönemdir.

¹⁹ Harput'a ait kayıtlar, defterin 55-56. sayfalarında yer almakta ve 1770-1772 yıllarını kapsamaktadır.

²⁰ Harput Kazası'na ait kayıtlar, defterin 223-230. sayfalarında yer almakta ve 1730-1741 yıllarını kapsamaktadır.

²¹ Bu defterde, Harput Kazası'na ayrılan 185-189. sayfalar arasında çok sayıda kayıt mevcuttur. Bunların en erken olanı 1690, en geç olanı ise 1713 tarihli. Bazı sayfalardaki belgelerde kronolojik sıra gözetilmemiştir. Mesela 186. sayfada 1691-92 (H. 1103) yılına ait kayıtlarla birlikte 1699-1703 (H.1111-1115) yılları arasına ait kayıtlar da vardır. Ancak 1695-1698 ve 1708-1711 yılları arasına ait herhangi bir kayıt mevcut değildir.

²² Harput Kazası'na ait kayıtlar, defterin 199-202. sayfaları arasında yer almaktadır. Bu kayıtlar kronolojik olarak 1774-1780 yıllarını ihtiva etmektedir. Fakat 1778 yılına ait herhangi bir kayıt mevcut değildir.

BİRİNCİ BÖLÜM

HURUFAT DEFTERLERİNDE HARPOT (1690-1812)

1. Harput Şehri

Harput, Osmanlı hâkimiyetine girdiği 1516 yılından 16. Yüzyılın sonlarına kadar idarî, iktisadî, sosyal ve kültürel alanlarda sürekli bir gelişme içinde olmuş; nüfus ve yerleşim birimleri sayısında artış yaşandığı gibi, dinî, sosyal, kültürel ve eğitim amaçlı yeni yapılar da inşa edilmiştir²³. 17. yüzyıla gelindiğinde, savaş, eşkıyalık olayları ve isyanlar nedeniyle imparatorluk genelinde görülen kötü gidişattan²⁴ Harput da nasibini almış, nüfusla birlikte sancaktaki nahiye ve köylerin sayısında da bir miktar azalma olmuştur. Fakat bütün bu olumsuzluklara rağmen şehir, çevresindeki kazalara nazaran önemli bir yerleşim merkezi olma özelliğini de korumuştur. Nitekim kırıkhane, debbağhane (tabakhane) ve iplikhane gibi üretim merkezleri ile çok sayıda ticarî mekân ve tüccarların konakladığı hanların bulunması, 17. yüzyılda Harput'ta canlı bir iktisadî hayatın mevcut olduğuna işaret etmektedir. Harput'a Palu, Sağman ve Pertek gibi çevre kazaların yanı sıra, Kayseri ve Adana gibi şehirlerden gelen tüccarlar da vardı. Ayrıca burası İran'dan İstanbul'a giden tüccarların konaklayarak ticaret yaptıkları merkezlerden biri olma özelliğini de taşıyordu²⁵.

18. yüzyılda toparlanma sürecine giren Harput'ta, gündelik hayat daha ziyade vakıf müesseseleri çevresinde oluşan mahalle, pazar, çarşı ve bedesten gibi kültürel, sosyal ve iktisadî mekânların etrafında cereyan ediyordu. Meydan-ı Atik (Meydan) adıyla anılan cami, iktisadî hayatın merkezindeydi²⁶. Cami civarında, belgelerde *Sûk-ı Sultânî*²⁷ olarak tanınlanan ana çarşı bulunmaktaydı. Caminin bir tarafında *Attarlar Çarşısı*, diğer tarafında da kumaş, bez ve benzeri tekstil ürünleri ile şeker, kahve ve ipek²⁸ gibi ithal ürünlerin satıldığı *Bedesten (Bezzâz Sûku)* yer alıyordu. Bedestenin

²³ Bu yapılar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)*, Ankara, 1989, s. 205-222.

²⁴ Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, I, İstanbul, 2000, s.142; Mustafa Akdağ, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası Celalî İsyanları*, İstanbul,1995, s. 55-60.

²⁵ Celalettin Uzun, *17. Yüzyılda Harput*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Elazığ, 2016, s. 2, 310-311.

²⁶ "Harput Kazâsı sükunda vâki' Meydân-ı 'Atik demekle ma'rûf câmi'-i şerîfde...", *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 52.

²⁷ "Attârlar Çarşısı'nda vâki' bir tarafı Ahmed mülküne ve bir tarafı es-Seyyid Mustafa mülküne ve bir tarafı Meydân Câmiî'ne ve önü Sûk-ı Sultânî bu hudûd ile mahdûd olan mülk dükkânından...", *HŞS, nr. 384*, s. 40/b. 1.

²⁸ *HŞS, nr. 385*, s. 156/b.2.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Mehmed adında başka birine bırakmış, bahse konu olan Mehmed'in berati³² 1732 yılında yenilenmiştir³³.

Harput'ta tekstil imalatçılarına iplik temin eden bir *İplikhane* de vardı³⁴. İplikhanenin bulunduğu bölgede iplikçi esnafına ait dükkânlardan başka ekmekçi ve kebabçı dükkânları da bulunuyordu³⁵. Burada üretilen iplikler, öncelikli olarak Harput esnafına satılıyordu. Zira şehir esnafı tekstil üretiminde kullandıkları ipliklerin dışarıdan gelen alıcılara satılmasından büyük zarar görüyordu³⁶. Bundan dolayı, Harput'tan iplik alarak başka kazalarda satılması ve çulha esnafının da ipliği evlerinde stoklamaları, yani karabor-sacılık yapmaları yasaklanmıştı³⁷.

Şehrin yanı sıra, Harput'un köylerinde de yün, pamuk ve ipekten iplik üretimi yapılıyordu. Buna paralel olarak, Harput şehrinde ve sancak dâhilinde bulunan Bervi, Baskil, Kesrik, Mollakendi, Perçenç ve Tilenzid adlı köylerde boyacılık sektörü de gelişmişti³⁸. İpekçiliğin olması, Harput'un köylerinde dut yetiştiriciliğinin de yaygın olarak yapılmasına zemin hazırlamıştır.

18. yüzyılda Harput'ta barut üretimi ve ticaretinin yapıldığına dair işaretler de vardır. Nitekim ana çarşıda yer aldığı anlaşılan baruthanedeki dükkânlardan birinin kirası Ahi Musa Mahallesi'ndeki Hacı Ahmed Mes-cidi'nde vazife yapan imamın maaşı için tahsis edilmişti³⁹.

Harput'ta yük ve binek hayvanlarında kullanılan eyer ve diğer koşum takımlarının yapıp satıldığı bir *Saraçhane*⁴⁰ ile pabuç imal edip satan esnafın örgütlendiği bir *Pabuççular Çarşısı*⁴¹ da bulunmaktaydı. Pabuççular çarşısı, şehrin ana çarşısına yakın bir mevkide, bedestenin hemen yanında

³² Berat: Bir tayini, bir vazife veya muafiyetin verildiğini gösteren, üzerinde padişahın tuğrası bulunan belgedir. Mübahat S. Kütükoğlu, "Berat", *DİA*, 5, s. 472.

³³ "Harput sûkunda Seyyid Mustafa ferâğından hasbî bazarbaşı Mehmed'e tecdîd". *VGMA, HD, nr.1094*, s. 226.

³⁴ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 53.

³⁵ *HŞS, nr. 38244-VI*, s. 118/b.2.

³⁶ Celalettin Uzun, *17. Yüzyılda Harput*, s. 316.

³⁷ *HŞS, nr. 38244-II*, s. 21/b.2.

³⁸ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 51,53; *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55, 56; *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 226, 227, 229; *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 189; *VGMA, HD, nr.1158*, s. 200; *VGMA, HD, nr.1084*, s. 38, 39.

³⁹ "Harput'da vâki' Ahi Musa Mahallesinde Hâcî Ahmed müceddeden bina eylediği mescid-i şerifde imâm olanlara iplikhânede bir bâb dükkân icâresinden yevmî üç akçe vazife ile ve üç akçe ile sûkda barudhâne dükkânından almak üzere vakf şart idüb...", *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 53. Ayrıca bkz. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

⁴⁰ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 57.

⁴¹ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 50,57.

yer alıyordu⁴². Saraçhane ve pabuççular esnafının ihtiyaç duyduğu deri hammaddesi ise tabakhanede (debbâğhane) faaliyet gösteren dericiler esnafı tarafından sağlanıyordu⁴³. Ayrıca kasaplar için hayvan kesiminin yapıldığı bir salhane (Salahhane) de olup, burada halka ve esnafa hizmet veren bir mescit de bulunmaktaydı⁴⁴.

Harput'ta esnafların en üst yöneticisi olarak bir “Şeyh-i Seb’a⁴⁵” görev yapıyordu. 1704 yılında bu vazifeyi yürüten Yusuf vefat ettiğinden yerine Ali⁴⁶, 1726 yılında vefat eden Mehmed’in yerine de Molla Mustafa tayin edilmiştir⁴⁷. Ayrıca Harput'ta her esnaf grubunun da bir şeyhi yani yöneticisinin olduğu açıktır. Fakat Hurufat Defterlerinde bunlara dair herhangi bir atama kaydı mevcut değildir⁴⁸.

Harput şehrinde ikamete ayrılmış olan alanlara “mahalle” deniyordu. Şehrin çok sayıda mahallesi⁴⁹ olmakla birlikte, Hurufat Defterlerinde sadece, Ağa⁵⁰, Ahi Musa⁵¹, Ahmed Bey⁵², Hacılar⁵³, Hoca⁵⁴, Kürt⁵⁵, Meydan-ı Atık⁵⁶ (Meydan⁵⁷), Sarahatun⁵⁸ ve Tokmak Kapısı⁵⁹ adlı dokuz mahalleden bahse-

⁴² Celalettin Uzun, *17. Yüzyılda Harput*, s. 86.

⁴³ Harput'ta tabakhanenin bulunduğu bölge *Tabakhane Mahallesi* olarak bilinmekteydi. Bkz. Celalettin Uzun, *17. Yüzyılda Harput*, s. 44.

⁴⁴ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

⁴⁵ Şeyh-i Seb’a, Osmanlı Devleti’nde inşaat sektörü dışında kalan debbağ, pabuşçu, basmacı, boyacı, çulha, kazzâz, terzi, saraç, yorgancı, keçeci, çankar, demirci, nalbant, bakırcı, kalaycı, dökmeçi, kuyumcu, bıçakçı, nalçacı, ahçı, bahçeci, attâr, tüfenkçi, mumcu ve berber gibi esnafın genel lideri konumundaydı. Mehmet Demiryürek, “Şeyh-i Seb’alılık Kurumu ve Osmanlı Esnaf Teşkilatı İçindeki Yeri”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 66 (2013), s. 22.

⁴⁶ VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.

⁴⁷ VGMA, HD, nr. 1083, s. 304.

⁴⁸ Mesela Antakya’ya ait kayıtlarda, esnaf şeyhlerinin de atanma veya berat yenilemelerini görmek mümkündür. Bkz. VGMA, HD, nr. 530, s. 196; VGMA, HD, nr. 531, s. 121; VGMA, HD, nr. 1056, s. 169.

⁴⁹ 16. yüzyılda Harput şehrinin toplam olarak 25 mahallesi mevcut olup bunlar; Kaya, Hoca Hasan, Aşçı, Börekçi Pir Mehmed, Kadı Kayası, Saray Hatun, Hanke, Mescid-i Cuma, Hacı Satılmış, Mescid-i Muzafferiddin, Mescid-i Ortak, Mescid-i Cedid, Monla Seyyid Ahmed, Mescid-i Zahirîye (Zahriye), Mescid-i Ahi Musa, Mescid-i Müderris, Câmî-i Kebir, Mescid-i Arslaniye, Mescid-i Atık (Meydan), Mescid-i Alaca, Mescid-i Ahmed Bey, Sinabud, Norsis, Gürcü Bey ve Şehroz adlı mahallelerdi. Bkz. Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)*, s. 204.

⁵⁰ VGMA, HD, nr. 1090, s. 49, 56.

⁵¹ VGMA, HD, nr. 1090, s. 53; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

⁵² VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.

⁵³ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

⁵⁴ VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.

⁵⁵ VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

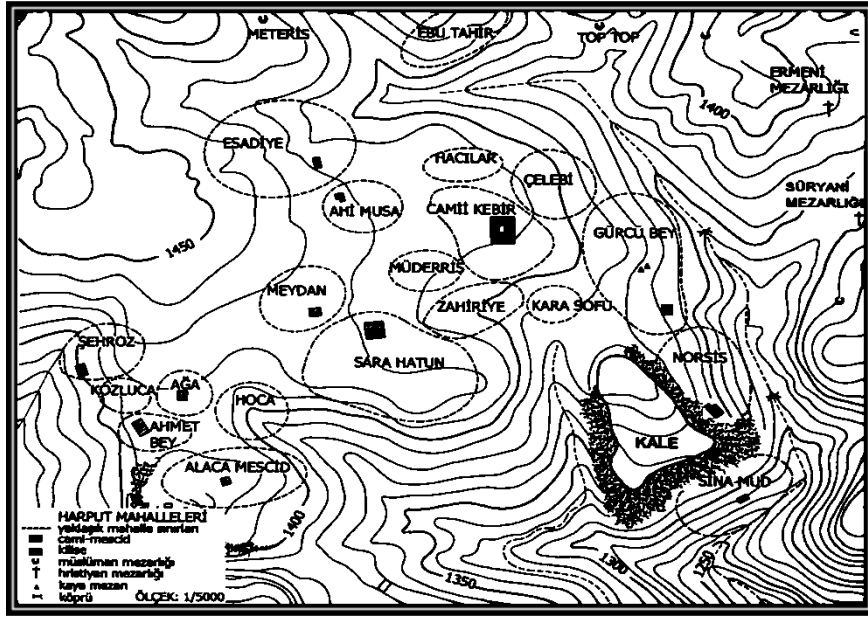
⁵⁶ VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵⁷ VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

dilmektedir. Bu mahallelerin yedisi 16. yüzyılda da mevcut olup, *Tokmak Kapısı* ve *Kürt* adlı iki mahalle ise sonraki yıllarda kurulmuştur. Fakat bunların ikamet alanı olmayıp, herkes tarafından bilinen mevki adları veya az nüfuslu küçük yerler olması da söz konusudur. Zira sonraki yıllarda Harput'ta bu isimde mahallelere rastlanmamaktadır.

Plan 1: Harput'un Mahalleleri (Kaynak: Veli Sevin-Necla Arslan Sevin-Haydar Kalsen, *Harput Kale Mahallesinde Osmanlı Yaşamı*, İstanbul, 2011, s. 52.)

Harput'ta gündelik hayat içerisinde önemli yer tutan yapılardan biri de adalet ve belediyeçilik hizmetlerinin yürütüldüğü, her türlü denetim ve noter işlerinin görüldüğü mahkeme binasıydı. Kadıların yönetiminde olan mahkemelerin, camilerde veya kadıların hususi evi ya da yakınında olduğu yaygın bir kanı olmakla birlikte⁶⁰, Harput'ta davaların görüldüğü müstakil bir mahkeme binasının olduğuna dair kuvvetli deliller vardır. Mesela 1654 yılında Harput'ta yeni mahkeme binasının inşası için yapılacak masrafların

⁵⁸ VGMA, HD, nr, 567, s. 50.

⁵⁹ VGMA, HD, nr, 1094, s. 224.

⁶⁰ Ekrem Tak, *Diplomatik Bilimi Bakımından XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri ve Gelişimi*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2009, s. 36.

bir bölümü Herdi Aşireti ahalisine tevzi edilmiştir⁶¹. Fakat arşiv belgelerinde bu binanın hangi mevkide bulunduğu belirtilmemiştir⁶².

Öte yandan, Hurufat kayıtlarında dönemin kadı ve naiplerinin isimleri görülebildiği gibi, bunların vakıf müesseselerine yapılan atama ve azillerdeki rolleri de tespit edilebilmektedir. Yine bu defterler sayesinde Harput'ta görev yapan kadı ve naiplerin görev süreleri hakkında da fikir sahibi olmak mümkündür. Bu bağlamda, Harput Mahkemesinde yargı makamını temsil eden kadıların görev sürelerinin genellikle bir yıl olduğu söylenebilir. Fakat daha az süre görev yapan kadıların olduğu da vakidir. Mesela 1740 yılında Harput'ta kadılık yapan Seyyid Osman, Seyyid Mustafa ve Seyyid Abdurrahman'ın görev süreleri bir yıldan azdır (bkz. Tablo-1). Bazı kadılar ise aralıklı olarak iki veya üç kez bu makama atanmışlardır. Mesela Seyyid Mustafa ismine farklı tarihlerde üç defa rastlanmaktadır⁶³.

Tablo-1: Hurufat Defterlerine Göre Harput Kadıları (1691-1769)

Harput Kadıları	Görev Tarihi ⁶⁴
İsa ⁶⁵	1691 (Haziran/Temmuz)
Abbas ⁶⁶	1691 (Ağustos/Eylül)
İsmail ⁶⁷	1693 (Temmuz/Ağustos)
Mehmed ⁶⁸	1694 (Ocak/Şubat)
Seyyid Mustafa ⁶⁹	1702 (Mart)-1703 (Şubat/Mart)
İbrahim ⁷⁰	1703/1704

⁶¹ Enver Çakar, *Elazığ Baskıl Yöresi Aşiretleri*, Ankara, 2012, s. 291.

⁶² Harput Mahkemesi ve işleyişi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İbrahim Erdoğan, "Harput Mahkemesinde Görülen Niza Davaları Üzerine Bazı Değerlendirmeler (1661-1693)", *Akev Akademi Dergisi*, 11/33, Ankara, 2007, s. 157-177; Celalettin Uzun, *17. Yüzyılda Harput*, s. 200-210.

⁶³ 1757 yılında görev yapan Seyyid Mustafa'nın başka biri olması da muhtemeldir. Zira kimliklerinde seyyid olmalarının dışında, ayırt edici başka bir özellik belirtilmemiştir.

⁶⁴ Kadıların görev tarihleri, atandıkları tarih olmayıp görevde bulundukları tarihtir. Zira Hurufat Defterlerinde kadı ve naiplerin atanma ve azilleri yer almaz. Yaptıkları arzlar sebebiyle defterlerde isimlerine yer verilmiştir. Ayrıca çoğu belgede tarih düşülürken gün belirtilmediği için belgenin tam olarak hangi aya ait olduğu da tespit edilememektedir. Bundan dolayı bu tür tarihler 1737 (Kasım/Aralık) veya 1730/1731 (Aralık/Ocak) şeklinde belirtilmiştir.

⁶⁵ VGMA, HD, nr.1098, s. 185.

⁶⁶ VGMA, HD, nr.1098, s. 185.

⁶⁷ VGMA, HD, nr.1098, s. 189.

⁶⁸ VGMA, HD, nr.1098, s. 189.

⁶⁹ VGMA, HD, nr.1098, s. 186.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Musa ⁷¹	1706/1707 (Aralık/Ocak)
Seyyid Ömer ⁷²	1725 (Haziran/Temmuz)
Mustafa ⁷³	1730/1731 (Aralık/Ocak)-1731 (Temmuz/Ağus.
Yusuf ⁷⁴	1732 (Şubat/Mart)-1732/1733 (Aralık/Ocak)
Ahmed bin Muhammed ⁷⁵	1733 (Ekim/Kasım)-1734 (Ekim/Kasım)
Şeyhi ⁷⁶	1735 (Temmuz-Eylül)
Şeyh Muhammed ⁷⁷	1737 (Kasım/Aralık)
İbrahim ⁷⁸	1738-1739
Seyyid Osman ⁷⁹	1740 (Ocak/Şubat)
Seyyid Mustafa ⁸⁰	1740 (Eylül/Ekim)
Seyyid Abdurrahman ⁸¹	1740 (Eylül/Ekim)
Seyyid Mustafa ⁸²	1740 (Kasım/Aralık)-1741 (Ekim/Kasım)
Ahmed Efendi ⁸³	1756 (Mart)
Mevlana Seyyid İbrahim Efendi ⁸⁴	1757 (Ocak-Temmuz)
Seyyid Mustafa Efendi ⁸⁵	1757 (Haziran-Ekim)
Seyyid Rahmetullah Efendi ⁸⁶	1757 (Kasım/Aralık)

⁷⁰ VGMA, HD, nr.1098, s. 186.

⁷¹ VGMA, HD, nr.1098, s. 188.

⁷² VGMA, HD, nr.1083, s. 304.

⁷³ VGMA, HD, nr.1094, s. 223-224.

⁷⁴ VGMA, HD, nr.1094, s. 225-226.

⁷⁵ VGMA, HD, nr.1094, s. 227.

⁷⁶ VGMA, HD, nr.1094, s. 227.

⁷⁷ VGMA, HD, nr.1094, s. 228.

⁷⁸ VGMA, HD, nr.1094, s. 228. 1758 Şubat veya Mart tarihli bir kayıta kadı olarak İbrahim'in adı geçse (bkz. VGMA, HD, nr.1094, s. 229) de arzı daha önceki bir tarihte olmalıdır. Zira Ocak 1740 tarihinde Harput kadısı Seyyid Osman idi.

⁷⁹ VGMA, HD, nr.1094, s. 229.

⁸⁰ VGMA, HD, nr.1094, s. 229.

⁸¹ VGMA, HD, nr.1094, s. 229.

⁸² VGMA, HD, nr.1094, s. 229.

⁸³ VGMA, HD, nr.1090, s. 49.

⁸⁴ VGMA, HD, nr.1090, s. 51-53.

⁸⁵ VGMA, HD, nr.1090, s. 53-54.

Hacı Hasan Efendi ⁸⁷	1758 (Ekim)
Seyyid Ahmed ⁸⁸	1758 (Kasım/Aralık)
Ahmed Muharremzade ⁸⁹	1760 (Ağustos)
Seyyid Yakup ⁹⁰	1769 (Eylül/Ekim)

Tablo-2: Hurufat Defterlerine Göre Harput Naipleri (1699-1812)

Harput Naipleri	Görev Tarihi
Ahmed ⁹¹	1699 (Ağustos/Eylül)
Feyzullah ⁹²	1700 (Ocak)
Seyyid Ali ⁹³	1726 (Ocak/Şubat)-1726 (Temmuz/Ağustos)
Muhammed ⁹⁴	1735 (Ocak)-1735 (Haziran/Temmuz)
Muhammed ⁹⁵	1736/1737 (Aralık/Ocak)
Hacı Ali ⁹⁶	1754/1755 (Aralık/Ocak)
Mehmed ⁹⁷ /Mehmed Efendi ⁹⁸	1755 (Ocak/Şubat)-1755/1756 (Aralık/Ocak)
Seyyid Muhyiddin Efendi ⁹⁹	1756 (Mart)
Mehmed Efendi ¹⁰⁰	1758 (Ocak/Şubat)
Seyyid Bilal ¹⁰¹	1769 (Haziran-Eylül)

⁸⁶ VGMA, HD, nr.1090, s. 54. Kasım 1758 tarihli iki ayrı kayıta, Harput kadısı olarak yine Rahmetullah Efendi'nin adı geçmektedir (bkz. VGMA, HD, nr.1090, s. 56-57). Fakat arzı bu tarihten önce olmalıdır. Zira Ekim 1758'de Harput kadısı Hasan Efendi idi.

⁸⁷ VGMA, HD, nr. 1090, s.56-58. Ekim veya Kasım 1759 tarihli bir kayıta Hasan Efendi'den naip olarak bahsedilmekte (bkz. VGMA, HD, nr. 1090, s. 58) ise de doğrusu kadı olmalıdır. Zira bir önceki kayıta Hasan'ın unvanı yine kadıdır.

⁸⁸ VGMA, HD, nr. 1090, s.56.

⁸⁹ VGMA, HD, nr.1090, s. 58.

⁹⁰ VGMA, HD, nr.1082, s. 183.

⁹¹ VGMA, HD, nr.1098, s. 186.

⁹² VGMA, HD, nr.1098, s. 186.

⁹³ VGMA, HD, nr.1083, s. 304.

⁹⁴ VGMA, HD, nr.1094, s. 227.

⁹⁵ VGMA, HD, nr.1094, s. 228.

⁹⁶ VGMA, HD, nr.1090, s. 48.

⁹⁷ VGMA, HD, nr.1090, s. 48-49. Mehmed için aynı sayfada kadı unvanı da kullanılmıştır. Fakat doğrusu naib olmalıdır. Bkz. VGMA, HD, nr.1090, s. 48.

⁹⁸ VGMA, HD, nr.1090, s. 48.

⁹⁹ VGMA, HD, nr.1090, s. 49.

¹⁰⁰ VGMA, HD, nr.1090, s. 54.

¹⁰¹ VGMA, HD, nr.1082, s. 183.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Musa ¹⁰²	1770 (Ocak/Şubat)
Seyyid Bilal ¹⁰³	1770 (Kasım/Aralık)
Hafız Yusuf ¹⁰⁴	1771 (Nisan/Mayıs)
Seyyid Bilal ¹⁰⁵	1771 (Nisan/Mayıs)-1775 (Mayıs)
Hacı Mustafa Hulusi ¹⁰⁶	1808 (Ağustos)
Seyyid Hasan Şevki ¹⁰⁷	1809 (Ocak)-1811 (Ağustos)
Hacı Hâfız Mustafa ¹⁰⁸	1812 (Şubat)

18. yüzyılda Harput'a atanan kadıların mühim bir kısmı bizzat görev mahalline gitmeyerek yerlerine naip tayin etmişlerdir¹⁰⁹. Bu naiplerin görev süreleri de kadılarla aynıdır. Fakat bunlar içerisinde özellikle Seyyid Bilal adlı naip, uzun süre bu görevde kalmış olmasıyla dikkat çekmektedir. Nitekim Seyyid Bilal, 1769 yılında görev yaptığı gibi, 1770 yılında ikinci defa, 1771 yılında ise üçüncü defa bu göreve atanmıştır. Şayet arada başka bir atama yoksa, naiplik vazifesi 1775 yılına kadar aralıksız devam etmiştir (bkz. Tablo-2). Öyle anlaşıyor ki, yeni atanan kadılar da Seyyid Bilal'i naip olarak görevlendirmede bir sakınca görmemişlerdir.

Harput'ta kadı ve naiplik vazifesini yürütenler arasında seyit (seyyid) olanların sayısı oldukça fazlaydı. Mesela kadılardan Mustafa, Ömer, Osman, Abdurrahman, Rahmetullah ve Yakup, naiplerden de Ali, Muhyiddin Efendi, Bilal ve Hasan Şevki seyyid idiler. Ayrıca Harput'ta 1770'li yıllarda dinî konularda fetva veren Müftü Hacı Osman Efendi¹¹⁰ ile yerine atanan Mehmed Said Efendi¹¹¹ de seyit kökenliydi.

¹⁰² VGMA, HD, nr.1082, s. 183.

¹⁰³ VGMA, HD, nr.1093, s. 55.

¹⁰⁴ VGMA, HD, nr.1093, s. 55.

¹⁰⁵ VGMA, HD, nr.1093, s. 55; VGMA, HD, nr.1084, s. 38-41.

¹⁰⁶ VGMA, HD, nr.567, s. 49-50.

¹⁰⁷ VGMA, HD, nr.567, s. 49.

¹⁰⁸ VGMA, HD, nr.567, s. 50.

¹⁰⁹ 18. yüzyılda kazaların naiplerle yönetilmesi anlayışı iyice benimsenmiştir. Yerli kişilerden naip atanması yasak olmakla birlikte buna riayet edilmediği de oluyordu. Bir kadı naip tayin ederken, naip tayin ettiği kişiye tayin tarihini, kısmet-i askeriye ile birlikte kazayı zaptetmesini ve şer'î hususlara göre kararlar vermesini de söylerdi. Yücel Özkaya, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı*, Ankara, 1985, s. 211.

¹¹⁰ Erzurum valisi ve Kars cânibi serdarı olan Vezir Hâfız Mustafa Paşa ve Harput naibine hitaben 1772 yılı başlarında yazılan fermanın anlaşıldığına göre, Harput sakinlerinden Çöteliogulları İsmail, Hacı Ahmed, Mehmed, Hacı Ebubekir ve Mahmudoğlu Mustafa'nın avenelerinden Ömer, Güdüköğlu Tahir, Keşşafioğlu Ahmed, Alaybeyioğlu Ömer ve Kurdoğulları'ndan Hacı Hüseyin ve Ali, Sakallioğulları'ndan Mehmed, Abdurrezzak ve İlyas, Hakimoğlu Hasan, Hamidili Hacı Hüseyin ve sair eşkıyalar Harput Müftüsü Seyyid

Hurufat Defterlerinde Harput Mahkemesinde görev yapan ve kayıtları tutan bazı kâtiplerin adları da tespit edilebilmektedir. Mesela mahkeme kâtibi olan Seyyid Ahmed, 1705 yılında görevini oğlu Seyyid Ömer'e devrederken¹¹², Feyzullah adlı kâtibin yerine de oğlu Mehmed Rüşdi atanmıştır¹¹³. Yine mahkemede görev yapan bir mukayyid de vardı. Seyyid Mehmed artık vazifesini yapamayacak derecede yaşlandığı için 1803 yılında kendi rızasıyla yerine oğlu Seyyid Ömer atanmıştır¹¹⁴. Dolayısıyla kâtiplik ve mukayyidlik vazifelerinin de bir dönem babadan oğula intikal ettiği söylenebilir.

18. yüzyılda Harput Kalesi bütün ihtişamıyla fonksiyonunu sürdürmeye devam ediyordu. Kalenin yönetiminden sorumlu olan bir dizdarın olması¹¹⁵, onun emrinde çalışan kale erleri ve topçuların olduğunu da işaret etmektedir. Nitekim 17. yüzyılda Harput'tu ziyaret eden Evliya Çelebi, kalede dizdardan başka, topçular ve kale erlerinin olduğundan da söz etmektedir¹¹⁶. Bunlardan başka, kalenin bakım ve onarımından sorumlu olan bir mimarı da vardı. Mesela 1703 yılı başlarında Melanis isimli bir gayrimüslim kalede mimar olarak görev yapıyor ve hizmetine karşılık olarak da günlük hesabı üzere üç akçe ücret alıyordu. Melanis'den önceki kale mimarı ise onun babası olan Hacik'ti ve kendi iradesiyle vazifesini oğlu Melanis'e bırakmıştı¹¹⁷.

Harput'ta kale içerisinde Kale Camii¹¹⁸ ve Hüseyin Ağa Camii¹¹⁹ adlarını taşıyan iki ayrı ibadet mekânı bulunmaktaydı. Evliya Çelebi'nin bunlardan sadece kadim olanından, yani Kale Camii'nden bahsetmesi, Hüseyin Ağa Camii'nin 17. yüzyılın sonlarında veya 18. yüzyılın başlarında yapıldığını göstermektedir. Kaledeki bu ibadethanelerde görev yapan imam, müezzin ve hatipler olduğu gibi, kale içinde meskûn nüfus da vardı. Zira Evliya Çelebi kale içinde bin kadar hanenin mevcut olduğunu ifade

Osman Efendi ile oğlu Abdullah ve yeğeni İbrahim'i, dört hademesiyle birlikte katledip mal ve eşyalarını gasbetmişlerdir. Bkz. *HŞS*, nr. 38244-V, v. 29b.

¹¹¹ *HŞS*, nr. 38244-V, v. 51b.

¹¹² *VGMA*, *HD*, nr. 1098, s. 188.

¹¹³ Mehmed Rüşdi'nin Ekim 1704 (*VGMA*, *HD*, nr. 1098, s.187), Aralık 1731 (*VGMA*, *HD*, nr. 1094, s. 225) ve Ocak 1757 tarihlerinde berati yenilenmiştir. *VGMA*, *HD*, nr. 1090, s. 52.

¹¹⁴ *VGMA*, *HD*, nr. 1098, s. 187.

¹¹⁵ Kaledeki cami imamının görevini bırakması üzerine, kale dizdarı İsmail'in arzıyla yerine günlük bir akçe ücretle Hüseyin atanmıştır (*VGMA*, *HD*, nr. 1098, s. 185). İsmail Ağa 1693 yılı başlarında da kale dizdarı olarak vazife yapıyordu. *HŞS*, nr. 391, s. 55.

¹¹⁶ Evliya Çelebi b. Derviş Mehmed Zıllı, *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi*, 3. Kitap, (Haz. Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı), İstanbul, 1999, s. 135.

¹¹⁷ *VGMA*, *HD*, nr.1094, s. 223.

¹¹⁸ *VGMA*, *HD*, nr.1158, s. 201, 202.

¹¹⁹ *VGMA*, *HD*, nr. 1098, s. 186.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

etmektedir¹²⁰. Fakat kalenin büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda bu miktarın oldukça abartılı olduğu açıktır.

Harput'ta çok sayıda cami ve mescidin yanı sıra medrese, mektep, zaviye veya tekke ile hamamlar¹²¹ da bulunmaktaydı. Ayrıca Meydan Çeşmesi ile Zeynep Çeşmesi de vakıfları olan su kaynakları olarak şehir halkına hizmet vermektedir. Minberi olan dinî yapılar cami¹²², diğerleri ise mescit olarak adlandırılıyordu ve Cuma namazları sadece camilerde kılınabiliyordu. Dolayısıyla camilerde mescitten farklı olarak birer hatip de görev yapıyordu.

Öte yandan, Harput'ta diğer camilere nazaran Sara Hatun Camii'nde görev yapan vâiz ve hatibin ayrı bir yeri vardı. Zira bu caminin vâiz ve hatibi, "musalla"¹²³ da kılınan bayram namazlarında yine vâiz ve hatip olarak vazife yapıyorlardı. Mesela Sara Hatun Camii ve "musallâ-yı 'îdeynde"¹²⁴ hitabet vazifesini üstlenmiş olan Ebubekir, bilemediğimiz bir sebepten dolayı görevden alınarak yerine Şeyh Mehmed atanmış ve 1731 yılında da beratı yenilenmiştir¹²⁵. 1753 yılında Şeyh Ahmed'in günlük bir akçe ücretle bu vazifeyi yürüttüğü ve 1755 yılında da beratının yenilendiği anlaşılmaktadır¹²⁶. 1774 yılında Sara Hatun Camii'nde ve musallada bir akçe ücretle müşterek olarak vâiz olan Hâfız Abdullah ve kardeşi Mehmed Said, vazifelerinden kaynaklanan ücretlerini Mansuriye Vakfı'ndan alıyorlardı. Dolayısıyla önceki vâizlerin de ücretlerini aynı vakıftan aldıkları söyle-

¹²⁰ Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi*, 3. Kitap, s. 135.

¹²¹ Harput'ta Hoca Hamamı, Cemşid Hamamı, Dere Hamamı ve Kale Hamamı gibi, 18. yüzyılda şehir halkına hizmet veren çeşitli hamamlar olmakla birlikte, Hurufat Defterlerinde sadece Hoca Hamamı'ndan bahsedilmektedir. Bu hamamdan bahsedilmesinin sebebi ise "sülûsân vakf" yani 1/3'ünün vakıf olmasıdır. Nitekim Ocak 1702 tarihinde vakfın mütevellisi olan Mustafa vefat ettiği için, yerine İsmail adında başka biri atanmıştır. Bkz. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

¹²² "Harput kazâsına tâbi' Perçenç nâm karyede vâki' ashâb-ı hayrâtdan el-Hâc Mehmed Ağa binâ eylediği mescid-i şerîfe minber vaz' câmi'-i şerîf olmağla bâ-izni hümâyûn ve hitâbeti Osman Halîfe'ye müceddeden yevmî bir akçe vazîfe ile 'inâyet buyruldu" (*VGMA, HD, nr.1090*, s. 49); "Harput tevâbi'inden havâss-ı hümâyûn karyelerinden İlmi Mezra'ası sâkinlerinden el-Hâc Abdullah meclis-i şer' de şöyle takrîr-i kelâm eyledü ki mezra'a-i mezbûrede cemâ'at kesîr olmağla müceddeden binâ eyledüğü câmi' de salavat-ı Cum'a kılınub minber vaz' olunmak üzere kendi malından mezra'a-i mezbûreyi Seyyid Ali'ye şart ve hitâbet idenlere vakıf eyleyüb nâibi Seyyid Ali 'arzıyla mezbûr Seyyid Ali'ye 'inâyet buyruldu". *VGMA, HD, nr.1083*, s. 304.

¹²³ Musallâ (Farsça namazgâh) kelimesi, genelde namaz kılınan her yeri ifade etmekle birlikte, fikhî terim olarak yerleşim merkezlerinin dışında bayram, yağmur duası ve cenaze namazlarının kılındığı belirli yerler için kullanılmaktadır. Nebi Bozkurt, "Namazgâh", *DİA*, 32, s. 357.

¹²⁴ İdeyn: İki bayram, Ramazan ve Kurban bayramları.

¹²⁵ *VGMA, HD, nr.1094*, s. 225.

¹²⁶ *VGMA, HD, nr.1090*, s. 48.

nebilir. Bahse konu olan tarihte Hâfız Abdullah erkek çocuk bırakmadan vefat ettiğinden, onun hissesi de kardeşi Mehmed Said'e verilmiştir¹²⁷.

2. Nahiye ve Köyler

Nahiye, yöre, çevre, memleket anlamında kullanılan bir kelime olup, Osmanlı Devleti'nde idarî ve coğrafi manada küçük veya büyük bir çevreyi ifade eden bir deyim ve terim olarak kullanılmıştır. Esasen tımar sistemi çerçevesinde ortaya çıkan nahiyeler, coğrafi bir bütünlük gösteren bölgelerdi¹²⁸.

Adli-idarî olarak tek kadılık olan Harput Sancağı'nın 1518 yılında *Harput*, *Ebutahir*, *Gölcük-i Süflâ* ve *Gölcük-i Ulyâ* ile *Hersini* adlı beş nahiyesi vardı ve bu nahiyelere bağlı olarak, sancak dâhilinde toplam olarak 164 köy bulunuyordu. Fakat sonraki yıllarda hem nahiye hem de bunlara bağlı olan köylerin sayısında artış olmuş; 1523 ve 1566 yıllarında *Kuzâbâd*, *Uluâbâd*, *Hersini*, *Sarıkamış*, *Ebutahir*, *Gölcük-i Süflâ* ve *Behrimaz* olmak üzere, Harput'un nahiye sayısı 7'ye, köy sayısı da 1523'te 180'e, 1566'da ise 186'ya çıkmıştır¹²⁹.

1646 yılında Harput Kazası'nda *Uluâbâd*, *Kuzâbâd* ve *Behrimaz* olmak üzere üç nahiye ile bunlara bağlı olarak toplam 154 köyün bulunması¹³⁰, 17. yüzyılın ortalarında Harput'un hem nüfus hem de iskân alanı açısından küçüldüğüne işaret etmektedir.

18. yüzyıla gelindiğinde, Harput'ta *Uluâbâd*, *Kuzâbâd* ve *Behrimaz* olmak üzere¹³¹ yine üç nahiyenin mevcut olduğunu görmekteyiz. Fakat 1774 yılında bunlara ilaveten Zeyve Nahiyesi'nden de bahsedilmektedir¹³². Burası esasen Cihanbeyli Aşireti'nden olan Zeyve Aşireti mensuplarının yaşadığı

¹²⁷ “Harput'da Mansuriye vakfından almak üzere yevm-i duşenbih Saray Hatun Câmii'nde vâ'iz ve yine vakf-ı mezbûrdan almak üzere yevmî bir akçe ile 'ideynde musallâda vâ'iz ve yine vakf-ı mezbûrdan almak üzere yevmî bir akçe ile vakf-ı mezbûrun nâzırı olan Hâfız Abdullah ve karındaşı Mehmed Sa'îd mutasarrıflar iken Hâfız Abdullah bilâ veled fevt mahlûlünden müştereki Mehmed Sa'îd'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcih buyruldu”. VGMA, HD, nr.1084, s. 39.

¹²⁸ Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdari Taksimatı*, Ankara 1988, s. 33; M. Tayyib Gökbilgin, “Nahiye”, *İA*, IX, s. 37; İlhan Şahin “Nahiye”, *DİA*, 32, İstanbul, 2006, s. 307.

¹²⁹ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 35-41,67.

¹³⁰ Mehmet Ali Ünal, “1056/1646 Tarihli Avârız Defterine Göre 17. Yüzyıl Ortalarında Harput”, *Belleten*, LI/199, Ankara, 1987, s. 125.

¹³¹ VGMA, HD, nr.1082, s. 183; VGMA, HD, nr.1094, s. 226; VGMA, HD, nr.1090, s. 50,58.

¹³² VGMA, HD, nr.1084, s. 39.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

köylerden oluşuyordu¹³³. Fakat çoğu belgelerde, bu alan tek bir köy (Zeyve Köyü) olarak kaydedilmiştir. Aynı durum Herdi Aşireti'nin yaşadığı alan için de söz konusudur. Zira aşirete bağlı olan bütün köyler, zeâmet statüsüyle idarî ve malî bir düzenlemeye tabi tutulmuşlardı¹³⁴.

Hurufat Defterlerinde Uluâbâd, Kuzâbâd ve Behrimaz nahiyelerine bağlı olan 57 köy ve bir mezranın (İlmil Mezrası) ismi yer almaktadır. Ancak bu dönemde Harput'ta en az 139 köyün mevcut olduğunu, Harput Şer'iyeye Sicillerindeki kayıtlardan tespit edebilmekteyiz¹³⁵. Buna karşın Tahrir Defterleri ve Şer'iyeye Sicillerinde adları geçmeyen bazı köylere de Hurufat Defterlerinde rastlamak mümkündür. Mesela Baskil/Baskilli¹³⁶, Eski Herdi¹³⁷, Hacı Mehmedli (Hacı Muhammedli)¹³⁸, Kuleman¹³⁹ ve Mesta¹⁴⁰ adlı köyler, buna örnek olarak gösterilebilir (bkz. Tablo-3).

Tablo-3: Hurufat Defterlerinde Yer Alan Harput'a Bağlı Köyler

Köyler	Köyler
Ağviran ¹⁴¹	Hüseynik ¹⁴²
Alaca ¹⁴³	Iğiki ¹⁴⁴
Alışam ¹⁴⁵	İçme ¹⁴⁶
Ankuzu ¹⁴⁷	İlmil Mezrası ¹⁴⁸
Avziye ¹⁴⁹ (Avsiya)	İringil ¹⁵⁰
Baskil/Baskilli ¹⁵¹	Karasaz ¹⁵²

¹³³ Bu aşiret ve yerleştikleri köyler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Enver Çakar, *Elazığ Baskil Yöresi Aşiretleri*, Ankara, 2013, s. 225-234.

¹³⁴ "Harput'da Herdi ze'âmeti aklâmından Hacı Muhammedli nâm karye-i kebirde...", *VGMA, HD, nr.1094*, s. 228.

¹³⁵ Bu köylerin isimleri için bkz. Ahmet Aksın, *19. Yüzyılda Harput*, Elazığ, 1999, s. 42.

¹³⁶ *VGMA, HD, nr.1084*, s. 39; *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 48.

¹³⁷ *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 226.

¹³⁸ *VGMA, HD, nr.1094*, s. 228.

¹³⁹ *VGMA, HD, nr.1094*, s. 228.

¹⁴⁰ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 50, 54; *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

¹⁴¹ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 53.

¹⁴² *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 224.

¹⁴³ *VGMA, HD, nr. 108*, s. 40; *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 229.

¹⁴⁴ *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 38.

¹⁴⁵ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 223, 226.

¹⁴⁶ *VGMA, HD, nr. 1082*, s. 183.

¹⁴⁷ *VGMA, HD, nr.1094*, s. 223, 229; *VGMA, HD, nr.1098*, s. 186, 187.

¹⁴⁸ *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

¹⁴⁹ *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 199.

¹⁵⁰ *VGMA, HD, nr. 1082*, s. 183; *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 40.

Bervi ¹⁵³	Kefere Karkah ¹⁵⁴
Birvan/Birvanlı/Sünkürd ¹⁵⁵	Kesrik ¹⁵⁶
Çekü ¹⁵⁷	Kıgıvank ¹⁵⁸
Çöteli ¹⁵⁹	Kışla ¹⁶⁰
Dişidi ¹⁶¹	Kinederiç ¹⁶²
Ekrüz ¹⁶³	Kozluk ¹⁶⁴
Eski Herdi ¹⁶⁵	Kuleman ¹⁶⁶
Etminik ¹⁶⁷	Kürk ¹⁶⁸
Gezin ¹⁶⁹	Lido ¹⁷⁰
Gökçe ¹⁷¹	Malatca ¹⁷² (Malatyacık)
Habusu ¹⁷³	Mesta ¹⁷⁴

¹⁵¹ VGMA, HD, nr.1084, s. 39; VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

¹⁵² VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

¹⁵³ VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

¹⁵⁴ VGMA, HD, nr. 1158, s. 199. Doğrusu Karıkşah olmalı. Zira Harput'ta Karkah isminde bir köy mevcut değildi.

¹⁵⁵ VGMA, HD, nr.1090, s. 48-51, 53, 56.

¹⁵⁶ VGMA, HD, nr. 567, s. 50; VGMA, HD, nr. 1083, s. 304; VGMA, HD, nr. 1090, s. 51, 54, 57; VGMA, HD, nr. 1094, s. 227, 229; VGMA, HD, nr. 1098, s. 186, 201; VGMA, HD, nr. 1158, s. 202

¹⁵⁷ VGMA, HD, nr. 567, s. 49; VGMA, HD, nr. 1083, s. 304; VGMA, HD, nr. 1090, s. 49; VGMA, HD, nr. 1093, s. 55; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223; VGMA, HD, nr. 1098, s. 187; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

¹⁵⁸ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, 56; VGMA, HD, nr. 1094, s. 224; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199, 201.

¹⁵⁹ VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.

¹⁶⁰ VGMA, HD, nr.1090, s. 56.

¹⁶¹ VGMA, HD, nr. 1084, s. 41.

¹⁶² VGMA, HD, nr. 1090, s. 57; VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.

¹⁶³ VGMA, HD, nr. 567, s. 50.

¹⁶⁴ VGMA, HD, nr. 567, s. 49.

¹⁶⁵ VGMA, HD, nr. 1094, s. 226.

¹⁶⁶ VGMA, HD, nr.1094, s. 228.

¹⁶⁷ VGMA, HD, nr.1094, s. 223.

¹⁶⁸ VGMA, HD, nr. 567, s. 49; VGMA, HD, nr. 1083, s. 304; VGMA, HD, nr. 1090, s. 49; VGMA, HD, nr. 1093, s. 55; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223; VGMA, HD, nr. 1098, s. 187; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

¹⁶⁹ VGMA, HD, nr. 567, s. 50.

¹⁷⁰ VGMA, HD, nr. 567, s. 49.

¹⁷¹ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

¹⁷² VGMA, HD, nr. 1090, s. 53.

¹⁷³ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Haceri ¹⁷⁵	Miyadun ¹⁷⁶
Hacı Mehmedli ¹⁷⁷	Mollakendi/Monlakendi ¹⁷⁸
Hacıseyli ¹⁷⁹	Pekinik ¹⁸⁰
Hal ¹⁸¹	Perçenç ¹⁸²
Hanköy ¹⁸³	Sarı Köy ¹⁸⁴ (Sarı Yakup)
Helezür ¹⁸⁵	Sarını ¹⁸⁶
Helindir ¹⁸⁷	Sürsürü ¹⁸⁸
Hersenk ¹⁸⁹	Şeyh Hacı ¹⁹⁰
Hinsor ¹⁹¹	Temte ¹⁹²
Hoğu ¹⁹³	Tilenzid ¹⁹⁴
Hoh ¹⁹⁵	Zanteriç ¹⁹⁶ (Zerteriç)
Hoş ¹⁹⁷	Zeyve ¹⁹⁸

¹⁷⁴ VGMA, HD, nr. 1090, s. 50, 54; VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.

¹⁷⁵ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

¹⁷⁶ VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

¹⁷⁷ VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.

¹⁷⁸ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183; VGMA, HD, nr. 1083, s. 304; VGMA, HD, nr. 1084, s. 38; VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, 50, 53, 55; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223, 224, 228; VGMA, HD, nr. 1098, s. 187; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199, 201.

¹⁷⁹ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48; VGMA, HD, nr. 1094, s. 228; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

¹⁸⁰ VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

¹⁸¹ VGMA, HD, nr. 1094, s. 27.

¹⁸² VGMA, HD, nr. 1090, s. 50; VGMA, HD, nr. 1098, s. 185, 186.

¹⁸³ VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.

¹⁸⁴ VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

¹⁸⁵ VGMA, HD, nr. 1090, s. 55; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

¹⁸⁶ VGMA, HD, nr. 1084, s. 40; VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

¹⁸⁷ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

¹⁸⁸ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, 55.

¹⁸⁹ VGMA, HD, nr. 1090, s. 53; VGMA, HD, nr. 1094, s. 225, 226, 227, 230.

¹⁹⁰ VGMA, HD, nr. 567, s. 49; VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.

¹⁹¹ VGMA, HD, nr. 1090, s. 58.

¹⁹² VGMA, HD, nr. 567, s. 50.

¹⁹³ VGMA, HD, nr. 1090, s. 58.

¹⁹⁴ VGMA, HD, nr. 1084, s. 38; VGMA, HD, nr. 1094, s. 226, 227, 229.

¹⁹⁵ VGMA, HD, nr. 1090, s. 49; VGMA, HD, nr. 1094, s. 226; VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.

¹⁹⁶ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183; VGMA, HD, nr. 1090, s. 50, 55; VGMA, HD, nr. 1093, s. 56; VGMA, HD, nr. 1094, s. 230.

¹⁹⁷ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

3. Vakıflar

3.1. Vakıf Gelirleri

Harput'taki dinî ve sosyal yapıların ihtiyaçlarının karşılanması ve çalışanlarının maaşlarının ödenebilmesi için vakıflar kurulmuştu. Bunların faaliyetlerini devam ettirebilmesi için, devletin temel gelirlerini oluşturan mezra, çiftlik ve köylerin çeşitli vergi gelirlerinden pay ayrıldığı gibi, sosyal ve iktisadî amaçla oluşturulan hamam, bezirhane, boyahane, değirmen, dükkân, ev ve benzeri taşınmazlar da hayır sahipleri tarafından vakfedilmiştir¹⁹⁹. Ayrıca bazı nakdî varlıkların faiz yoluyla işletilmesinden elde edilen gelirler de, hayır yolunda harcanması için, vakıfların bütçesine aktarılmıştır. Bu nedenle Harput'ta bulunan vakıfların akarları, köy ve mezra gelirleri ile gayrimenkul kiralari ve faiz gelirlerinden oluşmaktaydı.

18. yüzyılda Harput'taki vakıf gelirleri arasında, şahısların vakfettikleri gayrimenkul kiralari önemli bir payı olup, özellikle ticaretin yoğun olarak yapıldığı çarşılarda bulunan dükkânların kira gelirleri ön plana çıkmaktaydı. Mesela Hacı Ahmed adlı bir şahıs, Ahi Musa Mahallesi'nde yaptırdığı mescitte imamlık vazifesini üstlenenlere ücretlerinin ödenebilmesi için, iplikhane ve baruthanede bulunan dükkânlarının kira gelirlerini vakfetmiştir²⁰⁰. Yine pabuççular ve saraçlar çarşısında bulunan bir kısım dükkânların kira gelirleri de sahipleri tarafından çeşitli hayır amaçlı müesseselerin ihtiyaçlarının karşılanması için vakfedilmiştir²⁰¹.

Çarşılardaki dükkânların yanı sıra, bazı cami ve mescitlerin alt katında inşa edilen dükkânların kira gelirleri de bulunduğu cami veya mescit için vakfediliyordu. Mesela Harput Çarşısı'nda bulunan ve *Meydan-ı 'Atik* adıyla bilinen mescit harap olduğu için, yıkılarak yerine yeni bir cami (Meydan Camii) yaptırılmış, bu camiye gelir sağlamak maksadıyla da alt katında üç dükkân inşa edilerek, bunların kira gelirleriyle cami personelinin ücretleri karşılanmıştır²⁰². Dolayısıyla, bugün harap bir durumda bulunan Meydan

¹⁹⁸ VGMA, HD, nr. 1084, s. 39-40, 52; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223; VGMA, HD, nr. 1098, s. 189, 201.

¹⁹⁹ Mesela Karaçor hanedanından Osman Ağa bin Abdullah Ağa Harput'ta Hanönü denilen mahalde kendi mülkü üzerinde bir cami ve medrese hücreleri yaptırarak yine cami avlusuna bitişik kendi mülkü olan on iki bakkal dükkânı ile şehrin kuzeyinde yer alan iki bakkal dükkânını ve Yeni Hamam olarak bilinen hamamını cami ve medreseye vakfetmiştir. Bkz. HŞS, nr. 38244-V, v. 47a.

²⁰⁰ VGMA, HD, nr. 1090, s. 53.

²⁰¹ VGMA, HD, nr. 1084, s. 38; VGMA, HD, nr. 1090, s. 50, 57.

²⁰² "Harput sükunda Meydan-ı 'Atik ismi ile tesmiye olunan mescid-i şerîf mürûr-ı eyyâm ile harâba müşrif olmağla sâhibü'l-hayrât harâbesini câmi'-i şerîf binâ eyleyüb câmi'-i mezkûrun tahtına imâm ve hatîb ve müezzîn ve loğkeş ve ferrâş olanlar içün vazîfe olmak üzere üç bab dükkân binâ olunub fevki câmi' olmak üzere ta'mir itmeleriyle dükkân-ı

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Camii, iki katlı bir yapı olup altı katında dükkânları, üst katında da ibadet mekânı bulunuyordu.

Harput Şehri'nde yer alan cami ve mescitlere ait vakıf gelirlerini genellikle dükkân kiralari oluştururken, kırsal kesimde yer alan binaların ihtiyaçları nispeten farklı kaynaklardan sağlanıyordu. Bu bağlamda, özellikle köylerdeki boyahane gelirlerinin önemli bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz. Nitekim *Kesrik* adlı köyde bulunan camide cüzhan, imam ve hatip olarak vazife yapanların ücretleri yine aynı köyde bulunan boyahane gelirinden sağlanırken²⁰³, *Tilenzid* adlı köyde bulunan camide görev yapan personelin ücretleri de bu köyde bulunan boyahane gelirinden ödeniyordu²⁰⁴. Benzer şekilde, *Mollakendi* adlı köyde bulunan mektepte muallimlik vazifesinde bulunan personelin ücreti bu köyde yer alan boyahane gelirinden²⁰⁵, *Perçenç* adlı köyün camisinde müezzinlik vazifesinde bulunanların ücretleri köy sakinlerinden *Süleyman*'ın vakfettiği bir boyahaneden²⁰⁶, *Bervi*²⁰⁷ ve *Baskil*²⁰⁸ adlı köylerde bulunan camilerde çalışanların ücretleri de yine buralardaki boyahanelerden elde edilen gelirlerle karşılanıyordu.

Bir kısım vakıflar, fazla gelire sahip olmalarından dolayı, sadece kendi personelinin ücretlerini ödemekle kalmıyor, şehirde ve kırsal bölgelerde hizmet veren başka cami ve mescitlerde çalışan görevlilerin ücretlerini de ödüyorlardı. Böylece, geliri az olan müesseselerin hizmetlerinde herhangi bir aksama olmadan varlıklarını devam ettirmeleri sağlanıyordu. Nitekim *Hurufat* kayıtlarında bu hususa dair çok sayıda örnek vardır. Mesela *Sara Hatun* ve *Zahriye Camii*'nde görev yapan vâizlerin ücretleri *Mansuriye Vakfı* bütçesinden karşılanırken²⁰⁹, *Zahriye Camii* bünyesinde bulunan mektebin muallimi *Ahmed*'e ödenen günlük iki akçe ücret ile *Ağa Camii*'nde görev yapan vâizlerin günlük beş akçelik ücretleri ve *Helezür* adlı köyde bulunan camide hatiplik görevinde bulunan *Receb*'in günlük dört akçelik ücreti *Molla Ahmed Peykerici Vakfı* bütçesinden ödeniyordu²¹⁰. Yine *Esediye Medresesi Vakfı* bütçesinden *Perçenç* adlı köyde bulunan camide müezzinlik vazifesinde bulunanların günlük iki akçelik ücreti

mezkûrların icâresinden dört akçe ile *Ahmed Halife*'ye müezzin hizmeti kâdısı *Mustafa* 'arziyla berât-ı 'inâyet". *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 224.

²⁰³ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 51; *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 56; *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 227, 229; *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 189; *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 200.

²⁰⁴ *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 38; *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 227, 229.

²⁰⁵ *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 226.

²⁰⁶ *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55.

²⁰⁷ *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 229.

²⁰⁸ *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 39.

²⁰⁹ *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 39; *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 50, 55, 58; *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55.

²¹⁰ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 48, 55; *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 227.

karşılarken²¹¹, Nazır Baba Vakfı bütçesinden de Hacı Mansur'un yaptırmış olduğu Ebutahir Mescidi'nde imamlık vazifesinde bulunanların günlük dört akçelik ücreti ödeniyordu²¹².

3.2. Vakıf Personeli

Hurufat defterlerinde, Harput'taki vakıfların bünyesinde vazife yapan üç çeşit personel tipi karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilk grubu, vakıflarla ilgili idari işleri yürüten mütevellî, nâzır, câbi ve kâtipler oluştururken; ikinci grubu, ibadet ve eğitim gibi oldukça önemli vazifeleri ifa eden imam, müezzin, hatip, vâiz, müderris, muallim, mu'îd, zaviyedar, şeyh, cüzhan, devirhan, aşırhan ve duâgûy; üçüncü grubu ise binaların bakım, onarım, aydınlatma ve temizlik işleriyle ilgilenen mimar, damcı, loğkeş, çırakdar ve ferraş gibi personel meydana getirmektedir.

Vakıf personelinin atanmasında kadı ve naip oldukça etkiliydi²¹³. Bir kısım görevlendirmeler vakfın yönetiminden sorumlu olan mütevellînin²¹⁴ veya şehrin üst düzey idarecilerinin arzıyla²¹⁵ yapılırken, bir kısmı da müesseseyi yaptıran kişinin yani vâkînin talebi²¹⁶ veya göreve talip olan şahısların arzuahalleri²¹⁷ gereğince yapılmaktaydı. Bektaşî tarikatına bağlı olan zaviyelerdeki atamalar ise Bektaşî şeyhinin arzıyla oluyordu. Mesela Zeyve köyünde bulunan *Hacı Hasan Baba Zaviyesi*'nde mütevellîlik görevini müşterek olarak yürüten *Seyyid Ebubekir* ve *Seyyid Mehmed* adlı şahıslar, görevlerini devredecek erkek evlat bırakmadan vefat ettikleri için,

²¹¹ VGMA, HD, nr. 1090, s. 51, 57; VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.

²¹² VGMA, HD, nr. 1090, s. 54, 56, 58.

²¹³ “Harput'a tâbi' Musa Herdi tekke câmi'inde bir akçe ile imâm ve hatîb Hüseyin terk-i hizmet itmekle yerine İlyas Halîfe mahallîdir deyü kâdısı Abbas 'arzıyla buyruldu” (VGMA, HD, nr. 1098, s. 185). Başka örnekler için bkz. VGMA, HD, nr. 1098, s. 186, 188; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223, 227, 228, 229, 230; VGMA, HD, nr. 1082, s. 183; VGMA, HD, nr. 1093, s. 55; VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, 54, 55, 56.

²¹⁴ “Harput'da vâki' Mansuriye Zâviyesi vakfının nâzırı olmayub vakf-ı mezbûr dahi kurâ ve mezârî' olmağın erbâb-ı müstehakdan Ahmed Halîfe'ye yevmî iki akçe vazîfesiyle müceddeden mütevellîsi Mehmed zîde kadrûhu 'arzıyla tevcih buyruldu”. VGMA, HD, nr. 1090, s. 49.

²¹⁵ Mesela 1690 yılında Harput Kalesi'nde bulunan caminin imamlık görevine, kale dizdarı İsmail'in arzıyla Hüseyin adlı biri atanmıştır. Bkz. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

²¹⁶ Mesela 1740 yılında Sarı Köy'de Kara Ömer Çavuş'un yaptırdığı caminin hatiplik vazifesine yine onun arzıyla Abdurrahman adlı biri tayin edilmiştir. Bkz. VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

²¹⁷ “Harput kazâsına tâbi' Hüseyinik nâm karyede vâki' mescidinde imâm ve mekteb-i şerîfde mu'allim-i sıbyân olmayub lâzım ve mühim olmağla es-Seyyid Osman Halîfe'nin kendi arzuhalî ile müceddeden vâki' ise deyü bin yüz yetmiş senesi recebû'l-mu'azzezinin altıncı günü merkûm es-Seyyid Osman'a tevcih buyruldu”. VGMA, HD, nr. 1090, s. 52.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

1774 yılında *Hacı Bektaş Şeyhi Abdullatif*'in arzıyla yerlerine *Seyyid Şeyh Hacı Hasan bin Seyyid Mustafa* atanmıştır²¹⁸.

Harput'taki vakıf müesseselerine yapılan görevlendirmeler, daha ziyade soya dayalı olarak yani *evlâdiyet ve meşrutiyet*²¹⁹ üzere yapılmaktaydı. Yine vakıf personeli arasında çok sayıda *seyit* (seyyid) olması²²⁰ da dikkatten kaçmamaktadır. Dolayısıyla Hz. Muhammed'in soyundan gelenler âdeta vakıflar yoluyla himaye edilmiş, onlara evlada intikal edecek şekilde maaş bağlanmıştır. Evlatlık vakıf veya "yarı ailevî vakıf" özelliğine sahip olan bu çeşit vakıflarda, vâkıfın yani vakıf kurucusunun soyu devam ettiği sürece vakfın yönetimine dışarıdan müdahale edilemez, soydan olmayanlar görev alamazlardı²²¹. Aynı şekilde "evlâda meşruta" olan vazifeler de nesil devam ettiği sürece sadece soydan olanlara verilirdi. Bundan dolayı, görevleri ve ona bağlı ücretleri elde etmek için zaman zaman çeşitli suistimaller de yapılmıyordu. Fakat mağdur veya mağdurların şikâyetleri üzerine, bu çeşit haksızlıklar gideriliyordu. Mesela 1757 yılında Meydan Camii'nde müezzinlik görevini günlük üç akçe ücretle tasarruf eden Mehmed Halife, *terk-i hizmet* ettiği gerekçesiyle, haksız yere görevinden alınarak yerine başka biri atanmıştır. Ancak yapılan tahkikat neticesinde, müezzinlik vazifesinin Mehmed Halife'nin "*eban 'an-cedd babası etmeği*" olduğu ve görevini de bırakmadığı anlaşıldığından, Harput Kadısı *Seyyid İbrahim Efendi*'nin arzıyla vazifesi kendisine iade edilmiştir²²². Başka bir örnekte ise; Zeyve köyünde bulunan Hacı Hasan Baba Zâviyesi'nin mütevellilik vazifesini evlatlık üzere tasarruf eden Seyyid Ebubekir ve Seyyid Mehmed'in vefat ettikleri, Seyyid Hacı Hasan adlı aileden olmayan birinin de bu vazifeyi haksız olarak elde ettiği, ancak hak sahiplerinin şikâyeti üzerine, 1774 yılında azledilerek yerine evlattan olan Seyyid Mustafa ve Seyyid Abbas'ın atandıkları görülmektedir²²³.

Öte yandan, vakıf müesseselerine yapılan atamalarda çeşitli gerekçelerin öne sürüldüğü görülmektedir. Bunların da başında vazife sahibinin vefatı

²¹⁸ VGMA, HD, nr.1084, s. 39.

²¹⁹ "Harput'da Şeyh Musa Herdi ve Şeyh Hasan zâviyelerin meşihatı ve 'alemdâr ve çirâğdârlığı evlâdiyet ve meşrutiyet üzere Şeyh İlyas ve oğlu Şeyh Mehmed mutasarrıf olub tecdid ricâsına 'inâyet". VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

²²⁰ Muhtelif örnekler için bkz. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185, 186, 187, 188, 189; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223, 226, 228, 229, 230; VGMA, HD, nr. 1093, s. 55; VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, 51, 55, 56, 57; VGMA, HD, nr. 1084, s.39; VGMA, HD, nr. 1158, s.199, 201, 202.

²²¹ Evlatlık vakıf konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Ahmet Akgündüz, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Ankara, 1988, s. 200-201; Ufuk Gülsoy-Vahdettin Engin-vd. *Bir Medeniyetin İzdüşümü Vakıflar*, İstanbul, 2012, s. 28; Bahaddin Yediyıldız, *XVIII. Yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi Bir Sosyal Tarih İncelemesi*, Ankara, 2003, s. 17.

²²² VGMA, HD, nr. 1090, s. 53.

²²³ VGMA, HD, nr. 1084, s. 39.

(fevt²²⁴) veya yeni bir vazifenin tesisi (müceddeden²²⁵) gelmektedir. Fakat kendi isteğiyle vazifesini başkasına devretmek (ferâğ²²⁶ veya kasr-ı yed²²⁷), terk-i hizmet²²⁸ veya vazifesinde câhil, nâ müstehak ya da ehil olmamak²²⁹ gibi nedenlerle de vazifeler sık sık el değiştirmiştir.

4. Vakıf Müesseseleri

4.1. Çeşmeler

Harput'taki vakıfların çoğu, cami, mescit, medrese, mektep, zaviye ve tekke gibi dinî, sosyal ve eğitim amaçlı binaların ihtiyaçlarını karşılamak ve personel ücretlerini ödemek maksadıyla kurulmuş olmakla birlikte, beledî hizmetler olarak ifade edebileceğimiz çeşme ve suyuollarının bakım ve onarımından sorumlu olan vakıflar da vardı. Bu bağlamda, *Meydan Çeşmesi*, *Zeynep Çeşmesi* ve *Deve Gölü* vakıfları, Harput'ta bu amaçla kurulmuş vakıflardı. Bu kurumlarda çalışan görevliler, çeşme ve suyuollarının bakım ve tamir işlerini yürütmekle sorumluydu. Mesela 18. yüzyılın ilk yarısında Deve Gölü vakfı mahsûlünden almak üzere, Meydan Çeşmesi'nin günlük ikişer akçe ücretle çalışan mütevellisi ve suyuolcusu vardı.

Meydan Çeşmesi vakfının mütevellisi olan Seyyid Osman'ın vazifesini, Seyyid Abdurrahman adlı başka biri muhtemelen haksız olarak kendi üzerine almış ise de 1702 yılında vazifesi tekrar Seyyid Osman'a verilmiştir²³⁰. 1738 yılı başlarında Harput'taki çeşmelerin tamir ve bakıma muhtaç olması sebebiyle, *Bağos* ve *Bedros* adlı iki gayrimüslim kardeş, Harput Kadısı

²²⁴ “Harput kazâsına tâbi‘ Kürk nâm karyede câmi‘de ber-vech-i hasbî imâm olan Ali fevt mahlûlünden lede‘l- imtihan sulbî kebîr oğlu es-Seyyid Abdullah’a nâibi el-Hâc Mustafa Hulusi ‘arziyla tevcîh buyruldu”. *VGMA, HD, nr. 567, s. 49.*

²²⁵ “Harput’da Meydan Câmii vakfının nâzırı olmayub dört akçe ile müceddeden Mehmed’e nâibi Hâcî Ali ‘arziyla buyruldu”. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.*

²²⁶ “Harput kazâsına tabi‘ Ekrüz nam karyede câmi‘-i şerîfde bir akçe ile hatîb olan Ahmed bin Halil ferâğından es-Seyyid İsmail’e berât tevcîh buyruldu”. *VGMA, HD, nr. 567, s. 49.*

²²⁷ “Harput’da Zahriye vakfının hitâbeti Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere dört akçe ile mutasarrıf Ahmed kasr-ı yedinden İbrahim’e nâibi Mehmed ‘arziyla buyruldu”. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.*

²²⁸ “Harput muzâfâtından Şeyh Hâcî nâm karyede câmi‘de hasbî hatîb olan Abdullah terk-i hizmet olub câmi‘-i mezkûrda edâ-i salavat-ı Cum’a olmamağla ref’inden Yusuf Halife’ye kâdısı Yusuf ‘arziyla berât-ı ‘inâyet”. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.*

²²⁹ “Harput sâkinlerinden olub yine medine-i mezbûr muzâfâtından karye-i Mollakendi zâviyesinden iki akçe almak üzere bir tarîkle şeyh olan Sadık nâm kimesne yeniçeri zümresinden olub nâ emin ve nâ müstehak olduğundan gayri bir seneden mütecâviz munteha-i firâr ve diyâr-ı âherde olmağla ref’inden hâlâ kazâ-i mezbûrda me’zûn-ı bi’l-iftâ Osman Efendi kâdısı Mustafa ‘arziyla berât-ı ‘inâyet”. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.*

²³⁰ *VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.*

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

İbrahim'in arzıyla su yolcusu olarak atanmışlardır²³¹. Bu iki kardeşin beratları, 1757 ve 1775 yıllarında olmak üzere, iki defa yenilenmiştir. Bu tarihlerde vakfın nezareti ise Ahmed adlı birinin tasarrufundaydı²³².

Meydan Çeşmesi Vakfı bünyesinde, su yolcusundan başka, mimar ve meremmetçi²³³ vazifelerini üstlenen görevliler de vardı. Mesela 1703 yılında mimar olarak çalışan Seyyid Abdurrahman, vazifesinden alınarak, yerine Harput Kadısı'nın arzıyla *Kesper* adlı bir gayrimüslim atanmıştır²³⁴. Bu sırada vakfın meremmetçisi ise *Seyyid Osman* adlı biriydi. Fakat 1704 yılına gelindiğinde, meremmetçilik görevi de Seyyid Osman'dan alınarak bahse konu olan *Kesper*'e verilmiştir²³⁵.

18. yüzyılda Harput'taki Zeyneb Çeşmesi'nin de vakfı vardı ve personel ücretlerinin ödenmesi için iki dükkân vakfedilmişti. Bu vakfın mütevellisi olarak, yarım akçe günlük ücretle vazife yapan Feyzullah'ın ismini tespit edebilmekteyiz. Fakat Feyzullah, bir müddet sonra vazifesini kendi isteğiyle oğlu Ahmed'e bırakmış, 1731 yılı Aralık ayında da Ahmed'in beratı yenilenmiştir²³⁶. Bu sonuncu mütevellî, vazifesini uzun süre devam ettirdiği gibi, ücretine zam da yapılmıştır. Ahmed'in beratı 1775 yılına gelindiğinde tekrar yenilenmiştir²³⁷.

4.2. Camiler

Hurufat Defterlerindeki kayıtlardan anlaşıldığına göre, Harput Kazası dâhilinde 16'sı şehir merkezinde²³⁸ ve 52'si de köylerde olmak üzere, toplam 68 cami vardı. Şehirdeki camiler, genellikle kurucunun adıyla tanınıyordu. Ayrıca mimarî özellikleri (mesela Kurşunlu ve Esediye) veya bulunduğu mahalle göre (mesela Kale Camii) adlandırılan camiler de vardı (bkz. Tablo-

²³¹ "Harput'da Meydan Çeşmesi'nin su yollarına Deve Gölü vakfı mahsûlünden almak üzere yevmî iki akçe ile mütevellî olub ve yine vakf-ı mezkûreden yevmî iki akçe ile sucu olmağla bu sene-i mübâreke mezkûr çeşmeler ve sair çeşmeler ta'mir ve terkîm olunmayub su yolcu nasb olunmak lâzım ve mühim olmağla usta Bağos ve Bedros veledân-ı Kindos mahall ve müstehak olmalarıyla kâdısı İbrahim Efendi'nin 'arzıyla buyruldu". *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 228

²³² *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 53; *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 200.

²³³ Binaların bakım ve onarımını yapan görevliye denirdi.

²³⁴ *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

²³⁵ *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

²³⁶ *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 225.

²³⁷ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 52.

²³⁸ Hurufat Defterlerine yer almayan, fakat Harput Şer'îye Sicillerinde bahsedilen üç cami daha vardır. Bunlar; Şerif Ağa, Kömürcüzâde Seyyid Hacı Yusuf Ağa ve Osman Ağa bin Abdullah Ağa tarafından yaptırılan camilerdir (bkz. *HŞS, nr. 38244-V*, vrk. 16b, 41a, 47a). Dolayısıyla 18. yüzyılın sonlarında Harput Şehri'nde en az 19 cami bulunuyordu.

4). Benzer şekilde, taşradaki camiler de ya bulundukları köyün ismiyle ya da bânilerinin adlarıyla biliniyordu (bkz. Tablo-5).

Tablo-4: Harput Şehrinde Yer Alan Camiler

Sıra No	Camiler	Bulunduğu Yer
1	Ağa Camii	Ağa Mahallesi
2	Ahmed Bey Camii	Ahmed Bey Mahallesi
3	Esediyе Camii	Esediyе Mahallesi
4	Hacı Osman Ağa Camii	Hoca Mahallesi
5	Haceriyе Camii	-
6	Hüseyin Ağa Camii	İç Kale
7	Kale Camii	İç Kale
8	Kara Sofu Camii	Kara Sofu Mahallesi
9	Kurşunlu Camii	-
10	Kömürcüzâde Seyyid Hacı Yusuf Ağa Camii	Kale Meydanı
11	Kürt Mahallesi Camii	Kürt Mahallesi
12	Meydan Camii	Meydan Mahallesi
13	Ortak Camii	Ortak Mahallesi
14	Osman Ağa Camii	Hanönü Mevkii
15	Peygamber Camii (Mescid-i Nebî)	-
16	Sarahatun Camii	Sarahatun Mahallesi
17	Şerif Ağa Camii	-
18	Ulu Camii (Câmi-i Kebîr)	Câmi-i Kebîr Mahallesi
19	Zahriye Camii	Zahriye Mahallesi

Tablo-5: Harput'un Köylerinde Yer Alan Camiler

Sıra No	Bulunduğu Yer	Caminin Adı veya Bânisi
1	Alaca ²³⁹	Seyyid Muhammed Çelebi
2	Alışam ²⁴⁰	Cami

²³⁹ VGMA, HD, nr. 108, s. 40; VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

3	Avsiya ²⁴¹	Cami
4	Baskil/Baskilli ²⁴²	Cami
5	Bervi ²⁴³	Ahmed
6	Çekü ²⁴⁴	Cami
7	Çöteli ²⁴⁵	Cami
8	Dişidi ²⁴⁶	Bekir Oğlu
9	Ekrüz ²⁴⁷	Cami
10	Eski Herdi ²⁴⁸	Hacı Osman
11	Gezin ²⁴⁹	Cami
12	Gökçe ²⁵⁰	Cami
13	Habusu ²⁵¹	Cami
14	Haceri ²⁵²	Hacı Mustafa
15	Hacı Mehmedli ²⁵³	Muhammed Zekeriyya
16	Hacıseyli ²⁵⁴	Cami
17	Hal ²⁵⁵	Mescit
18	Hanköy ²⁵⁶	Ebubekir Beşe
19	Helezür ²⁵⁷	Cami

²⁴⁰ VGMA, HD, nr. 1090, s. 223, 226.

²⁴¹ VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

²⁴² VGMA, HD, nr. 1084, s. 39; VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, 56.

²⁴³ VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

²⁴⁴ VGMA, HD, nr. 567, s. 49; VGMA, HD, nr. 1083, s. 304; VGMA, HD, nr. 1090, s. 49; VGMA, HD, nr. 1093, s. 55; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223; VGMA, HD, nr. 1098, s. 187; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

²⁴⁵ VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.

²⁴⁶ VGMA, HD, nr. 1084, s. 41.

²⁴⁷ VGMA, HD, nr. 567, s. 50.

²⁴⁸ VGMA, HD, nr. 1094, s. 226.

²⁴⁹ VGMA, HD, nr. 567, s. 50.

²⁵⁰ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

²⁵¹ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

²⁵² VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

²⁵³ VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.

²⁵⁴ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48; VGMA, HD, nr. 1094, s. 228; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

²⁵⁵ VGMA, HD, nr. 1094, s. 27.

²⁵⁶ VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.

²⁵⁷ VGMA, HD, nr. 1090, s. 55; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

20	Helindir ²⁵⁸	Şahin Abdullah bin Osman
21	Hersenk ²⁵⁹	Cami
22	Hinsor ²⁶⁰	Cami
23	Hoğu ²⁶¹	Cami
24	Hoh ²⁶²	Cami
25	Hoş ²⁶³	Cami
26	Hüseynik ²⁶⁴	Cami
27	Iğiki ²⁶⁵	Cami
28	İçme ²⁶⁶	Seyyid Osman
29	İlmil Mezrası ²⁶⁷	Hacı Abdullah
30	İringil ²⁶⁸	Cami
31	Karasaz ²⁶⁹	Seyyid İbrahim
32	Kefere Karkah ²⁷⁰	Cami
33	Kesrik ²⁷¹	Cami
34	Kesrik ²⁷²	Hacı Ömer Ağa
35	Kıgıvank ²⁷³	Matlabcı Hacı Mustafa
36	Kinederiç ²⁷⁴	Cami

²⁵⁸ VGMA, HD, nr. 567, s. 49.

²⁵⁹ VGMA, HD, nr. 1090, s. 53; VGMA, HD, nr. 1094, s. 225, 226, 227, 230.

²⁶⁰ VGMA, HD, nr. 1090, s. 58.

²⁶¹ VGMA, HD, nr. 1090, s. 58.

²⁶² VGMA, HD, nr. 1090, s. 49; VGMA, HD, nr. 1094, s. 226; VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.

²⁶³ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

²⁶⁴ VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

²⁶⁵ VGMA, HD, nr. 1084, s. 38.

²⁶⁶ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

²⁶⁷ VGMA, HD, nr. 1094, s. 223; “Etminik nâm karyede el-Hâc Abdullah İlmil nâm mezra‘da binâ eylediği câmi‘de...” ifadesinden, bu mezranın Etminik köyü civarında olduğu tahmin edilebilir.

²⁶⁸ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183; VGMA, HD, nr. 1084, s. 40.

²⁶⁹ VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

²⁷⁰ VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

²⁷¹ VGMA, HD, nr. 567, s. 50; VGMA, HD, nr. 1083, s. 304; VGMA, HD, nr. 1090, s. 51; VGMA, HD, nr. 1094, s. 227, 229; VGMA, HD, nr. 1098, s. 186, 201.

²⁷² VGMA, HD, nr. 1090, s. 54, 57; VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.

²⁷³ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, 56; VGMA, HD, nr. 1094, s. 224; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199, 201.

²⁷⁴ VGMA, HD, nr. 1090, s. 57; VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

37	Kozluk ²⁷⁵	Mehmed b. Ömer
38	Kürk ²⁷⁶	Cami
39	Kürk ²⁷⁷	Kâtib Hüseyin Efendi
40	Lido ²⁷⁸	Cami
41	Malatca ve Ağviran ²⁷⁹	Cami
42	Mesta ²⁸⁰	Hacı İsmail Ağa Camii
43	Miyadun ²⁸¹	Ahmed Ağa Camii
44	Mollakendi ²⁸²	Ahmed Peykerici Camii
45	Pekinik ²⁸³	Cami
46	Perçenç ²⁸⁴	Hacı Mehmed Ağa
47	Sarı Köy ²⁸⁵	Kara Ömer Çavuş
48	Sarını ²⁸⁶	Cami
49	Şeyh Hacı ²⁸⁷	Cami
50	Temte ²⁸⁸	Mehmed b. Hüseyin
51	Tilenzid ²⁸⁹	Cami
52	Zerteric ²⁹⁰	Cami

²⁷⁵ VGMA, HD, nr. 567, s. 49.

²⁷⁶ VGMA, HD, nr. 567, s. 49; VGMA, HD, nr. 1083, s. 304; VGMA, HD, nr. 1090, s. 49; VGMA, HD, nr. 1093, s. 55; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223; VGMA, HD, nr. 1098, s. 187; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

²⁷⁷ VGMA, HD, nr. 567, s. 49; VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

²⁷⁸ VGMA, HD, nr. 567, s. 49.

²⁷⁹ VGMA, HD, nr. 1090, s. 53.

²⁸⁰ VGMA, HD, nr. 1090, s. 50, 54; VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.

²⁸¹ VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

²⁸² VGMA, HD, nr. 1082, s. 183; VGMA, HD, nr. 1083, s. 304; VGMA, HD, nr. 1084, s. 38; VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, 50, 53, 55; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223, 224, 228; VGMA, HD, nr. 1098, s. 187; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199, 201.

²⁸³ VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

²⁸⁴ VGMA, HD, nr. 1090, s. 50; VGMA, HD, nr. 1098, s. 185, 186.

²⁸⁵ VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

²⁸⁶ VGMA, HD, nr. 1084, s. 40; VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

²⁸⁷ VGMA, HD, nr. 567, s. 49; VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.

²⁸⁸ VGMA, HD, nr. 567, s. 50.

²⁸⁹ VGMA, HD, nr. 1084, s. 38; VGMA, HD, nr. 1094, s. 226, 227, 229.

²⁹⁰ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183; VGMA, HD, nr. 1090, s. 50, 55; VGMA, HD, nr. 1093, s. 56; VGMA, HD, nr. 1094, s. 230.

4.2.1. Ağa Camii

Harput'ta Ağa Mahallesi'nde bulunan bu cami, başlangıçta mescit olarak inşa edilmiş, daha sonra ihtiyaca binaen camiye çevrilmiştir. İshak Sunguroğlu, caminin daha önceleri *Pervane Camii* adıyla ahşap bir mescit olduğunu ve 1589 yılında Harput köylerinden olan Sarını'daki ağalar tarafından tamir edildiğini, bundan dolayı da Ağa Camii adıyla anıldığını ifade etmektedir²⁹¹. Onun bu görüşünü 1566 tarihli Evkaf defterindeki bir kayıt da doğrulamaktadır. Zira bu kayıta bahse konu olan yapıdan Pervane Camii olarak bahsedilmektedir²⁹².

Vakfı olan camide, vâiz, müezzin, hatib, cüzhan ve ferraş gibi görevlilerin yanı sıra, bir müteveli de vazife yapmaktaydı. Cami ve vakıf personelinin ücretleri, Ahmed Peykerici Vakfı tarafından karşılanıyordu²⁹³. Camide, müezzinlik vazifesini yürütenler genellikle mütevellilik vazifesini de tasarruf ediyorlardı. Mesela 1704 yılında bu iki vazifeyi birlikte yürüten Ömer'in günlük ücreti üç akçeydi. 1755 yılında bu görevlerde bulunan Mehmed Emin'e günlük beş akçe ücret ödenirken, 1773-1775 yıllarında aynı vazifede bulunan Abdurrahman'a ise dört akçe ücret veriliyordu. Cami personeli içinde en düşük ücret, bir akçe ile hatibe, en yüksek ücret ise beş akçe ile vâize verilmekteydi (bkz. Tablo-6).

Tablo-6: Ağa Camii Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Cüzhan	-	Ömer ²⁹⁴	1692
Müteveli	İki akçe	İsmail ²⁹⁵	1693-1702
Müteveli Müezzin	Bir akçe İki akçe	Ömer ²⁹⁶	1702-1704 1703-1704

²⁹¹ Cami hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, İstanbul, 2013, s. 302-305.

²⁹² Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 210.

²⁹³ VGMA, HD, nr. 1083, s. 304; VGMA, HD, nr. 1090, s. 48; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

²⁹⁴ Ömer'in beratı 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

²⁹⁵ Ali'nin vefatından sonra yerine İsmail atanmış (VGMA, HD, nr. 1098, s. 189), Mustafa adlı biri, bir süre bu vazifeyi üstüne almış ise de 1700 yılında tekrar İsmail'e iade edilmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.

²⁹⁶ İsmail, kendi rızasıyla mütevellilik vazifesini Ömer'e bırakmıştır (VGMA, HD, nr. 1098, s. 186). Ancak iki akçe günlük ücretle caminin müezzinlik vazifesini yürütmeye devam etmiş, 1703 yılında vefat edince bu vazifesi de Ömer'e verilmiştir (VGMA, HD, nr. 1098, s. 187). Ömer'in mütevellilik ve müezzinlik beratı 1704 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Hatib	-	Osman ²⁹⁷	1705
Vâiz	Beş akçe	Şeyh Mehmed ²⁹⁸	1726-1735
Ferrâş	Bir akçe	Hüseyin ²⁹⁹	1726
Hatib	Bir akçe	Seyyid Mustafa ³⁰⁰	1731-1770
Vâiz	Beş akçe	Şeyh Ahmed ³⁰¹	1735
Müezzin Mütevelli	Dört akçe Bir akçe	Mehmed Emin ³⁰²	1753
Hatib	Bir akçe	Seyyid Ahmed ³⁰³	1770
Müezzin Mütevelli	Üç akçe Bir akçe	Abdurrahman ³⁰⁴	1773

4.2.2. Ahmed Bey Camii

Harput'un Ahmed Bey Mahallesi'nde bulunan bu caminin hangi tarihte ve kim tarafından yaptırıldığı kesin olarak bilinmemektedir. 1566 yılında mescit olarak hizmet veren bu yapıyı, Harput'un ilk sancakbeylerinden *Çavuş Ahmed Bey*'in yaptırdığı rivayeti³⁰⁵ de doğru değildir. İshak Sunguroğlu, Arabistan cami mimari tarzına benzerliğinden dolayı, caminin Harput'u fetheden Müslüman Araplar tarafından yaptırıldığını, Ahmed Bey isminin de caminin tamiri sırasında veyahut sonradan teşekkül eden mahalleden almış olabileceği tahmininde bulunmuştur³⁰⁶. Onun bu ikinci görüşünü, Hurufat Defterlerindeki kayıtlar da doğrular niteliktedir. Zira burdaki kayıtlarda camiyi Ahmed Bey adında bir şahsın yaptırdığı ifade

²⁹⁷ Osman'ın hatiplik berati 1705 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

²⁹⁸ Şeyh Mehmed 1726 yılında göreve atanmış (*VGMA, HD, nr. 1083*, s. 304), 1731 yılında berati yenilenmiş (*VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223), 1735 yılında ise vefat etmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 227.

²⁹⁹ Mehmed vefat edince yerine Hüseyin atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1083*, s. 304.

³⁰⁰ Salih vefat edince yerine Seyyid Mustafa atanmış (*VGMA, HD, nr. 1094*, s. 224), berati 1756 ve 1758 yıllarında yenilenmiş (*VGMA, HD, nr. 1090*, s. 51, 56), 1770 yılında ise vefat etmiştir. *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55.

³⁰¹ Şeyh Mehmed vefat edince yerine oğlu Şeyh Ahmed atanmış (*VGMA, HD, nr. 1094*, s. 227), 1755 yılında berati yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 48.

³⁰² Mehmed Emin ilk olarak 1753 yılında göreve atanmış, 1755 yılında ise berati yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 48.

³⁰³ Seyyid Mustafa vefat edince 1770 yılında yerine oğlu Seyyid Ahmed atanmış (*VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55), 1777'de de berati yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 202.

³⁰⁴ Abdurrahman erkek evlat bırakmadan vefat edince 1773 yılında yerine yine Abdurrahman adlı başka biri atanmış (*VGMA, HD, nr. 1084*, s. 38), Abdurrahman'ın berati da 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 199.

³⁰⁵ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 213.

³⁰⁶ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 305.

edilmektedir³⁰⁷. Ancak bu şahsın kimliği ve caminin inşa tarihi konusunda herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Dolayısıyla burada bahsedilen Ahmed Bey, mescidi inşa eden şahıs olmalıdır. Daha sonra bu mescidin etrafında teşekkül eden mahalle (Ahmed Bey Mahallesi) de adını bu yapıdan almıştır. Bahse konu olan mescide, zamanla hitabet vazifesi de ikame edilerek cami fonksiyonu kazandırılmıştır³⁰⁸. Burada görev yapan hatibin ücreti ise 1755 ve 1758 yıllarında *Sürsürü* adlı köyde bulunan bir değirmenden elde edilen gelirle karşılanıyordu³⁰⁹.

Camide bir hatibin yanı sıra, imam ve müezzin ile vakfın yönetiminden sorumlu bir müteveli de görev yapıyordu. Ayrıca caminin bakım ve temizliğiyle ilgilenen (loğkeş ve ferraş) bir görevlisi de vardı.

Cami ve vakfında vazife yapan personelinden müteveli ve müezzinlere günlük iki akçe, imamlık vazifesini yürütenlere de günlük üç akçe ücret ödeniyordu. Camide en düşük ücret ise temizlik ve bakım işleriyle uğraşan loğkeş ve ferraşa ödenmekteydi. Bu iki vazife de bir kişinin sorumluluğunda olup, günlük ücreti sadece yarım (nim) akçeydi. Ayrıca vazife yapanlar arasında çok sayıda seyit de vardı ve yapılan atamalar genellikle evladiyet üzere oluyordu (bkz. Tablo-7).

Tablo-7: Ahmed Bey Camii Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
İmam	-	Seyyid Yasin ³¹⁰	1691/92
Loğkeş ve Ferrâş	1/2 akçe	Mehmed ³¹¹	1707-1770
Müteveli	İki akçe	Seyyid Saadeddin ³¹²	1712-1737
Müezzin	İki akçe	Hacı Abdullah ³¹³	1731
İmam	Üç akçe	Hasan Halife ³¹⁴	1733

³⁰⁷ VGMA, HD, nr. 1094, s. 226; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

³⁰⁸ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

³⁰⁹ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48; VGMA, HD, nr. 1090, s. 55.

³¹⁰ Seyyid Mehmed'in vefatı sebebiyle yerine Seyyid Yasin atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.

³¹¹ Ahmed'in vefatından dolayı yerine Mehmed atanmış (VGMA, HD, nr. 1098, s. 188), 1732 ve 1755 yıllarında beratı yenilenmiş (VGMA, HD, nr. 1094, s. 226; VGMA, HD, nr. 1090, s. 48), 1770 yılında ise vefat etmiştir. VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

³¹² İsmail görevini oğlu Saadeddin'e bırakmıştır (VGMA, HD, nr. 1098, s. 1899). Saadeddin 1737 yılında vefat etmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.

³¹³ İsmail'in görevden alınmasından sonra yerine atanan Hacı Abdullah'ın beratı 1731'de yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Mütevelli	-	Seyyid Ahmed ³¹⁵	1737-1739
Mütevelli	-	Seyyid Muhyiddin ³¹⁶	1739
Müezzin	İki akçe	Mehmed Said ³¹⁷	1744
Hatib	-	Seyyid Hacı Mehmed ³¹⁸	1755-1771
Loğkeş ve Ferrâş	1/2 akçe	Ahmed ³¹⁹	1770
Hatib	-	Seyyid Ali ³²⁰	1771

4.2.3. Esediye (Arslaniye) Camii

Arslaniye Camii adıyla da anılan³²¹ bu yapı, 1523 yılında mevcut olup³²² şehrin doğusunda ve yine aynı adla bilinen mahallede yer alıyordu. Cami, medrese ve mektep olmak üzere, bir külliye halinde teşekkül eden yapının inşa tarihi ve kim tarafından yapıldığı hakkında kesin bir bilgi yoktur. Ancak caminin avlusunda bulunan medhalin üst köşesindeki aslan figürlerinden hareketle, bu yapının Artuklu hükümdarı Fahreddin Kara Arslan tarafından yaptırıldığı tahmin edilmektedir³²³. 1836 yılında ibadete açık olmakla birlikte, caminin bugün sadece kalıntıları mevcuttur³²⁴.

Hurufat Defterlerindeki kayıtlardan anlaşıldığına göre, cami ve medresenin ayrı vakıfları vardı. Zira personelden bir kısmının ücretleri cami

³¹⁴ Hüseyin'in vefatından sonra yerine Hasan Halife atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.*

³¹⁵ Seyyid Saadeddin erkek çocuk bırakmadan vefat ettiğinden yerine Seyyid Ahmed atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.*

³¹⁶ İki akçe ücretle mütevelli olan Seyyid Ahmed, vakfı harap ve ehl-i mürtezakaya eziyet etmesi sebebiyle görevden alınarak yerine, bundan önce otuz kırk sene mütevelli olup vakfı ihya etmiş olan İsmail'in oğlu Seyyid Muhyiddin atanmıştır. Seyyid Ahmed'den önceki mütevelli ise yine İsmail'in oğlu olup vefat eden Seyyid Saadeddin idi. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.*

³¹⁷ Mehmed Said 1744 yılında göreve atanmış, 1755 ve 1774 yıllarında ise beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 48; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.*

³¹⁸ 1755 yılında göreve atanan (*VGMA, HD, nr. 1090, s. 48*) Seyyid Hacı Mehmed'in beratı 1758 yılında yenilenmiş (*VGMA, HD, nr. 1090, s. 55*), 1771 yılında ise vefat etmiştir. *VGMA, HD, nr. 1093, s. 55.*

³¹⁹ Mehmed vefat ettiğinden yerine oğlu Ahmed atanmış (*VGMA, HD, nr. 1082, s. 183*), 1775 yılında da beratı yenilenmiştir (*VGMA, HD, nr. 1158, s. 199*).

³²⁰ Mehmed erkek evlat bırakmadan vefat edince yerine Seyyid Ali atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1093, s. 55.*

³²¹ "Arslaniye nâm-ı diğer Esediyye", *VGMA, HD, nr. 1094, s. 227,228.*

³²² Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 209-210.

³²³ Ertuğrul Danık, *Orta Çağ'da Harput*, Ankara, 2001, s. 42; Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 214.

³²⁴ Ahmed Aksın, *19. Yüzyılda Harput*, Elazığ, 1999, s. 134.

vakfından ödenirken³²⁵, önemli bir kısmı da ücretlerini medrese vakfından alıyordu³²⁶. Bundan dolayı, medrese vakfı çerçevesinde yapılan atamalara, Esediye (Arslaniye) Medresesi başlığı altında ayrıca değinilmiştir.

Tablo-8'de de görüleceği üzere, camide görev yapan imam, hatip, müezzin, cüzhan, aşırhan, muarraf, loğkeş, ferrâş, kâtip ve nâzır gibi görevlilerin dışında, külliye binalarının bakım ve onarımıyla ilgilenen bir mimarı da vardı. Ayrıca cami dâhilinde bulunan mektepde bir muallim de vazife yapıyordu.

Daha fazla ücret alabilmek için vakıf bünyesindeki vazifelerden ikisini veya üçünü bir kişi tasarruf ederken, evladiyet şartı olan bir vazifeyi birden fazla kişi de tasarruf edebiliyordu. Mesela 1691'de İshak hem muarraf hem de müezzin iken, 1704'te Feyzullah cüzhan ve müezzin, 1706'da Ali müezzin ve ferrâş, 1731'de Eyyub müezzin ve aşırhan, 1732'de de Seyyid Sadık cüzhan, müezzin ve ferrâş vazifelerini birlikte yürütüyordu. Buna karşın, 1765 yılında Mehmed ve Ömer kâtip vazifesini birlikte tasarruf ederlerken, 1809 yılında ise Seyyid Hacı Osman ve Seyyid Hâfız Ali damcı ve ferrâş vazifelerini birlikte tasarruf ediyorlardı.

Tablo-8: Esediye Camii Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Aşırhan	1,5 akçe	Ahmed ³²⁷	1691
Cüzhan	Bir akçe	Mehmed ³²⁸	1691
Muarraf ve Müezzin	-	İshak ³²⁹	1691
Nâzır	-	İsmail ³³⁰	1692-1712
Cüzhan	-	Halil ³³¹	1692
Nâzır	-	Seyyid Osman ³³²	1694

³²⁵ VGMA, HD, nr. 1093, s. 56; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199, 200.

³²⁶ VGMA, HD, nr. 1090, s. 49, 50, 51, 52; VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.

³²⁷ Cuma günleri aşırhanlık yapan Mehmed vefat ettiğinden yerine Ahmed atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

³²⁸ Mehmed'in beratı 1691'de yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

³²⁹ İshak'ın her iki beratı 1691'de yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

³³⁰ Mehmed, on seneden beridir vazifesini terk ettiği için yerine İsmail atanmıştır (VGMA, HD, nr. 1098, s. 185). 1704 yılında beratı yenilenen (VGMA, HD, nr. 1098, s. 187) İsmail, 1712 yılında kendi isteğiyle vazifesini Seyyid Saadeddin'e bırakmıştır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.

³³¹ Halil'in beratı yenilenmiş, fakat tarihi belirtilmemiştir. Kayıt sırasına göre değerlendirildiğinde, 1692 yılı ön plana çıkmaktadır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Hatib	İki akçe	Seyyid Mahmud ³³³	1700
Aşırhan	İki akçe	Süleyman ³³⁴	1703
Aşırhan	1,5 akçe	Seyyid Osman ³³⁵	1704-1706
Muarrif	Bir akçe	Halil ³³⁶	1704
Müezzin	İki akçe	Abdurrahman ³³⁷	1704
Aşırhan	1,5 akçe	Eyyub ³³⁸	1704
Mimar	İki akçe	Ömer ³³⁹	1704
Müezzin Cüzhan	Bir akçe Bir akçe	Feyzullah ³⁴⁰	1704
Müezzin	İki akçe	Abdurrahman ³⁴¹	1704
Muallim-i Sıbyan	Üç akçe	Mehmed ³⁴²	1704
Müezzin	İki akçe	Veli ³⁴³	1705
Müezzin Cüzhan	Bir akçe Bir akçe	Feyzullah ³⁴⁴	1705
Aşırhan	1,5 akçe	Seyyid Mehmed ³⁴⁵	1706

³³² Mustafa vefat ettiğinden yerine Seyyid Osman atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.*

³³³ Abdullatif vefat ettiğinden yerine Seyyid Mahmud atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.*

³³⁴ Süleyman'ın beratı 1703 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.*

³³⁵ Aşırhan olan Ahmed memleketi terk ettiğinden yerine Seyyid Ömer, onun vefatından sonra da Seyyid Osman atanmıştır (*VGMA, HD, nr. 1098, s. 187*). Seyyid Osman 1706 yılında ise vefat etmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.*

³³⁶ Halil'in beratı 1704 ve 1731 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 223; VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.*

³³⁷ Abdurrahman'ın beratı 1704 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.*

³³⁸ Eyyub'un beratı 1704 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.*

³³⁹ Ömer'in beratı 1704 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.*

³⁴⁰ 1704 yılında Feyzullah'ın beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.*

³⁴¹ Abdurrahman'ın beratı 1704 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.*

³⁴² Mehmed'in beratı 1704 ve 1731 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 187; VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.*

³⁴³ Müezzinlik vazifesi 1705 yılında Feyzullah'tan alınarak Veli'ye verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.*

³⁴⁴ Veli'den alınarak 1705'te tekrar Feyzullah'ın adına berat ettirilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.*

³⁴⁵ Seyyid Osman vefat ettiğinden yerine 1706 yılında Seyyid Mehmed atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.*

Müezzin Ferrâş	Bir akçe Bir akçe	Ali ³⁴⁶	1706/1707
Nâzır	İki akçe	Seyyid Saadeddin ³⁴⁷	1712
Cüzhan	Bir akçe	Hâfız Halife ³⁴⁸	1731
Müezzin Aşırhan	İki akçe 1,5 akçe	Eyyub ³⁴⁹	1731
Müezzin	Bir akçe	Mehmed ³⁵⁰	1731
Cüzhan	Bir akçe	Mehmed ³⁵¹	1731
Müezzin Muarrif	Bir akçe Bir akçe	Mahmud ³⁵²	1731-1771 1745-1771
Kâtib	-	Seyyid Mustafa ³⁵³	1732
Cüzhan Müezzin Ferrâş	Üç akçe Bir akçe Bir akçe	Seyyid Sadık ³⁵⁴	1732
Nâzır	İki akçe	Seyyid Süleyman ³⁵⁵	1737
Mimar	İki akçe	Abdullah ³⁵⁶	1737

³⁴⁶ Mahmud vefat ettiğinden yerine Ali atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

³⁴⁷ İsmail vazifesini kendi isteğiyle Seyyid Saadeddin'e bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 189.

³⁴⁸ Halil'den boşalan cüzhanlık vazifesine oğlu Hafız Halife atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

³⁴⁹ Ebubekir'den boşalan müezzinlik vazifesi ile aşırhanlık vazifesi aynı tarihte Eyyub Halife'ye verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 225.

³⁵⁰ Mehmed'in berati 1731'de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

³⁵¹ Babası Feyzullah'ın yerine atanan Mehmed'in berati 1731'de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

³⁵² Mahmud'a müezzinlik vazifesi 1731'de, muarriplik vazifesi de 1745'te verilmiş, her iki vazifesinin berati 1755 ve 1758 yıllarında yenilendikten (*VGMA, HD, nr. 1090*, s. 48, 54) sonra 1771 yılında vefat etmiştir. *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 56.

³⁵³ Şeyh Abdurrahim vefat ettikten sonra kâtiplik vazifesi yine Abdurrahim isimli aileden olmayan başka biri tarafından ele geçirilmiş, fakat bir müddet sonra ondan alınarak Seyyid Osman'a verilmiş, onun da vefat etmesi sebebiyle, vazife bu defa ilk sahibi olan Şeyh Abdurrahim'in torunu Seyyid Mustafa'ya tevcih edilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 226.

³⁵⁴ Cüzhanlık vazifesi 1732'de Ali'den alınarak Seyyid Sadık'a verilmiş (*VGMA, HD, nr. 1094*, s. 226), Ali'nin vefatından sonra (Aralık 1736 veya Ocak 1737) ise tasarrufunda bulunan müezzinlik ve ferrâşlık vazifeleri de yine Seyyid Sadık'a tevcih edilmiştir (*VGMA, HD, nr. 1094*, s. 228).

³⁵⁵ Seyyid Sadullah erkek evlat bırakmadan vefat ettiğinden vazifesi Seyyid Süleyman'a verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 228.

³⁵⁶ Ömer'den boşalan mimarlık vazifesi 1737'de oğlu Abdullah'a verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 228.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Kâtib Hoca	Beş Akçe Üç akçe	Ahmed ³⁵⁷	1754
Müezzin ve Ferrâş	Bir akçe	Sadık ³⁵⁸	1755
Mimar	İki akçe	Abdullah ³⁵⁹	1756
Müezzin Mimar	İki akçe Bir akçe	Seyyid Süleyman ³⁶⁰	1756-1758
Damcı Ferrâş	İki akçe Bir akçe	Mehmed ³⁶¹	1756
Cüzhan	Üç akçe	Seyyid Hasan ³⁶²	1756
Nâzır	-	Seyyid İsmail ³⁶³	1757
Aşırhan	1,5 akçe	Feyzullah ³⁶⁴	1757
Müezzin Mimar	İki akçe Bir akçe	Seyyid Mehmed Said ³⁶⁵	1758
Müezzin Muarrif	Bir akçe Bir akçe	Mehmed ³⁶⁶	1771
Cüzhan	1,5 akçe	Hasan ³⁶⁷	1771
Loğkeş ve Ferrâş	-	Abdurrahman ³⁶⁸	1773

³⁵⁷ 1754 yılında her iki vazifeye atanan Ahmed'in beratları ertesi yıl yani 1755'te yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.*

³⁵⁸ Sadık'ın beratı 1755 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 49.*

³⁵⁹ Abdullah'ın mimarlık beratı 1756 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 49.*

³⁶⁰ Seyyid Süleyman'ın müezzinlik beratı ile Abdullah'ın yerine atandığı mimarlık beratı 1756 yılında yenilenmiş (*VGMA, HD, nr. 1090, s. 50*), 1758 yılında ise vefat etmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 56.*

³⁶¹ Mehmed'in beratı 1756 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 50.*

³⁶² Seyyid Hasan'ın beratı 1756 yılında yenilenmiş (*VGMA, HD, nr. 1090, s. 50*), 1758 yılında kendi rızasıyla vazifesinin 1,5 akçesini İbrahim'e, diğer 1,5 akçesini de aynı zamanda mimar ve müezzin olan Mehmed Said'e bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 56.*

³⁶³ Seyyid İsmail 1757 yılında göreve atanmış (*VGMA, HD, nr. 1090, s. 54*), beratını kaybettiği için 3 Şubat 1775'te yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1084, s. 40.*

³⁶⁴ Feyzullah'ın beratı 1757 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 52.*

³⁶⁵ Seyyid Süleyman'ın vefatı sebebiyle her iki vazifeye oğlu Seyyid Mehmed Said atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 56.*

³⁶⁶ Mahmud'un vefatı sebebiyle her iki vazifeye oğlu Mehmed atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.*

³⁶⁷ İbrahim vefat edince vazifesi oğlu Hasan'a verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.*

³⁶⁸ İsmail erkek evlat bırakmadan vefat ettiğinden yerine Abdurrahman atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1084, s. 38.*

Buhuriye	1,5 akçe	Hacı Mustafa ³⁶⁹	1774
Loğkeş	-	Abdülvehhab ³⁷⁰	1774
Ferrâş	-	Abdurrahman ³⁷¹	1774
Müezzin Mimar	İki akçe Bir akçe	Seyyid Mehmed Said ³⁷²	1758 1770
Kâtib	Beş akçe	Mehmed ve Ömer ³⁷³	1765
Cüzhan	1,5 akçe	Hüseyin ³⁷⁴	1775
Damcı Ferrâş	İki akçe Bir akçe	İbrahim ³⁷⁵	1762
Mimar	İki akçe	Seyyid Mehmed ³⁷⁶	1766
Müezzin Ferrâş	Bir akçe Bir akçe	Mustafa ³⁷⁷	1770
Damcı Ferrâş	İki akçe Bir akçe	Seyyid Hacı Osman ve Seyyid Hâfız Ali ³⁷⁸	1809

4.2.4. Hacı Osman Ağa Camii

18. yüzyılın ilk yarısında Hoca Mahallesi'ndeki çarşı yakınında Hacı Osman Ağa tarafından yaptırılmıştır. 1739 yılında caminin hatiplik vazifesine ilk defa Harput Kadısı İbrahim'in arzı ve günlük dört akçe ücretle

³⁶⁹ Seyyid Süleyman vefat edince yerine oğlu Hacı Mustafa atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1084, s. 38.*

³⁷⁰ Abdülvehhab'ın beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.*

³⁷¹ Abdurrahman'ın beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.*

³⁷² Seyyid Mehmed Said, 1758 yılında müezzin, 1770 yılında da mimar olarak atanmış, 1775 yılında ise her iki beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.*

³⁷³ 1765 yılında müşterek olarak vazifeye atanan Mehmed ve Ömer'in beratı 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.*

³⁷⁴ 1772 yılında vazifeye atanan Hüseyin'in beratı 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.*

³⁷⁵ 1762 yılında vazifeye atanan İbrahim'in beratı 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.*

³⁷⁶ 1766 yılında vazifeye atanan Seyyid Mehmed'in beratı 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.*

³⁷⁷ 1770 yılında vazifeye atanan Mustafa'nın beratı 1780 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.*

³⁷⁸ Seyyid Mehmed bin Hüseyin vazifesini kendi isteğiyle oğulları olan Seyyid Hacı Osman ve Seyyid Hâfız Ali'ye ortaklaşa tasarruf etmek üzere bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 567, s. 49.*

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Osman Halife adında biri tayin edilmiştir³⁷⁹. Fakat cami günümüze ulaşmamıştır.

4.2.5. Haceriye Camii

1693 yılında ibadete açık olan caminin³⁸⁰ kim tarafından ve hangi tarihte yaptırıldığı konusunda kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. 17. yüzyılın ortalarında Harput'u ziyaret eden Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme adlı eserinde de bu camiden bahsedilmemesi, bunun 17. yüzyılın sonlarına doğru inşa edilmiş olabileceği izlenimini vermektedir.

4.2.6. Hüseyin Ağa Camii

Haceriye Camii gibi, Hüseyin Ağa Camii hakkında da bugüne kadar yapılan çalışmalarda herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Yine 16. yüzyıla ait arşiv belgelerinde bu camiden bahsedilmemesi, bunun sonraki tarihlerde yapıldığına işaret etmektedir. Ayrıca Evliya Çelebi'nin Seyahatname'sinde de yer almaması, bunun 17. yüzyılın sonlarında inşa edildiğine işaret etmektedir. Zira kale içinde yer alan³⁸¹ Hüseyin Ağa Camii 1700 yılında mevcut olup, muhtemelen Harput'ta görev yapan Hüseyin Ağa tarafından yaptırılmıştır. Ancak Hüseyin Ağa'nın kimliği konusunda herhangi bir bilgiye sahip değiliz.

Hüseyin Ağa Camii'nde hatiplik görevini yürüten Mehmed, 1700 yılında kendi rızasıyla vazifesini oğlu Seyyid Abdullah'a bırakmıştır. Yine aynı yıl camide vâizlik görevinde bulunan Şeyh Mehmed'in vefatından sonra da yerine Seyyid İbrahim atanmıştır³⁸².

4.2.7. Kale Camii

Kaynaklarda hakkında fazla bir bilgiye rastlamadığımız bu cami, kale içinde bulunmaktaydı. Evliya Çelebi Seyahatname'sinde sadece minaresinin olmadığı ifade edilen³⁸³ bu caminin yapım tarihi hakkında da kesin bir bilgi yoktur. Fakat son dönemlerde Kale Camii tabanında yapılan kazılarda elde

³⁷⁹ “Harput mahallâtından Hoca Mahallesinde el-Hâc Osman Ağa'nın müceddeden binâ eylediği câmi'de bir hatîb lâzım olmağla mezbûr Osman Halife'ye câmi'-i mezkûrda dört akçe ile kâdısı İbrahim 'arzıyla müceddeden buyruldu”. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 228.

³⁸⁰ “Harput'da Haceriye Câmii'nde Seyyid Yasin ferâğından Ebubekir'e 'inâyet”. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 189.

³⁸¹ “Harput Kal'ası dâhili sınırunda Hüseyin Ağa Câmii”, “Harput Kal'asında Hüseyin Ağa Câmii”, *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

³⁸² *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

³⁸³ Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi*, 3, (Haz. Seyit Ali Kahraman-Yücel Dağlı), İstanbul, 1999, s. 135.

edilen buluntular, bu caminin Artuklu döneminde yapıldığı izlenimini vermektedir³⁸⁴.

1523 yılında cami vakfının gelirleri, Perçenç ve Seyli adlı köylerden sağlanan vergi gelirleri ile bazı gayrimenkul kiralardan meydana geliyordu. 16. yüzyılın ikinci yarısında vakfın gelirlerinde artış sağlanmıştır³⁸⁵. Zira bu dönemde vakfın akarlarını, yine Perçenç ve Seyli adlı köylerde bulunan değirmen kiralari ile haffaflar, attarlar ve kasaplar çarşılarında bulunan bazı dükkânların kira gelirleri oluşturmaktaydı³⁸⁶.

18. yüzyılda da cami vakfının gelirleri çoğunlukla köy ve mezra gelirlerinden meydana geliyordu³⁸⁷. 1755 yılında gelir ve giderleri kayıt altına alması için, günlük dört akçe ücretle Seyyid Mehmed Sadık cami vakfında kâtip olarak vazifelendirilmiştir³⁸⁸. Bundan başka, caminin imam, hatip, vâiz, müezzin, duâgûy, ferraş, damcı, cüzhan, aşırhan, müteveli, nâzır ve câbi gibi muhtelif görevleri üstlenmiş personeli de vardı (bkz. Tablo-9). 1770 yılında camide vazife yapan hatibin günlük bir akçe olan ücreti, Kale Meydanı'nda ve cami mevkiinde yer alan bir dükkânın kirasından sağlanıyordu³⁸⁹.

Tablo-9: Kale Camii Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
İmam	Bir akçe	Hüseyin ³⁹⁰	1691
Nâzır	-	Salih ³⁹¹	1692
Müteveli	İki akçe	Abdullah ³⁹²	1704-1706
Müteveli	Bir akçe	Ali ³⁹³	1706

³⁸⁴ Veli Sevin-Necla Arslan Sevin-Haydar Kalsen, *Harput Kale Mahallesiinde Osmanlı Yaşamı*, s. 117-119.

³⁸⁵ Alpay Bizbirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, Ankara, 2002, s. 52.

³⁸⁶ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)*, s. 210.

³⁸⁷ “Harput’da vâki’ Kal’a câmi-i şerîfinin vakfı ekseri kurâ ve mezâri’ olmağla bir kâtib nasb ve ta’yin olunmak lâzım ve mühim olmağın müceddeden yevmî dört akçe vazife ile Seyyid Mehmed Sadık Halife’ye ‘inâyet buyruldu”. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 49.

³⁸⁸ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 49.

³⁸⁹ *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55.

³⁹⁰ Hüseyin görevini bırakınca yerine yine Hüseyin adında başka biri atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 185.

³⁹¹ Salih’in berati 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 185.

³⁹² Yusuf kendi rızasıyla görevini Abdullah’a bıraktıktan sonra 1704 yılında Abdullah’ın berati yenilenmiş (*VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186), 1706 yılında da vefat etmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

³⁹³ Abdullah vefat edince yerine Ali atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

İmam	Bir akçe	Feyzullah ³⁹⁴	1731
Duâgûy	İki akçe	Seyyid Ramazan ³⁹⁵	1731
Ferrâş Damcı	Bir akçe 1/2 akçe	Seyyid Mustafa ³⁹⁶	1731
Mütevelli	İki akçe	Seyyid Ali ³⁹⁷	1732
İmam	Bir akçe	Mehmed ³⁹⁸	1741
Kâtib	Dört akçe	Seyyid Mehmed Sadık ³⁹⁹	1755
Mütevelli	-	Seyyid İsmail ⁴⁰⁰	1756
İmam Müezzin	Üç akçe İki akçe	Seyyid Abdurrezzak ⁴⁰¹	1756
Ferrâş Damcı Câbi ve Cüzân	İki akçe İki akçe Dört akçe	Seyyid Mustafa ⁴⁰²	1757
Aşırhân	Üç akçe	Seyyid Ahmed ⁴⁰³	1757
Vâiz	Dört akçe	Seyyid Abdurrahman ⁴⁰⁴	1771
İmam Müezzin	Üç akçe İki akçe	Seyyid Ömer ⁴⁰⁵	1775

³⁹⁴ Süleyman'ın yerine oğlu Feyzullah atandıktan sonra beratı 1731 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.*

³⁹⁵ Süleyman yerine atanan kardeşi Seyyid Ramazan'ın beratı 1731'de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.*

³⁹⁶ Mehmed'in yerine atanan Seyyid Mustafa'nın beratları 1731 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.*

³⁹⁷ Ali'nin yerine atanan Seyyid Ali'nin beratı 1732 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.*

³⁹⁸ Feyzullah vefat edince yerine oğlu Mehmed atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 230.*

³⁹⁹ *VGMA, HD, nr. 1090, s. 49.*

⁴⁰⁰ *VGMA, HD, nr. 1090, s. 49.*

⁴⁰¹ Seyyid Mehmed'in vefatı nedeniyle Seyyid Abdurrezak üç akçe ile imam, iki akçe ile de müezzinlik vazifesine atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 50.*

⁴⁰² Seyyid Mustafa, günlük dört akçe ile câbi ve cüzhan, ikişer akçe ile de ferrâş ve damcı vazifelerini birlikte tasarruf ederken 1757 yılında beratları yenilenmiştir (bkz. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 52*). Daha sonra damcılık vazifesi dört akçeye çıkarılan ve ilaveten kendisine günlük dört akçe ile hatiplik vazifesi de verilen Seyyid Mustafa'nın beratları 1777 yılında tekrar yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.*

⁴⁰³ Ahmed erkek evlat bırakmadan vefat ettiğinden yerine Seyyid Abdurrezzak atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 52.*

⁴⁰⁴ *VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.* Seyyid Abdurrahman Cuma günleri camide vaaz vermek üzere 1775 yılında tekrar vazifelendirilmiştir. Bkz. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.*

⁴⁰⁵ *VGMA, HD, nr. 1158, s. 201.*

Tablo-9’da da görüleceği üzere, Kale Camii’nde vazife yapan personelin çoğu seyyit kökenliydi. Ayrıca çoğu görevli de daha fazla ücret alabilmek için birden fazla vazifeyi uhdesinde bulundurmaktaydı. En yüksek günlük ücret, dört akçe ile kâtip, hatip ve vâizlik görevlerinde bulunanlara verilirken, en düşük günlük ücret ise 1691-1741 yılları arasında imam ve ferraşlara ödenmiştir. Diğer taraftan, aynı vazifeyi yürüten bazı görevliler arasında ücret eşitliği olmadığı gibi, bir kısım ücretlerde de uzun yıllar artış olmamıştır.

Vakıf çalışanları arasında en dikkat çeken isim Seyyid Mustafa’dır. Zira Seyyid Mustafa 1731 yılında bir akçe ile ferraş ve yarım akçe ile damcılık vazifelerini yürütürken, 1757 yılında dört akçe ile câbi ve cüzhan, ikişer akçe ile de ferraş ve damcı vazifelerini birlikte tasarruf ediyordu. 1777 yılında beratları yenilenen Seyyid Mustafa’nın, bu tarihte hatiplik, câbilik ve damcılık ücretleri dörder akçe, aşırhanlık ücreti de üç akçeydi. Dolayısıyla Seyyid Mustafa vakıf gelirlerinin mühim bir kısmını tek başına tasarruf ediyordu.

4.2.8. Kara Sofi (Kara Sofu) Camii

Kara Sofu Mahallesi’nde bulunan bu cami, Osmanlı idaresinin ilk zamanlarında mevcut olduğu için, onlardan önce inşa edilmiş olmalıdır⁴⁰⁶. Önceleri mescit olarak kullanılan bu yapı, sonraki dönemlerde camiye dönüştürülmüştür⁴⁰⁷. 18. yüzyılda cami ve vakfında vazife yapan ferraş, müezzin, câbi ve mütevellî gibi görevliler vardı. 1713 yılında mütevellîlik görevini uhdesinde bulunduran kişi aynı zamanda müezzinlik vazifesini de yürütüyordu. Ancak bu iki vazifeye karşılık olarak ödenen günlük ücret sadece bir akçeydi. 1731’de vakfın gelirlerini toplamakla görevli olan câbî ise hizmetine karşılık olarak herhangi bir ücret almıyordu (bkz. Tablo-10). Öyle anlaşıyor ki, bu dönemde vakfın gelirleri bütün vazife sahiplerinin ücretlerini ödemede yetersiz kalıyordu.

Tablo-10: Kara Sofi Camii Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Ferraş	Bir akçe	Hasan ⁴⁰⁸	1692
Müezzin	Bir akçe	Seyyid Hüseyin ⁴⁰⁹	1704

⁴⁰⁶ Alpay Bizbirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği’nde Vakıflar*, s. 159.

⁴⁰⁷ Bu yapıdan 1692 ve 1704 yıllarında mescit, 1713 yılında ise cami olarak bahsedilmektedir. Bkz. VGMA, HD, nr. 1098, s. 186, 187, 189.

⁴⁰⁸ Ali vefat ettiğinden yerine Hasan atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.

⁴⁰⁹ Seyyid Mustafa vefat ettiğinden vazifeleri kardeşi Seyyid İsmail’e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Müezzin Mütevelli	½ akçe ½ akçe	Seyyid İsmail ⁴¹⁰	1713
Câbi	Hasbi	Mehmed Emin ⁴¹¹	1731

4.2.9. Kömürcüzâde Seyyid Hacı Yusuf Ağa Camii

Bu caminin adı Hurufat kayıtlarında yer almamaktadır. Fakat 1769 tarihli bir Şer'îyye Sicili kaydında, bu caminin Kale Meydanı'nda yer aldığı ve Kara Sofu Mahallesi'nde ikamet eden Kömürcüzâde Seyyid Hacı Yusuf Ağa ibn-i Seyyid Mehmed tarafından yaptırıldığı ifade edilmektedir. Ayrıca bu camide vaaz ve nasihat etmesi için de Feth Babazâde Seyyid Hüseyin Efendi'yi tayin etmiştir ki, bu zat Harput'ta türbesi bulunan Fatih Ahmed Baba'nın neslinden olmalıdır. Seyyid Hacı Yusuf Ağa, vâiz ücretinin ödenebilmesi için de yine Kale Meydanı'nda Nakib İsmail Ağa'dan satın aldığı bir dükkânın kirasından yıllık iki kuruşu vakfetmiştir⁴¹².

4.2.10. Kurşunlu Camii

Bu caminin, Çarsancak beylerinden Osman Ağa tarafından inşa ettirildiği rivayet edilmektedir. Kitabesinde caminin yapım tarihi 1738 olarak belirtilmiştir. Kubbesinin üzeri kurşunla kaplı olduğu için de camiye Kurşunlu adı verilmiştir⁴¹³.

Caminin günlük üç akçe ücretle müezzinlik ve iki akçe ücretle de ferraşlık vazifeleri 1755 yılında İbrahim'e tevcih edilmiştir. Daha sonra Zahriye Medresesi Vakfından almak üzere günlük iki akçe ücretle câbilik ve Mansuriye Vakfından almak üzere günlük dört akçe ücretle Zahriye Camii'nde hitabet vazifelerini de üstlenen İbrahim, 1771 yılında eşkıya tarafından katledilmiştir. Bu olaydan sonra, şâkilerden Ahmed câbilik, Süleyman müezzinlik, Abdullah ve Mustafa da hatiplik vazifesini zorla üzerine berat ettirmişler, ancak ertesi yıl bu vazifeler Harput Naibi Bilal'in arzıyla onlardan alınarak, câbilik ve müezzinlik vazifeleri İbrahim'in oğlu Hüseyin'e, Zahriye Camii'ndeki hitabet vazifesi de diğer oğlu Mustafa'ya verilmiştir⁴¹⁴. Ferraşlık vazifesi ise İbrahim'in katlinden sonra oğullarından Abdülbaki'ye tevcih edilmiştir⁴¹⁵.

⁴¹⁰ Seyyid Hüseyin'in beratı 1704 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.

⁴¹¹ Seyyid Mehmed feragat ettiğinden vazifesi Mehmed Emin'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

⁴¹² HŞS, nr. 38244-V, vrk. 16b.

⁴¹³ Ahmed Aksın, 19. Yüzyılda Harput, s. 135.

⁴¹⁴ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, 55; VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

⁴¹⁵ VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

Kurşunlu Camii, sonraki yıllarda yapılan yeni medrese binalarıyla (Kurşunlu, İsmailiye, Ziyaiye, Mehmed Ağa ve Çolakzade medreseleri) dört bir tarafı medrese ve mekteplerle çevrili bir site haline gelmiştir⁴¹⁶.

Tablo-11: Kurşunlu Camii Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Müezzin Ferrâş Câbi	Üç akçe İki akçe İki akçe	İbrahim ⁴¹⁷	1755-1771
Ferrâş	İki akçe	Abdulkaki ⁴¹⁸	1771
Câbi	İki akçe	Ahmed ⁴¹⁹	1771
Müezzin	Üç akçe	Süleyman ⁴²⁰	1771
Câbi Müezzin	İki akçe Dört akçe	Hüseyin ⁴²¹	1772

4.2.11. Kürt Mahallesi Camii

Harput'ta Kürt Mahallesi olarak anılan mahallede bir cami vardı. Bu caminin kim tarafından ve hangi tarihte yaptırıldığına dair kaynaklarda bir bilgi yoktur. Ayrıca bu cami günümüze de ulaşmamıştır. 18. yüzyılın ortalarında hizmet veren caminin müezzinlik vazifesini ücretsiz olarak Hasan Halife adında biri yürütüyordu. Çok fakir ve herhangi bir geçim kaynağı olmadığından, 1740 yılında kadısı Seyyid Abdurrahman'ın arzıyla kendisine günlük beş akçe ücret tayin edilmiştir⁴²².

4.2.12. Meydan (Meydan-ı Atik) Camii

Bu cami, Harput'ta Meydan Mahallesi'nde bulunuyordu. İlk başlarda mescit olarak kullanılan yapının kim tarafından ve hangi tarihte yapıldığına dair kaynaklarda bir bilgi bulunmamaktadır. 17. yüzyılın sonlarında yine mescit olarak şehir halkına hizmet veren⁴²³ bu yapının kitabesinden anlaşıldığına göre, 1703-1704 (H. 1115) yıllarında *Hacı Ahmed Özbek* ailesinden

⁴¹⁶ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 308.

⁴¹⁷ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, 55; VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

⁴¹⁸ İbrahim vefat ettikten sonra ferrâşlık vazifesi oğlu Abdulkaki'ye verilmiş (VGMA, HD, nr. 1093, s. 56), beratı 1775 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.

⁴¹⁹ VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

⁴²⁰ VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

⁴²¹ VGMA, HD, nr. 1093, s. 56. Hüseyin'in beratı 1775 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.

⁴²² VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

⁴²³ VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Mustafa'nın kızı *Emine Hanım* tarafından tamir ettirilmiştir⁴²⁴. Fakat mescit binası bir müddet sonra büyük ölçüde harap olduğundan, bazı hayır sahipleri tarafından yeniden onarılmış ve Cuma namazlarının kılınabilmesi için 1731 yılında buraya bir minber de konarak camiye dönüştürülmüştür. Caminin ilk hatibi ise Ahmed Halife idi. Ayrıca camiye gelir temin etmek maksadıyla binanın altında üç adet dükkân inşa edilmiş⁴²⁵, bu dükkânların kiralalarıyla da imam, hatip, müezzin, loğkeş ve ferrâş gibi personelin ücretleri ödenmiştir⁴²⁶. Yine caminin vakıfları arasında başka gelir kaynakları da vardı. Mesela Hacı Selamet, öğle namazından sonra hadis okunması için Saraçhanedeki dört dükkânını vakfetmiştir⁴²⁷. Veli kızı Hatice Hatun da kendi mülkü olan Papuççular Çarşısı'ndaki bir dükkânını vakfetmiş, her Cuma ve Pazartesi günleri “nush ve pend” (nasihat) etmesi için ulemadan Hacı Mustafa'ya günlük üç akçe ücret bağlamıştır⁴²⁸.

Hacı Mustafa'dan başka, camide çalışan çok sayıda personel de vardı. Personelin bir kısmı vakıflarla ilgili işleri yürütürken, bir kısmı da ibadet, nasihat ve Kuran-ı Kerim okunması ile caminin bakım ve temizliğiyle ilgilieniyordu. Vakfın yönetiminden sorumlu olan müteveli, vazifesini gönüllü olarak yani herhangi bir ücret talep etmeden karşılıksız olarak yürütmekteydi. Vakfın denetiminden sorumlu olan nâzır ise vermiş olduğu hizmet karşılığında günlük dört akçe ücret alıyordu. Cami çalışanları arasında bir kişinin birden fazla vazifeyi tasarruf ettiği de oluyordu. Ayrıca personelin bazıları da sadece belirli vakitlerde görev yapıyordu (bkz. Tablo-12).

Tablo-12: Meydan Camii Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
İmam	Üç akçe	Ahmed ⁴²⁹	1690/91
Müezzin	-	Mustafa ⁴³⁰	1694
Loğkeş ve Müezzin	½ akçe	İbrahim ⁴³¹	1703

⁴²⁴ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 312.

⁴²⁵ “Harput sükunda Meydan-ı ‘Atik ismi ile tesmiye olunan mescid-i şerif mürûr-ı eyyâm ile harâbe müşrif olmağla sâhibü'l-hayrât harâbesini câmi‘-i şerif binâ itmekle edâ-i salavat-ı Cum‘a için minber vaz‘ına emr câmi‘-i mezkûrun tahtında vakıf dekâkin icâresinden bir akçe ile Ahmed Halife'ye hitâbeti kâdısı Mustafa ‘arzıyla berât-ı ‘inâyet”, VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

⁴²⁶ VGMA, HD, nr. 1094, s.2 24.

⁴²⁷ VGMA, HD, nr. 1090, s. 50, 54.

⁴²⁸ VGMA, HD, nr. 1084, s. 38.

⁴²⁹ Seyyid İsmail'den sonra yerine atanan Ahmed sadece öğle ve ikinci namazlarında imamlık yapıyordu. Ahmed'in berâtı ertesi yıl yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁴³⁰ Osman görevini Mustafa'ya bırakmıştır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.

⁴³¹ VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.

Ferrâş	-	Yusuf ⁴³²	1705
Hatib Müezzin	Bir akçe Bir akçe	Ahmed ⁴³³	1731
Ferrâş ve Loğkeş	Dört akçe	Seyyid Ömer ⁴³⁴	1731
Müteveli	-	Seyyid Mustafa ⁴³⁵	1732
Müteveli	Hasbî	Abdurrahim ⁴³⁶	1732
Müteveli	Hasbî	Şeyh Hacı Mehmed ⁴³⁷	1732
Aşırhan	Üç akçe	Molla Hacı Ömer ⁴³⁸	1733
Müezzin Loğkeş	İki akçe Bir akçe	Mustafa ⁴³⁹	1733
Nâzır	Dört akçe	Mehmed ⁴⁴⁰	1755
Müteveli	Hasbî	Ahmed ⁴⁴¹	1755
Hatib ve Müezzin	-	Seyyid Mehmed ⁴⁴²	1755
Vâiz	Hasbî	Hacı Yasin ⁴⁴³	1756
Müteveli	-	Ebubekir ⁴⁴⁴	1756
Müezzin	Üç akçe	Mehmed ⁴⁴⁵	1756
Muhaddishan	-	Ahmed ⁴⁴⁶	1757

⁴³² VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.

⁴³³ VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

⁴³⁴ VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

⁴³⁵ VGMA, HD, nr. 1094, s. 226.

⁴³⁶ Camide imamlık vazifesini yürüten Abdurrahim'e, bu vazifesine ilaveten mütevellilik vazifesi de verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 226.

⁴³⁷ Abdurrahim vefat edince yerine kardeşi Şeyh Hacı Mehmed atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1094, s. 226.

⁴³⁸ VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.

⁴³⁹ Seyyid İbrahim b. Mustafa vefat edince yerine oğlu Mustafa atanmış (VGMA, HD, nr. 1094, s. 226), 1756 yılında beratları yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 50.

⁴⁴⁰ Mehmed 1755 yılında yeniden atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

⁴⁴¹ Hacı Mehmed vefat edince yerine oğlu Ahmed atanmıştır (VGMA, HD, nr. 1090, s. 48). Mütevellilik vazifesini ücret almadan yürüten Ahmed'e günlük üç akçe ücretle rügan ve hasır hizmeti de verilmiş ve 1758 yılında beratları yenilenmiştir. Bkz. VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, 55.

⁴⁴² 1750 yılında bu vazifeye atanan Seyyid Mehmed'in beratı 1755 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

⁴⁴³ Ahmed görevden alınarak yerine Yasin atanmış (VGMA, HD, nr. 1090, s. 49), 1756, 1757 ve 1758 yıllarında beratı yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 52, 55.

⁴⁴⁴ VGMA, HD, nr. 1090, s. 50. Ebubekir'in beratı 1759 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 57.

⁴⁴⁵ Mehmed'in beratı 1756 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 50.

⁴⁴⁶ Mehmed görevden alınarak yerine Ahmed atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1090, s. 54.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Müezzin	Üç akçe	Mehmed ⁴⁴⁷	1757
Ferraş ve Loğkeş	Dört akçe	Seyyid Mehmed ⁴⁴⁸	1757
Aşırhân	Üç akçe	Seyyid Mustafa ⁴⁴⁹	1757
Vâ'iz	Hasbî	Şeyh Ali ⁴⁵⁰	1759
Vâiz	Bir akçe	Mehmed ⁴⁵¹	1771
Vâiz	Üç akçe	Hacı Mustafa ⁴⁵²	1773
Mütevelli Nâzır	- Dört akçe	Seyyid Osman ⁴⁵³	1775
Loğkeş ve Hasır	Bir akçe	Ömer ⁴⁵⁴	1775
Hatib ve Müezzin	Üç akçe Dört akçe	Seyyid Mehmed ⁴⁵⁵	1777

4.2.13. Ortak Camii

Ortak Mahallesi'nde bulunan ve 1704 yılına kadar mescit olarak hizmet veren⁴⁵⁶ bu yapıdan, 1730 yılında cami olarak bahsedilmektedir⁴⁵⁷. Mescidin ne zaman yapıldığına dair kaynaklarda herhangi bir bilgi yoktur. Ancak Hurufat kayıtlarında caminin Ortak adıyla tanınan biri tarafından yaptırıldığı ifade edilmektedir⁴⁵⁸. Bu sebeple caminin yer aldığı mahalle de Ortak ismiyle anılmıştır⁴⁵⁹. Yine Hurufat Defterlerinde sadece camiye yapılan imam atamalarından bahsedilmektedir. Bu vazifenin de günlük ücreti bir akçe olup, bir müddet sonra iki kişi tarafından müşterek olarak tasarruf edilmiştir (bkz. Tablo-13).

⁴⁴⁷ Mehmed'den alınarak yine Mehmed isimli başka birine verilmiş (VGMA, HD, nr. 1090, s. 53), 1774 yılında Mehmed'in berati yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

⁴⁴⁸ Seyyid Ömer'in vefatından sonra yerine atanan oğlu Seyyid Mehmed'in berati 1757 ve 1760 yıllarında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 52, 58.

⁴⁴⁹ Hacı Ömer vefat edince yerine atanan oğlu Seyyid Mustafa'nın berati 1757 ve 1760 yıllarında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 52, 58.

⁴⁵⁰ Hacı Yasin erkek evlat bırakmadan vefat edince yerine Şeyh Ali atanmış (VGMA, HD, nr. 1090, s. 57), 1775 yılında berati yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.

⁴⁵¹ İbrahim vefat edince vazifesi aynı zamanda camide imamlık ve hatiplik de yapan Mehmed'e verilmiş (VGMA, HD, nr. 1093, s. 55), 1774 yılında berati yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

⁴⁵² VGMA, HD, nr. 1084, s. 38.

⁴⁵³ VGMA, HD, nr. 1158, s. 200. Abdurrahim vefat edince nâzırlık vazifesi de oğlu Seyyid Osman'a verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1084, s. 40

⁴⁵⁴ VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.

⁴⁵⁵ VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.

⁴⁵⁶ VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.

⁴⁵⁷ VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

⁴⁵⁸ "Harput'da Ortak nâm sâhibü'l-hayrın binâsı câmi". VGMA, HD, nr.1090, s. 58.

⁴⁵⁹ HŞS, nr. 385, s. 158/b.3.

Tablo-13: Ortak Camii Personeli ve Ücretleri

Görevi	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarihi
İmam	Bir akçe	Ebubekir ⁴⁶⁰	1704
İmam	Bir akçe	Mehmed Emin ⁴⁶¹	1730
İmam	Bir akçe	Seyyid Hâfız Molla Mehmed ve Seyyid Hasan ⁴⁶²	1755

4.2.14. Osman Ağa Camii

Hurufat Defterlerinde bu camiden bahsedilmemekle birlikte, 1747 tarihli vakfiyesi vardır. Bu vakfiye kaydına göre, Karaçor Kazası hanedanından Osman Ağa bin Abdullah Ağa Harput'ta Hanönü adıyla bilinen maheldeki mülk arsası üzerinde uzun minaresiyle dikkat çeken bir cami ile bu caminin avlusunda, dört hücre ve dershaneden oluşan bir medrese yaptırmıştır. Bu yapıların ihtiyaçlarının karşılanması ve personel ücretlerinin ödenebilmesi için de, cami avlusu yanında ve birbirine bitişik olan 12 bakkal dükkânı ile şehrin kuzeyinde yer alan iki bakkal dükkânını ve Yeni Hamam olarak bilinen hamamını buraya vakfetmiştir. Vakfiyesinde belirttiği şartlara göre ise; elde edilecek kira gelirleriyle öncelikle cami, medrese, hamam ve dükkânların tamirâtı yapılacak, artan gelirden yıllık hesabı üzere 120 kuruş imama, 60 kuruş müezzine, 40 kuruş ferrâşa, 60 kuruş loğkeşe ve 60 kuruş hatibe verilecektir. Ayrıca hücrelerde kalan medrese öğrencilerinin her birine üçer kuruş, müderris olanlara da aylık 15'er kuruş ücret ödenecektir. Bundan başka, mekânların aydınlatılmasında kullanılmak üzere 12 kıyye⁴⁶³ zeytinyağı ve mefruşatı için de yeterli miktarda hasır alındıktan sonra, gelirden artan her ne olursa vakfın mütevellisine verilecektir. Mütevellinin vefatından sonra ise Harput ulemâsından olan Mehmed Said Efendi bin Ahmed bin Hasan et-Teşteki hazretleri müteveli olacak, onun da vefatı halinde erkek çocuklarına, ileride erkek çocuğu kalmadığı takdirde kızlarının çocuklarına nesilden nesile intikal edecekti⁴⁶⁴.

⁴⁶⁰ Ali kendi rızasıyla görevini Ebubekir'e bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 187.

⁴⁶¹ Abdullah vefat edince yerine oğlu Mehmed Emin atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

⁴⁶² *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 49. Seyyid Hâfız Mehmed ve Seyyid Hasan 1759 ve 1774 yıllarında tekrar atanmışlardır. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 58; *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 199

⁴⁶³ Kıyye: Okka veya Ukiyye de denir. 1541 yılında Antep (Gaziantep) yağ ukiyyesi 60 dirhemdi. Bkz. Cengiz Kallek, "Ukiyye", *DİA*, 42, s. 70.

⁴⁶⁴ *HŞS, nr. 38244-V*, vrk. 47a.

4.2.15. Peygamber Camii

*Nebiler Mescidi*⁴⁶⁵ ve *Mescid-i Nebi*⁴⁶⁶ olarak da adlandırılan bu cami, Harput'ta ticarî hayatın yoğun olduğu Attarlar Çarşısı ile Yemeniciler, Saman Pazarı ve Berberler arasında bulunmaktaydı. Uzun süre mescit olarak hizmet veren bu yapının kim tarafından ve ne zaman yaptırıldığına dair kesin bir bilgi olmamakla birlikte, Sunguroğlu'na göre Diyarbakırlı Mehmed Ağa tarafından yaptırılmıştır⁴⁶⁷. 1725 yılında cami cemaati, imamları olan Ebubekir'den razı olmadıkları için, Harput Kadısı Seyyid Ömer'in hükümete arzıyla, yerine Eyyub adlı başka biri atanmıştır⁴⁶⁸.

18. yüzyılda imamlık vazifesini birden fazla kişi yürütmekteydi. Bunlardan bazıları belirli vakitlerde namaz kıldırırken, bazıları da senede sadece iki ay vazife yapıyordu. Ayrıca imamlık vazifesi, istismarlar ve vazifenin haksız yere tasarruf edilmesi sebebiyle sık sık el de değiştiriyordu. Cami personeli arasında imamdan başka bir görevli de bulunmamaktaydı. Fakat vakfın işlerini yürüten müteveli ve nazırları vardı. Bunlardan müteveliye günlük iki akçe ücret ödenirken, nâzıra da günlük ücret olarak altı kile⁴⁶⁹ buğday verilmekteydi (bkz. Tablo-14).

Tablo-14: Peygamber Camii Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
İmam	-	Ömer ⁴⁷⁰	1691
İmam	-	Yasin ⁴⁷¹	1692
İmam	-	Ebubekir ⁴⁷²	1692
Müteveli	-	Ömer ⁴⁷³	1693
İmam	İki akçe	İsmail ⁴⁷⁴	1699
İmam	Bir akçe	Osman ⁴⁷⁵	1702

⁴⁶⁵ VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

⁴⁶⁶ VGMA, HD, nr.1084, s. 38.

⁴⁶⁷ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 350-351.

⁴⁶⁸ VGMA, HD, nr.1083, s. 304.

⁴⁶⁹ Bir Harput kilesi 102.535 kg'dı. Bkz. Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, İstanbul, 2011, s. 405.

⁴⁷⁰ Ömer'in beratı 1691 yılında yenilendikten (VGMA, HD, nr. 1098, s. 185) sonra 1693 yılında zayıden tekrar yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.

⁴⁷¹ Yasin'in beratı 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁴⁷² VGMA, HD, nr. 1098, s. 186. Ebubekir'in beratı 1706 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.

⁴⁷³ Mahmud görevden alınarak yerine Ömer atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.

⁴⁷⁴ İsmail bu vazifeyi Yasin'den devralmıştır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.

Mütevelli	İki akçe	Mehmed ⁴⁷⁶	1702
İmam	İki akçe	Abdullah ⁴⁷⁷	1703
İmam	İki akçe	Mehmed ⁴⁷⁸	1704
İmam	Bir akçe	Abdullah ⁴⁷⁹	1705
İmam	İki akçe	Süleyman ⁴⁸⁰	1706
İmam	İki akçe	Osman ⁴⁸¹	1706
İmam	İki akçe	Ömer ⁴⁸²	1706
Mütevelli	İki akçe	Ömer ⁴⁸³	1713
İmam	-	Eyyub ⁴⁸⁴	1725
İmam	İki akçe	Seyyid İsmail ⁴⁸⁵	1731
İmam	-	Seyyid Hacı Ömer ⁴⁸⁶	1731
Mütevelli	İki akçe	Ahmed ⁴⁸⁷	1732

⁴⁷⁵ İmâm Osman üzerinden Ömer almış ise de 1702 yılında tekrar kendisine iade edilmiş ve 1704 yılında beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186, 187.

⁴⁷⁶ İbrahim vefat edince yerine Mehmed atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁴⁷⁷ İmam-ı sani olan Yasin üzerinden bu vazifeyi önce Seyyid İsmail almış, çok geçmeden vazife tekrar Yasin'e verilmiştir. Yasin'in vazifesini terk edip başka diyara gittiği gerekçesiyle bu defa Abdullah üzerine berat ettirmiş, ancak tekrar İsmail üzerine yaptırıp Abdullah ve oğullarına da zulmettiğinden neticede ondan da alınarak tekrar Abdullah'a verilmiştir. Bir süre sonra Seyyid İsmail ve Süleyman adlı şahıslar imamlık vazifesini Abdullah'tan alıp üzerlerine berat ettirmiş iseler de Harput kadısının arzıyla tekrar Abdullah'a verilmiştir. Bkz. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁴⁷⁸ İmam Mehmed'in beratı 1704 ve 1731 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 187; *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 225.

⁴⁷⁹ Seyyid Mustafa'dan alınarak Abdullah'a verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

⁴⁸⁰ İsmail görevden alınarak yerine Süleyman atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

⁴⁸¹ İmamlık vazifesi Hacı Ömer'in üzerinde iken Osman'a devredilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

⁴⁸² Osman'dan görev Ömer'e devredilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

⁴⁸³ Seyyid Mahmud'dan görevi devralan Ömer (*VGMA, HD, nr. 1098*, s. 189), aynı zamanda Sara Hatun Camii'nde de iki akçe ile imamlık ve iki buçuk akçe ile nâzirlik vazifelerini yürütüyordu.

⁴⁸⁴ Cemaatin kendisinden razı olmadığı Ebubekir görevden alınarak yerine Eyyub imam olarak atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1083*, s. 304.

⁴⁸⁵ Osman görevini Seyyid İsmail'e bıraktıktan sonra, 1731 yılında beratı yenilenmiştir (*VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223). Senede iki ay imamlık yaptığı anlaşılan Seyyid İsmail'in beratı 1755 ve 1759 yıllarında tekrar yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 48, 57.

⁴⁸⁶ Ögle ve ikinci namazlarında vazife yapan Seyyid Sadık görevden alınarak yerine Seyyid Hacı Ömer bin Seyyid Ahmed atanmış ve 1731 yılında beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 225.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

İmam	-	Seyyid Hüseyin ⁴⁸⁸	1739
İmam	-	Muhammed ⁴⁸⁹	1740
Nâzır	Altı kile buğday	Şeyh Ahmed ⁴⁹⁰	1755
İmam	-	Mehmed ⁴⁹¹	1755
İmam	İki akçe	Ebubekir ve Ömer ⁴⁹²	1757
İmam	İki akçe	Muhyiddin ⁴⁹³	1758
İmam	İki akçe	Hafız Seyyid Mehmed ⁴⁹⁴	1759
İmam	İki akçe	Mehmed Emin ⁴⁹⁵	1759
İmam	İki akçe	Hafız Seyyid Mustafa ⁴⁹⁶	1773
Nâzır	Altı kile buğday	Abdullah bin Hacı Feyzullah ⁴⁹⁷	1775

⁴⁸⁷ Ali'den boşalan mütevellilik vazifesine atanan Ahmed'in (VGMA, HD, nr. 1094, s. 223) beratı 1740 yılında zayiden yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

⁴⁸⁸ Öğle ve ikindi namazlarında vazife yapan Seyyid Hacı Ömer vefat edince yerine oğlu Seyyid Hüseyin atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

⁴⁸⁹ "Harput'da Peygamber Mescidi'nde bâ mu'ayyene senede iki ay imâmetine bilâ berât mutasarrıf olanlardan es-Seyyid Hüseyin fevt olub imâmeti mahlûl oldukda mescid-i mezkûr imâmlarından İsmail ve Mehmed hisse-i mezkûru üzerlerine berât itdirüb sâirleri beyninde münâza'a-i kebîre ve ihtilâllerine bâ'is olmağla mezkûr Hüseyin'in hissesi mezbûrânın ref'lerinden müteveffânın akrabasından Muhammed Halife'ye kâdısı Seyyid Mustafa 'arzıyla buyruldu", VGMA, HD, nr. 1094, s. 230.

⁴⁹⁰ 1746 yılında atanan Şeyh Ahmed'in beratı 1755 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

⁴⁹¹ Mehmed'in beratı 1755 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

⁴⁹² 1748 yılında atanan Ebubekir ve Ömer'in beratları 1757 ve 1759 yıllarında yenilenmiştir (VGMA, HD, nr. 1090, s. 52, 57). İmamet vazifesinin yarısına mutasarrıf olduğu anlaşılan Ebubekir'in beratı 1775 yılında tekrar yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.

⁴⁹³ İsmail görevini bırakınca yerine Muhyiddin atanmış ve ertesi yıl beratı yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 54, 57.

⁴⁹⁴ Yılda iki ay imamlık yapan Seyyid Hafız Mehmed'in beratı 1759, 1773 ve 1775 yıllarında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 57; VGMA, HD, nr. 1084, s. 38; VGMA, HD, nr. 1158, s. 201.

⁴⁹⁵ Günlük iki akçe ücretle imam olan Mehmed kendi rızasıyla imametinin yarı hissesini oğlu Seyyid Mehmed Emine'e bıraktıktan sonra İsmail adlı biri kendi üzerine berat ettirmiş, fakat onun üzerinden de Muhyiddin adlı başka biri almıştır. Neticede her ikisinden de alınarak hak sahibi olan Seyyid Mehmed Emin'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 58.

⁴⁹⁶ Seyyid İsmail erkek evlat bırakmadan vefat edince yerine Hafız Seyyid Mustafa atanmıştır (VGMA, HD, nr. 1084, s. 38). Yılda iki ay vazife yapan Hafız Seyyid Mustafa'nın beratı iki yıl sonra yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

⁴⁹⁷ 1762 yılında bu vazifeye atanan Abdullah'ın beratı 1775 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.

4.2.16. Sara (Saray) Hatun Camii

Harput'ta Sarahatun Mahallesi'nde yer alan ve 18. yüzyılda "Saray Hatun Camii"⁴⁹⁸ adıyla da bilinen bu yapı, Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın annesi Sara Hatun tarafından yaptırılmıştır. Kitabesinden anlaşıldığına göre, 1585 (H. 993) yılında yani Osmanlı döneminde de tamir edilmiştir⁴⁹⁹. İlk zamanlarda mescit vazifesi gören bu yapıdan 1654 yılında artık cami olarak söz edilmektedir⁵⁰⁰.

Sara Hatun Camii vâizi Pazartesi günleri günlük bir akçe ücretle vazife yapıyordu. Fakat bu vâiz aynı zamanda "Musallâ" denilen yerde bayram namazlarında da vazife yapıyor ve bu hizmetine karşılık olarak da yine günlük bir akçe ücret alıyordu. Bütün bu ücretler ise Mansuriye Vakfı bütçesinden ödeniyordu⁵⁰¹.

Hurufat Defterlerinde cami vakfının gelirleri arasında sadece bir dükkân icarı kaydı yer almaktadır⁵⁰². Vakıf gelirlerinin yetersizliği sebebiyle, camide vâiz olarak vazife yapan personelin ücreti, Mansuriye Zaviyesi vakfından karşılanıyordu⁵⁰³.

Tablo-15: Sara Hatun Camii Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Nâzır	-	İbrahim ⁵⁰⁴	1692
Hatib	Bir akçe	Ahmed ⁵⁰⁵	1692
Hatib, İmam ve Nâzır	-	Seyyid Mahmud ⁵⁰⁶	1704
İmam Nâzır	İki akçe 2,5 akçe	Ömer ⁵⁰⁷	1713

⁴⁹⁸ VGMA, HD, nr. 1084, s. 38; VGMA, HD, nr. 1093, s. 55; VGMA, HD, nr. 1098, s. 187, 189; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

⁴⁹⁹ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 314.

⁵⁰⁰ HŞS, nr. 324, s. 183/b.2.

⁵⁰¹ VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

⁵⁰² VGMA, HD, nr. 1090, s. 48,58.

⁵⁰³ VGMA, HD, nr. 1093, s.55.

⁵⁰⁴ İbrahim'in beratı 1692'de yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.

⁵⁰⁵ Ahmed'in beratı 1692'de yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.

⁵⁰⁶ Mehmed vefat edince yerine Seyyid Mahmud atanmıştır (VGMA, HD, nr. 1098, s. 187). Fakat Seyyid Mahmud kısa bir süre sonra bu görevlerinin yarı hissesini Seyyid Ahmed'e bırakmıştır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.

⁵⁰⁷ Seyyid Mahmud'dan Ömer'e devredilmiştir (VGMA, HD, nr. 1098, s. 189). Ömer aynı zamanda Peygamber Camii vakfının da günlük iki akçe ücretle mütevellisiydi.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Ferrâş	1/2 akçe	Mehmed ⁵⁰⁸	1713
Hatib	Bir akçe	Seyyid İsmail bin Mehmed ve Seyyid Ömer bin Ali ⁵⁰⁹	1714
Hatib	Bir akçe	Hacı Mehmed ⁵¹⁰	1731
Vâiz	Beş akçe	Seyyid Ahmed ve Seyyid İsmail ⁵¹¹	1732
Ferrâş	1/2 akçe	Seyyid Yusuf ⁵¹²	1732
Ferrâş	-	İbrahim ⁵¹³	1755
Vâiz (1/2 hisse)	2,5 akçe	Mehmed ⁵¹⁴	1756
Hatib	Bir akçe	Ebubekir ⁵¹⁵	1757
İmam-ı Sâni	1/2 akçe	Ahmed ⁵¹⁶	1758
Hatib	Bir akçe	Ebubekir ve Ömer ⁵¹⁷	1759
Vâiz (1/2 hisse)	2,5 akçe	Seyyid Süleyman ⁵¹⁸	1759
Vâiz	2,5akçe	Şeyh Mehmed Said ⁵¹⁹	1771
Vâiz	İki akçe	Seyyid Abdullah ⁵²⁰	1774
Hatib	-	Seyyid İbrahim ⁵²¹	1775

⁵⁰⁸ VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.

⁵⁰⁹ Seyyid Ahmed bin Seyyid İbrahim görevini Seyyid İsmail bin Mehmed ve Seyyid Ömer bin Ali'ye iştirak tarikiyle bırakmıştır. VGMA, HD, nr. 567, s. 50.

⁵¹⁰ Ahmed görevini Hacı Mehmed'e bırakmıştır. VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.

⁵¹¹ Seyyid Mehmed Emin vefat edince yerine Seyyid Ahmed ve Seyyid İsmail birlikte atanmış (VGMA, HD, nr. 1094, s. 225), Seyyid İsmail'in 1756 ve 1760 yıllarında, Şeyh Ahmed'in de 1755 ve 1759 yıllarında beratları yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 50, 57, 58.

⁵¹² Mehmed vefat edince yerine Seyyid Yusuf atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1094, s. 226.

⁵¹³ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

⁵¹⁴ 1751 yılında atanan Mehmed Halife'nin beratı 1756 ve 1758 yıllarında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 50, 55.

⁵¹⁵ 1755 yılında atanan Ebubekir'in beratı 1757 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 52.

⁵¹⁶ Ahmed'in beratı 1758 ve 1775 yıllarında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 54; VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.

⁵¹⁷ Ebubekir ve Ömer'in beratları 1759 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 57.

⁵¹⁸ Mehmed vefat edince yerine Seyyid Süleyman atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1090, s. 58.

⁵¹⁹ Hacı Osman vefat edince 1771 yılında vazifesi Zahriye Medresesi müderrisi olan Mehmed Said'e verilmiş (VGMA, HD, nr. 1093, s. 55), 1774 yılında ise Mehmed Said'in beratı yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

⁵²⁰ Seyyid Süleyman görevini oğlu Seyyid Abdullah'a bırakmıştır (VGMA, HD, nr. 1084, s. 39). Kısa bir süre sonra Seyyid Abdullah vefat edince görevi ile alakalı hissesini ortağı Mehmed Said'e devredilmiştir. VGMA, HD, nr. 1084, s. 39

4.2.17. Şerif Ağa Camii

Hurufat Defterlerinde bu camiden bahsedilmemektedir. Ayrıca caminin yeri konusunda da kaynaklarda bir bilgi yoktur. Fakat Harput cizye malından almak üzere günlük üç akçe vazife ile bu camide müezzinlik yapan Abdülmenan, hem hizmetini terk ettiğinden hem de mahalle halkı kendisinden memnun olmadığından, görevden alınarak, 2 Kasım 1772 tarihli beratla, yerine Abdurrahman isimli başka biri atanmıştır⁵²².

4.2.18. Ulu Camii (Cami-i Kebîr)

Harput'un en kadîm yapılarından olan Ulu Camii (*Câmi'-i Kebîr*), Artuklu hükümdarı Fahrettin Karaarslan tarafından inşa ettirilmiştir. Ancak caminin yapım tarihi hususunda farklı görüşler vardır. Alman seyyah ve arkeolog *Lehmann*, caminin yapım tarihini 1165-66 (H. 561) olarak belirirken, başka kaynaklarda 1156-57 (H. 551) ve 1186-87 (H. 582) tarihleri de verilmektedir⁵²³. Caminin minber kitabesinin sağ tarafında “*Sadeddinoğlu Kutluk Bey ve Çubukoğlu Kiya Ali günlerinde yapıldı*” kaydı yer almaktadır. Bundan dolayı caminin Artuklulardan önce Çubukoğulları devrinde yapıldığı, Artuklu döneminde ciddi bir onarımdan geçirildiğine dair farklı bir görüş de bulunmaktadır⁵²⁴.

17. yüzyılda halka hizmet vermeye devam eden caminin avlusunda yeni bir mektep inşa edilmiş ve 1692 yılında burada ücret almadan muallimlik yapan Seyyid Halil'e, Harput cizyesi malından almak üzere ve günlük hesabı üzere on akçe maaş bağlanmıştır⁵²⁵.

18. yüzyılda cami vakfında; nâzır, câbi, kâtip, imam, hatip, duagûy, müezzin, cüzhan, aşırhan, mu'arrif-i eczâ, devirhan, meremmetçi, kapıcı (bevvâb) ve loğkeş gibi geniş bir personel kadrosu hizmet vermekteydi. Bu görevliler arasında özellikle duagûylara daha yüksek bir ücret ödeniyordu. Yine toprak damların bakımıyla ilgilenen loğkeşler de nispeten daha iyi bir ücret alıyorlardı. Müezzinlerin aldıkları günlük ücret ortalama iki akçe iken, nâzırların günlük ücreti üç akçe ile iki akçe arasında değişmekteydi. Fakat camide bir görevi birden fazla kişinin yürüttüğü de oluyordu. Bu durumda

⁵²¹ Ömer ve Ebubekir hisselerini 1761 yılında Seyyid İbrahim'e bırakmış, 1775 yılında ise beratları yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 201.

⁵²² *HŞS, nr. 38244-V*, vrk. 41a.

⁵²³ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s.333-336; Alpay Bizbirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbakir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, s.50.

⁵²⁴ Alpay Bizbirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbakir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, s. 50; Muhammed Beşir Aşan, “Harput Ulu Câmi Minberi”, *Fırat Üniversitesi Dergisi (Sosyal Bilimler)*, I/2, Elazığ 1987, s. 29; Aynur Durukan, “Harput Ulu Camii'nin Düşündürdükleri”, *Düni ve Bugünüyle Harput Sempozyumu*, I, Elazığ, 1998, s. 312.

⁵²⁵ *HŞS, nr. 391*, s. 139.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

olanların da günlük kazançları diğerlerine nazaran fazlaydı. Öte yandan cami ve vakıf personeli arasında çok sayıda seyit (seyyid) de vardı. Nitekim bunlar arasında yer alan Seyyid Mustafa'nın, 1694 yılından vefat ettiği 1770 yılına kadar, 76 yıl süreyle camide cüzhan ve hâfiz-ı ecza olarak vazife yapmış olması dikkat çekmektedir (bkz. Tablo-16).

Tablo-16: Ulu Camii Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Nâzır	Üç akçe	Seyyid Ebubekir ⁵²⁶	1690
Loğkeş	İki akçe	Hamza ⁵²⁷	1692
Mu'arrif-i eczâ ve Cüzhan	-	Seyyid Halil ⁵²⁸	1692
Kâtip ve Duâgûy	5,5 akçe	Ebubekir ⁵²⁹	1692
Cüzhan	-	Halil ⁵³⁰	1692
İmam-ı Sanî	Üç akçe	İsmail ⁵³¹	1692
Mu'arrif-i eczâ ve Aşırhan	-	Seyyid Ömer ⁵³²	1692
Hâfiz-ı eczâ	-	İbrahim ⁵³³	1692
Aşırhan	-	İsmail ⁵³⁴	1692
Hâfiz-ı eczâ	-	Seyyid Osman ⁵³⁵	1692
Hâfiz-ı eczâ	-	İsmail ⁵³⁶	1692
Aşırhan	-	Osman ⁵³⁷	1692
Cüzhan	-	Yusuf ⁵³⁸	1692

⁵²⁶ Mustafa'nın görevi bırakması üzerine yerine Seyyid Ebubekir atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵²⁷ Osman vefat edince yerine Hamza atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵²⁸ Seyyid Halil'in berati 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵²⁹ Ebubekir'in berati 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵³⁰ Halil'in berati 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵³¹ İsmail'in berati 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵³² Seyyid Ömer'in berati 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵³³ İbrahim'in berati 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵³⁴ İsmail'in berati 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵³⁵ Seyyid Osman'ın berati 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵³⁶ İsmail'in berati 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵³⁷ Osman'ın berati 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁵³⁸ Yusuf'un berati 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

Câbi	-	Mehmed ⁵³⁹	1692
Câbi	-	Abdûlmecid ⁵⁴⁰	1692
Bevvâb	Dört akçe	Abdullah ve Hacı Murad ⁵⁴¹	1692
Meremmetçi	-	Seyyid Mustafa ve Seyyid Mahmud ⁵⁴²	1692
Cüzhan	İki akçe	Osman ⁵⁴³	1692
Aşırhan	-	Ali ⁵⁴⁴	1692
Hâfız-ı eczâ	-	Seyyid Yasin ⁵⁴⁵	1692
Devirhan	-	Hacı İbrahim ⁵⁴⁶	1692
Devirhan	-	Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed Emin ⁵⁴⁷	1692
Cüzhan	-	Ömer ⁵⁴⁸	1692
Loğkeş	-	Seyyid Hasan ve Seyyid Ömer ⁵⁴⁹	1692
Cüzhan	-	Seyyid Ebubekir, Seyyid Mehmed ve Seyyid Ömer ⁵⁵⁰	1692
Cüzhan	-	Seyyid Ebubekir, Seyyid Mehmed ve Seyyid İbrahim ⁵⁵¹	1692
Cüzhan	-	Şeyh Ali, Seyyid Süleyman ve Seyyid Halil ⁵⁵²	1692

⁵³⁹ Mehmed'in beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 185.

⁵⁴⁰ Şehir câbisi olan Abdûlmecid'in beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 185.

⁵⁴¹ Günlük ikişer akçe ile bevvâb olan Abdullah ve Hacı Murad'ın beratları 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁵⁴² Her ikisinin beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 185.

⁵⁴³ Osman'ın beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 185.

⁵⁴⁴ Ali'nin beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 185.

⁵⁴⁵ Seyyid Yasin'in beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 185.

⁵⁴⁶ Hacı İbrahim'in beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁵⁴⁷ Seyyid Osman ve Seyyid Mehmed Emin'in beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁵⁴⁸ Öğle namazından sonra vazife yapan Ömer'in beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁵⁴⁹ Seyyid Hasan ve Seyyid Ömer'in beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁵⁵⁰ Sabah namazlarından sonra vazife yapan Seyyid Ebubekir, Seyyid Mehmed ve Seyyid Ömer'in beratları 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁵⁵¹ Beratları 1692'de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁵⁵² Beratları 1692'de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Devirhan	-	Seyyid Abdurrahim ve Seyyid Salih ⁵⁵³	1692
Cüzhan	-	Hamza, Salih ve Abdullah ⁵⁵⁴	1692
Nâzır	-	Abdullatif ⁵⁵⁵	1692
Muhasebeci	-	Mustafa ⁵⁵⁶	1692
Cüzhan	-	Seyyid Ahmed ve Seyyid Süleyman ⁵⁵⁷	1692
Cüzhan	-	Şeyh Ali ⁵⁵⁸	1692
Müezzin	Bir akçe	Seyyid Mustafa ⁵⁵⁹	1694
Hâfız-ı ecza	Bir akçe		
Nâzır	Üç akçe	Ebubekir ve İsmail ⁵⁶⁰	1704
Hâfız	1,5 akçe	Eyyub ⁵⁶¹	1705
Loğkeş	Dört akçe	Mustafa ⁵⁶²	1706
Müezzin	İki akçe	Seyyid Osman ⁵⁶³	1712
Nâzır	İki akçe	Muhyiddin ⁵⁶⁴	1712
Nâzır Duâgûy Kâtib	Bir akçe Üç akçe 1,5 akçe	Ömer ⁵⁶⁵	1731

⁵⁵³ Beratları 1692’de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.*

⁵⁵⁴ Akşam namazlarından sonra cüzhan olarak vazife yapan bu şahısların beratları 1692’de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.*

⁵⁵⁵ Beratı 1692’de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.*

⁵⁵⁶ Beratı 1692’de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.*

⁵⁵⁷ İkinci namazlarından sonra cüzhan olarak vazife yapan Seyyid Ahmed ve Seyyid Süleyman’ın beratları 1692’de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.*

⁵⁵⁸ Beratı 1692’de yenilendikten (*VGMA, HD, nr. 1098, s. 186*) sonra, günlük iki akçe ile cüzhan vazifesinin yanı sıra iki akçe ile devirhan, iki akçe ile aşırhan ve sekiz akçe ile yine aşırhan vazifelerini de tasarruf ettiği anlaşılan Şeyh Ali’nin bütün bu vazifelerinden kaynaklanan beratları 1704 yılında tekrar yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.*

⁵⁵⁹ *VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.* Uzun bir süre görev yapan Seyyid Mustafa’nın beratı 1741 yılında zayiden yenilendikten (*VGMA, HD, nr. 1094, s. 230*) sonra, 1756 ve 1758 yıllarında tekrar yenilenmiştir (*VGMA, HD, nr. 1090, s. 51, 56*). Seyyid Mustafa 1770 yılında ise vefat etmiştir. *VGMA, HD, nr. 1093, s. 55.*

⁵⁶⁰ Beratları 1704 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.*

⁵⁶¹ İsmail vefat edince yerine Eyyub atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.*

⁵⁶² Hamza vefat edince yerine Mustafa atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.*

⁵⁶³ Şeyh Abdurrahman görevini oğlu Osman’a bırakmış (*VGMA, HD, nr. 1098, s. 189*), 1731 yılında Osman’ın beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.*

⁵⁶⁴ İsmail görevini oğlu Muhyiddin’e bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.*

⁵⁶⁵ Ebubekir bu vazifelerden alınıp yerine Ömer atanmış ve beratı 1731 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.*

Duâgûy	Beş akçe	Seyyid Mehmed ⁵⁶⁶	1731
Duâgûy	Bir akçe	Seyyid Ahmed ⁵⁶⁷	1731
Duâgûy	Beş akçe	Seyyid Yahya ⁵⁶⁸	1732
Hâfız	1,5 akçe	Seyyid Ömer ⁵⁶⁹	1739
Nâzır	İki akçe	Muhyiddin ⁵⁷⁰	1740
Duâgûy	İki akçe	Seyyid Mustafa ⁵⁷¹	1740
Duâgûy	Beş akçe	Seyyid Yahya ⁵⁷²	1755
Kâtib Duâgûy	2,5,akçe Üç akçe	Ömer ve Ali ⁵⁷³ .	1755
Duâgûy	Beş akçe	Seyyid Ömer ⁵⁷⁴	1756
Loğkeş	Dört akçe	Seyyid Feyzullah ⁵⁷⁵	1756
Müezzın	İki akçe	Seyyid Abdurrahman ⁵⁷⁶	1757
Duâgûy	Üç akçe	Seyyid Mehmed ⁵⁷⁷	1757

⁵⁶⁶ Seyyid Mustafa görevden alınıp yerine Seyyid Mehmed atandıktan sonra 1731 yılında beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.*

⁵⁶⁷ Ali görevden alınıp yerine Seyyid Ahmed atanmış ve 1731 yılında beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.*

⁵⁶⁸ Şeyh Muhammed erkek evlat bırakmadan vefat ettiğinden yerine Seyyid Yahya atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 226.*

⁵⁶⁹ Eyyub vazifesini kendi isteğiyle Seyyid Ömer'e bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.*

⁵⁷⁰ Daha önce günlük üç akçe ücretle nezâret vazifesi Ebubekir ve İsmail adlı şahısların tasarrufunda iken İsmail kendi rızasıyla hissesini oğlu Muhyiddin'e bırakmış, Muhyiddin 25 yıldan beridir mutasarrıf iken Ebubekir'den sonra diğer hissenin sahibi olan Ömer ve Ali kendi hisselerine kanaat etmeyerek Muhyiddin'in hissesine müdahale etmiş iseler de onun iki akçelik hissesi 1738 yılında tekrar kendisine verilmiştir. Fakat bir süre sonra Muhyiddin'in 15 yıldan beridir Rumeli'de olması gerekçe gösterilerek vazifesi ondan alınıp Seyyid Muhammed'e tevcih edilmiştir. 1740 yılında ise Seyyid Muhammed'den alınarak tekrar eski sahibi olan Muhyiddin'e verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.*

⁵⁷¹ Seyyid Ahmed görevini Seyyid Mustafa'ya bıraktıktan (*VGMA, HD, nr. 1094, s. 229*) sonra Seyyid Mustafa'nın beratı 1756 ve 1758 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 51, 56.*

⁵⁷² Seyyid Mehmed vefat edince yerine atanan Seyyid Yahya'nın beratı 1755 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.*

⁵⁷³ Beratları 1755 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.*

⁵⁷⁴ 1744 yılında atanan Seyyid Ömer'in beratı 1756, 1758 ve 1775 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 51, 55; VGMA, HD, nr. 1158, s. 201.*

⁵⁷⁵ 1754 yılında atanan Seyyid Feyzullah'ın beratı 1756 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 51.*

⁵⁷⁶ Seyyid Osman görevini Seyyid Abdurrahman'a bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 51.*

⁵⁷⁷ Ömer Halife görevini Seyyid Mehmed'e bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 51.*

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Müezzîn	İki akçe	Seyyid Hasan ve Seyyid Feyzullah ⁵⁷⁸	1758
Müezzîn	İki akçe	Seyyid Abdurrahman ⁵⁷⁹	1758
Duâgûy Kâtib	Üç akçe İki akçe	Seyyid Mehmed ⁵⁸⁰	1759
Duâgûy	İki akçe	Seyyid Ahmed ve Seyyid Mehmed Said ⁵⁸¹	1770
Müezzîn Hâfız-ı eczâ	Bir akçe Bir akçe	Seyyid Ebubekir ⁵⁸²	1770
Müezzîn	İki akçe	Seyyid Feyzullah ⁵⁸³	1771
Duâgûy	Beş akçe	Seyyid Şeyh İbrahim ⁵⁸⁴	1774
Nâzır	İki akçe	Seyyid İbrahim ⁵⁸⁵	1774

4.2.19. Zahriye Camii

Zahriye⁵⁸⁶, esasen cami, medrese ve mektepten oluşan bir külliye özelliğini taşıyordu ve Harput'un yine aynı adla anılan mahallesinde yer alıyordu. Cami ve medreseye adını veren Zahri Baba'nın türbesi de medrese avlusunda bulunuyordu⁵⁸⁷. Caminin hangi tarihte ve kim tarafından yapıldığı

⁵⁷⁸ Seyyid Abdurrahman görevini Seyyid Hasan ve Seyyid Feyzullah'a bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 55.

⁵⁷⁹ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 55.

⁵⁸⁰ 1758 yılında atanan Seyyid Mehmed'in beratı 1759 ve 1775 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 57; *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 199.

⁵⁸¹ Seyyid Mustafa vefat edince yerine oğulları Seyyid Ahmed ve Seyyid Mehmed Said atanmış (*VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55), bunların beratı 1777 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 202.

⁵⁸² 1770 yılında Seyyid Mustafa'nın yerine atanan Seyyid Ebubekir'in beratı 1775 ve 1776 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55; *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 199.

⁵⁸³ Seyyid Hasan vefat edince yerine Seyyid Feyzullah atanmış (*VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55), 1776 yılında da beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 201.

⁵⁸⁴ Seyyid Şeyh Ali vefat edince yerine Seyyid Şeyh İbrahim atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 39.

⁵⁸⁵ Seyyid Ali bin Ömer vefat edince yerine oğlu Seyyid İbrahim atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 39.

⁵⁸⁶ Bu isim bazı belgelerde "Zâhiriye" olarak yazılmıştır (mesela bkz. *VGMA, HD, nr. 1082*, s. 183; *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 39-40; *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 53, 57, 58; *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55; *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223, 230). Fakat doğrusu ve yaygın olanı Zahriye'dir. Zira 16. yüzyıl Tahrir Defterlerinde de caminin bulunduğu mahallenin adı Zahriye olarak yazılmıştır (bkz. 998 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Diyâr-i Bekr ve 'Arab ve Zü'l-Kâdiriyye Defteri (937/1530), I, Dizin ve Tıpkıbasım, Ankara, 1998, s. 179.

⁵⁸⁷ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 352.

kesin olarak bilinmemekle birlikte, 13-15. yüzyıllarda yapıldığı tahmin edilmektedir⁵⁸⁸.

18. yüzyılda külliye bünyesindeki binalarda çalışan personelin ücretleri cami ve medrese vakfından ödeniyordu⁵⁸⁹. Fakat bazı çalışanların ücretleri de, muhtemelen bütçesinin yetersizliği nedeniyle, Mansuriye ve Ahmed Peykerici vakıflarından karşılanmaktaydı⁵⁹⁰.

Vakıf çalışanları arasında nâzır, müteveli, câbi, kâtip, muallim-ı sıbyan, damcı, ferraş, loğkeş, hatip, imam ve duâgûy gibi görevliler bulunmaktaydı. Bu görevliler arasında en yüksek günlük ücret duâgûylara ödenmekte olup, bunların ücretleri 3,5 ila 10 akçe arasında değişiyordu. Cami ve vakıf çalışanlarından imam, nâzır, müteveli, câbi ve ferraş gibi personelin ücretleri ise ortalama iki akçeydi. Kâtip ve hatiplere de günlük dört akçe ücret ödeniyordu. Loğkeşlik ve damcılık vazifeleri bir kişinin üzerinde olup, bu vazifeleri yürütenlere de günlük altı akçe ücret veriliyordu. 18. yüzyıl süresince vakıf personelinin ücretlerinde artış olmadığı gibi, bir kısım personelin ücretlerinde azalma olduğu da görülmektedir (bkz. Tablo-17).

Öte yandan, 1771 yılında Harput'ta önemli bir eşkıyalık olayı da olmuştur. Harputlu olan ve haklarında yakalanmaları için ferman çıkarılan Ahmed, Süleyman, Abdullah ve Mustafa adlı şâkiler, Müftü Hacı Osman ile oğlu Abdullah ve yeğeni İbrahim'i katlettikten sonra, Harput Naibi Bilal'den zorla arz almak suretiyle, İbrahim'in tasarrufunda olan câbilik, hatiplik, ferraşlık ve müezzinlik vazifelerini kendi üzerlerine berat ettirmişlerdir. Bu bağlamda, Zahriye Medresesi evkafından almak üzere günlük iki akçe ücretle câbilik vazifesini Ahmed'e, Kurşunlu vakfından almak üzere üç akçe ücretle müezzinlik vazifesini Süleyman'a, Mansuriye vakfından almak üzere günlük dört akçe ücretle Zahriye Camii hatiplik vazifesini de Mustafa ve Abdullah'a berat ettirmişlerdir. İbrahim'in sadece Kurşunlu vakfındaki ferraşlık vazifesi oğlu Abdülbaki'ye tevcih edilmiştir⁵⁹¹. Fakat ertesi yıl (Muharrem 1186/Nisan 1772) yine Naib Bilal'in arzıyla bu vazifeler adı geçen şâkilerden alınarak, câbilik ve müezzinlik vazifeleri İbrahim'in oğullarından Hüseyin'e verilirken, hatiplik vazifesi de diğer oğlu Mustafa'ya tevcih edilmiştir⁵⁹².

⁵⁸⁸ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 212.

⁵⁸⁹ "Harput'da Zâhiriye Cami'i ve Medresesi evkafından ..." (VGMA, HD, nr. 1082, s. 183), "Harput'da Zâhiriye Medresesi ve Câmi'i evkâfından almak üzere" (VGMA, HD, nr. 1090, s. 53).

⁵⁹⁰ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183; VGMA, HD, nr. 1090, s. 48; VGMA, HD, nr. 1093, s. 55.

⁵⁹¹ VGMA, HD, nr. 1093, s. 55.

⁵⁹² VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Tablo-17: Zahriye Külliyesi (Cami, Medrese ve Mektep) Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Nâzır	İki akçe	Ali ⁵⁹³	1691
İmam	İki akçe	Seyyid Yasin ⁵⁹⁴	1692
İmam	-	Seyyid Abdurrahim ⁵⁹⁵	1692
Hatib	İki akçe	Seyyid Mahmud ⁵⁹⁶	1700
Mütevelli	İki akçe	İbrahim ⁵⁹⁷	1700
Câbi	İki akçe	Seyyid Abdurrahman ⁵⁹⁸	1705
İmam	İki akçe	Sadullah ⁵⁹⁹	1712
Hatib	Dört akçe	Hacı Ahmed ⁶⁰⁰	1731
Loğkeş ve Damcı	Beş akçe	Ahmed bin İbrahim ⁶⁰¹	1731
Nâzır	Üç akçe	Seyyid Muhammed Sadık ⁶⁰²	1732
Muallim-i sıbyân	İki akçe	Muhammed Sadık ⁶⁰³	1733
Muallim-i sıbyân	İki akçe	Ahmed ⁶⁰⁴	1735
Nâzır	İki akçe	Muhammed ⁶⁰⁵	1735
Câbi	İki akçe	Seyyid Hüseyin ⁶⁰⁶	1739

⁵⁹³ Ali'nin beratı 1691 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 185.

⁵⁹⁴ Seyyid Yasin'in beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 185.

⁵⁹⁵ Seyyid Abdurrahim'in beratı 1692 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 185.

⁵⁹⁶ Abdullatif vefat edince yerine Seyyid Mahmud atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁵⁹⁷ Ebubekir vefat edince yerine İbrahim atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁵⁹⁸ Seyyid Abdurrahman'ın beratı 1705 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

⁵⁹⁹ *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 189.

⁶⁰⁰ *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 224. Ahmed'in beratı 1755 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 48.

⁶⁰¹ Ahmed bin İbrahim'in beratı 1731 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

⁶⁰² Ali'nin yerine atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 225.

⁶⁰³ *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 226. Muhammed Sadık, 1741 yılında vefat eden kardeşi Ahmed bin İbrahim'den boşalan günlük altı akçe ücretli damcı ve loğkeş vazifesini de üstlenmiştir.

⁶⁰⁴ Muhammed vefat edince yerine oğlu Ahmed atanmış (*VGMA, HD, nr. 1094*, s. 227), 1755 yılında beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 48.

⁶⁰⁵ Seyyid Muhammed Sadık vefat edince yerine Muhammed atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 227.

⁶⁰⁶ Seyyid Abdurrahim vefat edince yerine oğlu Seyyid Hüseyin atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 228.

Loğkeş ve Damcı	Altı akçe	Muhammed ⁶⁰⁷	1741
Müteveli	İki akçe	Ömer ⁶⁰⁸	1742
Câbi	İki akçe	Seyyid Mehmed Sadık ⁶⁰⁹	1742
Ferrâş	İki akçe		
Hatib	Dört akçe	İbrahim ⁶¹⁰	1755-1771
Duâgûy	On akçe	Mehmed bin İbrahim ⁶¹¹	1756
Duâgûy	3,5 akçe	Hacı Süleyman ⁶¹²	1757
Câbi	İki akçe	Seyyid Osman ⁶¹³	1758
Damcı ve Loğkeş	Altı akçe	Hâfız Abdullah ve Ebubekir ⁶¹⁴	1769
Muallim-i sıbyân	İki akçe		
Câbi	İki akçe	Ahmed ⁶¹⁵	1771
Duâgûy	Altı akçe	Hâfız Abdullah ⁶¹⁶	1771
Duâgûy	Altı akçe	Mehmed Said ⁶¹⁷	1771
Hatib	Dört akçe	Mustafa ve Abdullah ⁶¹⁸	1771

⁶⁰⁷ Ahmed bin İbrahim vefat edince yerine kardeşi Muhammed atanmış (VGMA, HD, nr. 1094, s. 230), 1756 ve 1759 yıllarında beratı yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 50, 57.

⁶⁰⁸ İbrahim vefat edince yerine kardeşi Ömer atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1094, s. 230.

⁶⁰⁹ Seyyid Hüseyin vefat edince yerine kardeşi Seyyid Mehmed Sadık atanmış (VGMA, HD, nr. 1094, s. 230) ve bir süre sonra yine Seyyid Hüseyin mahlûlünden ferrâşlık vazifesi de kendisine verilmiştir. 1755 yılında Seyyid Mehmed Sadık'ın beratı yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

⁶¹⁰ Ahmed vazifesini İbrahim'e bıraktıktan (VGMA, HD, nr. 1090, s. 48) sonra, İbrahim'in beratı 1758 yılında yenilenmiş (VGMA, HD, nr. 1090, s. 55), fakat 1771 yılında eşkıya tarafından katledilmiştir. VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

⁶¹¹ Beratı 1756 yılında yenilenmiştir (VGMA, HD, nr. 1090, s. 50). Fakat 1757'de günlük ücretinin 3,5 akçesini kendi rızasıyla Hacı Süleyman'a bırakmış (VGMA, HD, nr. 1090, s. 53), kalan 6,5 akçelik vazifesinden kaynaklanan beratı ise 1759 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 57.

⁶¹² Mehmed Çelebi (Mehmed b. İbrahim) 1757 yılında kendi rızasıyla vazifesinin 3,5 akçesini salihlerden olan Hacı Süleyman'a bırakmıştır (VGMA, HD, nr. 1090, s. 53). Hacı Süleyman'ın beratı 1761 yılında ise yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 58.

⁶¹³ Seyyid Mehmed Sadık vefat edince yerine oğlu Seyyid Osman atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1090, s. 54.

⁶¹⁴ Muhammed Sadık vefat edince yerine kardeşleri Hâfız Abdullah ve Ebubekir atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

⁶¹⁵ İbrahim vefat edince yerine Ahmed atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1093, s. 55.

⁶¹⁶ Ebubekir ve Hâfız Abdullah müşterek mutasarrıflar iken, Ebubekir erkek evlat bırakmadan vefat ettiğinden onun hissesi de müştereki olan Hâfız Abdullah'a verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

⁶¹⁷ Ebubekir erkek evlat bırakmadan vefat edince yerine kardeşi ve aynı zamanda müderris olan Mehmed Said atanmış (VGMA, HD, nr. 1093, s. 56), 1775 yılına gelindiğinde Mehmed Said'in beratı yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Hatib	Dört akçe	Mustafa ⁶¹⁹	1772
Duâgûy	3,5 akçe	Hacı Mustafa ⁶²⁰	1774
Muallim-i sıbyân	Bir akçe	Ahmed ⁶²¹	1774
Nâzır	İki akçe	Ahmed ⁶²²	1774
Ferrâş	Bir akçe		
Damcı ve Loğkeş	Altı akçe	Mehmed ve Şaban ⁶²³	1774
Câbi	İki akçe	Ahmed ⁶²⁴	1774
Kâtib	Dört akçe	Ahmed ⁶²⁵	1775
Câbi	İki akçe	Hüseyin ⁶²⁶	1775

4.3. Mescitler

Mescitler, camiler gibi daha ziyade ibadet amacıyla inşa edilen yapılardı. Bunların camilerden farklı olan tarafı ise sadece vakit namazlarının kılınabilmesiydi. Zira bir mescitte Cuma namazının da kılınabilmesi için oraya hem bir minber konması hem de hükümetten izin alınması gerekiyordu⁶²⁷. Dolayısıyla cami vasfı kazandırılan ibadet mekânlarında vaaz ve nasihatte bulunmaları için hitabet vazifesi ihdas ediliyordu⁶²⁸.

⁶¹⁸ İbrahim eşkiya tarafından katledilip vazifesi cebren Mustafa ve Abdullah'a berat ettirilmiştir. Fakat ertesi yıl şâkiler görevden alınarak hatiplik vazifesi İbrahim'in oğlu Mustafa'ya verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55, 56.

⁶¹⁹ Mustafa ve Abdullah görevden alınarak hatiplik vazifesi önceki sahibi olan İbrahim'in oğlu Mustafa'ya verilmiş (*VGMA, HD, nr. 1093*, s. 56), bahse konu olan Mustafa'nın beratı da 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 200.

⁶²⁰ Seyyid Süleyman vefat edince yerine oğlu Hacı Mustafa atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 38.

⁶²¹ Ebubekir vefat edince yerine oğlu Ahmed atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 38.

⁶²² Hâfız Abdullah erkek evlat bırakmadan vefat edince yerine yeğeni Ahmed atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 39.

⁶²³ Hâfız Abdullah erkek evlat bırakmadan vefat edince yerine kardeşleri Mehmed ve Şaban müstereken atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 39.

⁶²⁴ *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 199.

⁶²⁵ *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 199.

⁶²⁶ 1772 yılında atanan Hüseyin'in beratı 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 200.

⁶²⁷ Osmanlı Devleti'nde camilerin yapımı ve mescitlerin camiye dönüştürmesi resmi izne bağlıydı. Hasan Yüksel, *Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Hayatında Vakıfların Rolü (1585-1683)*, Sivas, 1998, s.170.

⁶²⁸ “Kara Sofi Mahallesi sâkinlerinden Kömürcüzâde es-Seyyid el-Hacı Yusuf Ağa ibn-i Seyyid Mehmed meclis-i şer‘de şöyle takrir-i kelâm idub Kale Meydanı'nda sâhib-i hayrât müceddeden bir câmi' binâ idub va'z ve nasihat için kürsü vaz' itmeleriyle Feth Babazâde Seyyid Hüseyin Efendi ta'yîn olunur...”, *HŞS, nr. 38244-V*, vrk. 16b.

Hurufat Defterlerinde yer alan kayıtlara göre Harput Şehri'nde toplam 16 mescit vardı (bkz. Tablo-18). Ayrıca köylerde de mescit olarak inşa edilmiş yapılar vardı. Fakat bunların çoğuna zamanla minber konarak cami vasfı kazandırılmıştır. Mesela 1713'te *Tilenzit*⁶²⁹, 1731'de *Pekinik*⁶³⁰, 1732'de *Mesta*⁶³¹, 1735'te *Çötel*⁶³², 1739'da *Hacı Seyli*⁶³³, 1756'da *Perçenç*⁶³⁴ ve 1757'de *Kesrik*⁶³⁵ adlı köylerdeki mescitler, köy halkının talebi üzerine, Cuma namazlarının da kılınabilmesi için camiye dönüştürülmüştür.

Tablo-18: Harput Şehir Merkezinde Yer Alan Mescitler

Sıra No	Mescitler	Bulunduğu Yer
1	Ağvat Mescidi	Meydan Mahallesi
2	Ahi Musa Mescidi	Ahi Musa Mahallesi
3	Ahi Viran Mescidi	-
4	Alaca Mescidi	Alaca Mahallesi
5	Depegöz Mescidi	Depegöz Mescidi Mahallesi
6	Ebutahir Mescidi	Ebutahir Mahallesi
7	Gökçe Mescidi	Gökçe Mahallesi
8	Hacılı Mescidi	Hacılar Mahallesi
9	Hacı Çelebi Mescidi	-
10	Hoca Mescidi	Hoca Mahallesi
11	Hallaç Mescidi	-
12	Kapıcı Mescidi	Kapıcı Mescidi Mahallesi
13	Kureyşzade Mescidi	-
14	Lor Mescidi	-
15	Salahhane Mescidi	-
16	Tokmak Kapısı Mescidi	Tokmak Kapısı Mahallesi

⁶²⁹ VGMA, HD, nr. 1098, s.189.

⁶³⁰ VGMA, HD, nr. 1094, s.224.

⁶³¹ VGMA, HD, nr. 1094, s.226.

⁶³² VGMA, HD, nr. 1094, s.227.

⁶³³ VGMA, HD, nr. 1094, s.228.

⁶³⁴ VGMA, HD, nr. 1090, s.49.

⁶³⁵ VGMA, HD, nr. 1090, s.54.

4.3.1. Ağvathı Mescidi

Harput'ta Meydan Mahallesi'nde bulunan bu mescit günümüze ulaşmamıştır. Kim tarafından ve hangi tarihte yapıldığına dair kaynaklarda herhangi bir bilgi de yoktur. 16. yüzyılda mevcut olmayan, fakat Aralık 1701'de şehir halkına hizmet veren bu mescidin müezzinlik vazifesine Mustafa isminde biri atanmıştır. Müezzinin hasbî, yani ücret almadan vazife yapması⁶³⁶, mescide ait bir vakfın olmadığına işaret etmektedir.

4.3.2. Ahi Musa Mescidi

Mescidin hangi tarihte ve kim tarafın yapıldığı kesin olarak bilinmemekle birlikte, Ahi Musa⁶³⁷ adında biri tarafından yaptırıldığı tahmin edilmektedir⁶³⁸. 1523 yılında mevcut olduğundan⁶³⁹ Osmanlı öncesi bir yapı olduğu kesindir. 18. yüzyılda müteveli, imam ve müezzinlerden meydana gelen mescit personelinin bazıları uzun süre görevini sürdürmüşlerdir. Mesela müezzin vazifesindeki Salih'in beratı 1692-1757 yılları arasında defalarca yenilenmiştir. Diğer taraftan, vazife elde etmek için rekabetlerin yaşandığı da oluyordu. Mesela mütevellilik vazifesinde bulunan Abdullah 1756 yılında görevden alınarak yerine Şeyh Ahmed tayin edilmiş ise de 1758 yılında Şeyh Ahmed'den de alınarak vazife tekrar Abdullah'a verilmiştir (bkz. Tablo-19).

Tablo-19: Ahi Musa Mescidi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Müteveli	İki akçe	Ali ⁶⁴⁰	1692
Müezzin	Bir akçe	Salih ⁶⁴¹	1692
İmam	-	Abdurrahim ⁶⁴²	1692
İmam	-	Mehmed ⁶⁴³	1700

⁶³⁶ VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.

⁶³⁷ Ahi Musa, Şeyh Musa Hervi (Herdi) ile karıştırılmakta ise de bunlar farklı kişilerdir. Bkz. Şeyh Musa Herdi Zaviyesi.

⁶³⁸ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 347. Bu mescidin mimari özellikleri hakkında ayrıca bkz. Ertuğrul Danık, "Harput Ahi Musa Mescid ve Türbesi", *Türk Kültür Araştırmaları*, Dr. Orhan F. Köprülü'ye Armağan, XXXIV/1-2, Ankara, 1998, s. 35-50.

⁶³⁹ Bkz. M. Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 204.

⁶⁴⁰ Ali'nin beratı 1692 ve 1704 yıllarında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185, 187.

⁶⁴¹ Salih'in beratı 1692, 1704 ve 1757 yıllarında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185, 187; VGMA, HD, nr. 1090, s. 53.

⁶⁴² İsmail vazifesini Abdurrahim'e bıraktıktan sonra İlyas üzerine almış, ancak tekrar Abdurrahim'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

Mütevelli	-	Süleyman ⁶⁴⁴	1733
Mütevelli	-	Abdullah ⁶⁴⁵	1755
Mütevelli	-	Şeyh Ahmed ⁶⁴⁶	1756
Mütevelli	Bir akçe	Abdullah ⁶⁴⁷	1758

4.3.3. Ahi Viran Mescidi

Bu mescidin hangi mahallede olduğu ve kim tarafından yaptırıldığı hususunda kaynaklarda bir bilgi mevcut değildir. Fakat Hurufat kayıtlarında, 1713, 1731 ve 1758 yıllarında mescit olarak hizmet verdiği anlaşılmaktadır. Bu tarihlerde vakfı da olan Ahi Viran Mescidi'nde imamlık vazifesinde bulunanlar, aynı zamanda mütevellilik vazifesini de üstleniyordu. Mesela bu vazifeleri günlük birer akçe ücret mukabilinde yürüten ve 1713 yılında vefat eden Abdurrahman'ın vazifeleri Osman'a verilmiş⁶⁴⁸ ve bahse konu olan Osman da imamlık ve mütevellilik vazifelerini uzun yıllar sürdürmüştür⁶⁴⁹. 1758 yılında ise yine her bir vazife için günlük birer akçe almak üzere bu iki vazife Feyzullah'ın tasarrufundaydı⁶⁵⁰.

4.3.4. Alaca Mescidi

Bugün Arap Baba Türbesi olarak bilinen bu yapının, Selçuklu Sultanı III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde ve H. 678 (M. 1279-80) yılında Yusuf ibn Arebişah tarafından inşa ettirildiği bilinmektedir⁶⁵¹. Tarihî süreç içerisinde birçok kez onarım görmüş, 1968 yılında tamir ettirildikten⁶⁵² sonra yakın zamanlarda da büyük çapta yenilenmiştir. Harput'un en önemli ziyaret mekânlarından biri olarak göze çarpan Arap Baba Türbesi, Osmanlı döneminde Alaca Mescidi olarak anılmaktaydı. 1756 yılında ibadete açık

⁶⁴³ Abdurrahim'in vefatından sonra İlyas bu vazifeyi üzerine yaptırmış, ancak bir süre sonra ondan alınarak Abdurrahim'in kardeşi Mehmed'e verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁶⁴⁴ Şaban'dan sonra yerine oğlu Süleyman atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 227.

⁶⁴⁵ Mehmed görevi bırakınca yerine Abdullah atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 48.

⁶⁴⁶ Abdullah görevden alınarak yerine Şeyh Ahmed atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 49.

⁶⁴⁷ Şeyh Ahmed görevden alınarak yerine tekrar Abdullah atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 57.

⁶⁴⁸ *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 189.

⁶⁴⁹ Osman'ın beratı 1731 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

⁶⁵⁰ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 55. Feyzullah'ın beratı 1758 yılında yenilenmiştir.

⁶⁵¹ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 340,344; Mehmet Ali Ünal, XVI. *Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 212.

⁶⁵² Alpay Bizbirlik, 16. *Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, s. 158.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

olduğu anlaşılan bu mescitte imam olarak Seyyid Ahmed adında biri görev yapıyordu⁶⁵³.

4.3.5. Depegöz Mescidi (Hacı İbrahim Mescidi)

Depegöz Mescidi, Hacı İbrahim tarafından yaptırıldığı⁶⁵⁴ için onun adıyla da bilinmekteydi. Depegöz Mahallesi'nde yer alan⁶⁵⁵ bu mescidin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. 16. yüzyılda mevcut olmayan bu mescit, 1634 (Ramazan 1043) yılında hizmet vermekteydi⁶⁵⁶. Dolayısıyla 17. yüzyılda inşa edilmiş olması kuvvetle muhtemeldir. 18. yüzyılda da şehir halkına hizmet veren bu mescitte, imamlık, müezzinlik ve mütevellilik vazifeleri sadece bir kişi tarafından yürütülmekteydi. Bu üç vazifenin her biri için genelde takdir edilen günlük ücret ise bir akçeydi (bkz. Tablo-20).

Tablo-20: Depegöz Mescidi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
İmam	-	Mustafa ⁶⁵⁷	1691
İmam Müezzin Müteveli	1/2 akçe Bir akçe Bir akçe	Mustafa ⁶⁵⁸	1732
İmam Müteveli Müezzin	1/2 akçe Bir akçe Bir akçe	Mehmed ⁶⁵⁹	1756-1769
İmam Müezzin Müteveli	Bir akçe Bir akçe Bir akçe	Mustafa ⁶⁶⁰	1769-1772
İmam Müezzin Müteveli	Bir akçe Bir akçe Bir akçe	Seyyid Hasan ⁶⁶¹	1772

⁶⁵³ VGMA, HD, nr. 1090, s. 51.

⁶⁵⁴ “Harput’da vâki’ el-Hâc İbrahim binâ eylediği Depegöz dimekle ma’rûf mescid-i şerîfde...” VGMA, HD, nr. 1090, s. 51, 57.

⁶⁵⁵ HŞS, nr. 38244-II, s. 65/b.2.

⁶⁵⁶ HŞS, nr. 386, s. 340/b.1.

⁶⁵⁷ Mustafa’nın beratı 1691 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁶⁵⁸ Mehmed’den sonra yerine oğlu Mustafa atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1094, s. 226.

⁶⁵⁹ Mehmed’in beratı 1756 ve 1759 yıllarında yenilenmiştir. Ayrıca daha önce yarım akçe olan imamlık ücretinin de 1759’da bir akçeye yükseltildiği görülmektedir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 51, 57.

⁶⁶⁰ Mehmed vefat edince yerine oğlu Mustafa atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

⁶⁶¹ Mustafa bütün bu vazifelerini Seyyid Hasan’a bırakmış (VGMA, HD, nr. 1084, s. 38), Seyyid Hasan’ın beratı 1776 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.

4.3.6. Ebutahir Mescidi (Hacı Mansur Mescidi)

Hacı Mansur tarafından yaptırıldığı⁶⁶² için onun adıyla da biliniyordu⁶⁶³. 16. yüzyılda mevcut olmayan bu yapı, muhtemelen Ebutahir Mahallesi'nde yer alıyordu. Çünkü Harput'taki mahalleler, isimlerini genellikle orada bulunan bir mescit veya camiden almıştır.

18. yüzyılda mescit imamının maaşı genellikle Nâzır Baba Vakfı'ndan sağlanıyordu⁶⁶⁴. Hurufat kayıtlarında imamdaki başka bir görevliden bahsedilmemesi, mescide ait müstakil bir vakfın bulunmadığına işaret etmektedir. Burada hizmet veren imamlara Nâzır Baba Vakfı'ndan takdir edilen günlük ücret ise dört akçeydi (bkz. Tablo-21).

Tablo-21: Ebutahir Mescidi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
İmam	Dört akçe	Seyyid Mustafa ⁶⁶⁵	1704-1757
İmam	İki akçe	Ebubekir ⁶⁶⁶	1757
İmam	İki akçe	Osman ⁶⁶⁷	1758-1759
İmam	İki akçe	Seyyid Hacı Feyzullah ⁶⁶⁸	1759
İmam	Dört akçe	Hâfız Ömer ⁶⁶⁹	1772

4.3.7. Gökçe (Kökçüzade) Mescidi

Harput'ta Gökçe Mahallesi'nde yer alan ve günümüze ulaşmayan bu yapı⁶⁷⁰, 16. yüzyılda mevcut olmadığına göre 17. yüzyılda yaptırılmış olma-

⁶⁶² “Harput'ta Nâzır Baba Vakfından almak üzere el-Hac Mansur binâ eylediği Ebutahir Mescid-i şerifinde...”, *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 58.

⁶⁶³ *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 187.

⁶⁶⁴ *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 56, 58; *VGMA, HD, nr. 1084*, s. 38; *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 202; *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

⁶⁶⁵ Mustafa'nın beratı 1704, 1731 ve 1756 yıllarında yenilenmiş (*VGMA, HD, nr. 1098*, s. 187; *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223; *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 51), 1757 yılında ise vefat etmiştir.

⁶⁶⁶ Seyyid Mustafa vefat edince yerine oğlu Ebubekir atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 54.

⁶⁶⁷ Seyyid Mustafa vefat edince imametini önce oğlu Ebubekir'e tevcih edilmiş, fakat kısa bir süre sonra yarım hissesi ondan alınarak Seyyid Mustafa'nın diğer oğlu Osman'a verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 56.

⁶⁶⁸ Seyyid Osman görevini Seyyid Hacı Feyzullah'a bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 57.

⁶⁶⁹ Hasan 1772 yılında görevini Hâfız Ömer'e bıraktıktan sonra (*VGMA, HD, nr. 1084*, s. 38), Hâfız Ömer'in beratı 1779 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 202.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

lıdır. Zira 17. yüzyılın ikinci yarısında *Gökçe-zâde Mescidi* olarak bilinmekteydi⁶⁷¹. *Gökçe Oğlu* tarafından yaptırılan⁶⁷² ve daha sonra *Kökçüzade Mescidi* olarak anılan bu yapı, Ulu Camii'nin önünden Kazıbahçesi'ne giden caddenin sol tarafında, Zibillikbaşı denilen mevkide ve Kazıbahçesi yokuşunun da başındaydı. Mescidi yaptıran *Kökçüzadeler* de Harput'un en tanınmış ailelerinden biriydi⁶⁷³.

1678 yılında mescidin evkafı dükkânlardan oluşuyordu ve imameti “evlada meşruta” olduğu için babadan oğula intikal ediyordu. Gökçe Mescidi'nin, müezzin, müteveli ve nâzır gibi, mescit vakfından ücretini alan personel kadrosu da vardı (bkz. Tablo-22).

Tablo-22: Gökçe Mescidi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Müteveli	İki akçe	Mehmed bin Hacı Ömer ⁶⁷⁴	1705
Nâzır Müteveli	- İki akçe	Ahmed ⁶⁷⁵	1755
Müteveli	İki akçe	Seyyid İsmail ⁶⁷⁶	1755
Müezzin	İki akçe	Mehmed Rüştü ⁶⁷⁷	1771
Nâzır	-	Mehmed ve Ömer ⁶⁷⁸	1775
Müteveli	Bir akçe	Mehmed ⁶⁷⁹	1775

⁶⁷⁰ “Medîne-i Harput mahallâtından Gökçe Mahallesi mescid-i şerifinde ...”. *HŞS, nr. 38244-VI*, s. 105.

⁶⁷¹ “Harput kazâsında Gökçe-zâde mescid-i şerifinde imâm olan...”. *HŞS, nr. 38244-VI*, s. 49.

⁶⁷² “Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Gökçe oğlu binâ eylediği mescid-i şerifin...”. *HŞS, nr. 38244-VI*, s. 60.

⁶⁷³ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 349.

⁶⁷⁴ Ali vefat edince yerine Mehmed atanmış (*VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188), Mehmed'in berâtı da 1734 yılında zayiden yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 227.

⁶⁷⁵ Mehmed bin Hacı Ömer vefat edince vazifesi, aynı zamanda vakfın nâzırı olan Ahmed'e verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 48.

⁶⁷⁶ Ömer erkek evlat bırakmadan vefat edince yerine Seyyid İsmail atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 55.

⁶⁷⁷ Mahmud erkek evlat bırakmadan vefat ettiğinden yerine Mehmed Rüştü atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1093*, s. 56.

⁶⁷⁸ Bunların müşterek olan berâtı 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 200.

⁶⁷⁹ 1765 yılında atanan Mehmed'in berâtı 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 200.

Nâzır Mütevelli	- Bir akçe	Hacı Osman ve Ali ⁶⁸⁰	1809
Nâzır	-	Ali ⁶⁸¹	1809

4.3.8. Hacı Ahmed Mescidi

Ahi Musa Mahallesi'nde Hacı Ahmed adında bir hayır sahibi tarafından yaptırılmıştır. Hacı Ahmed, Harput'taki baruthane ve iplikhane çarşısında bulunan dükkânlarının kirasını da bu mescitte görev yapan imama maaş olarak vakfetmiştir⁶⁸². Günümüze ulaşmamış olan bu mescidin 18. yüzyılın ilk yarısında (1730 veya az öncesinde) hizmete açılmış olması kuvvetle muhtemeldir.

4.3.9. Hacı Mescidi

Hacılar Mahallesi'nde ve Kızıl Abalı Çeşmesi'nin yanında yer alıyordu⁶⁸³. Yapılan imam ve müezzin atamalarından, 18. yüzyılda halka hizmet verdiği anlaşılan ve *Hacı Çelebi Mescidi*⁶⁸⁴ adıyla da anılan bu yapının, mescide adını veren Hacı Çelebi tarafından yaptırılmış olması kuvvetle muhtemeldir.

Tablo-23: Hacı Mescidi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
İmam	Bir akçe	Seyyid Hamid ⁶⁸⁵	1705
İmam	1/2 akçe	Seyyid Mustafa ⁶⁸⁶	1731
Müezzin	Bir akçe	Seyyid Ömer ⁶⁸⁷	1755-1757
Müezzin	Bir akçe	Seyyid Ahmed ⁶⁸⁸	1757

⁶⁸⁰ Ömer 1809 yılında nâzırlık hissesini Hacı Osman ve Ali'ye bırakırken, yine aynı yıl Hacı Mehmed de tevliyet hissesini oğulları olan Hacı Osman ve Ali'ye bırakmıştır. VGMA, HD, nr. 567, s. 49.

⁶⁸¹ Diğer hissedar olan Ahmed vefat edince onun vazifesi de oğlu Ali'ye verilmiştir. VGMA, HD, nr. 567, s. 49.

⁶⁸² "Harput'da vâki' Ahi Musa Mahallesinde Hacı Ahmed müceddeden binâ eylediği mescid-i şerifde imâm olanlara iplikhanede bir bâb dükkân icâresinden yevmi üç akçe vazife ile ve üç akçe ile sükda baruthane dükkânından almak üzere vakf şart idüb ber müceb-i şart-ı vâkıf imâm olan es-Seyyid Hacı Ömer Halife'nin 'atık berâtı tecdîd buyruldu". VGMA, HD, nr. 1090, s. 53; VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

⁶⁸³ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 348.

⁶⁸⁴ VGMA, HD, nr. 1090, s. 52.

⁶⁸⁵ Seyyid Hamid'in berâtı 1705 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.

⁶⁸⁶ VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

⁶⁸⁷ VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

İmam	Üç akçe	Seyyid Mustafa ⁶⁸⁹	1757
Müezzin	Bir akçe	Seyyid Mustafa ⁶⁹⁰	1777

4.3.10. Hallaç Mescidi

16. ve 17. yüzyıl kaynaklarında izine rastlanmayan bu mescit, muhtemelen Harput'ta hallaç esnafının faaliyet gösterdiği çarşıda yer alıyordu. Hurufat Defterlerinde bu mescitle ilgili tek kayıt bulunmaktadır ve bu kayda göre mescitte günlük bir akçe ücretle imamlık yapan Seyyid Osman'ın beratı 1731 yılında yenilenmiştir⁶⁹¹.

4.3.11. Hoca Mescidi

Harput'ta Hoca Mahallesi'nde yer alan bu mescit, muhtemelen 16. yüzyılda da mevcuttu. Zira mescitten adını alan Hoca veya Hoca Hasan Mahallesi'ne bu döneme ait belgelerde de rastlanmaktadır⁶⁹².

18. yüzyılda bu mescit vakfından ücretini alan cüzhan, müteveli, imam ve müezzin gibi görevliler vardı. Bazı imamların vazifeleri belirli namazlar (mesela öğle ve ikindi namazları) veya günlerle sınırlıydı. İmam ve müezzinlere ödenen günlük ücretler çoğunlukla birer akçeydi. Ancak üç akçe ücret alan imamlar da vardı. Cüzhanlara takdir edilen günlük ücret ise bir buçuk akçeydi (bkz. Tablo-24). Ayrıca mescit vakfında çalışan bazı mütevelliler Hadice Hatun Vakfı'nda da görev yapıyorlardı⁶⁹³.

Tablo-24: Hoca Mescidi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Müezzin	-	Ebubekir ⁶⁹⁴	1692
Müteveli	-	Seyyid Adem ⁶⁹⁵	1705
İmam	-	Seyyid Osman ⁶⁹⁶	1705

⁶⁸⁸ Seyyid Ömer kendi rızasıyla görevini Seyyid Ahmed'e bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 53.*

⁶⁸⁹ Seyyid Mustafa'nın beratı 1757 ve 1777 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 202; VGMA, HD, nr. 1090, s. 52.*

⁶⁹⁰ 1765 yılında atanan Seyyid Mustafa'nın beratı 1777 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.*

⁶⁹¹ *VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.*

⁶⁹² M. Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 203.

⁶⁹³ "Harput'da Hoca Mescidi'nde bâ mu'ayyene Hadice Hatun vakfının mütevellisi Ahmed mahlûlünden mutasarrıf Seyyid Hâcî Ömer'e berâtı tecdid". *VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.*

⁶⁹⁴ Ebubekir'in beratı 1692 yılı başlarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.*

⁶⁹⁵ Seyyid Adem'in beratı 1705 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.*

Cüzhan	1,5 akçe	Muhyiddin ⁶⁹⁷	1712
Müezzın	Bir akçe	Seyyid Mustafa ⁶⁹⁸	1712
İmam	Üç akçe	Seyyid Ahmed ⁶⁹⁹	1731
Mütevelli	-	Seyyid Hacı Ömer ⁷⁰⁰	1731
Müezzın	Bir akçe	Ömer ⁷⁰¹	1734
Mütevelli	-	Seyyid Hüseyin ⁷⁰²	1739
Mütevelli	-	İsmail ⁷⁰³	1740
İmam	Üç akçe	Muhammed ⁷⁰⁴	1741
İmam Müezzın	Bir akçe Bir akçe	Seyyid Ömer ⁷⁰⁵	1757
Müezzın	Bir akçe	Seyyid Hacı Mustafa ve Seyyid Mehmed Said ⁷⁰⁶	1758
İmam	Bir akçe	Ömerü'l- Faruk ⁷⁰⁷	1769

⁶⁹⁶ Seyyid Osman'ın beratı 1705 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.*

⁶⁹⁷ İsmail görevini oğlu Muhyiddin'e bırakmış (*VGMA, HD, nr. 1098, s. 189*), 1738 yılında Muhyiddin'in beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.*

⁶⁹⁸ Ebubekir'in vefatı sebebiyle vazifesi oğlu Mustafa'ya verilmiş ve beratı 1712'de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.*

⁶⁹⁹ Öğle ve ikinci namazlarında görev yapan Seyyid Hacı Ömer vazifesini oğlu Seyyid Ahmed'e bıraktıktan sonra Seyyid Ahmed'in beratı 1731'de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.*

⁷⁰⁰ Aynı zamanda Hadice Hatun Vakfı'nın mütevellisi olan Seyyid Hacı Ömer'in beratı 1731'de yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.*

⁷⁰¹ Seyyid Mustafa vefat edince yerine oğlu Ömer atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.*

⁷⁰² Seyyid Ömer vefat edince yerine oğlu Seyyid Hüseyin atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.*

⁷⁰³ Hadice Hatun Vakfı mütevellisi Hüseyin mahlûlünden İsmail'e tevcih edilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.*

⁷⁰⁴ Öğle ve ikinci namazlarında vazife yapan Seyyid Ahmed vefat edince yerine Muhammed atanmış, 1741 ve 1758 yıllarında beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 230; VGMA, HD, nr. 1090, s. 55.*

⁷⁰⁵ Yevm-i selasede (Salı) vazife yapan Seyyid Ömer'in beratı 1757'de yenilenmiştir. Seyyid Ömer bir akçe olan müezzın ücretini de tasarruf ettiğinden aynı tarihte müezzınlik beratı da yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 53.*

⁷⁰⁶ Seyyid Ömer kendi rızasıyla müezzınlik vazifesini Seyyid Hacı Mustafa ile oğlu Seyyid Mehmed Said'e bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 55.*

⁷⁰⁷ Hasan vefat edince vazifesi babası Ömerü'l-Faruk'a verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.*

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Müezzin	Bir akçe	Seyyid Mehmed Said ve Seyyid Ahmed ⁷⁰⁸	1770
Cüzhan	1,5 akçe	Hafız Abdullah ⁷⁰⁹	1771
İmam	Bir akçe	Ebubekir ve Ahmed ⁷¹⁰	1771
Cüzhan	1,5 akçe	Ahmed ⁷¹¹	1774
İmam	Bir akçe	Ahmed ⁷¹²	1776

4.3.12. Kapıcı (Kapıcı) Mescidi

Bu mescidin kim tarafından ve ne zaman yaptırıldığı bilinmemektedir. Ancak adından yola çıkılarak, kapıcılık vazifesini yürütmekte olan bir örf mensubu tarafından inşa ettirildiği söylenebilir. 17. yüzyılda bu mescidin bulunduğu mahalle de *Kapıcı Mescidi Mahallesi* olarak bilinmekteydi⁷¹³. Dolayısıyla mescidin 18. yüzyıldan önce yaptırıldığı kesindir.

Hurufat Defterlerinde mescitle ilgili iki atama kaydı bulunmaktadır. İlk atma kaydına göre Harput Kadısı Mustafa'nın arzıyla 1731 yılında mescidin imamlık vazifesine Mustafa Halife getirilmiştir. 1732 yılına ait olan ikinci atama kaydında ise Mustafa'nın imamlık vazifesini Seyyid Ahmed'e bıraktığı görülmektedir⁷¹⁴.

4.3.13. Kureyşzade Mescidi

16. yüzyılda mevcut olmayan bu yapının Harput'un hangi mahallesinde bulunduğu dair elimizde bir bilgi yoktur. Öyle anlaşıyor ki Kureyşzade⁷¹⁵

⁷⁰⁸ Seyyid Hacı Mustafa ve oğlu Seyyid Mehmed Said müezzinlik vazifesini müşterek olarak tasarruf ediyorlardı. Bunlardan Seyyid Hacı Mustafa vefat edince hissesi diğer oğlu Seyyid Ahmed'e tevcih edilmiş (VGMA, HD, nr. 1093, s. 55) ve Seyyid Ahmed'in berati 1777 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.

⁷⁰⁹ Seyyid Ömerü'l-Faruk müezzinlik vazifesini kendi isteğiyle Abdullah'a bırakmıştır. VGMA, HD, nr. 1093, s. 55.

⁷¹⁰ Seyyid Ömerü'l-Faruk imamlık vazifesini kendi isteğiyle Ebubekir ve Ahmed'e bırakmış (VGMA, HD, nr. 1093, s. 55), bunlardan Ebubekir erkek evlat bırakmadan vefat edince onun hissesi de müştereki olan Ahmed'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

⁷¹¹ Hâfız Abdullah vefat edince vazifesi yeğeni ve aynı zamanda imam olan Ahmed'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1084, s. 39.

⁷¹² VGMA, HD, nr. 1158, s. 201.

⁷¹³ HŞS, nr. 324, s. 28/b. 3.

⁷¹⁴ VGMA, HD, nr. 1094, s. 223, 226.

⁷¹⁵ Harput'ta 1681 yılında görülen bir davanın şahitleri (Şuhûdü'l-Hâl) arasında *el-Hac İsmail Efendi ibn-i Kureyş* de vardı (bkz. HŞS, nr. 38244-VI, s. 60). Bunun mescide adını veren Kureyş ailesinden biri olduğu konusunda kesin bir şey söylemek mümkün olmamakla birlikte, bu isimden hareketle Kureyş oğullarının 17. yüzyılın ikinci yarısında Harput'ta itibarlı bir aile olduğunu söylemek mümkündür.

adıyla tanınan biri tarafından yaptırılmıştır. Hurufat Defterlerinde bu mescide dair sadece bir atama kaydı bulunmaktadır. Bu kayda göre, 1766 yılında günlük yarım akçe ücretle bu mescidin imamlık vazifesine atanan Ahmed'in beratı 1777 yılında yenilenmiştir⁷¹⁶.

4.3.14. Lor Mescidi

Bu yapı, 16. yüzyılda mevcut değildi. 1692 yılında mescitte müezzin olarak Mustafa adında biri vazife yaptığına⁷¹⁷ göre, 17. yüzyılda inşa edilmiş olmalıdır. Fakat bânisi ve yapım tarihi konusunda kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

4.3.15. Salakhane (Salhane) Mescidi

Günümüze ulaşmayan bu yapı, Harput'un salhane mevkiinde 18. yüzyılın ikinci yarısında yapılmış olmalıdır. Zira 1769 yılına ait bir atama kaydında mescidin müceddeden inşa edildiği ifade edilmektedir. Yine aynı belgeden anlaşıldığına göre, *bez dellâllığı ma 'işetinden almak üzere* mescitte günlük on akçe ile imamlık ve günlük altı akçe ile müezzinlik görevini evladiyet şartıyla yürüten Ebubekir erkek evlat bırakmadan vefat ettiği için yerine Seyyid Hacı Mehmed atanmıştır⁷¹⁸. Ancak sonraki yıllarda Seyyid Hacı Mehmed'in haksız yere bu vazifeleri tasarruf ettiği ortaya çıkmıştır. Zira Ebubekir'in bu vazifeleri üstlenebilecek Halil adında bir erkek çocuğu vardı. Bu sebepten 1771 yılında Seyyid Hacı Mehmed görevden alınarak bu vazifeler Harput Naibi Seyyid Bilal'in arzıyla Halil'e tevcih edilmiştir⁷¹⁹. Bahse konu olan Halil 1776 yılında da görevinin başındaydı⁷²⁰.

Bu mescitte imam ve müezzin olarak vazife yapanların aldıkları ücret Harput'taki diğer cami ve mescitlerde aynı görevi yapanlara ödenen günlük ücretten oldukça yüksekti. Zira Harput'ta cami ve mescitlerde vazife yapan imam ve müezzinler genellikle günlük bir ila üç akçe arasında değişen bir ücret alırlarken Salakhane Mescidi imamına günlük on akçe, müezzinine de altı akçe ücret ödeniyordu. Bu durum, vakıf kurucusunun kendi çocuklarının daha yüksek ücret almalarını sağlamak için böyle bir yola baş vurduğunu göstermektedir.

⁷¹⁶ VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.

⁷¹⁷ Mustafa'nın müezzinlik beratı 1692 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁷¹⁸ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

⁷¹⁹ VGMA, HD, nr. 1093, s. 55.

⁷²⁰ VGMA, HD, nr. 1158, s. 201.

4.3.16. Tokmak Kapısı Mescidi

Tokmak Kapısı Mescidi 16. yüzyıldan sonra yapılmıştır. Fakat kim tarafından yaptırıldığına dair kaynaklarda bir bilgi yoktur. Aynı isimle anılan mahallede yer alan bu mescidin imamlık vazifesini 1731 yılında Pir Mehmed adında biri yürütüyordu⁷²¹.

4.4. Tekke ve Zaviyeler

Tekke ve zaviye kelimeleri, Osmanlı belgelerinde genellikle eş anlamlı olarak kullanılmışlardır. Mesela Hurufat Defterlerinde Harput'taki Şeyh Musa Herdi, Hacı Hasan Baba, Mansuriye ve Molla Ahmed Peykerici zaviyeleri tekke olarak da isimlendirilmiştir⁷²².

Zaviye, herhangi bir tarikata mensup dervişlerin, bir şeyhin idaresinde topluca yaşadıkları ve gelip geçen yolculara bedava yiyecek, içecek ve yatacak yer sağladıkları, yerleşim merkezlerinde veya yol üzerindeki bina veya bina topluluğunu ifade etmekteydi⁷²³. Dolayısıyla tekkenin de fonksiyonu itibarıyla bundan pek farklı tarafı yoktu. Tekke yöneticisine şeyh veya postnişin, zaviye yöneticisine ise zaviyedar veya şeyh denirdi.

Tekke ve zaviyelerin yönetim esaslarını, tasavvuf gelenekleri ve şeyhin tavrı belirlerdi. Fakat vakıf geleneğinin yaygınlaşmasıyla birlikte, vakfiye metinlerinde yer alan şartlar bunların idaresine yön vermiştir. Vakfiyelerde tekke veya zaviye şeyhliğinin babadan oğula intikal eden bir görev şeklinde tesbiti, yetkin ve yeterli olmayan şeyh evlâdının ortaya çıkardığı problemler ve post kavgaları tasavvuf hayatının itibar kaybetmesinde önemli rol oynamıştır⁷²⁴.

Mânevî, sosyal ve kültürel birçok hizmeti kendi çatıları altında yürüten ve hiçbir ayırım yapmadan herkese hizmet veren tekke ve zaviyeler, daha çok kurucu şeyhlerin istediği mekânlarda inşa edilmiştir. Fakat bazıları da devletin iskân politikasına uygun yerlerde kurulmuş ve devletçe desteklen-

⁷²¹ VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

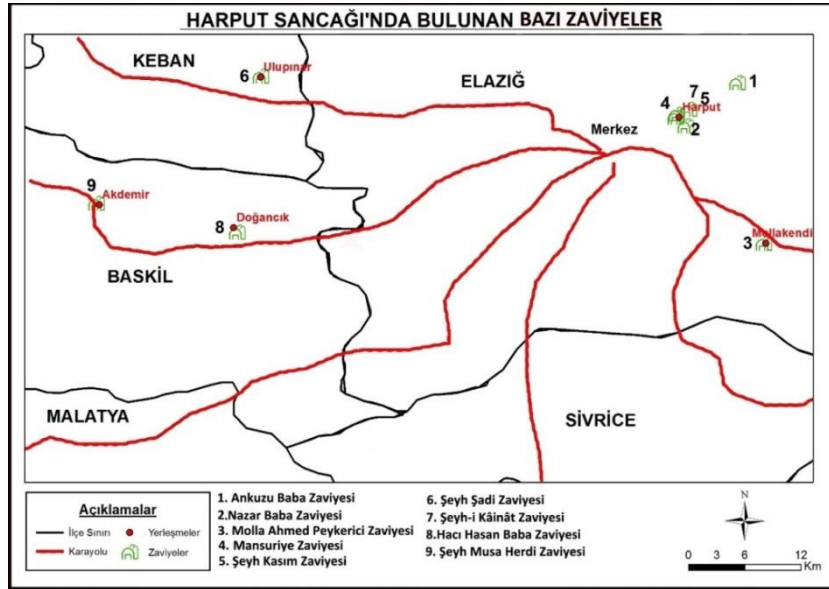
⁷²² "Harput'da Zeyve nâm karyede medfûn Hâcî Hasan Baba nâm 'azîzin tekyesinde..." (VGMA, HD, nr. 1094, s. 223), "Harput kazâsına tâbi' Zeyve nâm karyede medfûn Şeyh Hâcî Hasan Baba Zâviyesi'nin..." (VGMA, HD, nr. 1090, s. 52), "Harput'da Mollakendi karyesinde Ahmed Peykerici Tekyesi'nde..." (VGMA, HD, nr. 1094, s. 225), "Harput'da Mollakendi nâm karyede Ahmed Peykerici Zâviyesi'nde..." (VGMA, HD, nr. 1084, s. 39), "Harput'da Mansuriye Tekyesi'nde..." (VGMA, HD, nr. 1094, s. 225), Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfindan..." (VGMA, HD, nr. 1084, s. 39; VGMA, HD, nr. 1090, s. 49).

⁷²³ A.Y. Ocak-S. Farukî, "Zâviye", İA, XIII, s. 472.

⁷²⁴ Mustafa Kara, "Tekke", DİA, 40, s. 369.

miştir. Böyle bir görevle tesis edilen tekke ve zaviyeler tasavvuf eğitiminin yanı sıra güvenlik ve ticaret gibi konularda da hizmet vermiştir⁷²⁵.

Harita-2: Harput Sancağı'ndaki Tekke ve Zaviyelerin Coğrafi Konumu

Malazgir Zaferinden sonra Harput ve çevresine gelen sayısız gönül erleri, kurdukları tekke ve zaviyelerle bu coğrafyanın Türk-İslam memleketi hüviyetini kazanmasını sağlamışlardır⁷²⁶.

Hurufat Defterlerinde 18. yüzyılda Harput'ta faaliyet gösteren toplam 12 tekke ve zaviyenin ismi yer almaktadır (bkz. Tablo-25). Bunlar; Ankuzu Baba, Mansuriye, Molla Ahmed Peykerici, Nâzır Baba, Şeyh Kasım, Şeyh Şadi, Şeyh-i Kâinât, Hacı Hasan Baba, Şeyh Musa Herdi, Şeyh Şadıman, Timurlu ve Taş Pınar adlı tekke ve zaviyeler olup, bir kısmı kırsal kesimde, bir kısmı da şehir merkezinde faaliyetlerini sürdürüyordu.

⁷²⁵ Mustafa Kara, “Tekke”, s. 369. Zaviyelerin fonksiyonları hakkında ayrıca bkz. Ömer Lütfi Barkan, “Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I, İstila Devirlerinin Kolonizator Türk Dervişleri ve Zaviyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 2, Ankara, 1942, s. 279-385.

⁷²⁶ Enver Çakar-Celalettin Uzun, “Molla Ahmed Peykerici ve Harput’taki Vakıfları”, *Uluslararası Harput’a Değer Katan Şahsiyetler Sempozyumu, Bildiriler*, 1, Elazığ, 2016, s. 33.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Tablo-25: Hurufat Defterlerine Göre Harput'taki Zaviye ve Tekkeler

Zaviye ve Tekkeler	Bulunduğu Mahal
Ankuzu Baba	Ankuzu Köyü
Mansuriye	Cami-i Kebir Mahallesi
Molla Ahmed Peykerici	Mollakendi Köyü
Nazır Baba	Sara Hatun Mahallesi
Şeyh Kasım	Hüseynik Köyü
Şeyh Şadi	Birvanlı Köyü
Şeyh-i Kâinât	Fatih Ahmed Türbesi
Hacı Hasan Baba	Zeyve Köyü
Şeyh Musa Herdi	Zeyve Köyü
Şeyh Şadıman	-
Timurlu	-
Taş Pınar	-

4.4.1. Ankuzu Baba Zaviyesi

Aynü'l-Kuzât olarak da isimlendirilen⁷²⁷ bu zaviye, Ankuzu adlı köyde bulunmaktaydı⁷²⁸. Harput'ta Osmanlı idaresinin ilk zamanlarında da mevcut olan Ankuzu Baba Zaviyesi'ne *Etmînik* adlı köyden elde edilen iki müd⁷²⁹ hububat vakfedilmişti⁷³⁰.

Eylül 1627'de vakfın yönetimine mütevellî olarak Yitilmiş adlı biri tayin edilmiştir⁷³¹. 1672'de ise iki akçe günlük ücretle Seyyid Mahmud türbedar olarak görevlendirilmiştir⁷³². Mahmud, ertesi yıl şeyhlik vazifesini de

⁷²⁷ VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.

⁷²⁸ Anadolu'nun fethinde bulunan gâzi dervişlerden biri olduğuna inanılmaktadır. Fakat nerede doğduğu ve nereden geldiği bilinmemektedir. Muhtemelen Harput'un fethi sırasında şehid düşmüş, uzun yıllar bir mağara içinde bozulmadan kalan nâşı şimdi aynı bölgede medfun bulunan velîlerden Beyzâde Efendi tarafından yaptırılan tekke ve mescid yanına defnedilmiştir. Bu tekke ve mescid daha sonra yıkılarak harab olmuş, son yıllarda bir türbe yaptırılarak kabrin kaybolması önlenmiştir. Türbe, Harput'un 7-8 kilometre kuzey-doğusunda, Buzluk kayalıkları ilerisindeki tepede bulunmaktadır.

⁷²⁹ 892 (1487) tarihli Hudâvendigâr Livâsı Kanunnâmesinde Bursa müddünün karşılığı tahıl için 20 kile olarak belirlenmiştir. 16. yüzyıla ait kanunnâmelere göre de İstanbul, Balıkesir, Aydın, Muğla, Kütahya, Bayburt, Erzurum, Pasin, Kemah ve Gürcistan müdleri buğday için 20 kileye eşitti. Cengiz Kallek, "Müd", *DİA*, 31, s. 458.

⁷³⁰ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 219.

⁷³¹ HŞS, nr. 38244-III, s. 193.

⁷³² HŞS, nr. 362, s. 157.

haksız yere Mehmed'in üzerinden almış, ancak hükümet tarafından duruma müdahale edilerek Mehmed'in vazifesi tekrar kendisine verilmiştir⁷³³.

Ankuzu Baba Zaviyesi 18. yüzyılda da işleyişini devam ettiriyordu. 1702 yılında zaviyede günlük bir akçe ücretle mütevellilik vazifesini yürüten Ebubekir'in vefatı nedeniyle bu vazifeye İsmail adında başka biri atanmıştır. Aynı yıl günlük iki akçe ücretle zaviyedarlık vazifesini yürüten Seyyid İsmail de kendi rızasıyla görevini Abdullah'a bırakmıştır⁷³⁴. 1704 yılında Seyyid İsmail bu defa müteveli olarak atanmış⁷³⁵ ve sonraki yıllarda da zaviyenin değişmeyen isimlerinden biri olmaya devam etmiştir. Nitekim 1731 yılında zaviyede şeyhlik ve mütevellilik görevlerini yürüten Veli ve Ebubekir adlı kişiler görevlerinden azledilerek, günlüğü birer akçe olan bu vazifeler de Seyyid İsmail'e verilmiştir. Seyyid İsmail, şeyhlik ve mütevellilik vazifelerini uzun yıllar sürdürmüş ve 1740 yılında bu vazifeler yine günlük birer akçe ücretle Seyyid İsmail'in oğlu Ahmed'e tevcih edilmiştir⁷³⁶.

4.4.2. Hacı Hasan Baba Zaviyesi

Zeyve⁷³⁷ adlı köyde bulunan bu zaviye, Baskil ilçesinin *Doğancık* (Meluluşağı) köyü sınırları içerisinde yer alıyordu⁷³⁸. Fakat bugün burada sadece köy camii ile Hacı Hasan Baba'nın türbesi bulunmakta ve bölgenin önemli ziyaret mekânlarından biri olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

1692 yılında Hacı Hasan Baba Zaviyesi'nde meşihat, alemdâr ve çırakdarlık vazifelerini “*evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere*” Şeyh İlyas ve oğlu Şeyh Mehmed birlikte tasarruf ediyorlardı. Bu şahıslar, yine Zeyve bölgesinde yer alan Şeyh Musa Herdi Zaviyesi'nde de meşihat, alemdâr ve çırakdarlık vazifelerini tasarruflarında bulunduruyorlardı. Aynı yıla ait başka bir belgede ise, zaviyedârlik görevinde bulunan Abbas'ın mahlûlünden bu göreve Abbas'ın kardeşi Seyyid Bekir'in atandığının belirtilmesi⁷³⁹, şeyhlik ve zaviyedârlik vazifelerinin farklı kişilerin tasarrufunda olduğuna işaret etmektedir. 1731'de tekkenin şeyh, türbedâr ve alemdâr vazifelerini uhdesinde bulunduran Derviş Ali'nin vefatı üzerine bu görevlere Derviş Ali'nin

⁷³³ HŞS, nr. 362, s. 183.

⁷³⁴ VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.

⁷³⁵ VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.

⁷³⁶ VGMA, HD, nr. 1094, s. 223, 229.

⁷³⁷ Zeyve adı, yine bu coğrafyada bulunan Şeyh Musa Herdi Zaviyesi'nden gelmektedir. Zira “zeyve” kelimesi, “zaviye” isminin bozulmuş halidir. Enver Çakar, *Elazığ Baskil Yöresi Aşiretleri*, Ankara, 2012, s. 225.

⁷³⁸ Enver Çakar, “Baskil (Elazığ) Yöresi Zâviyeleri” *Vakıflar Dergisi*, 37, Ankara, 2012, s. 104-110; Enver Çakar, *Elazığ Baskil Yöresi Aşiretleri*, s. 277.

⁷³⁹ VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

torunu olan Osman bin Mehmed getirilmiştir⁷⁴⁰. 1774'te şeyh, çırakdâr ve alemdâr vazifelerinde bulunan Şeyh Yusuf ve Şeyh Allahverdi, erkek çocuk bırakmadan vefat ettikleri için, bu görevler Harput Naibi Bilal'in hükümete arzıyla Şeyh Mustafa'ya verilmiştir⁷⁴¹.

Tablo-26: Hacı Hasan Baba Zaviyesi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Meşihat, alemdâr ve çırakdâr	-	Şeyh İlyas ve Şeyh Mehmed ⁷⁴²	1691
Zaviyedâr	-	Seyyid Ebu Bekir ⁷⁴³	1692
Mütevelli	-	İbrahim ⁷⁴⁴	1731
Şeyh, alemdâr ve türbedâr	-	Osman bin Mehmed ⁷⁴⁵	1731
Zaviyedâr	-	İbrahim ⁷⁴⁶	1731
Meşihat, alemdâr, çırakdâr	-	Şeyh Allahvirdi, Şeyh Yusuf ve Şeyh Hüseyin ⁷⁴⁷	1731
Mütevelli	-	Seyyid Ebubekir ve Hacı Seyyid Mehmed ⁷⁴⁸	1757
Zaviyedâr	-	İbrahim ⁷⁴⁹	1757

Zaviyede vakfın işlerini yürüten bir mütevelli de görev yapmaktaydı. 1731 yılında bu görevde bulunan Seyyid Ebubekir'in vefatı üzerine yerine

⁷⁴⁰ VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

⁷⁴¹ VGMA, HD, nr. 1084, s. 39.

⁷⁴² Şeyh Musa Herdi ve Şeyh Hasan zaviyelerinin meşihâtı ile alemdâr ve çırakdârlığı evladiyet ve meşrutiyet üzere Şeyh İlyas ve oğlu Şeyh Mehmed'e verilmiş olup, beratları 1691 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁷⁴³ Hacı Hasan Baba Zaviyesi zaviyedârı Abbas'ın mahlûlünden kardeşi Seyyid Bekir'e verilmiş olup, 1732 yılında beratı yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁷⁴⁴ Seyyid Ebubekir vefat ettiğinden vazifesi oğlu Seyyid İbrahim'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

⁷⁴⁵ Derviş Ali vefat ettiğinden vazifesi torunu Osman bin Mehmed'e verildikten sonra beratı 1731 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

⁷⁴⁶ Seyyid Ebubekir vefat ettiğinden vazifesi oğlu İbrahim'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

⁷⁴⁷ Derviş Hafız, Derviş Hızır, Hasan ve Derviş Ali'den boşalan bu vazifelere Şeyh Allahvirdi, Şeyh Yusuf ve Şeyh Hüseyin müşterek olarak atanmış, 1731 yılında beratları yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.

⁷⁴⁸ Seyyid İbrahim vefat ettiğinden vazifesi oğlu Seyyid Ebubekir ile Hacı Seyyid Mehmed'e ber vech-i iştirak tasarruf etmek üzere 8 Şubat 1757 tarihinde verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 52.

⁷⁴⁹ İbrahim vefat ettiğinden vazifesi 1 Nisan 1757 tarihinde diğer İbrahim'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 53.

oğlu Seyyid İbrahim atanmıştır⁷⁵⁰. 1757 yılına kadar bu vazifeyi yürüten Seyyid İbrahim de vefat edince, vazifesi oğulları Seyyid Ebubekir ve Hacı Seyyid Mehmed'e müşterek olarak verilmiştir⁷⁵¹. Seyyid Ebubekir ve Seyyid Mehmed de bu vazifeyi uzun yıllar sürdürmüşlerdir. Nitekim 1774 yılında Seyyid Ebubekir ve Seyyid Mehmed'in erkek evlat bırakmadan vefatları sebebiyle Hacı Bektaş Şeyhi Abdullatif'in arzıyla bu göreve, onların amca-oğulları olan Seyyid Şeyh Hacı Hasan bin Seyyid Mustafa getirilmiştir.⁷⁵² Seyyid Şeyh Hacı Hasan'ın göreve gelmesiyle birlikte, bu makamı elde etmek için ciddi bir rekabet de yaşanmıştır. Zira aynı yıl içinde Seyyid Hacı Hasan bin Seyyid Mustafa, evlâttan olmadığı gerekçesiyle görevden alınmış ve bu vazife Seyyid Mustafa ve Seyyid Abbas adlı kişilere verilmiştir. Fakat ertesi yıl bu defa Seyyid Abbas ve Seyyid Mustafa'nın bu vazifeyi haksız yere tasarruf ettikleri gerekçesiyle tekrar Seyyid Hasan bin Seyyid Mustafa'ya, Malatya naibi Halil'in arzıyla verilmiştir⁷⁵³.

Öte taraftan, 1774 yılında mütevellinin Hacı Bektaş Şeyhi Abdullatif'in arzıyla atanmış olması, bu zaviyenin 18. yüzyılın ikinci yarısında Bektaşî tarikatına mensup olduğuna da işaret etmektedir.

4.4.3. Mansuriye Zaviyesi

Harput'ta Cami-i Kebir Mahallesi'nde bulunmaktaydı. Bugün sadece bir türbeden ibaret olan bu yapının, mimarî özelliklerinden hareketle, 12. yüzyıl sonu veya 13. yüzyılın başında yapıldığı tahmin edilmektedir⁷⁵⁴. 16. yüzyılda vakıf gelirlerinin bir kısmı *Kinederiç* adlı köyün gelirlerinden karşılanıyordu⁷⁵⁵. 18. yüzyılda yine gelirinin çoğu köy ve mezarlardan elde edilen⁷⁵⁶ zaviye vakfı bütçesi fazlalık verdiği için, kendi personeli dışında, Harput'ta bulunan Zahriye⁷⁵⁷ ve Sarahatun⁷⁵⁸ camilerinde vazife yapan bazı personelin ücretleri de bu vakıftan karşılanıyordu⁷⁵⁹.

⁷⁵⁰ VGMA, HD, nr. 1094, s.223.

⁷⁵¹ VGMA, HD, nr. 1090, s.52

⁷⁵² VGMA, HD, nr. 1084, s. 39.

⁷⁵³ VGMA, HD, nr. 1090, s. 52; VGMA, HD, nr. 1084, s. 39, 40.

⁷⁵⁴ Ertuğrul Danık, *Orta Çağ'da Harput*, s. 48-49.

⁷⁵⁵ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s.218.

⁷⁵⁶ "Mansuriye Zâviyesi'nin vakfı kurâ ve mezârî' olduğundan...", VGMA, HD, nr. 1090, s. 49.

⁷⁵⁷ "Harput'da Zahriye vakfının hitâbeti Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere dört akçe ile mutasarrıf Ahmed kasr-ı yedinden İbrahim'e nâibi Mehmed 'arzıyla buyruldu". VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

⁷⁵⁸ "Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere beş akçe ile Sara Hatun Câmi'inde vâ'iz olan Seyyid İsmail'e tecdid". VGMA, HD, nr. 1090, s. 50.

⁷⁵⁹ "Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere beş akçe ile Sara Hatun Câmi'inde vâ'iz olan Seyyid İsmail'e tecdid" (VGMA, HD, nr. 1090, s. 50); "Harput'da Zahriye vakfının hitâbeti Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere dört akçe ile mutasarrıf

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Tablo-27: Mansuriye Zaviyesi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Mütevelli ve Şeyh	-	Seyyid Şeyh İsmail ⁷⁶⁰	1691
Nâzır	İki akçe	Seyyid Abdurrahim ⁷⁶¹	1691
Mütevelli	Bir akçe	Hafız Şeyh Seyyid Süleyman ⁷⁶²	1732
Duâgûy	Altı akçe	Ömer ⁷⁶³	1755
Duâgûy	Dört akçe	Seyyid Hasan ⁷⁶⁴	1755
Nâzır	İki akçe	Ahmed ⁷⁶⁵	1756
Duâgûy	Altı akçe	Seyyid Mehmed Said ⁷⁶⁶	1758
Nâzır	Bir akçe	Veli bin Ahmed ⁷⁶⁷	1759
Duâgûy	Dört akçe	Seyyid Abdurrahman ⁷⁶⁸	1771
Duâgûy	İki akçe	Mehmed Rüştü ⁷⁶⁹	1771
Kâtib	Dört akçe	Mustafa ⁷⁷⁰	1775

Hurufat kayıtlarında vakıf bünyesinde çalışan mütevelli, nâzır, duagûy ve kâtip gibi personelin atama kayıtları yer almaktadır. Bu kayıtlar incelenildiğinde, özellikle duagûyluk vazifesini yürütenler arasında ücret eşitliği olmadığı görülmektedir. Bu görevde bulunan bazı kişilere günlük altı akçe

Ahmed kasr-ı yedinden İbrahim'e nâibi Mehmed 'arzıyla buyruldu". VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

⁷⁶⁰ Seyyid Şeyh İsmail'in beratı 1691 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁷⁶¹ Seyyid Abdurrahim'in beratı 1691 ve 1705 yıllarında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185, 188.

⁷⁶² Seyyid Şeyh İsmail'den sonra yerine oğlu Hâfız Şeyh Seyyid Süleyman atanmış, beratı 1732 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.

⁷⁶³ VGMA, HD, nr. 1090, s. 49. Ömer'in beratı 1756'da yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 49.

⁷⁶⁴ Seyyid Hasan'ın beratı 1755 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 49.

⁷⁶⁵ VGMA, HD, nr. 1090, s. 49.

⁷⁶⁶ VGMA, HD, nr. 1090, s. 54.

⁷⁶⁷ 1759 yılında beratı yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 57.

⁷⁶⁸ Ömer'in erkek evlat bırakmadan vefatı sebebiyle, altı akçe olan vazifesinin dört akçesi Seyyid Abdurrahman'a verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1093, s. 55.

⁷⁶⁹ Ömer'in erkek evlat bırakmadan vefatı sebebiyle, altı akçe olan vazifesinin iki akçesi Mehmed Rüştü'ye verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

⁷⁷⁰ Kâtib vazifesinin yarısını tasarruf eden ve 1772 yılında atandığı anlaşılan Mustafa'nın beratı 1775 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.

takdir edilmişken bir kısım görevlilere de günlük dört veya iki akçe ücret ödenmiştir. Bu fark, duagûyun saygınlığıyla alakalı olmalıdır. Zaviyede nâzır olarak çalışan kişiler ise günlük bir veya iki akçe ücret alıyorlardı (bkz. Tablo-27).

4.4.4. Molla Ahmed Peykericî Zaviyesi

Harput'un *Mollakendi* köyünde bulunan ve bugün bir cami ile türbeden oluşan Molla Ahmed Peykericî Zaviyesi, Osmanlı öncesinde de mevcut olup, bir külliye (cami, medrese, zaviye ve türbe) şeklinde hizmet vermekteydi⁷⁷¹. Harput'tan Erzurum ve Van'a giden yol üzerinde yer alan bu zaviye, gelip giden insanların ücretsiz olarak konaklayıp karınlarını doyurdukları bir yer özelliğini taşıyordu⁷⁷². Bu hizmetlerinden dolayı da köy halkı avarız vergisinden muaf tutulmuştu⁷⁷³.

1518 yılında vakfın gelirleri *Könk* adlı köyün mâlikâne hissesinden sağlanıyordu. 1523 yılında, buna *Helezür* adlı köyün mâlikâne hissesinin de dâhil edilmesiyle, vakfın gelirleri artmış ve bu artış 16. yüzyılın ikinci yarısında da devam etmiştir⁷⁷⁴.

18. yüzyılda vakfın gelirleri, sadece Molla Ahmed Peykericî Külliyesi ihtiyaçlarının karşılanması ve personel maaşları için kullanılmıyor, aynı zamanda Harput'ta bulunan bazı vakıf müesseselerinde çalışanların ücretleri de bu vakfın bütçesinden ödeniyordu. Mesela 1726 yılında Ağa Camii'nde vâizlik vazifesinde bulunan Şeyh Mehmed'e, "*fakîrû'l-hâl ve kesîrû'l-ıyâl*" olmasından dolayı, "*Molla Ahmed Peykericî evkafının izdiyâdından almak üzere*" günlük beş akçe ücret tahsis edilmiştir⁷⁷⁵. Yine 1735 ve 1769 yıllarında Zahriye Camii'nin muallimhanesinde *mu'allim-i sıbyân* olanların ücreti⁷⁷⁶ ile 1758 yılında Helezür adlı köyde bulunan camide hatiplik vâzi-

⁷⁷¹ Molla Ahmed Peykericî türbesinin Mollakendi köyünde olduğuna inanılmaktadır. Fakat buradaki türbenin ona ait olma ihtimali oldukça zayıftır. Zira 1530 yılında Erzincan'ın Vartanik adlı köyünde Molla Ahmed Pekerici ismini taşıyan bir cami ve zaviye bulunduğu gibi, yine bu köyde onun türbesi de yer alıyordu. Dolayısıyla Harput'un Mollakendi köyünde medfun olan şahıs, zaviyeye ismini veren Molla Ahmed Peykericî olmayıp, başka biridir. Bkz. Enver Çakar, Celalettin Uzun, "Molla Ahmed Peykerici ve Harput'taki Vakıfları", *Uluslararası Harput'a Değer Katan Şahsiyetler Sempozyumu*, 1, Elazığ, 2016, s. 35.

⁷⁷² Enver Çakar-Celalettin Uzun, "Molla Ahmed Peykerici ve Harput'taki Vakıfları", s. 36. Külliye ve vakfı hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Mehmet Ali Ünal, "Molla Ahmed Peykerici ve Külliyesi Vakıfları", *Türk Dünyası Araştırmaları*, 43, İstanbul, 1986, s. 145-157.

⁷⁷³ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 216.

⁷⁷⁴ Alpay Bizbirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, s. 343.

⁷⁷⁵ VGMA, HD, nr. 1083, s. 304.

⁷⁷⁶ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183; VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

fesini yürüten Receb'in günlük dört akçe olan ücreti de vakfın bütçesinden karşılanmıştır⁷⁷⁷.

1713 yılında zaviye şeyhi Ali vefat edince yerine Sadık atanmıştır. Fakat Sadık esasen Yeniçeri zümresindendi ve haksız yere zaviyeye şeyh olduğu gibi, başka diyara firar da etmişti. Bundan dolayı şeyhlik vazifesi 1731 yılında ondan alınarak Osman Efendi'ye verilmiştir. Ancak bir süre sonra bu vazife tekrar Sadık'ın (Seyyid Muhammed Sadık) eline geçmiş olacak ki, 1735 yılında vefatı sebebiyle yerine Osman ve Muhammed adlı şahıslar birlikte atanmışlardır. 1755 yılında Mehmed Said habbaz yani ekmekçi olarak vazife yaparken, 1775 yılında aynı vazifeyi yürüten Seyyid Ahmed, üç akçe olan vazifesini Mustafa ve Seyyid Abdullah arasında eşit bir şekilde paylaşmıştır (bkz. Tablo-28)

Tekke olarak da tanımlanan bu zaviyede, şeyhin yanı sıra bir habbaz (ekmekçi) ve kâtibin görev yapması, burada bir imaretin olduğuna ve medrese öğrencilerinin yanı sıra, gelip geçen yolcular ile fakir ve miskinlere de parasız yemek verildiğine işaret etmektedir.

19. yüzyıla gelindiğinde zaviyenin yine Mollakendi köyünde faaliyetine devam ettiği görülmektedir. Ancak 1867 yılında daha çok bir imaret şeklinde hizmet vermekteydi. Zira zaviye şeyhi artık *şeyh-i imâret* olarak ifade edilmektedir⁷⁷⁸.

Tablo-28: Molla Ahmed Peykerici Zaviyesi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Şeyh	-	Mehmed ⁷⁷⁹	1692
Habbâz ve Kâtib	İki akçe	Ebubekir ⁷⁸⁰	1706
Şeyh	İki akçe	Sadık ⁷⁸¹	1713
Şeyh	İki akçe	Osman Efendi ⁷⁸²	1731
Şeyh	İki akçe	Osman ve Muhammed ⁷⁸³	1735

⁷⁷⁷ VGMA, HD, nr.1090, s. 55.

⁷⁷⁸ Enver Çakar-Celalettin Uzun, "Molla Ahmed Peykerici ve Harput'taki Vakıfları", s.

43.

⁷⁷⁹ Bazı kimseler vazifesini zorla almış iseler de 1692 yılında tekrar kendisine verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁷⁸⁰ Zaviyede ekmekçi (habbâz) ve kâtip olarak vazife yapan Ebubekir'in beratı 1706 ve 1731 yıllarında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 187; VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.

⁷⁸¹ Zaviye şeyhi olan Ali vefat edince yerine 1713 yılında Sadık atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.

⁷⁸² VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

Habbâz	İki akçe	Mehmed Said ⁷⁸⁴	1755
Habbâz	1,5 akçe	Mustafa ⁷⁸⁵	1775
Habbâz	1,5 akçe	Seyyid Abdullah ⁷⁸⁶	1775

4.4.5. Nâzır Baba Tekkesi

Harput'ta Sara Hatun Mahallesi'nde bulmaktaydı. 16. yüzyılda da mevcut olan bu tekkenin 1564 yılında vakıf gelirleri 644 akçeydi⁷⁸⁷.

18. yüzyılda işleyişini devam ettiren Nâzır Baba Vakfı sadece kendi çalışanlarının maişetlerini sağlamakla yetinmiyor, ayrıca Hacı Mansur'un yaptırmış olduğu Ebutahir Mescidi'nde vazife yapan imamların ücretlerini de karşılıyordu⁷⁸⁸.

Hurufat Defterlerinden anlaşıldığına göre, tekkeye müteveli ile kâtip ve duagûy gibi personelin ataması yapılmıştır. Diğer vakıf kurumlarında olduğu gibi, burada görev yapan duagûyaların ücretleri arasında da farklılıklar vardı; kimi günlük dokuz akçe ücret alırken, kimisi de üç akçe ücret alıyordu. Vakıfta çalışan kâtiplere ise günlük iki akçe ücret takdir edilmişti. Mütevellilik vazifesini görenlere ödenen günlük ücret dört akçe olmakla birlikte, 1/4 hissesini tasarruf edenlere günlük bir akçe ücret ödeniyordu. Öte taraftan Halil'in çok uzun sayılabilecek bir süre müteveli olarak görev yapmış olması dikkat çekmektedir. Nitekim 1691 yılında atandığı görevine 1734 ve 1731 tarihlerinde tekrar atanmış, bir süre ara verdikten ve tekrar atandıktan sonra 1757 yılında, muhtemelen çok yaşlandığından, vazifesini Feyzullah'a bırakmıştır (bkz. Tablo-29).

Zaviye günümüze ulaşmamıştır. Fakat İ. Sunguroğlu'nun Nâzır Baba türbesinin bitişiğinde aynı isimle bir Kadirî tekkesinin olduğundan bahsetmesi⁷⁸⁹, bu zaviyenin Osmanlı Devleti'nin son yıllarında da hizmet verdiğini göstermektedir.

⁷⁸³ Zaviye şeyhi olan Seyyid Muhammed Sadık vefat edince yerine Osman ve Muhammed birlikte atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.

⁷⁸⁴ 1744 yılında zaviyeye ekmekçi (habbâz) olarak atanan Mehmed Said'in beratı 1755 ve 1774 yıllarında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 48; VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

⁷⁸⁵ Seyyid Ahmed üç akçelik vazifesinin yarısını yani bir buçuk akçesini Mustafa'ya bırakmıştır. VGMA, HD, nr. 1084, s. 40.

⁷⁸⁶ Seyyid Ahmed üç akçelik vazifesinin diğer yarısını Seyyid Abdullah'a bırakmıştır. VGMA, HD, nr. 1084, s. 40.

⁷⁸⁷ Alpay Bizirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, s. ; İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 363.

⁷⁸⁸ VGMA, HD, nr. 1090, s. 54, 56; VGMA, HD, nr. 1084, s. 38; VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.

⁷⁸⁹ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 363.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Tablo-29: Nâzır Baba Tekkesi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Duâgûy	Üç akçe	Şeyh Ali ⁷⁹⁰	1691
Mütevelli	Dört akçe	Halil ⁷⁹¹	1691
Duâgûy	-	Ebubekir ⁷⁹²	1694
Duâgûy	Dokuz akçe	İsmail ve Ebubekir ⁷⁹³	1700
Duâgûy	Dokuz akçe	Şeyh Hacı Ali ⁷⁹⁴	1704
Duâgûy	Dokuz akçe	Seyyid Hüseyin ⁷⁹⁵	1732
Kâtib	İki akçe	İbrahim ⁷⁹⁶	1733
Kâtib	İki akçe	Seyyid Şeyh Hüseyin ⁷⁹⁷	1735
Duâgûy	Dokuz akçe	Seyyid Sadık ⁷⁹⁸	1740
Mütevelli ⁷⁹⁹	Bir akçe	Abdullah ⁸⁰⁰	1755
Mütevelli	Dört akçe	Feyzullah ⁸⁰¹	1757
Duâgûy	Dokuz akçe	Seyyid Osman ⁸⁰²	1758

⁷⁹⁰ Şeyh Ali'nin beratı 1691 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.*

⁷⁹¹ *VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.* Halil'in beratı 1704 ve 1731 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 187, VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.*

⁷⁹² *VGMA, HD, nr. 1098, s. 189.*

⁷⁹³ Şeyh Hacı Ali'nin üzerinden almışlardır. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.*

⁷⁹⁴ Şeyh Hacı Ali'nin beratı 1704 yılında yenilendiğine göre İsmail ve Ebubekir'den tekrar geri alınmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.*

⁷⁹⁵ Şeyh Hacı Ali'nin mahlûlünden duâgûy olan kardeşi torunu Seyyid Hüseyin'in beratı 1732 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.*

⁷⁹⁶ *VGMA, HD, nr. 1094, s. 226.*

⁷⁹⁷ İbrahim vefat edince yerine Seyyid Şeyh Hüseyin atanmış (*VGMA, HD, nr. 1094, s. 227*), 1759 yılında beratı yenilenmiştir.

⁷⁹⁸ Seyyid Hüseyin'den sonra yerine kardeşi Seyyid Sadık atanmış (*VGMA, HD, nr. 1094, s. 229*), beratı 1755 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.*

⁷⁹⁹ Muhtemelen 1/4 hissedir.

⁸⁰⁰ Günlük dört akçe ücretle çalışan Halil görevden alınarak yerine bir akçe ücretle Abdullah atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.*

⁸⁰¹ Halil kendi rızasıyla vazifesini Feyzullah'a bıraktıktan (*VGMA, HD, nr. 1090, s. 53*) sonra beratı 1759 ve 1775 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 57; VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.*

⁸⁰² Seyyid Sadık vefat edince yerine oğlu Seyyid Osman atanmış (*VGMA, HD, nr. 1090, s. 54, 57*), beratı 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.*

Duâgûy Kâtib	Üç akçe İki akçe	Hüseyin ⁸⁰³	1759
Duâgûy Kâtib	Üç akçe İki akçe	İbrahim ⁸⁰⁴	1770
Mütevelli (1/4 hisse)	Bir akçe	İbrahim bin Hacı Feyzullah ⁸⁰⁵	1775

4.4.6. Şeyh-i Kâinat Tekkesi

Tekke ile ilgili ilk belge 1523 yılına aittir. Bu belgeye göre, *Hamedî* köyüne ait hububat gelirinin 813 akçelik kısmı tekkeye vakfedilmiştir. 16. yüzyılın ikinci yarısında ise vakıf gelirinin 2.010 akçe olduğu anlaşılmaktadır⁸⁰⁶.

1700 yılında vakfın mütevellisi olarak Hamza adında biri görevlendirilmiştir. 1705 yılında ise mütevellilik makamı, nâzırlık vazifesini de tasarruf eden Seyyid Abdullah'a günlük iki akçe ücretle tevcih edilmiştir. 1712 yılına gelindiğinde, Seyyid Abdullah nâzırlık ve mütevellilik görevlerini oğlu Ömer'e bırakmıştır. 1731 yılında Ömer'den boşalan görevler bu defa Osman adlı birine verilmiştir⁸⁰⁷. 1757 yılında ise mütevellilik ve şeyhlik makamı Hüseyin Halife'nin tasarrufundaydı. Ancak Hüseyin Halife bu tarihte mütevellilik vazifesini kardeşi Mehmed'e bırakmış, Mehmed de bu görevi iki yıl devam ettirdikten sonra tekrar Hüseyin Halife'ye devretmiştir⁸⁰⁸.

Şeyh-i Kâinat Tekkesi günümüze ulaşmamıştır. Tekkenin olduğu yerde bugün bir ziyaret mekânı olarak kullanılan *Fatih Ahmed Baba*'nın türbesi⁸⁰⁹ bulunmaktadır. Burası Harput'un 1-1,5 km doğusunda, yeşillikler arasında ve yüksek bir tepede yer almaktadır⁸¹⁰.

⁸⁰³ Hüseyin'in beratları 1759 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1090, s. 57.

⁸⁰⁴ Hüseyin vefat edince her iki vazife oğlu İbrahim'e verilmiş (VGMA, HD, nr. 1082, s. 183), 1775 yılında beratları yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.

⁸⁰⁵ İbrahim'in beratı 1775 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.

⁸⁰⁶ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 220; Alpay Bizbirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, s. 345.

⁸⁰⁷ VGMA, HD, nr. 1098, s. 186, 188, 189; VGMA, HD, nr. 1094, s. 2223

⁸⁰⁸ VGMA, HD, nr. 1090, s. 52, 57; VGMA, HD, nr. 1158, s. 201.

⁸⁰⁹ Türbedeki ahşap sandığın üzerindeki tarihten hareketle 1313 tarihli olduğu ileri sürülmektedir. Fakat 1220-1225 yıllarında yapıldığına dair farklı görüşler de vardır. Bkz. Ertuğrul Danık, *Orta Çağ'da Harput*, s. 45; İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 356.

⁸¹⁰ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 355.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Tablo-30: Şeyh-i Kâinat Tekkesi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Mütevelli	1/2 akçe	Hamza ⁸¹¹	1700
Nâzır ve Mütevelli	İki akçe	Seyyid Abdurrahman ⁸¹²	1705
Nâzır ve Mütevelli	İki akçe	Ömer ⁸¹³	1712
Mütevelli ve Nâzır	-	Seyyid Osman ⁸¹⁴	1731
Şeyh	Bir akçe	Hüseyin ⁸¹⁵	1757
Mütevelli	Bir akçe	Seyyid Mehmed ⁸¹⁶	1757

4.4.7. Şeyh Kasım Zaviyesi

Hüseyinik adlı köyde bulunan bu zaviye ile ilgili en erken tarihli kayıt 1523 yılına aittir. Bu tarihte aynı köyde bulunan bir çiftlik arazisinden elde edilen hububatın 25 İstanbul kilesi⁸¹⁷ zaviyeye gelir olarak ayrılmıştır. 16. yüzyılın ikinci yarısında zaviye vakfının geliri değişmediği⁸¹⁸ gibi, 18. yüzyılın başlarında da vakfın geliri 25 kile tohumdan oluşuyordu⁸¹⁹.

1705 yılında zaviyedarlık vazifesinde bulunan Yusuf'un vefatı sebebiyle, bu vazifeye Şeyh Osman ve Veli müşterek olarak atanmışlardır⁸²⁰. Aynı yıl iki akçe günlük ücretle nâzırlık vazifesini tasarruf eden Şeyh Mehmed'in beratı da yenilenmiştir⁸²¹.

⁸¹¹ Nim akçe ile mütevelli olan Hamza'nın vazifesini bazı kimseler müdahale edip üzerine almış iseler de tekrar kendisine verilmiş ve 1700 yılında beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁸¹² Seyyid Abdurrahman'ın beratı 1705 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

⁸¹³ Şeyh Abdurrahman vazifesini oğlu Ömer'e bırakmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 189.

⁸¹⁴ Seyyid Osman'ın beratı 1731 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

⁸¹⁵ 1757 yılında şeyhlik vazifesine atanan Hüseyin'in beratı 1759 ve 1775 yıllarında yenilenmiştir (*VGMA, HD, nr. 1090*, s. 52). Ayrıca Hüseyin'e 1775 yılında daha önce kardeşi Seyyid Mehmed'e bıraktığı mütevellilik vazifesi de tekrar verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158*, s. 201.

⁸¹⁶ Şeyh Seyyid Hüseyin görevi kardeşi Seyyid Mehmed'e bıraktıktan sonra, Seyyid Mehmed'in beratı 1757 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 52.

⁸¹⁷ 16. yüzyılda bir İstanbul kilesi 20 okkan yani 25,6589 kg buğday alırdı. Bkz. Cengiz Kallek, "Kile", *DİA*, 25, s. 569.

⁸¹⁸ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 219; Alpay Bizbirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, s. 345.

⁸¹⁹ *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

⁸²⁰ *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

⁸²¹ *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188.

Zaviyenin tevliyet ve meşihatı evlâdiyet üzere olup, babadan oğula geçmekteydi. Nitekim 1713 yılında bu görevlerde bulunan Mehmed adlı şahıs, evlattan olmadığı gerekçesiyle görevden azledilerek yerine günlük bir akçe ve yıllık 25 kile tohum karşılığında Seyyid Muhammed atanmıştır⁸²².

4.4.8. Şeyh Musa Herdi Zaviyesi

Zeyve adlı köyde bulunan bu zaviye günümüze ulaşmamıştır. Bugün Baskil İlçesinin Akdemir köyünde sadece türbesi⁸²³ ile hemen yanında köy camii yer almaktadır. Zaviye, Osmanlı'dan önce bu bölgeye İslamiyeti yaymak amacıyla gelen ve bir seyyid olan Şeyh Musa Herdi adına kurulmuştur⁸²⁴. Mamûratü'l-Aziz Salmelerine göre, 19. yüzyılda bu zaviye Kadirî tarikatına mensuptu⁸²⁵.

1691 yılında Şeyh Musa Herdi Zaviyesi ile Melyan (Doğancık) köyünde bulunan Hacı Hasan Baba Zaviyesi'nin meşihatı ile alemdâr ve çırakdârlık vazifeleri Şeyh İlyas ve oğlu Şeyh Mehmed tarafından tasarruf edilmekteydi⁸²⁶. Zaviyenin camisi olduğundan imam ve hatibi de vardı. Nitekim 1691'de imamlık ve hatiplik vazifesini tasarruf eden Hüseyin vazifesini terk ettiğinden, Kadı Abbas'ın arzıyla yerine İlyas atanmıştır⁸²⁷. Tekke şeyhi Musa ve Mehmed vefat ettiklerinden 1697 yılında yerlerine Hızır, Mehdi, Yusuf, Süleyman, Mustafa ve Hüseyin adlı şahıslar müşterek olarak atanmışlardır⁸²⁸. 1775 yılında ise hatiplik ve imamlık vazifelerini günlük bir akçe ücretle yürüten Yusuf bin Mehmed'in beratı yenilenmiştir⁸²⁹.

4.4.9. Şeyh Şadıman Tekkesi

Bu tekke 17. yüzyılın sonlarında mevcut olmakla birlikte, tekkenin yeri konusunda kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Sadece 1692 yılında tekyenişin makamında olan Ahi Veled'in beratının yenilendiğine dair bir Hurufat kaydı vardır⁸³⁰. Dolayısıyla bu tekkenin bir ahi tekkesi olması da ihtimal dâhilindedir.

4.4.10. Şeyh Şâdi Zaviyesi

Sünkürd veya diğer adıyla *Birvan (Birvanlı)* köyünde bulunan bu zaviye hakkında ulaşabildiğimiz en eski tarihli belge 1523 yılına aittir. Bu belgeden

⁸²² VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.

⁸²³ Bugün Musa Herevi adıyla bilinmektedir.

⁸²⁴ Enver Çakar, *Elazığ Baskil Yöresi Aşiretleri*, Ankara, 2012, s. 35.

⁸²⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Enver Çakar, "Baskil (Elazığ) Yöresi Zaviyeleri", s. 97-104.

⁸²⁶ VGMA, HD, nr 1098, s. 185.

⁸²⁷ VGMA, HD, nr 1098, s. 185.

⁸²⁸ VGMA, HD, nr 1098, s. 189.

⁸²⁹ VGMA, HD, nr 1158, s. 200.

⁸³⁰ VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

anlaşıldığına göre, iki Harput müdü tohum zaviyeye gelip gidenlerin mutfak harcamaları için tahsis edilmişti. Fakat 1637 yılında vakfa ayrılan bu hisseye köy sipahisi tarafından el konulmuştur. Bu nedenle de köy halkı bu durumu hükümete şikâyet olarak bildirmiştir⁸³¹. 1639 yılında, tekke olarak da bilinen zaviyede, tekyenişin hizmetinde bulunan Ali'nin hükümete ilettiği şikâyetinden anlaşıldığına göre, köy zâbitinin babası olan Mehmed, kanuna aykırı olarak 24 kile tereke ile bir batman ve bir vukiyye pamuğu zorla almış, ayrıca mübaşirin ücreti olarak da 20 kuruş ödemek zorunda bırakılmıştır. Bu sebeple, Harput kadısına hitaben bir ferman yazılarak bu haksızlığın giderilmesi istenmiştir⁸³².

18. yüzyılın ortalarında Şeyh Şâdi Zaviyesi Nakşibendî tarikatına mensuptu⁸³³. Zaviye vakfı evlatlık olduğu için zaviyedarlık vazifesine de Şeyh Şâdi'nin soyundan gelenler atanıyordu. 1755 yılı başlarında zaviyenin yönetimi Molla Yasin'in elindeydi⁸³⁴. Fakat aynı yılın Mayıs veya Haziran ayında, Molla Yasin'in zaviyedarlık vazifesini haksız yere elde ettiği gerekçesiyle, bu vazife, önceki sahipleri olan Şeyh Mustafa ve Şeyh Mahmud'a verilmiştir⁸³⁵. Ancak 1755 yılı Eylül/Ekim aylarında Molla Yasin (Hacı Yasin) zaviyedarlık makamına tekrar atanmıştır⁸³⁶. Yasin ile Şeyh Mustafa ve Şeyh Mahmud arasındaki rekabet birkaç yıl daha devam etmiş⁸³⁷, nihayet 5 Temmuz 1757 tarihinde yapılan mahkeme sonucunda zaviyedarlık vazifesinin ber vech-i iştirâk Şeyh Mahmud ve Şeyh Mustafa'nın hakkı olduğuna hükmedilmiş⁸³⁸, ertesi yıl da beratları yenilenmiştir⁸³⁹.

Öte taraftan, vakfın idarî işlerini yürüten bir mütevellisi de vardı. Bu görevi günlük iki akçe ücretle elinde bulunduran Ahmed bin Hamza'nın beratı 1755, 1758 ve 1775 yıllarında yenilenmiştir⁸⁴⁰.

4.4.11. Taş Pınar Zaviyesi (Şeyh Davud Zaviyesi)

17. yüzyılın sonlarında mevcut olan bu zaviyeden, Hurufat kayıtlarında Taş Pınar⁸⁴¹ ve Şeyh Davud⁸⁴² isimleriyle bahsedilmektedir. Taş Pınar ismi,

⁸³¹ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 219.

⁸³² *HŞS*, nr. 38244-II, s. 145/b.3.

⁸³³ “Harput kazâsına tâbi‘ Sünkürd nâm-ı diğer Birvanlı nâm karyede Şeyh Şâdi Zâviyesi’ne mutasarrıf Şeyh Yasin-i Nakşibendî’ye tecdîd şüd”, *VGMA, HD*, nr. 1090, s. 48.

⁸³⁴ *VGMA, HD*, nr. 1090, s. 48.

⁸³⁵ *VGMA, HD*, nr. 1090, s. 48.

⁸³⁶ *VGMA, HD*, nr. 1090, s. 48, 49.

⁸³⁷ *VGMA, HD*, nr. 1090, s. 50, 51.

⁸³⁸ *VGMA, HD*, nr. 1090, s. 53.

⁸³⁹ *VGMA, HD*, nr. 1090, s. 56.

⁸⁴⁰ *VGMA, HD*, nr. 1090, s. 49, 55; *VGMA, HD*, nr. 1158, s. 200.

⁸⁴¹ “Harput’da Taş Pınar Zâviyesi’ne mutasarrıf...”. *VGMA, HD*, nr. 1098, s. 185.

aslında zaviyenin bulunduğu yerin adıdır. Bu yer, bir belgede köy olarak belirtilmekte ise de, o tarihte Harput'ta bu isimde bir köy olduğuna dair elimizde başka bir kayıt yoktur. Ayrıca Şeyh Davud'un kimliği ve tarikatı konusunda da kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

1692 yılında zaviyede vazife sahibi olarak Ahmed, Hasan ve Abdullah'tan bahsedilmektedir⁸⁴³. Bu şahıslardan sadece Ahmed'in imam olduğunu biliyoruz. Abdullah ve Hasan'ın vazifeleri ise kayıtlarda açık olarak belirtilmemiştir.

4.4.12. Timurlu Tekkesi

17. yüzyılın sonlarında Harput'ta faaliyet gösteren bu tekkenin nerede bulunduğu konusunda kaynaklarda herhangi bir bilgi tespit edilememektedir. Sadece 1692 yılında tekke şeyhi olarak vazife yapan İbrahim'in beratının yenilendiği hususu bir Hurufat kaydında yer almaktadır⁸⁴⁴.

4.5. Eğitim Kurumları

Osmanlı döneminde eğitim ve öğretim faaliyetleri vakıflar vasıtasıyla yürütülmekteydi. Öncelikle sultanların girişimleriyle vücuda getirilen bu kurumlara verilen önem artarak devam etmiş, devletin üst düzey yöneticileri ve toplumun ekonomik bakımdan güçlü şahısları tarafından da bu kurumlar sürekli desteklenmiştir.

Osmanlılarda halk eğitimi işlevini yürüten tekke ve zaviyelerin dışında, temel eğitim hizmetleri mektep ve medreselerde verilmekteydi. 16. yüzyılda Harput'ta vakfı olan üç medrese vardı. Bunlardan Esediye (Arslaniye) ve Zahriye medreseleri şehir merkezinde yer alırken Molla Ahmed Peykerici Medresesi Mollakendi adlı köyde hizmet vermektedir⁸⁴⁵. 17. yüzyılda Harput'a gelen Evliya Çelebi de burada altı medresenin olduğundan bahsetmektedir⁸⁴⁶. Hurufat Defterlerindeki kayıtlardan ise, 18. yüzyılda Harput'ta dört medrese ile beş mektebin olduğu tespit edilebilmektedir. Fakat 1747 yılında Karaçor hanedanından Osman Ağa bin Abdullah Ağa'nın Harput Şehri'nde Hanönü olarak bilinen mahalde bir cami ile birlikte, dört hücre ve dershaneden oluşan bir medrese inşa ettirdiğini ve kendi mülkü olan 14 bakkal dükkânı ile bir hamamın kira gelirlerini buraya vakfettiğini biliyoruz (bkz. Osman Ağa Camii). Ayrıca Ulu Camii avlusunda 17. yüzyılda bir mektep bina edildiği ve 1692 yılında burada ücret almadan

⁸⁴² “Harput'da Taş Pınar nâm karye(de) Şeyh Davud zaviyesine evlâdiyet üzere mutasarıf...” VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁸⁴³ VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁸⁴⁴ VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁸⁴⁵ Mehmet Ali Ünal, XVI. Yüzyılda Harput Sancağı, s. 213-216.

⁸⁴⁶ Evliya Çelebi, Evliya Çelebi Seyahatnâmesi, 3, s. 135.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

muallimlik yapan Seyyid Halil'e, Harput cizyesi malından almak üzere ve günlük hesabı üzere on akçe maaş bağlandığını⁸⁴⁷ da tespit edebilmekteyiz (bkz. Ulu Camii).

Tablo-31: Harput'taki Medrese ve Mektepler

Medrese ve Mektepler	Bulunduğu Yer
Esediyi (Arslaniye) Medresesi ve Mektebi	Esediyi Mahallesi
Koca Ali Ağazâde Hacı Mehmed Ağa Medresesi	Ağa Mahallesi
Molla Ahmed Peykerici Medresesi	Mollakendi Köyü
Osman Ağa bin Abdullah Ağa Medresesi	Hanönü
Zahriye Medresesi ve Mektebi	Zahriye Mahallesi
Hüseynik Köyü Mektebi	Hüseynik Köyü
Matlabcı Hacı Mustafa b. İbrahim Mektebi	-
Mollakendi Köyü Mektebi	Mollakendi Köyü
Ulu Camii (Cami-i Kebir) Mektebi	Cami-i Kebir Mahallesi

4.5.1. Esediyi (Arslaniye) Medresesi ve Mektebi

Külliye şeklindeki yapının temel unsurlarından biri olan medresenin ismi 1518 yılında *Bahaiüddin Medresesi* olup⁸⁴⁸, bu tarihte vakfının geliri *Perçenç* adlı köyün malikâne hissesinden sağlanan 3.500 akçeden oluşuyordu. 1523 yılında vakfın bütçesi 7.620 akçeye yükselmiş, 16. yüzyılın ikinci yarısında ise büyük bir artışla 20.680 akçe olmuştur⁸⁴⁹.

Hurufat Defterindeki bilgilerden anlaşıldığına göre, külliye personelinin günlük ücretleri genellikle medrese vakfından karşılanıyordu. Bazı personelin ücreti ise cami vakfından ödeniyordu. Medresede müderrise yardımcı olarak bir muîd de görev yapıyordu. Mesela 1756 yılında Seyyid Ömer günlük bir akçe ücretle bu göreve getirilmiş, 1775 yılına kadar da aynı medresede muîd olarak vazife yapmaya devam etmiştir. Ayrıca medrese binası toprak damının bakımıyla ilgilenen bir damcısı da olup, bu hizmeti de 1704 yılında günlük üç akçe ücret karılığında Seyyid Mehmed yerine getiriyordu. Fakat bu şahsa aynı zamanda günlük bir akçe ücretle müezzinlik

⁸⁴⁷ HŞS, nr. 391, s. 139.

⁸⁴⁸ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 213.

⁸⁴⁹ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 214; Alpay Bizbirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, s. 322.

vazifesi de verilmişti. 1756 yılında Hâfız İbrahim ise bir akçe ücretle vakfın câbisi olarak vazife yapıyordu (bkz. Tablo-32).

Öte taraftan, cami dâhilinde bir mektep (muallimhane) de yer alıyordu. 1704 yılında bu mektepte muallimlik görevini, günlük üç akçe ücretle Mehmed adlı biri yürütmekteydi. Mehmed'in 1731 yılında da görevine devam etmesi⁸⁵⁰, onun uzun yıllar bu mektepte muallimlik yaptığına işaret etmektedir.

Tablo-32: Esediye Medresesi Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Muîd	Üç akçe	Seyyid Ebubekir ⁸⁵¹	1691
Câbi	İki akçe	Osman ⁸⁵²	1691
Damcı Müezzîn	Üç akçe Bir akçe	Seyyid Mehmed ⁸⁵³	1704
Duagûy	Üç akçe	Abdurrahman ⁸⁵⁴	1704
Cüzhan	İki akçe	Seyyid Sadık ⁸⁵⁵	1706
Muîd	-	Seyyid Mehmed ⁸⁵⁶	1731
Câbi	-	Ömerü'l-Faruk ⁸⁵⁷	1731
Duagûy	Üç akçe	Ahmed ⁸⁵⁸	1731
Aşırhan	İki akçe	İbrahim ⁸⁵⁹	1734
Cüzhan	Üç akçe	Seyyid Hasan ⁸⁶⁰	1735

⁸⁵⁰ VGMA, HD, nr. 1098, s. 187; VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

⁸⁵¹ Seyyid Ebubekir'in beratı 1691 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁸⁵² Osman'ın beratı 1691 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 185.

⁸⁵³ Seyyid Mehmed'in beratı 1704 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.

⁸⁵⁴ Abdurrahman'ın beratı 1704 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 187.

⁸⁵⁵ İlyas vefat ettiğinden bir akçelik vazifesi Seyyid Sadık'a verilmiştir. Ayrıca kısa bir süre sonra yine bir akçelik başka bir cüzhanlık vazifesi de Bekir'den alınıp Seyyid Sadık'a tevcih edilmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 188.

⁸⁵⁶ Ebubekir'den boşalan vazifeye Seyyid Mehmed atandıktan sonra, beratı 1731 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

⁸⁵⁷ Seyyid İsmail'den alınarak Seyyid Ömerü'l-Faruk'a yeniden verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 223.

⁸⁵⁸ Abdurrahim'den boşalan bu vazifeyi önce Abdullah üzerine almış, onun feragatinden sonra da oğlu Ahmed'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 224.

⁸⁵⁹ Evlat bırakmadan vefat eden Seyyid Muhammed'in yerine İbrahim atanmıştır. VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.

⁸⁶⁰ Seyyid Muhammed Sadık vefat ettiğinden, vazifesi Seyyid Hasan'a verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Aşırhan	İki akçe	Mehmed Emin ⁸⁶¹	1738
Câbi	Bir akçe	İsmail ⁸⁶²	1741
Câbi	Bir akçe	Hâfız İbrahim ⁸⁶³	1756
Duagûy	Bir akçe	Hüseyin bin Abdullah ⁸⁶⁴	1756
Muîd	Bir akçe	Seyyid Ömer ⁸⁶⁵	1756
Muarriû'l-ecza	Bir akçe	Seyyid Ömer ⁸⁶⁶	1758
Câbi	Bir akçe	Seyyid Mehmed ve Seyyid Ebubekir ⁸⁶⁷	1779
Duagûy	Üç akçe	İbrahim ve Mustafa ⁸⁶⁸	1780
Mukayyid Cüzhan	Bir akçe Bir akçe	Seyyid Abdullah ve Seyyid Ömer ⁸⁶⁹	1809
Nezaret (1/2 hisse)	-	Seyyid Hâfız Mehmed ve Seyyid Hâfız Ahmed ⁸⁷⁰	1810
Nezaret (1/4 hisse)	-	Mustafa ⁸⁷¹	1810

4.5.2. Hüseyin Köyü Mektebi

18. yüzyılda Hüseyin adlı köyde bir mescidin yanı sıra bir mektep de bulunmaktaydı. Nitekim 1757 yılında köyde bulunan mescide bir imam, mektebe de bir mu'alim-i sıbyânın lazım ve mühim olduğu, bu vazifeleri

⁸⁶¹ İbrahim vefat ettiğinden vazifesi oğlu Mehmed Emin'e verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.*

⁸⁶² Seyyid Ömerü'l-Faruk vefat ettiğinden vazifesi oğlu İsmail'e verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 230.*

⁸⁶³ 1748 yılında atanan Hâfız İbrahim'in beratı 1756 ve 1758 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 51, 55.*

⁸⁶⁴ Hüseyin bin Abdullah'ın beratı 1756 ve 1775 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 50; VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.*

⁸⁶⁵ 1744 yılında atanan Seyyid Ömer'in beratı 1756, 1758 ve 1775 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 51, 55; VGMA, HD, nr. 1158, s. 201.*

⁸⁶⁶ 1754 yılında atanan Seyyid Ömer'in beratı 1756, 1758 ve 1775 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 50, 55; VGMA, HD, nr. 1158, s. 201.*

⁸⁶⁷ 1765 yılında atanan Seyyid Mehmed ve Seyyid Ebubekir'in beratı 1779 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.*

⁸⁶⁸ 1767 yılında atanan İbrahim ve Mustafa'nın beratı 1780 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 202.*

⁸⁶⁹ Seyyid Mehmed bin Seyyid Ömer vefat edince vazifeleri oğulları olan Seyyid Abdullah ve Seyyid Ömer'e verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 564, s. 49.*

⁸⁷⁰ Seyyid Hacı Mustafa vefat edince, nısf-ı nezareti oğulları Seyyid Hâfız Mehmed ve Seyyid Hâfız Ahmed'e tevcih edilmiştir. *VGMA, HD, nr. 564, s. 49.*

⁸⁷¹ Seyyid Hacı İsmail vefat edince nezaret vazifesinden kaynaklanan 1/4 hisse büyük oğlu olan Mustafa'ya tevcih edilmiştir. *VGMA, HD, nr. 564, s. 49.*

daha önce yürüten Seyyid Osman tarafından hükümete iletilmiştir. Bundan dolayı bu vazifelere 27 Mart 1757 tarihinde Seyyid Osman yeniden atanmıştır⁸⁷². Bahse konu olan Osman'ın beratı ertesi yıl yenilenmiştir⁸⁷³.

4.5.3. Koca Ali Ağazâde Hacı Mehmed Ağa Medresesi

Harput'un Ağa Mahallesi'nde *Koca Ali Ağazâde Hacı Mehmed Ağa* tarafından yaptırılmıştır. Sunguroğlu, Koca Ali'nin kimliği hakkında bilgi sahibi olamadığını, fakat Alacalı Camii'nin onu vakfı olduğunu tespit ettiğini belirtmektedir⁸⁷⁴. Dolayısıyla Hacı Mehmed Ağa'nın onun oğlu olması ihtimali yüksektir. Koca Ali Ağazâde Hacı Mehmed Ağa, ihtiyaçların karşılanması ve personel ücretlerinin ödenmesi için *Kışla* ve *Alişam* adlı iki köyde bulunan mülk değirmenlerinden kendi hisselerini kendi adıyla kurduğu medreseye vakfetmiştir⁸⁷⁵.

1755 yılında medresede müderrislik vazifesini bir yıl önce atanmış olan Hacı Yasin yürütmekteydi. 1758 yılına kadar bu görevi sürdüren Hacı Yasin, bu tarihte erkek evlat bırakmadan vefat ettiğinden, dönemin Şeyhülislamı Mehmed Salih Efendi'nin işaretiyle, yerine Seyyid Süleyman Harputî Efendi müderris olarak tayin edilmiştir⁸⁷⁶.

Öte yandan, Ağa Mahallesi'nde ve aynı adla anılan caminin bitişiğinde Çötelizade Hacı İsmail Bey ve Ömer Ağa tarafından yaptırıldığı bilinen *Cevheriye* adlı bir medrese de vardı⁸⁷⁷. 18. yüzyılda mevcut olmadığı anlaşılan bu yapının, Koca Ali Ağazade Hacı Mehmed Ağa Medresesi'nden sonra inşa edildiği açıktır. Dolayısıyla Koca Ali Ağazâde Hacı Mehmed Ağa'nın yaptırdığı medresenin, deprem veya başka bir sebepten yıkılmasından dolayı, adları geçen Çötelizâdeler tarafından tamir ettirilerek yeniden işler hale getirilmiş olması da muhtemeldir. Fakat belgelerin yetersizliği sebebiyle, bu konuda henüz kesin bir şey söylemek mümkün değildir.

4.5.4. Matlabcı Hacı Mustafa b. İbrahim Mektebi

Matlabcı Hacı Mustafa b. İbrahim tarafından inşa ettirilmiştir. 18. yüzyılın ortalarında mevcut olan bu mektebin hangi köyde olduğu belgelerde belirtilmemiştir. Sadece mektepte muallim-i sıbyan olarak vazife yapan

⁸⁷² VGMA, HD, nr. 1090, s. 52.

⁸⁷³ VGMA, HD, nr. 1090, s. 56.

⁸⁷⁴ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 301.

⁸⁷⁵ VGMA, HD, nr. 1090, s. 56.

⁸⁷⁶ VGMA, HD, nr 1090, s. 49, 56.

⁸⁷⁷ İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, 1-2, s. 428.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Abdüsselam b. Ahmed'in 1755 yılında kendi isteğiyle vazifesini oğlu Ahmed'e bıraktığını biliyoruz⁸⁷⁸.

4.5.5. Molla Ahmed Peykerici Medresesi

Külliye şeklinde teşekkül eden bu yapı, Harput'un Mollakendi (Monlakendi) köyünde bulunuyordu. Külliye'nin en önemli unsurlarından olan medresenin ihtiyaçlarının karşılanması ve burada çalışan personelin ücretlerinin ödenmesi için bir vakıf kurulmuştu.

1518 yılında medreseye Mollakendi köyünün mâlikâne hissesinden 2.880 akçe vakfedilmişti⁸⁷⁹. 1523 yılında ise Perçenç Köyü hububat mahsulünün 1/4'ü ile yeri belirtilmeyen bir kırıthane dükkânın kirası medrese vakfına tahsis edilmişti. Bu tarihte medrese vakfının toplam geliri 7.620 akçe olup, bunun 6.900 akçesi hububattan, 720 akçesi de dükkân kirasından sağlanıyor, gelirlerin tamamı personelin ücretleri ile aydınlatma masrafları için kullanılıyordu. 16. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde ise vakıf gelirleri 7.544 akçeye yükselmiştir⁸⁸⁰.

18. yüzyılda vakıf gelirlerinin yüksek olmasından dolayı, külliye'nin diğer unsurlarında görev yapan personelin ücretleri ile farklı kurumlarda çalışan bazı görevlilerin ücretleri de buradan karşılanıyordu. Mesela 1735 yılında tekke şeyhi olarak görevlendirilen Osman Halife ve Muhammed Halife adlı kişilerin günlük iki akçe ücretleri medrese vakfı mahsulünden sağlanıyordu⁸⁸¹. Ayrıca 1756⁸⁸², 1758⁸⁸³, 1770⁸⁸⁴ ve 1774⁸⁸⁵ yıllarında Molla Ahmed Peykerici Camii'nin ikinci imamının günlük üç akçe olan ücreti medrese vakfından karşılandığı gibi, Zahriye Camii mektebinde görevlendirilen muallimin günlük iki akçe olan ücreti de Ahmed Peykerici evkafından ödeniyordu⁸⁸⁶.

Öte yandan, 19. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde, medrese binası tamamen yıkılmıştır. Yeni medrese binası da Mollakendi köyü yerine Harput Kasabası'nda yaptırılmak istenmiş ve burada bir arsa satın alınarak inşaatına

⁸⁷⁸ VGMA, HD, nr. 1090, s. 49.

⁸⁷⁹ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s.216; Mehmet Ali Ünal, "Molla Ahmed Peykerici ve Külliyesi Vakıfları", s. 154.

⁸⁸⁰ Enver Çakar-Celalettin Uzun, "Molla Ahmed Peykerici ve Harput'taki Vakıfları", s. 37-38; Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 216-217.

⁸⁸¹ VGMA, HD, nr. 1094, s. 227.

⁸⁸² VGMA, HD, nr. 1090, s. 50.

⁸⁸³ VGMA, HD, nr. 1090, s. 55.

⁸⁸⁴ VGMA, HD, nr.1082, s. 183.

⁸⁸⁵ VGMA, HD, nr.1158, s. 199.

⁸⁸⁶ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183; VGMA, HD, nr. 1090, s. 48, VGMA, HD, nr. 1094, s. 226, 227.

başlanmıştır. Ancak Mollakendi köyü sakinleri bu duruma sessiz kalmayarak hükümet nezdinde şikâyetçi olmuşlardır. Yapılan şikâyet; bunun vakfiye şartlarına aykırı olduğu, Mollakendi ve çevre köylerde sâkin olan ahalinin de burada ilim talep ettiğini söylemişlerdir. Yapılan bu müracaat dikkate alınmış olacak ki, 1862 yılında medresenin Mollakendi Köyü'nde yeniden inşası için hükümet tarafından yeni bir emir gönderilmiştir⁸⁸⁷.

Tablo-33: Ahmed Peykerici Külliyesi (Medrese ve Cami) Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Ferrâş	-	Kasım ⁸⁸⁸	1700
İmam	İki akçe	Mehmed ⁸⁸⁹	1703
İmam	İki akçe	Ebubekir ve Abdullah ⁸⁹⁰	1706
Hatîb	İki akçe	Abdullah ⁸⁹¹	1725
Hatîb	Bir akçe	Ahmed ⁸⁹²	1730
Salâhan	Bir akçe	Mustafa ⁸⁹³	1730
Ferrâş	1/2 akçe	Ömer ⁸⁹⁴	1731
İmam	İki akçe	Ahmed ⁸⁹⁵	1731
İmam	Üç akçe	Osman ⁸⁹⁶	1731

⁸⁸⁷ Enver Çakar-Celalettin Uzun, “Molla Ahmed Peykerici ve Harput'taki Vakıfları”, s. 39.

⁸⁸⁸ Medresede ferraşlık yapan Ahmet vefat edince yerine Kasım atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1098*, s. 186.

⁸⁸⁹ Sadece Cuma namazlarında camide imamlık yapan Mehmed'in beratı 1703 yılında yenilenmiştir.

⁸⁹⁰ Medresede imam olarak birlikte vazife yapan Ebubekir ve Abdullah'ın beratı 1706 yılında yenilenmiştir (*VGMA, HD, nr. 1098*, s. 188). Ancak Ebubekir 1740 yılında vefat ettiğinden 1/2 hissesi kardeşi Mustafa'ya tevcih edilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 229.

⁸⁹¹ Camide hatip olan Seyyid Mehmed görevini Abdullah'a bırakmış (*VGMA, HD, nr. 1083*, s. 304), Abdullah'ın beratı 1756 ve 1758 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 50, 55.

⁸⁹² Camide hatip olan Abdullah vefat edince yerine oğlu Ahmed atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

⁸⁹³ Camide salahan olan Mustafa'nın beratı 1730, 1757 ve 1758 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223; *VGMA, HD, nr. 1090*, s. 52, 55.

⁸⁹⁴ Medresede ferraşlık yapan Hasan vazifesini Ömer'e bıraktıktan sonra Ömer'in beratı 1731 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 223.

⁸⁹⁵ Camide imam olan Mehmed vefat edince yerine oğlu Ahmed atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 224.

⁸⁹⁶ Camide hasbi yani ücret almadan imamlık yapan Osman'a 1731 yılında günlük üç akçe ücret bağlanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094*, s. 224.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Cüzhan	Üç akçe	Ali ⁸⁹⁷	1737
İmam	İki akçe	Mustafa ⁸⁹⁸	1740
İmam	İki akçe	Said Ahmed ⁸⁹⁹	1755
İmam-ı Sâni	Üç akçe	Ahmed ⁹⁰⁰	1756
Cüzhân	Üç akçe	Mehmed ⁹⁰¹	1757
Duâgûy	Dokuz akçe	Seyyid Süleyman Efendi ⁹⁰²	1758
Duâgûy	On akçe	İbrahim ⁹⁰³	1758
Ferrâş	1/2 akçe	Mustafa ⁹⁰⁴	1759
İmam-ı Sâni	Üç akçe	Mustafa ⁹⁰⁵	1770
Duâgûy	On akçe	Abdullatif ⁹⁰⁶	1771
Cüzhan	Üç akçe	Seyyid Sadullah ⁹⁰⁷	1772
Salâhân	İki akçe	Hâfız İshak ⁹⁰⁸	1774
Hatib	İki akçe	Mustafa ⁹⁰⁹	1774

⁸⁹⁷ Camide cüzhan olan Hasan erkek evlat bırakmadan vefat edince yerine Ali atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.*

⁸⁹⁸ Abdullah ve Ebubekir müşterek olarak tasarruf ederlerken Ebubekir'in vefatı sebebiyle tasarrufunda olan 1/2 hisse kardeşi Mustafa'ya verilmiştir. *VGMA, HD, nr. 1094, s. 229.*

⁸⁹⁹ Camide imam olan Ahmed vefat edince yerine Said Ahmed atanmış (*VGMA, HD, nr. 1090, s. 48*), 1776 yılında beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 201.*

⁹⁰⁰ Camide ikinci imam olarak vazife yapan Hasan'ın yerine oğlu Ahmed atanmış, 1758 yılında beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 50, 55.*

⁹⁰¹ Camide cüzhan olan Mehmed'in beratı 1757 ve 1758 yıllarında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 53, 56.*

⁹⁰² Medresede duagûy olarak vazife yapan Seyyid Süleyman Efendi'nin beratı 1758 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 54-55.*

⁹⁰³ İbrahim'in beratı 1758 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1090, s. 55.*

⁹⁰⁴ Medresede ferrâş olan Ahmed görevden alınarak yerine Mustafa atanmış (*VGMA, HD, nr. 1090, s. 56*), Mustafa'nın beratı 1776 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 201.*

⁹⁰⁵ Camide ikinci imam olan Ahmed vazifesini bırakınca yerine Mustafa atanmış (*VGMA, HD, nr. 1082, s. 183*) ve beratı 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.*

⁹⁰⁶ İbrahim vefat edince yerine oğlu Abdullatif atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.*

⁹⁰⁷ Mehmed, erkek evlat bırakmadan vefat edince yerine Seyyid Sadullah atanmış (*VGMA, HD, nr. 1084, s. 38*), 1775 yılında beratı yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.*

⁹⁰⁸ Mustafa'nın vefatından sonra yerine atanan oğlu Hâfız İshak'ın beratı 1774 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1084, s. 38.*

⁹⁰⁹ Abdullah vazifesini bırakınca yerine Mustafa atanmıştır. *VGMA, HD, nr. 1084, s. 38.*

Vâiz	Beş akçe	Mehmed Said ⁹¹⁰	1774
Duâgûy	On akçe	Abdülbaki ⁹¹¹	1775

4.5.6. Mollakendi Köyü Mektebi

Hurufat Defterlerinden anlaşıldığına göre, 18. yüzyılda Harput'un Ulu-abad Nahiyesi'ne bağlı Mollakendi adlı köyde Mustafa adlı bir hayır sahibi tarafından bir muallimhane yani mektep yaptırılmış ve bu eğitim kurumunun işleyişini devam ettirebilmesi için de aynı köyde bulunan bir mülk boyahanesinden üç akçeyi burada vazife yapan hocanın ücreti için vakfetmiştir. Nitekim 1733 yılında mektepte muallim-i sıbyân olarak görevlendirilen Hüseyin'in günlük üç akçelik ücreti bu boyahaneden sağlanıyordu⁹¹².

4.5.7. Zahriye Medresesi ve Mektebi

Külliyenin önemli unsurlarından olan medresenin kim tarafından ve hangi tarihte yaptırıldığına dair kesin bir bilgi bulunmamakla⁹¹³ birlikte Osmanlı öncesi döneme ait olduğu kesindir.

16. yüzyılın ilk yarısında vakıf gelirlerini *Haceri* köyünün malikâne hissesi ile Harput'taki *Vasatî Hamamı*'nın kirası ve bedesten kirasının yarı hissesi meydana getiriyordu. Bu dönemde medrese vakfının gelirleri ile Kale Camii Vakfı'nın gelirleri birleştirilmiş ve vakıf geliri 8.552 akçeye ulaşmıştır. Fakat 16. yüzyılın ikinci yarısında *Vasatî Hamamı*'nın harabe olmasından dolayı vakıf gelirlerinde bir miktar azalma olmuştur⁹¹⁴.

17. yüzyılda yine Harput bedestenindeki dükkânlara ait kira gelirlerinin yarısı medrese vakfına tahsis edilmiştir⁹¹⁵. Dolayısıyla vakfın idaresinden sorumlu olan bir mütevellisi de vardı. Nitekim bu vazifeyi yürüten Ebubekir'in vefat etmesi sebebiyle, 1700 yılında yerine günlük iki akçe ücretle İbrahim atanmıştır⁹¹⁶. 18. yüzyılda vakfın denetiminden sorumlu olan bir nâzır da vazife yapıyordu ve 1732 yılında günlük üç akçe ücretle bu

⁹¹⁰ 1764 yılında camiye vâiz olarak atanan Mehmed Said'in berâtı 1774 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.*

⁹¹¹ 1772 yılında atanan Abdülbaki'nin berâtı 1775 yılında yenilenmiştir. *VGMA, HD, nr. 1158, s. 200.*

⁹¹² *VGMA, HD, nr. 1094, s. 226.*

⁹¹³ Alpay Bizirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, s. 323; Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 215.

⁹¹⁴ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s. 215; Alpay Bizirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, s. 324.

⁹¹⁵ Celalettin Uzun, *17. Yüzyılda Harput*, s. 269.

⁹¹⁶ *VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.*

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

vazifede bulunan Ali'nin yerine Mehmed Sadık adında başka biri atanmıştır⁹¹⁷.

18. yüzyılda medrese ve cami aynı vakıf tarafından destekleniyordu. Vakıf personelinin dışında, medrese binasının loğkeşlik ve damcılık hizmetlerini gören personeli de vardı. Mesela 1769 yılında bu görevlerde bulunan Mehmed Sadık'ın vefatı sebebiyle bu vazifelere kardeşleri olan Hâfız Abdullah ve Ebubekir getirilmiştir. Bunlar aynı zamanda medresede muallim-i sıbyan olup, iki akçe olan ücretlerini Molla Ahmed Peykerici Zaviyesi vakfından alıyorlardı⁹¹⁸.

Medrese müderrisi, daha fazla gelir elde etmek maksadıyla başka kurumlarda da görev alabiliyordu. Mesela 1771 yılında müderrislerden Mehmed Said, Sarahatun Camii'nde günlük iki buçuk akçe ile vâizlik görevini de üstlenmişti⁹¹⁹.

Zahriye Külliyesi'nde cami ve medreseden başka, bir mektep de vardı. Fakat bu mektepte görev yapan muallimlerin ücretleri Molla Ahmed Peykerici Medresesi vakfından karşılanıyordu. Mektepte, 1733 yılında günlüğü iki akçe ücretle muallimlik görevini yürüten Muhammed Halife, 1735 yılında vefat edince yerine oğlu Ahmed atanmıştır⁹²⁰.

Tablo-34: Zahriye Külliyesi (Medrese ve Cami) Personeli ve Ücretleri

Vazife	Ücret	Görevde Bulunanlar	Tarih
Mütevelli	İki akçe	İbrahim ⁹²¹	1700
Nâzır	Üç akçe	Seyyid Muhammed Sadık ⁹²²	1732
Câbi	İki akçe	Hüseyin ⁹²³	1771
Duagûy	Altı akçe	Müderris Mehmed Said ⁹²⁴	1771

⁹¹⁷ VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.

⁹¹⁸ VGMA, HD, nr. 1082, s. 183.

⁹¹⁹ VGMA, HD, nr. 1093, s. 55.

⁹²⁰ VGMA, HD, nr. 1094, s. 226, 227. Ahmed 1755 yılında da görevinin başında bulunuyordu. VGMA, HD, nr. 1090, s. 48.

⁹²¹ Ebubekir vefat ettiğinden vazifesi oğlu İbrahim'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1098, s. 186.

⁹²² Seyyid Muhammed Sadık'ın beratı 1732 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1094, s. 225.

⁹²³ Babası İbrahim'in mahlûlünden verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

⁹²⁴ Ebubekir erkek evlat bırakmadan vefat ettiğinden vazifesi kardeşi Müderris Mehmed Said'e verilmiştir (VGMA, HD, nr. 1093, s. 56). Ayrıca Sara Hatun Camii'nde Mansuriye vakfından almak üzere günlük 2,5 akçe ücretle vâiz olan Hacı Osman da vefat edince vazifesi Müderris Mehmed Said'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1093, s. 55.

Enver ÇAKAR-Celalettin UZUN

Câbi	İki akçe	Ahmed ⁹²⁵	1771
Duagûy	3,5 akçe	Hacı Mustafa ⁹²⁶	1774
Damcı ve Loğkeş	Altı akçe	Mehmed Şaban ⁹²⁷	1774
Nâzır Ferrâş	İki akçe Bir akçe	Ahmed ⁹²⁸	1774
Kâtib	Dört akçe	Ahmed ⁹²⁹	1775

⁹²⁵ İbrahim'in vefatı sebebiyle yerine Ahmed atanmış (VGMA, HD, nr. 1093, s. 55), beratı 1774 yılında yenilenmiştir. VGMA, HD, nr. 1158, s. 199.

⁹²⁶ Hacı Süleyman vefat ettiğinden vazifesi oğlu Hacı Mustafa'ya verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1084, s. 38.

⁹²⁷ Hafız Abdullah erkek evlat bırakmadan vefat ettiğinden vazifesi kardeşi Mehmed Şaban'a verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1084, s. 39.

⁹²⁸ Hafız Abdullah erkek evlat bırakmadan vefat ettiğinden vazifesi kardeşi oğlu Ahmed'e verilmiştir. VGMA, HD, nr. 1084, s. 39.

⁹²⁹ VGMA, HD, nr. 1084, s. 40.

İKİNCİ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYON VE TIPKIBASIM

1. Hurufat Defterleri Metin Transkripsiyonu

1.1. 567 Numaralı Defter⁹³⁰

(Sayfa: 49)

46⁹³¹

Kazâ-i Harput

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 1223

*Fî zeman-ı imâm-ı ulâ hazret-i şehriyârî Ahmed Kâmil Efendi
Hazretlerinin tevcîhâtı*

Harput kazâsına tâbi‘ Ekrüz nam karyede câmi‘-i şerîfde bir akçe ile hatîb olan Ahmed bin Halil ferâğından es-Seyyid İsmail’e berât tevcîh buyruldu. Yevm: 23.

Harput kazâsına tâbi‘ Kürk nâm karyede câmi‘de ber-vech-i hasbî imâm olan Ali fevt mahlûlünden lede‘l- imtihân sulbî kebîr oğlu es-Seyyid Abdullah’a nâibi el-Hâc Mustafa Hulusi ‘arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 29.

Harput kazâsına tâbi‘ Kürk nâm karyede câmi‘-i şerîfde ber-vech-i hasbî hatîb olan Ali fevt mahlûlünden lede‘l-imtihân sulbî kebîr oğlu es-Seyyid Abdullah’a nâibi el-Hâc Mustafa Hulusi ‘arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 29.

Şehr-i Zi’l-kade sene 1223

Harput kazâsı muzâfâtından Kozluk nâm karyede Mehmed bin Ömer binâsı câmi‘inde hasbî hatîb olan Halil bin Ömer fevt mahlûlünden oğlu Hamza bin Halil’e nâibi Seyyid Hasan Şevki ‘arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 14.

Şehr-i Safer sene 1224

Harput’ta Gökçe Mescidi demekle ma‘rûf mescidinde nısf-ı mu‘ayyene ile nısf-ı nezâret cihetine mutasarrıf olan Ömer ferâğından Hâcî Osman ve Ali’ye iştirâk bâ berât tevcîh buyruldu. Yevm: 2.

⁹³⁰ Defterde atama kayıtlarının yanına sonradan yazılan “müteveffâ”, “tecdîd” ve “kasr-ı yed” gibi notlar okunmamıştır.

⁹³¹ Orijinal sayfa numarası 46’dır. Fakat arşiv idaresince sonradan 49 olarak numaralandırılmıştır.

Harput'da Gökçe Mescidi'nin vakfının bâ mu'ayyene nezâret cihetinin nısf hissesine mutasarrıf olan Ahmet fevt mahlûlünden nısf-ı nezâret-i mezkûre oğlu Ali bin Ahmed'e nâibi Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 6.

Harput'da Esediye Medresesi vakfından almak üzere yevmî bir akçe ile mukayyid ve yevmî bir akçe ile cüzhan olan es-Seyyid Mehmed bin Seyyid Ömer fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Abdullah ve Seyyid Ömer ibn-i Seyyid Mehmed nâm karındaşlara nâibi Seyyid Hasan 'arzıyla iştirâk tevcîh buyruldu. Yevm: 6.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 224

Harput kazâsı muzafâtından Kürk karyesinde câmi'-i şerîfde ber-vech-i hasbî imâm olan es-Seyyid Abdullah bin Ali bilâ veled fevt mahlûlünden Veli Halîfe'ye nâibi es-Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 27.

Harput Kazâsı muzafâtından Kürk karyesinde câmi'-i şerîfde ber-vech-i hasbî hatîb olan es-Seyyid Abdullah bin Ali bilâ veled fevt mahlûlünden karındaşı Veli Halîfe'ye nâibi es-Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 27.

Şehr-i Cemâziye'l-ulâ sene 224

Harput'da Esediye câmi'-i şerîfde iki akçe ile damcı bir akçe ile ferrâş olan es-Seyyid Mehmed bin Hüseyin ferâğından sulbî kebîr oğulları es-Seyyid el-Hâc Osman ve es-Seyyid Hâfız Ali nâm karındaşlara ber-vech-i iştirâk nâibi Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 3.

Harput'da Şeyh Hâcî nâm karyede câmi'-i şerîfde ber-vech-i hasbî hatîb olan el-Hâc Hüseyin fevt mahlûlünden sulbî oğlu Mehmed bin el-Hâc Hüseyin'e nâibi es-Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla tevcîh buyruldu. N sene 92 Yevm: 3.

Harput'da Gökçe Mescidi vakfının yevmî bir akçe ile nısf-ı tevliyeti cihetine mutasarrıf olan Hâcî Mehmed ferâğından kebîr oğulları Hâcî Osman ve Seyyid Hâfız Ali'ye nâibi es-Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla iştirâk tevcîh buyruldu. Yevm: 7.

Şehr-i Camâziye'l-âhir sene 224

Harput Kazâsına tabi Lido nâm karyede ahâli-i karyenin bâ izn-i hümayunuma müceddeden binâ eyledükleri câmi'de bir akçe vazîfe ile imâm ve hatîb olan Muhammed fevt mahlûlünden imâmet-i mezkûre sulbî oğlu

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Monlâ Osman'a ve hitâbet-i mezkûre sulbî oğlu el-Hâc Ebubekir'e berât tevcih olunub yedlerine başka başka berât virildi. Yevm: 29⁹³².

Şehr-i Rebî'ü'l-ulâ sene 1224

Harput kazâsında Helindir karyesinde Şahin Abdullah bin Osman bâ izn-i hümayun müceddeden binâ eylediği câmi'de imâm ve hatîb nasb ve ta'yîn olunmak lazım olmağla bâni-i mezbûr Şahin Abdullah bin Osman'a 'inayet buyruldu. Yevm: 23⁹³³.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 1225

Harput'da Esediyye Medresesi vakfından nısf-ı vazîfe-i muayyene ile nısf hisse nezâret cihetine mutasarrıf olan es-Seyyid el-Hâc Mustafa fevt mahlûlünden sulbî oğulları es-Seyyid Hâfız Mehmed ve es-Seyyid Hâfız Ahmed ibn-i es-Seyyid el-Hâc Mustafa nâm karındaşlara ber vech-i iştirâk nâibi es-Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla merkûmâna tevcih buyruldu. Yevm: 4⁹³⁴.

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 1225

Harput'da Esediyye Medresesi evkafının nısf-ı vazife-i muayyenesi ile rub' hisse nezâretine mutasarrıf olan es-Seyyid el-Hâc İsmail fevt ve hissesi mahlûlünden sulbî kebir oğlu Mustafa'ya nâibi es-Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla tevcih buyruldu. Yevm: 21⁹³⁵.

Şehr-i Zi'l-ka'de sene 225

Harput kazâsına tabi Kürk nâm karyede Kâtib Hüseyin Efendi binâsı cami-i şerîfde hasbî imâm olan Hasan bin Kasım bilâ veled fevt olub mahlûlünden câmi'-i mezbûrun hatîbi Mehmed bin Hüseyin'e nâibi Hüseyin Şevki 'arzıyla tevcih buyruldu. Yevm: 6.

(Sayfa: 50)

47⁹³⁶

Şehr-i Cemâziye'l-ulâ sene 1226

Sara Hatun Mahallesi câmi'inde yevmî bir akçe ile hatîb olan es-Seyyid Ahmed bin Seyyid İbrahim ferâğından medîne-i mezbûre sâkinlerinden es-

⁹³² Bu atama kaydına sonradan "Nakl-i defter-i muhâsebe-i evkâf" notu düşülmüştür.

⁹³³ "Fî 8 Ca sene 1260" yazısıyla üstü çizilmiştir.

⁹³⁴ Bu atama kaydına sonradan "Nakl-i defter-i muhâsebe-i evkâf Ca sene 93" notu düşülmüştür.

⁹³⁵ Bu atama kaydına sonradan "Nakl-i defter-i muhâsebe-i evkâf" notu düşülmüştür.

⁹³⁶ Orijinal sayfa numarasıdır. Fakat arşiv idaresince sonradan 50 olarak numaralan-dırılmıştır.

Seyyid İsmail bin Mehmed'e ve es-Seyyid Ömer bin Ali'ye iştirâk nâibi es-Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla merkûmâna tevcîh buyruldu. Yevm: 22.

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 1226

Harput kazâsına tâbi Kesrik karyesinde ashâb-ı hayrın binâsı mescidinde ber-vech-i hasbî imâm olan Ömer bin Hâcî Abdullah bilâ veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Ömer bin Veli'ye nâibi es-Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 14.

Şehr-i Receb sene 1226

Harput kazâsında Çekü nâm karyede câmi'-i şerîfinde ber-vech-i hasbî imâm olan Osman bin Yusuf fevt mahlûlünden Seyyid Yusuf'a nâibi Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 20.

Harput kazâsında Gezin karyesinde ahali-i karye binâsı câmi'-de ber-vech-i hasbî hatîb olan Mehmed fevt mahlûlünde es-Seyyid İsmail bin Süleyman'a nâibi es-Seyyid Hasan Şevki 'arzıyla tevcîh buyruldu. Selh.

Şehr-i Muharremü'l-harâm sene 1227

Harput muzâfâtından Çekü karyesinde câmi'-de ber-vech-i hasbî hatîb olan Mehmed fevt mahlûlünden Ali bin Ramazan'a nâibi el-Hâc Hâfız Mustafa 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 29.

Şehr-i Cemâziye'l-ulâ sene 1227

Harput kazâsına muzâf Temte karyesinde Mehmed bin Hüseyin bâ izn-i hümayun müceddeden binâ ve minber vâz' eylediği câmi'-i şerîfe hatîb nasb ve ta'yîn olunmak lâzım ve mühim olmağla karye-i mezbûre sükkânından Hüseyin bin Mehmed'e nâibi el-Hâc Mustafa 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 5.

1.2. 1082 Numaralı Defter

(Sayfa: 183)

92⁹³⁷

Kazâ-i Harput

Şehr-i Muharrem sene 183

Harput'da İringil nâm karyede ahali binâsı câmi'nin hitâbeti yevmî bir akçe ile Ali'ye 'inâyet buyruldu.

Şehr-i Safer sene 183

Harput'da Behrimaz nahiyesinde Helindir nâm karye toprağında Dut Kömü demekle ma'ruf mevzi'de câmi'de ber-vech-i hasbî hatîb olan Osman fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya vâki' ise 'inâyet buyrula.

Harput'da Salahhane'de müceddeden binâ olunan mescid-i şerîfde bez dellâllığı ma'îşetinden almak üzere yevmî on akçe ile imâm ve yevmî altı akçe ile müezzini olan Ebubekir bilâ veled fevt mahlûlünden Seyyid Hâcî Mehmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Kürk nâm karyede câmi'inde ber-vech-i hasbî hatîb olan Mustafa bilâ veled fevt mahlûlünden Ali'ye nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 183

Harput'da İringil nâm karyede câmi'de yevmî bir akçe ile hatîb olan Ali ferâğından 'ammizâdesi Seyyid Ahmed'e bâ berât tevcîh.

Harput'da İçme nâm karyede Seyyid Osman binâsı câmi'nin hitâbeti ber-vec-i hasbî bâni-i mezbûra nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Fî zemân-ı Mehmed Murad Efendi

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 183

Harput'da Hoca Mescidi vakfından almak üzere yevmî bir akçe ile imâm olan Hasan fevt mahlûlünden babası Ömerü'l-Faruk'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Depegöz Mescidi'nde yevmî bir akçe ile imâmı ve yevmî bir akçe ile müezzini ve yevmî bir akçe ile mütevellisi olan Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

⁹³⁷ Orijinal varak numarası 92'dir. Fakat arşiv idaresince sonradan 183 olarak numaralandırılmıştır.

Harput'da Zâhiriye Câmii ve medresesi evkâfından mu'allimhanesinde Ahmed Peykerici Zâviyesi'nden almak üzere yevmî iki akçe ile mu'allim-i sıbyân olan Mehmed Sadık fevt mahlûlünden karındaşları Abdullah ve Ebubekir'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Zahriyye Medresesi ve câmii evkâfından almak üzere yevmî altı akçe ile medrese-i mezkûrede damcı ve loğkeş olan Mehmed Sadık fevt mahlûlünden karındaşları Hâfız Abdullah ve Ebubekir'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Şehr-i Cemâziye'l-evvel sene 183

Harput'da Zerteric nâm karyede câmî'de ber-vech-i hasbî hatîb olan Osman bilâ veled fevt mahlûlünden Ebubekir'e kâdısı Seyyid Yakub 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Şehr-i Şevvâl sene 183

Harput'da İringil nâm karyede câmî'de yevmî bir akçe ile hatîb olan Seyyid Ahmed feragâtinden sâhib-i evvel Ali'ye bâ berât tevcîh buyruldu.

Harput'da Nâzır Baba Tekkesi evkâfından yevmî iki akçe ile kâtibi olan Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu İbrahim'e nâibi Musa 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Haceri nâm karyede Hâcî Mustafa binâsı câmî'de ber-vech-i hasbî hitâbeti Ali'ye nâibi Musa 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Ahmed Bey Câmii'nde yevmî nim akçe ile logkeş ve ferrâş olan Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Ahmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Esediyye Câmii'nde yevmî bir akçe ile müezzin ve yevmî bir akçe ile ferrâş olan Sadık ferâğından Mustafa'ya nâibi Musa 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Nâzır Baba evkâfından almak üzere yevmî üç akçe ile du'âgûy olan Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu İbrahim'e nâibi Musa 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Mollakendi nâm karyede câmî'de Ahmed Peykerici Medresesi evkâfından almak üzere yevmî üç akçe ile imâm-ı sâni olan Ahmed ferâğından Mustafa'ya nâibi Musa 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-ulâ sene 184

Harput'da İringil karyesinde câmî'de ber-vech-i hasbî hatîb olan Ali bundan akdem rızâsıyla Seyyid Mustafa'ya kasr-ı yed idüb berât-ı şerîfimle

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

mutasarrıfiken fâriğ-i mezbûr Ali hilâf-ı inhâ tevcîhe müdâhale itdikde mahallinde mezbûr ile mürâfa‘a-i şer‘ ve kaziyyeden mezbûr Seyyid Mustafa hitâbet-i mezkûra müdâhale itmeyüb mezbûr Mustafa hitâbet-i mezkûra kemâkân mutasarrıf olmak üzere yedinde olan mürâsele mûcebince ibkâ buyruldu.

Harput’da İringil nâm karyede câmi‘de yevmî bir akçe ile hafîb olan sâhib-i evvel Ali’nin hizmetinde kusuru ve ‘azli icâb ider hali yoğiken ecânibden Seyyid Mustafa berât itdirüb gadr itmekle ref’inden sâhib-i evvel merkûma bâ berât ibkâ buyruldu.

1.3. 1083 Numaralı Defter

(Sayfa: 304)

Kazâ-i Harput

Fî zeman-ı hazret-i Salih Efendi fî Şevval sene 1137

Harput'da Ahmed Peykerici Câmîi'nde iki akçe ile hatîb es-Seyyid Mehmed ferâğından Abdullah Halîfe'ye berât mücebince 'inâyet buyruldu.

Harput'da Peygamber Câmîi'nin imâmı olan Eyyub Halîfe'nin üzerinden imâmetini bundan akdem cemâati kendüden nefret ve iktidâ'dan istikrâh eyledükleri Ebubekir nâm kâtil almağla kâdısı es-Seyyid Ömer 'arzıyla 'inâyet buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 1138

Harput'da Kesrik nâm karyede câmîi'de mu'ayyene ile imâm ve hatîb Hâcî Hasan fevt sâhib-i evvel es-Seyyid Mustafa Halîfe'ye müteveffânın berâtı mücebince 'inâyet buyruldu.

Şehr-i Cemâziye'l-evvel sene 1138

Harput'da Ağa Câmîi'nde hasbî vâ'iz-i nâsih Şeyh Mehmed fakîrû'l-hâl ve kesîrû'l-ıyâl olub vech-i maaş olmamağın medine-i mezbûra tâbî Monlakendi nâm karyede Molla Ahmed Peykerici evkâfının izdiyâdından almak üzere beş akçe ile nâibi Seyyid Ali 'arzıyla berât sadaka buyruldu.

Şehr-i Receb sene 1138

Harput tevâbi'inden havâss-ı hümâyûn karyelerinden İlmi Mezra'ası sâkinlerinden el-Hâc Abdullah meclis-i şer' de şöyle takrîr-i kelâm eyledü ki mezra'a-i mezbûrede cemâ'at kesîr olmağla müceddeden binâ eyledüğü câmîi'de salavat-ı Cum'a kılınub minber vaz' olunmak üzere kendi malından mezra'a-i mezbûreyi Seyyid Ali'ye şart ve hitâbet idenlere vakıf eyleyüb nâibi Seyyid Ali 'arzıyla mezbûr Seyyid Ali'ye 'inâyet buyruldu.

Şehr-i Şa'bân sene 1138

Harput tevâbi'inden Kürk nâm karyede vâki' câmîi-i şerîfde hasbî hatîb olan İsmail ferâğından Mustafa bin İbrahim mutasarrıf iken âherden Hâcî Ali nâm kimesne Mustafa târik-i hizmetdir deyü ref'inden arz alub küllî gadr itmekle mezbûr Ali ref' olunub sâhib-i merkûm Mustafa bin İbrahim'e nâibi Seyyid Ali 'arzıyla 'inâyet.

Harput'da şeyh-i seb'a olan Mehmed fevtinden Molla Mustafa'ya nâibi Seyyid Ali 'arzıyla 'inâyet buyruldu.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Şehr-i Zi'l-hicce sene 1138

Harput'da Ağa Câmi'-i şerîfinde bir akçe ile ferrâş Mehmed fevtinden Hüseyin'e nâibi es-Seyyid Ali 'arzıyla buyruldu⁹³⁸.

⁹³⁸ Bu atama kaydına sonradan “Nakl-i defter-i muhâsebe-i evkâf” notu düşülmüştür.

1.4. 1084 Numaralı Defter

(Sayfa: 38)

Kazâ-i Harput

Fî zemân-ı Seyyid İbrahim Efendi Hazretleri

Şehr-i Rebi'ü'l-âhir sene 186

Harput'da Nâzır Baba vakfından almak üzere Hacı Mansur binâsı Ebutahir Mescidi'nde yevmî dört akçe ile imâm olan Hasan ferâğından Hâfız Ömer'e bâ berât tevcih buyruldu.

Şehr-i Cemâziye'l-evvel sene 186

Harput'da Depegöz Mescidi'nde yevmî bir akçe ile imâm ve yevmî bir akçe ile müezzin ve yevmî bir akçe ile müteveli olan Mustafa ferâğından Seyyid Hasan'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcih buyruldu.

Şehr-i Receb sene 186

Harput'da Ahmed Peykerici vakfından almak üzere yevmî üç akçe ile cüzân olan Mehmed bilâ veled fevt mahlûlünden Seyyid Sadullah'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcih buyruldu.

Şehr-i Muharrem sene 187

Harput'da Meydan Câmii'nde beher Cum'a ve isneyn nush ve pend itmek üzere Harput sâkinlerinden Hadice Hatun bint-i Hacı Veli Papuşcular sükunda bir bâb mülk dükkânını vakf idüb icâresinden yevmî üç akçe ile 'ulemâdan Hacı Mustafa'ya va'ziye ciheti müceddeden nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcih buyruldu.

Fî zemân-ı Mehmed Nurullah Efendi Hazretleri

Şehr-i Receb sene 187

Harput'da Mescid-i Nebi nâm mescid-i şerîfde yevmî iki akçe ile imâm olan Mehmed kendi ferâğından Hâfız Seyyid Mehmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcih buyruldu. Yevm: 27.

Harput'da Ağa Câmii evkâfından almak üzere yevmî üç akçe ile câmî-i mezkûrda müezzin ve yevmî bir akçe ile müteveli olan Abdurrahman bilâ veled fevt mahlûlünden Abdurrahman'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcih buyruldu. Yevm: 27.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde yevmî iki akçe ile senede iki ay imâm olan Seyyid İsmail bilâ veled fevt mahlûlünden Hâfız Seyyid Mustafa'ya nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcih buyruldu. Yevm: 27.

Şehr-i Şa'bân sene 187

Harput'da Esediyye Câmii vakfından almak üzere bâ mu'ayyene ferrâş olan İsmail bilâ veled fevt mahlûlünden Abdurrahman'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 15.

Harput'da Esediyye Câmii vakfından almak üzere bâ mu'ayyene câmi'-i mezkûrda loğkeş olan İsmail bilâ veled fevt mahlûlünden Abdurrahman'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Şehr-i Şevvâl sene 187

Harput'da Mollakendi nâm karyede câmi'de yevmî iki akçe ile salâhân olan Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Hâfız İshak'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 13.

Şehr-i Zi'l-hicce sene 187

Harput'da Monlakendi karyesinde câmi'de Ahmed Peykerici evkâfından almak üzere yevmî iki akçe ile hatîb olan Abdullah ferâğından Mustafa'ya nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: Gurre.

Berât-ı cülûs-ı hümayun şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Tilenzid nâm karyede câmi'de yine karye-i merkûmda boyahane icâresinden almak üzere yevmî dört akçe ile hatîb olan Ali fevt mahlûlünden Ömer'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 16.

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 188

Harput'da Iğiki nâm karyede câmi'de ber-vech-i hasbî hatîb olan Ali fevt mahlûlünden Hüseyin'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 2.

Harput'da Zâhiriye Medresesi evkâfı mahsûlünden almak üzere yevmî üç buçuk akçe ile du'âgûy olan Hâcî Süleyman fevt mahlûlünden oğlu Hâcî Mustafa'ya nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 1.

Berât-ı cülûs-ı hümayun şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Esediyye Câmii'nde yevmî bir buçuk akçe ile buhuriye cihetine mutasarrıf olan Seyyid Süleyman fevt mahlûlünden oğlu Hâcî Mustafa'ya nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 21.

Berât-ı cülûs-ı hümayun şüd. 11 B sene 1203.

(Sayfa: 39)

13

Harput'da Zeyve nâm karyede Hacı Hasan Baba Zâviyesi'nin bâ mu'ayyene mütevellisi olan Seyyid Ebubekir ve birâderzâdesi Seyyid Mehmed bilâ veled fevt mahlûlünden 'ammizâdeleri Seyyid Şeyh Hâcî Hasan bin Seyyid Mustafa'ya Hâcî Bektaş Şeyhi Abdullatif 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: Selh.

Fî zemân-ı Seyyid Mehmed Ataullah Efendi Hazretleri

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 188

Harput'da Zeyve nahiyesinde Şeyh Hacı Hasan Baba Zâviyesi'nde ber-vech-i meşrûta şeyhi ve 'alemdârı ve çırağdârı olan Şeyh Allahverdi ve Şeyh Yusuf ve Şeyh Yusuf bilâ veled fevt mahlûlünden evlâd-ı vâkıfıdan Şeyh Mustafa'ya nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 13

Harput'da Baskilli nâm karyede câmi'de boyahane icâresi vakfından almak üzere bâ-mu'ayyene imâm olan Resul bilâ veled fevt mahlûlünden Mehmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 13

Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere Sara Hatun Câmiî'nde yevmî iki buçuk akçe vazîfe ile vâ'iz olan Seyyid Süleyman ferâğından oğlu Seyyid Abdullah'a nâibi Seyyid Bilal ba'de'l-'arz Şeyhü'l-islâm Dürrişâde Mustafa Efendi hazretlerinin işâretleriyle tevcîh buyruldu. Yevm: 14

Harput'da Baskilli nâm karye câmi'i'nde boyahane icâresi vakfından almak üzere bâ-mu'ayyene hatîb olan Mehmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla mezbûra tevcîh buyruldu Yevm: 15

Harput'da Mansuriye vakfından almak üzere yevm-i duşenbih Saray Hatun Câmiî'nde vâ'iz ve yine vakf-ı mezbûrdan almak üzere yevmî bir akçe ile 'ideynde musallâda vâ'iz ve yine vakf-ı mezbûrdan almak üzere yevmî bir akçe ile vakf-ı mezbûrun nâzırı olan Hâfız Abdullah ve karındaşı Mehmed Sa'îd mutasarrıflar iken Hâfız Abdullah bilâ veled fevt mahlûlünden müştereki Mehmed Sa'îd'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: selh

Harput'da Mollakendi nâm karyede Ahmed Peykerici Zâviyesi'nde yevmî iki akçe ile kâtib olan Abdullah vakf-ı zâviye-i mezkûrdan almak üzere Zâhiriye Medresesi'nin ittisâlinde mu'allimhanesinde yevmî bir akçe ile mu'allim-i sıbyân olan karındaşı Ebu Bekir fevt mahlûllerinden karındaşları oğlu Ahmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: selh

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Zâhiriye vakfında yevmî iki akçe ile nâzırı ve yevmî bir akçe ile ferrâşî olan Hâfız Abdullah bilâ veled fevt mahlûlünden karındaşı oğlu Ahmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: selh

Şehr-i Cemâziye'l-evvel sene 188

Harput'da Zahriye Medresesi ve câmi'i evkâfından almak üzere yevmî altı akçe ile damcı ve loğkeş olan Hâfız Abdullah bilâ veled fevt mahlûlünden karındaşı Mehmed Şa'ban'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 5

Şehr-i Safer sene 188

Harput'da Câmi'-i Kebîr evkâfından almak üzere yevmî beş akçe ile du'âgûy olan Seyyid Şeyh Ali fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Şeyh İbrahim'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 6

Harput'da Câmi'-i Kebîr evkâfının yevmî iki akçeyle nâzırı olan Seyyid Ali bin Seyyid Ömer fevt mahlûlünden oğlu Seyyid İbrahim'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 6

Harput'da Hoca Mescidi'nde yevmî bir buçuk akçe ile cüzhan olan Hâfız Abdullah fevt mahlûlünden karındaşı oğlu ve mescid-i mezbûrun imâmı Ahmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 6

Şehr-i Şevvâl sene 188

Harput'da Zeyve nâm karyede Hacı Hasan Baba Zâviyesi'nde bâ mu'ayyene mütevellisi olan evlâddan Seyyid Ebubekir ve karındaşı oğlu Seyyid Mehmed bilâ veled fevt oldukda ecânibden Seyyid Hacı Hasan bin Seyyid Mustafa evlâddan olmak üzere berât itdirub lâkin evlâddan olmamağla ref'inden evlâddan Seyyid Mustafa ve Seyyid Abbas'a Hacı Bektaş Şeyhi Abdullatif 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 9

(Sayfa: 40)

Harput'da İringil nâm karyede câmi'de bir akçe ile hatîb olan Ali mutasarrıfiken âherden Hasan fevt oldu deyü berât itdirüb fevti gayri vâki' olmağla ref'inde sâhib-i evvel merkûma bâ berât ibkâ buyruldu. Yevm: 19

Şehr-i Zi'l-kade sene 188

Harput'da Zâhiriye vakfının kâtibi olmayub lâzım olmağla izdiyâd-ı vakıfdan yevmî dört akçe ile Ahmed'e müteveli Mehmed Sa'îd 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 21

Şehr-i Zi'l-hicce sene 188

Harput'da Alaca nâm karyede câmi'de yevmî bir akçe ile hatîb olan Seyyid Süleyman fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mustafa'ya nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 2

Harput'da Esediyye Medresesi evkâfının bâ-mu'ayyene nâzırı olan Seyyid İsmail'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla zâyî'den tevcîh buyruldu. Yevm: 2

Harput'da Ahmed Peykerici evkâfında yevmî üç akçe ile habbâzı olan Seyyid Ahmed rızâsıyla yevmî bir buçuk akçesini Seyyid Sadullah'a ferâgat itmeğin nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 2

Harput'da Ahmed Peykerici evkâfında yevmî üç akçe ile habbâz olan Seyyid Ahmed rızâsıyla bir buçuk akçesini Mustafa'ya fâriğ olmağla nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 2

Harput'da Sarını nâm karyede câmi'de ber vech-i hasbî hatîb olan Yusuf bilâ veled fevt mahlûlünden Süleyman'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 15

Şehr-i Safer sene 189

Harput'da Meydan Câmi'nde yevmî dört akçe ile nâzır olan Abdurrahim fevt mahlûlünden Seyyid Osman'a bâ berât tevcîh buyruldu. Yevm: gurre

Harput'da Zeyve nâm karyede Hacı Hasan Zâviyesi'nde bâ mu'ayyene mütevellisi olan Seyyid Ebubekir ve Seyyid Mehmed müte'âkiben fevt olduklarından mahlûllerinden evlâddan Seyyid Şeyh Hasan bin Seyyid Mustafa'ya tevcîh olunub mutasarrıfiken ecânibden Seyyid Mustafa ve Seyyid Abbas berât itdirüb gadr itmekle ref'lerinden sâhib-i evvel merkûma Malatya nâibi Hacı Halil 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: 12

(Sayfa 41)

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 89

Harput'da Dişidi nâm karyede Bekir oğlu binâsı câmi'de ber vech-i hasbî hitâbet müceddeden Osman'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu. Yevm: selh

1.5. 1090 Numaralı Defter

(Sayfa: 48)

27⁹³⁹

Kazâ-i Harput

Şehr-i Rebî'ü'l-ulâ sene 168

Harput kazâsına tâbi' Sünkürd nâm-ı diğer Birvanlı nâm karyede Şeyh Şâdi Zâviyesi'ne mutasarrıf Şeyh Yasin-i Nakşibendî'ye tecdîd şüd.

Harput'da Gökçe Mescidi'nin nâzırı olmayub Ahmed'dir deyu evkâf-ı mezbûrdan mu'ayyene ile Ahmed'e tevcîh bâbında nâibi Hacı Ali 'arzıyla.

Harput'da Meydan Câmii vakfının nâzırı olmayub dört akçe ile müceddeden Mehmed'e nâibi Hacı Ali 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Meydan Câmii'nin tevliyeti babası Hacı Mehmed fevtinden Ahmed'e tevcîh olunub lâkin hasbî rü'yet olunub hizmeti sakıl olduğundan vakf-ı mezbûreden vazîfe-i mu'ayyene ile ibkâ ve tevcîh bâbında nâibi Hacı Ali 'arz itmekle kemâkân buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir 168

Harput'da Gökçe Mescidi'nin iki akçe ile mütevellisi Mehmed bin Ömer fevt Ahmed'e nâibi Mehmed 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Cemâziye'l-ulâ sene 168

Harput'da Nâzır Baba vakfında dört akçe ile mütevellisi Halil ref'inden bir akçe ile Abdullah'a takrîr itmekle nâibi el-Hac Ali 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 168

Harput'da Hâcılar Mahallesi mescidinde babası Seyyid Mahmud mahlûlünden bir akçe ile müezzin Seyyid Ömer'e.

Harput'da Zahriye Câmii'nin ferrâşı Seyyid Hüseyin mahlûlünden Hacı Seyyid Mehmed Sadık'a iki akçe ile tecdîd. 54 Za.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde iki akçe ile Şeyh Ahmed'in yedinden senede iki ay imâm sâhib-i evvel Seyyid İsmail'e tecdîd. 58 S.

Harput'da Câmî'-i Kebîr vakfında beş akçe ile Seyyid Mehmed fevtinde du'âguy Seyyid Yahya'ya tecdîd. 45 Ra.

⁹³⁹ Orijinal sayfa numarası 27'dir. Arşiv idaresince sonradan 48 olarak numaralandırılmıştır.

Harput'da Câmi'-i Kebîr vakfında iki buçuk akçe ile kâtib ve üç akçe ile du'âgûy Ömer ve Ali nâm kimesnelere tecdîd. 43 N.

Harput'da Nâzır Baba vakfında dokuz akçe ile karındaşı Hüseyin mahlûlünden du'âgûy Seyyid Sadık'a tecdîd. 53 B.

Harput'da Kiğvan (Kiğvank) karyesinin Hâcî Mustafa Câmiinde üç akçe ile imâm ve üç akçe (ile) hatîb Abdurrahim fevt oğlu Sadullah'a bâ berât buyruldu.

Harput'da Kiğvan (Kiğvank) karyesinde Hâcî Mustafa Câmiinde üç akçe ile ber vech-i meşrûta müezzin ve üç akçeyle kayyum Ahmed ve Halil nâm karındaşlar Osman mahlûlünden mutasarrıf. Tecdîd 56 Ca.

Gökçe karyesi câmiinde bir akçe ile hatîb Ali'ye tecdîd. 45 B.

Harput'da Sarahatun Câmiinin ferrâşı olmayub ashâb-ı hayrât vakfı bir bab dükkân icâresiyle müceddeden İbrahim'e nâibi Mehmed 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Sarahatun Câmiinde şenbih günü vâ'iz Şeyh Ahmed'e tecdîd. 66 L.

Harput'da Ahmed Bey Mescidi'nde iki akçe ile müezzin Mehmed Sa'id'e tecdîd. 57 L.

Harput'da Ahmed Peykerici Zâviyesi'nde iki akçe ile habbâz Mehmed Sa'id'e tecdîd. 57 L.

Harput'da bir akçe ile musallâ-yı 'ideyn vâ'izi Şeyh Ahmed'e tecdîd. 66 Ş.

Harput'da Peygamber Mescidi vakfının altı kile hinta ile nâzırı Şeyh Ahmed'e tecdîd. 56 L.

Harput'da Ahmed Peykerici Medresesi vakfından iki akçe ile Zahriye Câmi mektebinde mu'alim Ahmed'e tecdîd. 48 S.

Harput'da Mollakendi karyesinde Ahmed Peykerici vakfı zevâidinden beş akçe ile Ağa Câmiinde vâ'iz Şeyh Ahmed'e tecdîd. 48 S.

Şehr-i Receb 168

Harput'da Meydan Câmiinde rügan ve hasr hizmetleri görülmeyüb nasbı muktezâ olmağın vakf-ı mezbûrdan üç akçe ile müceddeden Ahmed'e nâibi Mehmed 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Esediyye Medresesi'nden almak üzere üç akçe (ile) du'âgûy ve loğkeş Ahmed ferâğından mutasarrıf Seyyid Süleyman'ın yalnız yevmî

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

iki akçe ile üzerinde olub kasr-ı yedinden zikr olunan iki akçe Mahmud'a bâ berât buyruldu.

Harput'da Esediyye Câmii'nde bir akçe ile müezzin Mahmud'a tecdîd. 44 R.

Harput'da Esediyye Câmii'nde bir akçe ile mu'arrif Mahmud'a tecdîd. 58 C.

Harput'da Ağa Câmii'nde dört akçe ile müezzin ve bir akçe ile mütevellî Mehmed Emin'e tecdîd. 66 C.

Harput'da Esediyye Câmii vakfının beş akçe ile kâtibi Ahmed'e tecdîd. 67 Ca.

Harput'da Esediyye Câmii'nde üç akçe ile hoca olan Ahmed'e tecdîd. 67 Ca.

Harput'da Esediyye Medresesi vakfindan almak üzere yevmî üç akçe vazîfe (ile) ber vech-i du'âgûy mutasarrıf olan Seyyid Süleyman rızâsıyla Mehmed Sâdık'a 'atîk berâtı kâdısı Mehmed Efendi 'arzı mucebince tevcih-i 'inâyet buyruldu.

Harput'da Kurşunlu Câmii'nde müezzin olmayub vakf-ı mezbûrda dört akçe ile İbrahim'e nâibi Mehmed 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Ahi Musa Mescidi'nin mütevellisi Mehmed kasr-ı yedinden Abdullah'a nâibi Mehmed 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Zahriye vakfının hitâbeti Mansuriye Zâviyesi vakfindan almak üzere dört akçe ile mutasarrıf Ahmed kasr-ı yedinden İbrahim'e nâibi Mehmed 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Kurşunlu nâm câmi'de ferrâş olmayub vakfindan almak üzere iki akçe ile İbrahim'e müceddeden nâibi Mehmed 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde imâm Mehmed'e tecdîd. 67 Ra.

Harput'da Habusu nâm karyede câmi' ve minber binâsına izn ve hitâbeti Mehmed'e 'inâyet.

Şehr-i Şa'bân sene 168

Harput'da Ahmed Bey Câmii'nde Sürsürü nâm karye vakıf değirmenden mu'ayyene ile hatîb Seyyid Hâcî Mehmed'e tecdîd. 66 C.

Harput'da Sünkürd nâm-ı diğêr Birvanlı karyesinde Şeyh Şadi Zâviyesi evlâd-ı evlâdına meşrûtiyet üzere Şeyh Mustafa ve Şeyh Mahmud mutasarrıf

iken mahrûrinden Molla Yasin zahmet ve gadr itmekle ref'inden mezbûrâna nâibi Hâcî Ali 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Mollakendi nâm karyede Ahmed Peykerici Câmii'nde iki akçe ile imâm Ahmed fevt olmağla Sa'id Ahmed'e nâibi Mehmed 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Hoş nâm karye câmi'inin hatîbi olmayub müceddeden Hâcî Mehmed'e ber vech-i hasbî nâibi Mehmed 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Meydan Câmii tahtında binâ olunan dekâkîn icâresinden almak üzere hatîb ve müezzin mazlûm Seyyid Mehmed'e tecdîd. 63 Ca.

Harput'da Ekrüz karyesi câmi'inin hatîbi Ömer'e tecdîd. 56 Ca.

Harput'da Hacıseyli karyesi câmi'inde hatîb Mehmed'e tecdîd.

Harput'da Ahmed Bey Câmii'nde loğkeş ve ferrâş Mehmed'e tecdîd.

Harput'a tâbi' Baskil karyesinde câmi'de imâm (ve) hatîb es-Seyyid Mehmed fevt mahlûlünden imâmeti oğulları Resul Halîfe'ye ve hitâbeti Mehmed Halîfe'ye nâibi Mehmed Efendi 'arzıyla tevcih buyruldu.

(Sayfa: 49)

Şehr-i Ramazân sene 168

Harput'da Esediyye Câmii'nde bir akçe ile müezzin ve ferraş Sadık'a tecdîd. 47 Ş.

Şehr-i Şevvâl sene 1168

Harput'da Kuzâbâd nâhiyesinde Şeyh Şadi Zâviyesi vakfının iki akçe ile mütevellisi Ahmed bin Hamza Halîfe'ye tecdîd. N sene 167

Harput'da Ağa mahallesinde Koca Ali Ağazâde Hâcî Mehmed Ağa binâ eylediği medresenin bâ mu'ayyene müderisi Hâcî Yasin Halîfe'ye tecdîd. N sene 167

Şehr-i Zî'l-ka'de sene 68

Harput'da on senedir? ağanın karye-i mezkûrda Matlabcı Hacı Mustafa bin İbrahim müceddeden binâ eylediği mekteb-i şerîfe mu'allim-i sıbyân olan Abdüsselam bin Ahmed ferâğından oğlu Hüseyin bin Abdurrahim⁹⁴⁰ Halîfe'ye babası berâtı mücebince 'inâyet.

⁹⁴⁰ Doğrusu Abdüsselam olmalı.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Ortak Câmii'nde bir akçe ile imâm Seyyid Molla Mehmed ve Seyyid Hasan nâm karındaşlara tezdîd.

Harput'da Ortak Câmî'-i şerifinde bir akçe ile nısf-ı imâmete kasr-ı yedinden Seyyid Hâfız Mehmed'e tezdîd. Ca sene 63

Harput kazâsına tâbi' Hoh nâm karyede vâki' câmî'de iki akçe ile hatîb olan Mustafa'ya tezdîd. Ca sene 1163

Şehr-i Zî'l-hicce sene 1168

Harput'da Sünkürt nâm-ı diğér Birvan karyesinde Şeyh Şadi Zâviyesi Hâcî Yasin üzerinde iken Mustafa almakla ref'inden mezbûr Hâcî Yasin nâm kimesneye nâibi Mehmed 'arzıyla ibkâ.

Harput kazâsına tâbi' Kürk nâm karyede vâki' câmî'-i şerîfde ber vech-i hasbî hatîb olan Mustafa Halîfe'nin berâtı tezdîd. Ş sene 42

Şehr-i Saferü'l-hayr (69)

Harput'da vâki' Kal'a câmî-i şerîfinin vakfı ekseri kurâ ve mezârî' olmağla bir kâtib nasb ve ta'yin olunmak lâzım ve mühim olmağın müceddeden yevmî dört akçe vazîfe ile Seyyid Mehmed Sadık Halîfe'ye 'inâyet buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 69

Harput'da vâki' Mansuriye Zâviyesi'nin vakfı kurâ ve mezârî' olduğundan vakf-ı mezbûrda kemâl-i müsâ'ade olub izdiyâd-ı vakıfdan almak üzere yevmî altı akçe du'âgûy vazîfesine mahall-i merhamet Ömer Halîfe'ye nâibi Ali Efendi 'arzıyla müceddeden tevcîh buyruldu.

Harput'da vâki' Mansuriye Zâviyesi'nin vakfı kurâ ve mezârî' olub vakıfdan dahi kemâl-i müsâ'ade olmağla vakf-ı mezbûrun izdiyâd-ı vakıfdan yevmî dört akçe du'âgûy vazîfesi müceddeden es-Seyyid Hasan Halîfe'ye nâibi el-Hâc Ali Efendi 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da vâki' Meydan Câmî'-i şerîfinde ber vech-i hasbî vâ'iz ve nâsih olan Yasin Halîfe berât-ı âli mutasarrıf olub hizmetinde bir vechle ve bir türlü kusuru yoğiken âherden bâ ehil ve bâ müstehak Ahmed nâm kimesne babam nan parasıdır deyü bir tarikke kendi üzerine berât etdirdüb merkûma küllî gadr itmekle ref'inden sâhib-i evvel merkûma nâibi Mehmed Efendi 'arzıyla ibkâ ve tevcîh buyruldu.

Harput kazâsına tâbi' Perçenç nâm karyede vâki' ashâb-ı hayrâtdan el-Hâc Mehmed Ağa binâ eylediği mescid-i şerîfe minber vaz' câmî'-i şerîf olmağla bâ-izni hümâyûn ve hitâbeti Osman Halîfe'ye müceddeden yevmî bir akçe vazîfe ile 'inâyet buyruldu.

Harput'da Kal'a Câmii evkâfının vazîfe-i mu'ayyenesiyle mütevellisi olan Seyyid İsmail Halîfe'nin berât-ı tecdîd 'inâyet.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 69

Harput kazâsına tâbî' Arslan Câmî'-i şerîf evkâfında yevmî iki akçe ile mi'mârı olan Abdullah Halîfe'nin berâtı tecdîd.

Harput'da Zerteric nâm karye câmî'-i şerîfinde Hacı Mehmed ve Hacı Ebubekir ve Hasan nâm kimesneler imâm olanlara vakf eyledükleri bir bâb âsiyâb mahsulünden almak üzere yevmî altı akçe vazife ile câmî'-i mezkûrda imâm olan Osman'a berâtı tecdîd buyruldu.

Şehr-i Cemâziyel-âhir sene 69

Harput'da vâkî' Ahi Musa Mescidi'nin mütevellisi olan Şeyh Ahmed Halîfe edâ-yı hizmet üzere mutasarrıf olub dahl ve ta'aruz iktizâ ider hâli yoğiken âherden imâm Abdullah yeniçeri zümresinden olmağın mezbûr Şeyh Ahmed Halîfe'nin yedinde olan berâtı bir tarikle alub gadr-ı küllî itmekle nâibi es-Seyyid Muhyiddin Efendi 'arzıyla ibkâ buyruldu.

Harput'da vâkî' Mansuriye Zâviyesi vakfının nâzırı olmayub vakf-ı mezbûr dahi kurâ ve mezâri' olmağın erbâb-ı müstehakdan Ahmed Halîfe'ye yevmî iki akçe vazîfesiyle müceddeden mütevellisi Mehmed zîde kadrûhu 'arzıyla tevcih buyruldu.

Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere yevmî dört akçe ile ber vech-i du'âgûy olan Ömer Halîfe'nin yedinde berâtı olmayub zâyi' olmağla müceddeden merkûm Ömer Halîfe'ye kâdısı Ahmed Efendi 'arzıyla tevcih buyruldu.

(Sayfa 50)

28

Şehr-i Cemaziye'l-âhir sene 169

Harput'da vâkî' Kuzâbâd nâhiyesinde Birvan nâm karyede vâkî' Şeyh Şadi vakfı zâviyesinin evlâd-ı evlâdına meşrûta olub ber müceb-i şart-ı vâkıf evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere ber-vech-i iştirâk Şeyh Mustafa ve Şeyh Mahmud nâm kimesneler bâ berât-ı şerîf mutasarrıf olub bir dürlü dahl ve ta'aruz olunur hâlleri yoğiken âherden Yasin nâm kimesne hilâf-ı inhâ ve hilâf-ı şart-ı vâkıf mezbûrânın üzerlerinden mezbûr Yasin alub gadr-ı küllî olmağla ref'inden sâhib-i evvel merkûmân Şeyh Mustafa ve Şeyh Mahmud'a ber-vech-i meşrûta ber-vech-i iştirâk nâibi Muhyiddin Efendi 'arzıyla mezbûr Yasin nâm kimesnenin ref'inden ibkâ buyruldu.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da derun-ı kal'a(da) vâki' câmi'-i şerîfde üç akçe ile imâm Seyyid Mehmed fevt oldukda mahlûlünden 'arz olunmuşiken İstanbul'da konak hocası diğer Seyyid Mehmed kendi üzerine berât itdirüb hâliyâ câmi'-i mezbûr mu'attal olmağla refi'inden cümleinin muhtârı es-Seyyid Abdurrezzâk Halîfe'ye nâibi Muhyiddin Efendi 'arzıyla 'inâyet.

Harput'da derun-ı kal'ada vâki' câmi'-i şerîfde yevmî iki akçe ile müezzin Seyyid Mehmed fevt oldukda mahlûlünden 'arz olunmuşiken İstanbul'da sâkin konak hocası diğer Seyyid Mehmed Halîfe kendi üzerine berât itdirüb câmi'-i mezkûr hâli ve mu'attal olmağla ref'inden es-Seyyid Abdurrezzâk Halîfe'ye nâibi Muhyiddin Efendi 'arzıyla 'inâyet.

Harput'da vâki' Meydan Câmi'-i şerîfinde yevmî iki akçe vazîfe ile müezzin ve yevmî bir akçe ile cüzhan olan Mustafa Halîfe'nin 'atîk berâtı tecdîd buyruldu. Ca sene 46.

Şehr-i Receb sene 69

Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere beş akçe ile Sara Hatun Câmi'i'nde vâ'iz olan Seyyid İsmail'e tecdîd. B sene 44

Harput'da vâki' Esediyye Câmi'-i şerîfinde yevmî iki akçe ile müezzin olan Seyyid Süleyman Halîfe'nin berâtı tecdîd.

Harput'a tâbi' Mollakendi nâm karyede Ahmed Peykerici Câmi'i'nde iki akçe ile hatîb Abdullah Halîfe'ye tecdîd buyruldu.

Harput'da Esediyye Medresesi evkâfında almak üzere yevmî bir akçe vazîfeye ber-vech-i du'âgûy Hüseyin bin Abdullah'a berât tecdîd buyruldu.

Harput'da Esediyye Câmi'i'nde bir akçe ile mi'mâr olan Abdullah ref'inden mutasarrıf Süleyman berât tecdîd buyruldu.

Harput'a tâbi' Mollakendi karyesinde câmi'-i şerîfde Ahmed Peykerici Medresesi evkâfından almak üzere yevmî üç akçe ile imâm-ı sâni babası Hasan mahlûlünden oğlu Ahmed Halîfe'nin berât tecdîd buyruldu.

Şehr-i Şa'bân sene 69

Harput'da Meydan Câmi'i'nde ba'de's-salâtü'z-zuhr muhaddishan için Hacı Selâmet vakf serrâc dâhilinde dört bâb dükkân meşrûta idub müceddeden mütevellisi Ebubekir Halîfe'nin berâtı tecdîd. 159 R.

Harput'da boyahane icâresinden almak üzere yevmî üç akçe ile Meydan Câmi'i'nde müezzin Mehmed Halîfe'nin berât-ı tecdîd buyruldu.

Harput'da Esediyye Câmi'i'nde iki akçe ile damcı ve bir akçe ile ferrâş Mehmed Halîfe'(nin) berât-ı tecdîd.

Harput'da Esediyye Câmii ve medresesi evkâfı mahsulünden almak üzere üç akçe ile cüzhan Seyyid Hasan Halîfe'(nin) berâtı tecdîd. Z 148.

Harput'da vâki' Zahriye Câmii ve medresesi vakfından almak üzere yevmî altı akçe ile loğkeş ve damcı olan Mehmed Halîfe'nin berâtı tecdîd.

Harput'da vâki' Zahriye Câmii'-i şerîfde vakıfdan almak üzere ber-vech-i du'âgûy yevmî on akçe vazîfeye mutasarrıf olan Mehmed Halîfe ibn-i İbrahim'in berât-ı tecdîd.

Şehr-i Ramazân -ı şerîf sene 169

Harput kazâsına tâbi' Mesta nâm karyede vâki' İsmail Ağa binâ eyledüğü câmii'-i şerîfde ber-vech-i hasbî müezzin olan Mustafa Halîfe'nin berâtı tecdîd. N 63.

Harput'da vâki' Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere yevmî iki buçuk akçe ile Sarahatun Câmii'-i Şerîfi'nde nısf-ı vâ'iziyeye mutasarrıf olan Mehmed Halîfe'nin berâtı tecdîd buyruldu. Ş 64.

Şehr-i Şevvâl sene 169

Harput'da Esediyye Medresesi vakfından yevmî bir akçe ile mu'arraf-i eczâ olan Seyyid Ömer Halîfe'nin berâtı tecdîd. N 67.

Harput'da Kal'a Câmii'nde Hâcî Seyyid Ömer'e tecdîd.

Harput'da Kal'a Camii'nde Hâcî Seyyid Ömer'e tecdîd.

(Sayfa: 51)

Harput'da vâki' Hâcî Mansur ve mescid-i şerîfde Baba Nâzır vakfından yevmî dört akçe almak üzere imâm olan es-Seyyid Mustafa Halîfe'nin yedinde olana 'atîk berâtı tecdîd buyruldu. B 43.

Harput'da Câmii'-i Kebîr vakfından almak üzere yevmî iki akçe ile du'âgûy vazîfesine mutasarrıf olan es-Seyyid Mustafa'nın berâtı tecdîd. N 54.

Harput'da vâki' Esediyye Medresesi'nde vakfından almak üzere yevmî bir akçe ile evkâfının câbisi olan Hâfız İbrahim Halîfe'nin yedinde olan 'atîk berâtı tecdîd. C 61.

Harput'da vâki' Câmii'-i Kebîr'de yevmî bir akçe ile müezzin ve bir akçe ile hâfız-ı eczâ olan es-Seyyid Mustafa Halîfe'nin berâtı tecdîd. L 54.

Harput'da vâki' Esediyye Medresesi'nde yevmî bir akçe ile mu'îd olan es-Seyyid Ömer Halîfe'nin 'atîk berâtı tecdîd buyruldu.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da vâki' Câmi'-i Kebîr'de beş akçe ile ber-vech-i du'âgûy vazîfesine mutasarrıf olan es-Seyyid Ömer Halife'nin 'atîk berâtı tecdîd. Ca 1157.

Harput'da vâki' Ağa Câmi'-i şerîfde yevmî bir akçe ile hatîb olan es-Seyyid Mustafa Halife'nin 'atîk berâtı tecdîd.

Harput'da vâki' Câmi'-i Kebîr'de yevmî dört akçe vazîfe ile loğkeş olan es-Seyyid Feyzullah Halife'nin 'atîk berâtı tecdîd buyruldu. B 67.

Şehr-i Zî'l-hicce sene 169

Harput'da vâki' Alaca Mescidi dimekle ma'rûf mescid-i şerîfde vazîfe-i mu'ayyenesiyle imâm olan es-Seyyid Ahmed'e tecdîd.

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 170

Harput'da vâki' el-Hâc İbrahim binâ eylediği Depegöz dimekle ma'rûf mescid-i şerîfde vakfından bir akçe ile mütevellî yevmî nîm akçe ile imâm olan ve müezzin olub Mehmed Halife'nin 'atîk berâtı tecdîd buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 170

Harput kazâsına tâbi' Sünkürd nâm-ı diğer Birvanlı nâm karyede medfûn Şeyh Şadi kaddese sırrehu el-'azîzin zâviyesinin zâviyedarı olan sâhib-i evvel meşâyih-i Nakşibend(d)en el-Hâc Yasin Halife'nin berât-ı şerîf edâ-yı hizmet üzere mutasarrıf olub bir dürlü hizmetinde kusûru ve müceb-i 'azli yoğiken âherden Mustafa ve Mahmud nâm kimesneler bir tarikle ref' ve kendi üzerlerine berât itdirüb sâhib-i evvel merkûm el-Hâc Yasin Halife'ye küllî gadr itmeleriyle ref'inden merkûm kemâkân ibkâ buyrulmak ricâsına kâdısı Mevlânâ es-Seyyid İbrahim Efendi 'arz itmeğin faziletli semâhatlû şeyhü'l-islâm olan Mevlânâ Dürrizâde Mustafa adâmallahu te'alâ fezâilehu işâret itmeğin mevlânâ-yı müşârünileyhin işâretleri mücebince bin yüz yetmiş senesinin rebî'ü'l-âhirinin on birinci günü târîhli sâdır olan fermân-ı 'alişânım sâdır olmağın mücebince ibkâ ve tevcîh buyruldu.

Harput kazâsında Kesrik nâm karyede vâki' câmi'-i şerîfde boyahaneden almak üzere yevmî üç akçe ile cüzhân olan Mustafa Halife'nin yedinde olan 'atîk berâtı tecdîd buyruldu. R 48.

Şehr-i Cemaziye'l-evvel sene 170

Harput'da vâki' Câmi'-i Kebîr evkâfından almak üzere yevmî iki akçe ile müezzin olan es-Seyyid Osman Halife kendi hüsn-i rızâsıyla sulbî oğlu es-Seyyid Abdurrahman Halife'ye kasr-ı yed itmeğin bin yüz yetmiş senesi cemaziye'l-evvelinin dokuzuncu günü târîhli kadı Mevlânâ es-Seyyid

İbrahim Efendi ‘arz itmeğin mücebince merkûm es-Seyyid Abdurrahman Halîfe’ye tevcîh buyruldu.

Harput’da vâki‘ Câmi‘-i Kebîr evkâfindan almak üzere yevmî üç akçe vazîfe ile du‘âgûy ve yevmî iki akçe ile kâtib olan Ömer ve Ali ber-vech-i iştirâk mutasarrıflar iken merkûm Ömer Halîfe hissesini erbâb-ı istihkakdan Seyyid Mehmed’e ferâgat ve kasr-ı yed itmeğin tevcîh buyrulmak üzere kâdısı Mevlânâ es-Seyyid İbrahim Efendi ‘arz itmeğin mücebince bin yüz yetmiş senesi cemâziye’l-evvelinin dokuzuncu günü târîhli Ömer Halîfe’nin kasr-ı yedinden Seyyid Mehmed Halîfe’ye hissesi buyruldu.

Harput’da vâki‘ Esediyye Medresesi vakfı mahsûlünden almak üzere yevmî iki akçe ile Perçenç nâm karye câmi‘-i şerîfinde müezzin olan Eyyub fevt olmağla mahlûlünden sulbî oğlu Osman Halîfe’ye kâdısı Mevlânâ es-Seyyid İbrahim Efendi ‘arzıyla bin yüz yetmiş senesinin cemâziye’l-evvelinin dokuzuncu günü tarihli merkûm Osman Halîfe’ye tevcîh buyruldu.

Vâki‘ ise deyü.

(Sayfa: 52)

29

Harput’da vâki‘ Esediyye Câmi‘-i şerîfinde yevmî bir buçuk akçe ile ‘aşırhân olan Feyzullah Halîfe’ye tecdîd.

Harput’da vâki‘ Esediyye Câmi‘-i şerîfinde yevmî bir akçe ile cüzhân olan Mehmed Halîfe’nin ‘atîk berâtı tecdîd.

Harput’da vâki‘ Arslaniye nâm-ı diğêr Esediyye Câmi‘-i şerîfinde yevmî iki akçe ile ‘aşırhân olan Mehmed Reşid’e tecdîd.

Berât-ı cülûs-i hümayun şüd. 11 B sene 1203.

Harput’da vâki‘ mahkemede bundan akdem kâtib olan Mehmed Rüşdi zîde ‘ilmuhunun ‘atîk berâtı tecdîd.

Harput’da vâki‘ Esediyye Câmi‘-i şerîfinde vakfindan almak üzere yevmî bir akçe vazîfe ile bir cihet-i şerîf bânisi olan Abdullah Halîfe’ye tecdîd.

Harput’da vâki‘ Zeyneb Çeşmesi dimekle ma‘rûf çeşme vakfının yevmî bir akçe ile mütevellisi olan Ahmed Halîfe’ye tecdîd.

Harput’da sûkda vâki‘ Meydan-ı ‘Atik dimekle ma‘rûf câmi‘-i şerîfde yevmî dört akçe ile ferrâş ve loğkeş olan Seyyid Ömer Halîfe’nin berâtı tecdîd.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput kazâsı sükunda vâki‘ Meydan-ı ‘Atik dimekle ma‘rûf câmi‘-i şerîfde yevmî üç akçe ile ‘aşırhân olan el-Hâc Ömer Halife’nin ‘atîk berâtı tecdîd.

Harput kazâsına tâbi‘ Zeyve nâm karyede medfûn Şeyh Hacı Hasan Baba Zâviyesi’nin vazîfe-i mu‘ayyenesiyle mütevellisi olan es-Seyyid İbrahim fevt olub tevliyeti mezkûre mahlûlünden sulbî kebîr oğlu es-Seyyid Ebubekir Halîfe ile birâderi el-Hâc es-Seyyid Mehmed Halîfe’ye ber-vech-i iştirâk tevcih ricâsına kâdısı Mevlânâ es-Seyyid İbrahim Efendi ‘arz itmeğin mücebince vâki‘ ise bin yüz yetmiş senesi cemâziye’l-evvelinin on sekizinci günü târîhli tevliyeti merkûma iştirâk buyruldu.

Harput’da vâki‘ Sara Hatun Câmi‘-i şerîfde yevmî bir akçe ile hatîb olan Ebubekir Halîfe’nin berâtı tecdîd. L 68

Harput’da vâki‘ Peygamber Mescid-i şerîfde yevmî iki akçe vazîfe ile ber-vech-i iştirâk imâm olan Ebubekir ve Ömer Halîfelere tecdîd. L 161.

Şehr-i Cemâziye’l-âhir sene 1170

Harput’a tâbi‘ Mollakendi nâm karyede vâki‘ câmi‘-i şerîfde yevmî iki akçe ile salahân olan Mustafa Halîfe’nin yedinde olan ‘atîk berâtı tecdîd.

Harput’da Meydan Câmi‘-i şerîfde vazîfe-i mu‘ayyenesiyle vâ‘iz-i nâsih olan Hacı Yasin Halîfe’nin ‘atîk berâtı tecdîd buyruldu.

Harput’da vâki‘ Şeyh-i Kâinad evkâfının yevmî bir akçe ile şeyhi olan Hüseyin Halîfe’nin ‘atîk berâtı tecdîd.

Harput’da Kal’a Câmi‘-i şerîfde yevmî dört akçe ile câbi ve cüzhân olan es-Seyyid Mustafa Halîfe’ye tecdîd buyruldu.

Harput’da Kal’a Câmi‘-i şerîfde yevmî iki akçe ile ferrâş ve iki akçe ile damcı olan es-Seyyid Mustafa Halîfe’ye tecdîd buyruldu.

Harput’da vâki‘ Kal’a Câmi‘-i şerîfde yevmî üç akçe ile ‘aşırhân olan es-Seyyid Ahmed Halîfe’nin berâtı tecdîd buyruldu.

Harput’da vâki‘ Hacı Çelebi Mescid-i şerîfde yevmî üç akçe ile imâm olan es-Seyyid Mustafa Halîfe’nin ‘atîk berâtı tecdîd.

Harput’da vâki‘ Şeyh-i Kâinad evkâfının yevmî bir akçe ile mütevellisi ve bir akçe ile şeyhi olan mütevellisi olan Hüseyin kasr-ı yed tevliyeti mezkûre mutasarrıf olan Seyyid Mehmed Halîfe’ye tecdîd buyruldu. Fî 1 B 170. Bâ berât-ı fâriğ.

Şehr-i Recebû'l-azîz sene 1170

Harput kazâsına tâbi‘ Hüseyinik nâm karyede vâki‘ mescidinde imâm ve mekteb-i şerîfde mu‘allim-i sıbyân olmayub lâzım ve mühim olmağla es-Seyyid Osman Halîfe’nin kendi arzuhâli ile müceddeden vâki‘ ise deyü bin yüz yetmiş senesi recebû’l-mu‘azzezinin altıncı günü merkûm es-Seyyid Osman’a tevcih buyruldu.

(Sayfa: 53)

Harput kazâsında vâki‘ Hacı Hasan Baba Zâviyesi’nde vazîfe-i mu‘ayyenesiyle zâviyedarı olan İbrahim fevt olub yeri hâlî ve mahlûl olmağla yerine diğer İbrahim Halîfe mahall ve müstehakdır deyü kendü ‘arzuhalî mücebince bin yüz yetmiş senesi Recebû’ş-şerîfin on birinci günü târîhiyle merkûm diğer İbrahim Halîfe’ye sadaka buyruldu.

Harput’da vâki‘ Zâhiriye Medresesi evkâfı mahsûlünden almak üzere yevmî on akçe du‘âgûy vazîfesine mutasarrıf olan Mehmed Çelebi kendi hüsn-i rızâsıyla üç buçuk akçe vazîfesini sülehâdan el-Hac Süleyman Halîfe’ye ferâgat ve kasr-ı yed idüb tevcih buyrulmak ricâsına kâdısı Mevlânâ es-Seyyid İbrahim Efendi ‘arz itmeğin bin yüz yetmiş senesi Recebû’ş-şerîfinin ondördüncü günü târîhiyle zikr olunan üç buçuk akçe du‘âgûy vazîfesi merkûm Hacı Süleyman’a kasr-ı yedinden buyruldu.

Şehr-i Şa‘bân sene 170

Harput’da vâki‘ Ahi Musa Mescid-i şerîfinde yevmî bir akçe ile müezzin olan Salih Halîfe’nin ‘atîk berâtı tecdîd buyruldu⁹⁴¹.

Harput’da vâki‘ Nâzır Baba vakfından almak üzere yevmî dört akçe vazîfe ile mütevellisi olan Halil Halîfe kendi hüsn-i rızâsıyla erbâb-ı müstehakdan işbu Feyzullah Halîfe’ye ferâgat ve kasr-ı yed itmekle bâ berât-ı fariğ tevcih ve sadaka buyruldu.

Harput’da Monlakendi karyesinde Monla Ahmed Peykerici Câmi‘-i şerîfinde yevmî üç akçe vazîfe ile cûzhân olan Mehmed’e tecdîd.

Harput kasabasında Meydan Çeşmesi’nin suyollarından ve Dev(e) Gölü Vakfı mahsûlünden almak üzere yevmî iki akçe ile su yolculuğu ve sâir çeşmelerin su yollarını ta‘mîr ve termîm etmek üzere mutasarrıf olan Bağos zimmî ile Bedros zimmî vakf-ı mezkûr nısfı mesfûrân zimmîler ve nısf-ı âheri vâkıfın nezâreti için Ahmed mutasarrıf olmak üzere yedinde olan ‘atîk berâtı tecdîd buyruldu.

⁹⁴¹ Bu belgenin üstüne sonradan “Nakl-i defter-i muhâsebe-i evkâf” notu düşülmüştür.

Şehr-i Ramazân sene 1170

Harput kazâsına tâbi‘ Malatca (Malatyacık) ve Ağviran karyesi ahalileri müceddeden binâ eyledükleri câmi‘-i şerîfin imâmet ve hitâbeti yevmî bir akçe ile es-Seyyid Mustafa Halîfe ibn-i Ebubekir Halîfe’ye bâ ‘arzuhal tevcih ve sadaka buyruldu. Fî 3 N.

Harput’da vâki‘ Hoca Mescid-i şerîfinde yevm-i selasede imâm olan es-Seyyid Ömer Halîfe’nin bir akçe ile ‘atîk berâtı tecdîd.

Harput’da vâki‘ Hoca Mescidi’nde yevmî bir akçe ile müezzin olan es-Seyyid Ömer Halîfe’nin ‘atîk berâtı tecdîd.

Harput’da vâki‘ Hâcılı Mescid-i şerîfinde yevmî bir akçe ile müezzin olan es-Seyyid Ömer Halîfe kendi hüsn-i rızâsıyla erbâb-ı müstehakdan es-Seyyid Ahmed Halîfe’ye kasr-ı yed itmekle bin yüz yetmiş senesi Ramazân-ı şerîfinin yirmi dördüncü günü târîhiyle kâdısı es-Seyyid Mustafa Efendi ‘arzıyla tevcih ve sadaka buyruldu.

Harput’da vâki‘ Ahi Musa mahallesinde Hâcî Ahmed müceddeden binâ eylediği mescid-i şerîfde imâm olanlara iplikhanede bir bâb dükkân icâresinden yevmî üç akçe vazîfe ile ve üç akçe ile sükda baruthane dükkânından almak üzere vakf şart idüb ber müceb-i şart-ı vâkîf imâm olan es-Seyyid Hâcî Ömer Halîfe’nin ‘atîk berâtı tecdîd buyruldu.

Şehr-i Şevvâl sene 1170

Harput kazâsında Piravanlı (Birvanlı) nâm karyede medfûn merhûm Şeyh Şadi hazretlerinin evlâdından zâviyesinde eban ‘an-cedd zâviyedârı olup bir vechle dahl ve ta‘aruz olunub hali yoğiken ecânibden Molla Yasin nâm kimesne zâviyedârı bir tarikle ref‘ ve kendi üzerine berât etdirdüb küllî gadr itmekle mezbûr Molla Yasin tezvîrleri ile ma‘rûf olundukdan mezbûr ile mürâfa‘a-i şer‘ eylediğimizde mezbûrun ecânibden olduğu Şeyh Mahmud ve Şeyh Mustafa’nın meşrûtası olduğu sâbık-ı merkûmânın yedlerine verilen hüccet-i şer‘iyye mücebince mezbûr Yasin nâm kimesnenin ref‘inden ibkâ ricâsına istid‘a bâ ‘inâyet itmeleriyle faziletli semâhatlü Şeyhü’l-islâm Mevlânâ Damadzade Feyzullah Efendi hazretleri işâret itmeğin işâretleri mücebince bin yüz yetmiş senesi Şevvâlü’l-mükerreminin onyedinci günü târîhiyle merkûman Şeyh Mahmud ve Şeyh Mustafa’ya ber vech-i meşrûta mezbûr Yasin nâm kimesnenin ref‘inden ber-vech-i iştirâk sadaka ve tevcih buyruldu.

Harput’da vâki‘ boyahane icâresinden almak üzere yevmî üç akçe ile Meydan Câmi‘-i şerîfinde müezzin işbu Mehmed Halîfe’nin eban ‘an-cedd babası etmeği olup mutasarıf iken âherden diğer Mehmed Halîfe bir tarikle terk-i hizmetdir deyü kendüye berât

(Sayfa: 54)

30

itdirüb sâhib-i evvel merkûm Mehmed Halîfe edâ-yı hizmet itmekle üzerinde olduğu ahâlisi meclis-i şer‘de haber vermeleriyle ref‘inden ibkâ ricâsına kâdısı Mevlânâ es-Seyyid İbrahim Efendi ‘arz itmeğin mücebince bin yüz yetmiş senesi Şevvâlinin yirmidördüncü günü târihiyle sâhib-i evvel merkûma tevcîh ve sadaka buyruldu.

Harput esvâkında vâki‘ Hâcî Selâmet vakfı olan dört bab dükkân icâresinden almak üzere Meydan Câmi‘-i şerîfinde ba‘de’s-salâtu’z-zuhr muhaddishan ve ‘aşırhan kıra’at iden Mehmed nâm kimesne terk-i hizmet olduğuna ahâlisi meclis-i şer‘de haber vermeleriyle ref‘inden Ahmed Halîfe’ye tevcîh ricâsına kâdısı Mevlânâ es-Seyyid İbrahim Efendi ‘arzu mücebince bin yüz yetmiş senesi Şevvâl-i şerîfin yirmibirinci günü târihiyle merkûm Ahmed’e tevcîh buyruldu.

Şehr-i Zi’l-ka‘de sene 1170

Harput’da Hâcî Mansur binâ eylediği mescid-i şerîfde merhûm Nâzır Baba evkâfından yevmî dört akçe ile imâm olan es-Seyyid Mustafa fevt olmağla sulbî oğlu Ebubekir Halîfe’ye tevcîh ricâsına kâdısı Mevlânâ es-Seyyid Mustafa Efendi ‘arziyle yetmiş senesi Zi’l-ka‘desinin yirmi ikinci günü târihiyle oğlu Ebubekir Halîfe’ye tevcîh ve sadaka buyruldu.

Şehr-i Zi’l-hicce sene 1170

Harput kazâsına tâbi‘ Kesrik nâm karyede vâki‘ el-Hâc Ömer Ağa müceddeden binâ eylediği mescid-i şerîfe ahâl-i karye minber vaz‘ idüb câmi‘-i şerîf olmağın izn-i hümayûn hitâbeti ve imâmeti es-Seyyid Veli (bin) es-Seyyid Yasin Halîfe’ye tevcîh ve ‘inâyet.

Harput kazâsına tâbi‘ Mesta nâm karyede vâki‘ Hâcî İsmail Ağa binâ eylediği câmi‘-i şerîfde nısf-ı imâm olan Mustafa fevt olmağla karındaşı oğlu Ömer Halîfe’ye müteveffânın ‘atık berâtı mücebince tevcîh ve sadaka buyruldu. Fî 16 Z

Şehr-i Muharremü’l-harâm sene 1171

Harput’da vâki‘ Esediyye Câmi‘-i şerîf evkâfının nâzırı olmayub lâzım ve mühim olmağın müceddeden lüzûmu var ise bâ mu‘ayyene es-Seyyid İsmail Halîfe’ye tevcîh ricâsına kâdısı Seyyid Mustafa Efendi ‘arzu mücebince bin yüz yetmiş senesi Zi’l-ka‘desinin üçüncü günü târihiyle tevcîh ve sadaka buyruldu.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da vâki' Peygamber Mescid-i şerîfinde yevmî iki akçe ile imâm olan İsmail nâm kimesne terk-i hizmet ve câhil olub ol vechle yeri hâli ve imâmeti mu'attal olmağla ref' olunub yerine muhtâr-ı cemâ'at Muhyiddin Halîfe'ye tevcîh ricâsına kâdısı es-Seyyid Mustafa Efendi 'arzıyla bin yüz yetmişbir senesi Şevvâlû'l-mükerrem(in) üçüncü günü târîhiyle İsmail ref'inden Muhyiddin Halîfe'ye tevcîh ve sadaka buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 1171

Harput kazâsı mülhakatından Kuzâbâd nahiyesinde vâki' Seyli nâm karye arâzisinde olub dört kıt'a hududu (ve) sınırı mu'ayyen olan tarlalarının 'öşr mahsûlü kendünün olmak üzere mutasarrıf olan İsmail Halîfe ibn-i Hacı Mehmed yedinde berât olmağla müceddeden kayd ve tasarruf olmak üzere kâdısı Mevlânâ es-Seyyid Rahmetullah Efendi 'arzıyla müceddeden tevcîh buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 1171

Harput'da vâki' Mansuriye Zâviyesi evkâfından kemâl-i müsâ'adesi olub zevâid-i vakıfıdan yevmî altı akçe du'âgûy vazîfesi erbâb-ı müstehakdan es-Seyyid Mehmed Sa'îd Halîfe fakîrû'l-hâl olub mahall u merhamet olmağın müceddeden yevmî altı akçe du'âgûy vazîfesi tevcîh buyrulmak ricâsına kâdısı es-Seyyid Mustafa Efendi 'arzıyla tevcîh ve sadaka buyruldu. Zâviye-i mezbûre kurâ ve mezârî' ise deyü

Harput'da vâki' Zahriye Câmi'-i şerîfi evkâfının yevmî iki akçe vazîfe ile câbîsi olan es-Seyyid Mehmed Sadık fevt olmağla mahlûlünden sulbî oğlu es-Seyyid Osman Halîfe'ye tevcîh ricâsına kâdısı es-Seyyid Rahmetullah Efendi 'arzi mücebince tevcîh ve sadaka buyruldu.

Harput'da vâki' Sara Hatun Câmi'-i şerîfinde yevmî nim akçe ile imâm-ı sâni olan Ahmed Halîfe'ye tecdîd.

Şehr-i Cemâziye'l-evvel sene 1171

Harput'da vâki' Esediyye vakfı kurâ ve mezârî' olub müsâ'adesi var ise deyü yevmî beş akçe ile du'âgûy vazîfesi es-Seyyid Süleyman Halîfe'nin medâr-ı ma'âşî oldukda müceddeden tevcîh ricâsına nâibi Mehmed Efendi 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da vâki' Nâzır Baba vakfından almak üzere yevmî dokuz akçe du'âgûy vazîfesine mutasarrıf olan es-Seyyid Sadık fevt olmağla mahlûlünden sulbî oğlu es-Seyyid Osman Halîfe'ye tevcîh ricâsına kâdısı es-Seyyid Rahmetullah Efendi 'arzıyla tevcîh ve sadaka buyruldu.

Harput'da vâki' Monlakendi nâm karyede Ahmed Peykerici vakfı kurâ ve mezârî' olub kemâl-i müsâ'adesi olmağla vakf-ı mezbûrun izdiyâdı

olduğundan erbâb-ı istihkakdan es-Seyyid Süleyman Efendi ber-vech-i hasbî müderrisi olub fakîrû'l-hâl olmağla vakf-ı mezbûrdan almak üzere yevmî dokuz akçe du'âgûy vazîfesi müceddeden vâkıfda müsâ'ade var ise deyü

(Sayfa: 55)

kurâ ve mezârî' ise merkûm es-Seyyid Süleyman Halîfe'ye nâibi Mehmed Efendi 'arzıyla tevcih buyruldu. Fî 23 Ca

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 1171

Harput'da vâki' Hoca Mescid-i şerîfinde vakt-ı zuhr ve 'asırda yevmî üç akçe ile imâm Mehmed'e berâtı tecdîd buyruldu.

Harput'da Meydan Câmi'-i şerîf vakfına vazîfe-i mu'ayyenesiyle mütevellî olan Ahmed Halîfe'nin yedinde olan 'atîk berâtı tecdîd.

Harput'da vâki' Meydan Câmi'-i şerîfinde rugan ve hasır hizmetlerine mutasarrıf olan Ahmed'e tecdîd buyruldu.

Harput'da Kuzâbâd nahiyesinde Şeyh Şadi Zâviyesi vakfında yevmî iki akçe ile mütevellî olan Ahmed bin Hamza'ya tecdîd.

Harput'da Mollakendi nâm karyede vâki' Ahmed Peykerici Câmi'-i şerîfinde yevmî iki akçe ile hatîb olan Abdullah Halîfe'ye tecdîd.

Harput'da Mollakendi nâm karyede vâki' câmi'-i şerîfde Ahmed Peykerici Medresesi evkâfından almak üzere yevmî üç akçe vazîfe ile imâm-ı sâni olan Ahmed'e tecdîd.

Harput'da vâki' Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere yevmî iki buçuk akçe ile Sara Hatun Câmi'-i şerîfinde nısf-ı vâ'iz cihetine mutasarrıf olan Mehmed'e tecdîd.

Harput'da Kurşunlu dimekle ma'rûf câmi'-i şerîfde yevmî iki akçe vazîfe ile ferrâş olan İbrahim'e tecdîd buyruldu.

Harput'da vâki' Kurşunlu dimekle ma'rûf câmi'-i şerîfde yevmî dört akçe ile müezzin olan İbrahim'e tecdîd.

Harput'da vâki' Mansuriye Zâviyesi evkâfı mahsûlünden almak üzere yevmî dört akçe ile Zahriye Câmi'-i şerîfinde hatîb olan İbrahim Halîfe'ye tecdîd.

Harput'da vâki' Esediyye Medresesi vakfından almak üzere yevmî bir akçe ile vakf-ı mezbûrun câbîsi olan es-Seyyid Hâfız İbrahim Halîfe'ye tecdîd.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput kazâsında vâki‘ Ahmed Bey Câmi‘-i şerîfinde Sürsürü nâm karyede vakf olan değirmen gılâlınden almak üzere vazîfe-i mu‘ayyene ile hatîb olan es-Seyyid Hâcî Mehmed Halîfe’ye tecdîd.

Harput kazâsına tabi‘ Helezür nâm karyede vâki‘ câmi‘-i şerîfde Molla Ahmed Peykerici vakfından almak üzere yevmî dört akçe ile hatîb olan Receb Halîfe’ye tecdîd.

Harput’da Meydan Câmi‘-i şerîfinde vazîfe-i mu‘ayyene ile vâ‘iz olan Hâcî Yasin Halîfe’ye tecdîd buyruldu.

Harput’da vâki‘ Ahmed Peykerici evkâfından yevmî on akçe du‘âgûy vazîfesine mutasarrıf olan İbrahim Halîfe’ye tecdîd.

Harput’da vâki‘ Esediyye Medresesi vakfından almak üzere yevmî üç akçe ile du‘âgûy olan Mehmed Sadık Halîfe’ye berât-ı ‘atîk mûcebince tecdîd buyruldu.

Harput’da Esediyye Câmi‘-i şerîfinde yevmî bir akçe ile müezzin olan Mahmud Halîfe’ye berât-ı ‘atîk mûcebince tecdîd.

Harput’da vâki‘ Esediyye Câmi‘-i şerîfinde yevmî bir akçe ile mu‘arrif olan Mahmud Halîfe’ye berât tecdîd.

Şeher-i Şa‘bân sene 71

Harput’da Mollakendi nâm karyede vâki‘ Monla Peykerici Câmi‘-i şerîfinde yevmî üç akçe ile cûzhân olan Mehmed Halîfe’ye berât-ı ‘atîk mûcebince tecdîd buyruldu.

Harput’da Esediyye Medresesi mu‘îdi olan Seyyid Ömer Halîfe mu‘ayyenesiyle mutasarrıf olub bâ berât-ı ‘atîk tecdîd.

Harput’da vâki‘ Câmi‘-i Kebîr vakfından beş akçe ile du‘âgûy Seyyid Ömer Halîfe’ye berât mûcebince tecdîd buyruldu.

Harput’da Esediyye Medresesi vakfından bir akçe ile mu‘arrifü’l-eczâ’ü’ş-şerîf olan Seyyid Ömer Halîfe’ye tecdîd.

Harput’da Monlakendi nâm karyede vâki‘ câmi‘-i şerîfde yevmî iki akçe ile salâhân olan Mustafa Halîfe’ye berât-ı ‘atîk mûcebince tecdîd buyruldu.

Şehr-i Ramazân sene 1171

Harput’da vâki‘ Câmi‘-i Kebîr’de yevmî iki akçe vazîfe ile müezzin olan Seyyid Abdurrahman Halîfe kendi hüsn-i rızâsıyla ferâğından Seyyid Hasan ve Seyyid Feyzullah Halîfelere müteveli Ahmed ‘arzıyla tevcih buyruldu.

Harput'da vâki' Câmi'-i Kebîr evkâfından almak üzere yevmî iki akçe vazîfe ile müezzin olan Seyyid Abdurrahman Halîfe'ye bâ berât-ı 'atîk tecdîd buyruldu.

Harput'da vâki' Ahivîrân mescidinde bir akçe ile imâm ve yevmî bir akçe ile müteveli olan Feyzullah Halîfe'ye tecdîd.

Şehr-i Şevvâl sene 171

Harput'da vâki' Zerberic (Zerteric) nâm karyede câmi'-i şerîfde imâm olanlara Hâcî Mehmed ve Hâcî Ebubekir vakıf eyledükleri bir göz esbâb icâresinden almak üzere altı akçe vazîfe ile imâm olan Osman Halîfe berâtı tecdîd.

Harput'da vâki' Hoca Mescidi dimekle ma'rûf mescid-i şerîfde bir akçe ile müezzin olan es-Seyyid Ömer kendi hüs-i rızâsıyla es-Seyyid Hâcî Mustafa Halîfe ile oğlu es-Seyyid Mehmed Sa'îd Halîfe'ye kasr-ı yed itmekle bâ berât-ı fâriğa tevcih ve berât buyruldu.

(Sayfa: 56)

31

Harput'da Câmi'-i Kebîr evkâfından almak üzere yevmî bir akçe ile müezzin ve yevmî bir akçe ile hâfız-ı eczâ' olan Seyyid Mustafa Halîfe'ye berâtı mücebince tecdîd buyruldu.

Harput'da Ağa Câmiî'nde bir akçe ile hatîb olan Seyyid Mustafa'nın berâtı tecdîd buyruldu.

Harput'da Câmi'-i Kebîr vakfından almak üzere ber vech-i du'âgûy yevmî iki akçe vazîfesiyle Seyyid Mustafa Halîfe'ye berât-ı 'atîk mücebince tecdîd buyruldu.

Harput'da Biravanlı (Birvanlı) nâm karyede vâki' Şeyh Şadi hazretlerinin zâviyesinde zâviyedârlığı eban 'an-cedd evlâd-ı vâkıfdan bâ işâret-i 'aliyye bâ berât-ı şerîf Şeyh Mustafa ve Şeyh Mehmed zîde salâhuhu ber vech-i iştirâk mutasarrıf olub 'atîk berât üslûb-ı kadîm üzere tecdîd. L sene 170.

Şehr-i Gurre-i Zi'l-ka'de sene 171

Harput'da vâki Hüseynik nâm karye mescidinde imâm ve mu'âlimhanesinde dahi mu'âlim-i sıbyân olan Seyyid Osman Halîfe'nin berât-ı 'atîk mücebince tecdîd buyruldu.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Baslikli (Baskilli) nâm karyede vâki' câmi'-i şerîfde Hâcî İbrahim vakfı olan bir bâb boyahane dükkânı icâresiyle imâm ve hatîb olan Resul ve Mehmed'e tecdîd.

Harput'da vâki' Nâzır Baba vakfında yevmî dört akçe vazîfe ile Ebutahir Mescidi'nde bundan akdem imâm olan Seyyid Mustafa fevt oldukda oğlu Ebubekir imâmet-i mezbûru müstakilen kendüye berât ve küçük karındaşı es-Seyyid Osman Halîfe'ye küllî gadr ve babası şân-ı pâyesinden mahrûm olmağla imâmet-i mezbûrun nısfı Ebubekir'in ref'inden ber vech-i münâsafa mutasarrıf olmak üzere yerlerine başka başka berât ricâsına kâdısı es-Seyyid Rahmetullah Efendi 'arzıyla tevcîh ve nısf-ı imâmeti es-Seyyid Osman'a buyruldu.

Şehr-i Muharrem sene 1172

Harput'da Hâcî Mansur binâ eylediği mescid-i şerîfde yevmî dört akçe vazîfe ile nısfı imâmeti babası es-Seyyid Mustafa mahlûlünden Ebubekir üzerinde olub 'atîk berâtı tecdîd buyruldu.

Şehr-i Gurre-i Safer sene 1172

Harput'da Kiğvank nâm karyede Matlabcı Hâcî Mustafa Ağa Câmi'-i'nde yevmî üç akçe ile ber vech-i iştirâk müezzin ve kayyım olan Ahmed ve Halil nâm kimesnelere berât tecdîd.

Harput'da Kiğvank nâm karyede Matlabcı Hâcî Mustafa Câmi'-i şerîfinde yevmî üç akçe ile hatîb olan ve yevmî üç akçe ile imâm Sadullah Halîfe'ye tecdîd buyruldu.

Harput'da Esediyye Câmi'-i şerîfi vakfı mahsûlünden almak üzere yevmî iki akçe ile müezzin olan es-Seyyid Süleyman fevt olub mahlûlünden sulbî oğlu es-Seyyid Mehmed Sa'îd Halîfe'ye kâdısı el-Hâc Hasan 'arzıyla tevcîh.

Harput'da vakıf mahsûlünden almak üzere yevmî bir akçe ile Esediyye Câmi'-i şerîfinin mi'marı olan es-Seyyid Süleyman fevt mahlûlünden sulbî oğlu es-Seyyid Mehmed Sa'îd Halîfe'ye kâdısı el-Hâc Hasan Efendi 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Ağa mahallesinde Koca Ali Ağazâde Hâcî Mehmed Ağa nâm sâhibü'l-hayr kazâ-i mezkûrda Kışla ve Alişam nâm karyelerde mülk değirmende olan hissesini mahalle-i mezkûrda binâ eylediği medreseye vakf etmekle medrese-i mezkûrede yine vazîfe-i mu'ayyene ile mukarrer el-Hâc Yasin Efendi bilâ veled fevt olub mahlûlünden Seyyid Süleyman Harputî Efendi'ye Şeyhü'l-islâm Mehmed Salih Efendi hazretlerinin işaret-i 'aliyyeleri mücebince bâ 'arzuhal tevcîh buyruldu.

Gurre-i Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 1172

Harput'da Esediyye Câmi'-i şerîf medresesi evkâfı mahsûlünden almak üzere yevmî üç akçe ile cüzhân olan Seyyid Hasan Halîfe vazîfe-i mezkûresinin bir buçuk akçesini hüsn-i rızâsıyla kasr-ı yedinden İbrahim Halîfe'ye kâdısı Seyyid Rahmetullah 'arzıyla tevcih.

Harput'da Esediyye Câmi'-i şerîf medresesi evkâfı mahsûlünden almak üzere yevmî üç akçe ile cüzhân olan Seyyid Hasan Halîfe vazîfe-i mezkûresinin bir buçuk akçesini hüsn-i rızâsıyla merkûmun kasr-ı yedinden Mehmed Sa'id Halîfe'ye kâdısı Seyyid Ahmed 'arzıyla tevcih.

Harput kazâsına tâbi' Monlakendi karyesinde vâki' Monlakendi⁹⁴² Ahmed Pekerici Medresesi'nde yevmî nim akçe ile ferrâş olan Mustafa'nın hizmet-i lâzimesinde kusuru ve müceb-i 'azli yoğiken âherden Ahmed nâm kimesne bana kasr-ı yed eyledi deyü bir tarikle kendi üzerine berât itdirüb küllî gadr itmekle mezbûr Ahmed'in ref'inden sâhib-i evveli Mustafa'ya ibkâ ricâsına kâdısı es-Seyyid Rahmetullah Efendi 'arzıyla merkûm Mustafa'ya ibkâ ve tevcih buyruldu.

(Sayfa: 57)

Harput'da Ahi Musa Mescid-i şerîf vakfının yevmî bir akçe ile mütevellisi Abdullah Halîfe 'azli mücib hali yoğiken Şeyh Ahmed nâm kimesne hilâf-ı inhâ bir takrîb ile üzerine berât itdirüb gadr-i küllî itmekle ref'inden sâhib-i evvel Abdullah Halîfe'ye kâdısı es-Seyyid Rahmetullah 'arzıyla tevcih.

Harput'da Meydan Câmi'-i şerîfinde hasbî vâ'iz el-Hâc Yasin Efendi bilâ veled fevt olub mahlûlünden Şeyh Ali Halîfe'ye Şeyhü'l-islâm Mehmed Salih Efendi hazretlerinin işâret-i 'aliyyeleri mücebince bâ 'arzuhal tevcih buyruldu.

Harput'da Nâzır Baba vakfında dokuz akçe (ile) du'âgûy Seyyid Sadık mahlûlünden oğlu Seyyid Osman'a kâdısı Seyyid Rahmetullah 'arzıyla.

Şehr-i Cemâziye'l-evvel sene 72

Harput'da boyahane icâresinden almak üzere üç akçe ile Meydan Câmi'i'nde müezzin olan Mehmed Halîfe'ye berât-ı 'atîk mücebince tecdîd.

Harput'da Meydan Câmi'i'nde ba'de edâ-i salâtü'z-zuhr Muhammediye tilâvet olunmak üzere Hacı Selâmet medîne-i mezkûrda Sarachane dâhilinde

⁹⁴² Doğrusu Monla'dır.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

vakf eylediği dört bâb dükkânın ber vech-i hasbî mütevellisi olan Ebubekir Halîfe'ye tecdîd.

Harput'da Nâzır Baba vakfından almak üzere dört akçe ile vakf-ı mezbûrun mütevellisi olan Feyzullah Halîfe'ye tecdîd.

Harput'da Nâzır Baba evkâfından almak üzere üç akçe ile ber vech-i du'âgûy mutasarrıf olan Hüseyin Halîfe'ye tecdîd.

Harput'da Nâzır Baba Tekkesi evkâfının iki akçe ile kâtibi olan Hüseyin Halîfe'ye berât-ı 'atîk mûcebince tecdîd.

Harput'da Sara Hatun binâsı câmi'de bir akçe ile hitâbetine ber vech-i iştirâk mutasarrıflar olan Ebubekir ve Ömer Halîfelere 'atîk berâtı mûcebince tecdîd buyruldu.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde bir akçe ile imâmet(ine) ber vech-i iştirâk mutasarrıflar olan Ebubekir ve Ömer'e halifelere berât-ı 'atîk tecdîd.

Şehr-i Gurre-i Cemâziye'l-âhir sene 172

Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfının bir akçe ile nâzırı olan Veli bin Ahmed Halîfe'ye bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Sara Hatun Câmi'i'nde ve düşenbih günü vâ'iz olan Şeyh Ahmed yevmî bir akçe vazîfesinin Mansuriye vakfından almak üzere mutasarrıf olub berât-ı 'atîk mûcebince tecdîd buyruldu.

Harput'da Şeyh-i Kâinat evkâfının bir akçe ile şeyhi olan Hüseyin Halîfe'ye tecdîd buyruldu. C sene 170

Harput'da Şeyh-i Kâinat evkâfının bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Mehmed Halîfe kendi hüsn-i rızâsıyla kasr-ı yedinden sâhib-i evvel Hüseyin Halîfe'ye bâ berât-ı fariğ buyruldu.

Şehr-i Gurre-i Receb sene 172

Harput'da Kesrik nâm karyede el-Hâc Ömer Ağa Mescidi dimekle mu'arîf câmi'-i şerîfde bir akçe ile imâm ve hatîb olan Seyyid Veliyüddin Halîfe'ye bâ berât-ı 'atîk tecdîd buyruldu.

Harput'da Mescid-i Nebî'de iki akçe ile imâm Muhyiddin Halîfe'nin berâtı tecdîd buyruldu.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde iki akçe ile senevî iki ay imâm Seyyid İsmail Halîfe'ye tecdîd buyruldu.

Harput'da Câmi'-i Kebîr vakfından almak üzere yevmî üç akçe ile nisf-ı du'âgûy ve nisf-ı kâtib mutasarrıf Seyyid Mehmed'e tecdîd.

Harput'da el-Hâc İbrahim binâsı Depegöz demekle mu'arûf mescid-i şerîfin vakfında bir akçe ile mütevellisi ve bir akçe ile imâm ve bir akçe ile müezzin olan Mehmed Halîfe'nin berâtı tecdîd buyruldu.

Harput'da Esediyye Medresesi evkâfı mahsûlünden almak üzere yevmî iki akçe ile Perçenç nâm karye câmi'-i şerîfinde müezzin olan Osman Halîfe'nin berât-ı 'atîk mücebince tecdîd buyruldu. Z sene 170

Harput'da Zâhiriye Câmi'-i şerîf ve medresesi vakfından almak üzere yevmî altı akçe ile loğkeş ve damcısı olan Mehmed Halîfe'nin berât-ı 'atîk mücebince tecdîd buyruldu.

Harput'da Peygamber Mescid-i şerîfinde bâ mu'ayyene iki ay imâmete mutasarrıf olan Seyyid Hâfız Mehmed Halîfe'nin berât-ı 'atîk mücebince tecdîd.

Harput'da Zahriye Câmi'-i şerîf vakfından almak üzere yevmî altı buçuk akçe ile ber vech-i du'âgûy mutasarrıf olan Mehmed bin İbrahim'in berât-ı 'atîk mücebince tecdîd buyruldu.

(Sayfa: 58)

32

Şehr-i Gurre-i Şa'bân sene 172

Harput'da Nâzır Baba vakfından almak üzere yevmî dört akçe ile Ebutahir Mescid-i şerîfinde imâm olan es-Seyyid Osman kendi hüsn-i rızâsıyla kasr-ı yedinden es-Seyyid Hâcî Feyzullah Halîfe'ye bâ berât-ı fâriğ tevcîh buyruldu.

Harput'da Ortak nâm sâhibü'l-hayrın binâsı câmi'de bir akçe ile nısf-ı imâmete ber vech-i iştirâk mutasarrıflar olan es-Seyyid Hâfız Mehmed ve Seyyid Hasan nâm karındaşlara tecdîd.

Harput'da Ortak nâm sâhibü'l-hayrın binâsı câmi'de bir akçe ile nısf-ı imâmete mutasarrıf es-Seyyid Hâfız Mehmed'e tecdîd.

Şehr-i Gurre-i Zi'l-ka'de sene 172

Harput'da Mansuriye vakfının zâviyesinden almak üzere iki buçuk akçe ile Sara Hatun Câmi'in'de nısf-ı vâ'iz cihetiyle mutasarrıf Mehmed fevt mahlûlünden es-Seyyid Süleyman Halîfe'ye Şeyhü'l-islâm İsmail 'Âsım Efendi hazretlerinin işâret-i 'aliyyeleri mücebince bâ 'arzu hâl tevcîh.

Şehr-i Gurre-i Zi'l-hicce sene 172

Harput'da Peygamber Mescid-i şerîf vakfindan almak üzere iki akçe ile imâm olan Mehmed kendi hüsn-i rızâsıyla kasr-ı yedinden bir akçe ile nısf-ı imâmetini sulbî oğlu es-Seyyid Mehmed Emin Halîfe'ye ferâgat idüb merkûm Mehmed Emin Halîfe hizmetinde bir dürlü kusurı yoğiken ecânibden ashâb-ı ağrâzdan İsmail nâm kimesne bir takrîble berât itdirüb merkûm üzerinden dahi Muhyiddin nâm kimesne berât itdirüb sâhib-i evvel merkûm Mehmed Emin Halîfe'ye gadr-ı küllî ve eban 'an-cedd babası etmeği olmağla mezbûran İsmail ve Muhyiddin ref'lerinden sâhib-i evvel Mehmed Emin Halîfe'ye Re'îsü'l-Küttâb Efendi i'lâmları ve fermân-ı 'ali mûcebince kâdısı el-Hâc Hasan 'arzıyla tevcîh.

Şehr-i Gurre-i Rebî'ü'l-evvel sene 173

Harput'da Nâzır Baba vakfindan almak üzere el-Hac Mansur binâ eylediği Ebutahir Mescid-i şerîfinde iki akçe ile nısf-ı imâm olan es-Seyyid el-Hâc Feyzullah Halîfe ve yine vakf-ı mezbûrdan almak üzere iki akçe ile yine mescid-i mezbûrda nısf-ı imâm olan Ebubekir Halîfe meclis-i şer' de her birleri ber vech-i muharrer yevmî ikişer akçe ile mutasarrıf oldukları ba'zı evkatlarını hüsn-i rızâlarıyla kasr-ı yedlerinden Hasan Halîfe'ye nâibi Hasan 'arzıyla tevcîh.

Şehr-i Gurre-i Cemâziye'l-evvel sene 173

Harput'da Mansuriye Zâviyesi ve Sara Hatun evkâflarından almak üzere yevmî beş akçe vâzifesiyle ber vech-i iştirâk vâ'iz olan Seyyid Ahmed ve es-Seyyid İsmail halîfelere berâtı tecdîd.

Şehr-i Gurre-i Şa'bân sene 173

Harput'da Uluâbâd nâhiyesinde Kinederiç nâm karye câmi'-i şerîfinin berât-ı 'âlişan imâmı olmayub bir imâm lâzım mühim olmağla müceddeden ber vech-i hasbî Mustafa Halîfe'ye 'arzuhal mûcebince tevcîh buyruldu.

Şehr-i Gurre-i Muharrem sene 174

Harput'da Meydan-ı 'Atik Mescidi dimekle 'arîf câmi'-i şerîfinde yevmî üç akçe ile 'aşırhân el-Hâc Ömer fevt olmağın mahlûlünden sulbî oğlu es-Seyyid Mustafa Halîfe'ye kâdısı Ahmed Muharremzâde 'arzıyla tevcîh.

Harput'da Meydan-ı 'Atik Mescidi dimekle 'arîf câmi'-i şerîfinde yevmî dört akçe ile ferrâş ve loğkeş olan Seyyid Ömer fevt mahlûlünden sulbî oğlu es-Seyyid Mehmed Halîfe'ye kâdısı Ahmed Muharremzâde 'arzıyla tevcîh.

Şehr-i Gurre-i Cemâziye'l-âhir sene 174

Harput'da Zâhiriye Medresesi vakfı mahsûlünden almak üzere yevmî üç buçuk akçe ile du'âgûy olan el-Hâc Süleyman Halîfe'nin berâtı tecdîd.

Şehr-i Gurre-i Şevvâl sene 174

Harput'da Hoğî nâm karyede câmi'-i şerîfde iki akçe ile hatîb olan Seyyid Mustafa Halîfe'ye bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Hironzor (Hinsor) nâm karyede câmi'-i şerîfde iki akçe ile müezzin olan Muhyiddin Halîfe'nin berâtı tecdîd.

1.6. 1093 Numaralı Defter

(Sayfa: 55)

33

Kazâ-i Harput

Şehr-i Şa‘bân sene 184

Harput’da Kürk nâm karye câmi‘inde imâm ve mütevellî olan Hasan fevt mahlûlünden oğlu Mehmed’e nâibi Musa ‘arzıyla tevcih buyruldu.

Şehr-i Şa‘bân sene 184

Harput’da Ağa Câmi‘i’nde yevmî bir akçe ile hatîb olan Seyyid Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ahmed’e nâibi Seyyid Bilal ‘arzıyla tevcih buyruldu.

Harput’da Kal‘a Meydanı’nda câmi‘ mevki‘inde olmağla müceddeden minber vaz‘ olunub hitâbeti sâhibü’l-hayrın vakf eylediği bir bâb dükkân icâresinden yevmî bir akçe ile Seyyid Hasan’a nâibi Seyyid Bilal ‘arzıyla tevcih buyruldu.

Harput’da Câmi‘-i Kebîr evkâfından almak üzere yevmî iki akçe ile du‘âgûy olan Seyyid Mustafa fevt mahlûlünde yerine oğulları Seyyid Ahmed ve Seyyid Mehmed Sa‘îd’e nâibi Seyyid Bilal ‘arzıyla tevcih buyruldu.

Harput’da Hoca Mescidi’nde yevmî bir akçe ile müezzin olan Seyyid Hacı Mustafa ve oğlu Seyyid Mehmed Sa‘îd iştirâk mutasarrıflar iken merkûm Seyyid Hacı Mustafa fevt mahlûlünden hissesi diğer oğulları Seyyid Mehmed Sa‘îd ve Seyyid Ahmed’e nâibi Seyyid Bilal ‘arzıyla tevcih buyruldu.

Harput’da Câmi‘-i Kebîr evkâfından almak üzere yevmî bir akçe ile müezzin ve yevmî bir akçe ile hâfızü’l-eczâ olan Seyyid Mustafa rızâsıyla birâderzâdesi Seyyid Ebubekir’e ferâgat idüb berât olunmak üzere iken merkûm Seyyid Mustafa fevt oğulları Seyyid Ahmed ve Seyyid Mehmed Sa‘îd meclis-i şer‘de ferâğını ikrâr itmeleriyle ferâğından merkûm Seyyid Ebubekir’e nâibi Seyyid Bilal ‘arzıyla tevcih buyruldu.

Şehr-i Muharrem sene 185

Harput’da Hoca Mescidi’nde yevmî bir buçuk akçe ile cüzhân olan Seyyid Ömerü’l-Fârûk ferâğından Hâfız Abdullah’a nâibi Hâfız Yusuf ‘arzıyla tevcih buyruldu.

Harput'da Hoca Mescidi'nde yevmî bir akçe ile imâm olan Ömerü'l-Fârûk ferâğından Ebubekir ve Ahmed'e nâibi Hâfız Yusuf 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Meydan Câmi'i vakfindan almak üzere yevmî bir akçe ile câmi'-i mezbûrda vâ'iz olan İbrahim fevt mahlûlünden câmi'-i mezbûrun imâm ve hatîbi Mehmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyrulmak ricâsına bi'l-fi'il şeyhü'l-islâm Mevlânâ Seyyid Mehmed Sa'îd Efendi hazretleri işâret itmeleri ile işâretleri mücebince tevcîh buyruldu.

Harput'da Zahriye Medresesi evkâfından almak üzere yevmî iki akçe ile câbî olan İbrahim fevt mahlûlünden Ahmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Saray Hatun Câmi'i'nde Mansuriye vakfindan almak üzere yevmî iki buçuk akçe ile vâ'iz olan Hacı Osman fevt mahlûlünden Zâhiriye Medresesi müderrisi Mehmed Sa'îd'e nâibi Seyyid Bilal 'arz ve şeyhü'l-islâm Seyyid Mehmed Sa'îd Efendi hazretlerinin işâretleriyle tevcîh buyruldu.

Harput'da Kurşunlu vakfindan almak üzere câmi'de yevmî üç akçe ile müezzin olan İbrahim fevt mahlûlünden Süleyman'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Mansuriye vakfindan almak üzere yevmî dört akçe ile Zahriye Câmi'i'nde hatîb olan İbrahim fevt mahlûlünden Mustafa ve Abdullah ikişer akçe ile başka başka nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Ahmed Bey Câmi'i'nde bâ mu'ayyene hatîb olan Mehmed bilâ veled fevt mahlûlünden Seyyid Ali'ye nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Fî zeman-i Seyyid Mehmed Şerîf Efendi Hazretleri

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 185

Harput'da Kal'a Câmi'i'nde yevmî üç akçe ile imâm ve yevmî iki akçe ile müezzin olan Seyyid Abdurrezzak mutasarrıfiken âherden Seyyid Ahmed berât itdürüb merkûma küllî gadr itmekle ba'dehu merkûm Seyyid Ahmed dahi bilâ veled fevt mahlûlünden sâhib-i evvel Seyyid Abdurrezzak'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Salahhane'de müceddeden binâ olunan mescid-i şerîfde bez dellâllığı ma'îşetinden almak üzere yevmî on akçe ile imâm ve yevmî altı akçe ile müezzin olan Ebubekir fevt oldukda oğlu Halil mevcûd iken âherden Seyyid Hacı Mehmed bilâ veled fevt oldu deyü berât itdürüb

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

merkûma küllî gadr itmekle ref'inden ve babası mahlûlünden merkûm Halil'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Perçenç nâm karyede câmi'a Süleyman nâm sâhibü'l-hayrın bundan akdem kendi mülkü dâhilinde binâ ve vakıf eyledüğü bir bâb boyahanenin mahsûlünden yevmî iki akçe ile müezzin olan Eyyub fevt mahlûlünden oğlu Hâcî Osman'a berât tevcîh buyruldu.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de yevmî iki akçe ile müezzin olan Seyyid Hasan ve Seyyid Feyzullah mutasarrıflar iken merkûm Hasan bilâ veled fevt mahlûlünden müştereği ve karındaşı merkûm Feyzullah'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Gökçe Mescidi vakfının yevmî iki akçe ile mütevellisi olan Ömer bilâ veled fevt mahlûlünden Seyyid İsmail'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere yevmî dört akçe ile du'âgûy olan Ömer bilâ veled fevt mahlûlünden Seyyid Abdurrahman'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

(Sayfa: 56)

Şehr-i Cemâziye'l-evvel sene 185

Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere yevmî iki akçe ile du'âgûy olan Ömer bilâ veled fevt mahlûlünden Mehmed Rüşdi'ye nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Gökçe Mescid'in vakfından almak üzere yevmî iki akçe ile müezzin olan Mahmud bilâ veled fevt mahlûlünden Mehmed Rüşdi'ye nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Kal'a Câmiî'nde vâ'iz lâzım olmağla vakfından almak üzere yevmî dört akçe ile Seyyid Abdurrahman'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Esediyye Câmiî'nde yevmî bir akçe ile mu'arrihfân olan Mahmud fevt mahlûlünden oğlu Halil'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Esediyye Câmiî'nde yevmî bir akçe ile müezzin olan Mahmud fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Zahriye Medresesi ve câmi'i evkâfından almak üzere yevmî altı akçe ile du'âgûy olan Abdullah ve Ebubekir iştirâk mutasarrıflariken

Ebubekir bilâ veled fevt mahlûlünden müştereki ve karındaşı Hâfız Abdullah'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Hoca Mescidi'nde yevmî bir akçe ile imâm olan Ahmed ve Ebubekir mutasarrıflariken Ebubekir bilâ veled fevt mahlûlünden müştereki Ahmed'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Zahriye Câmii vakfından almak üzere yevmî altı akçe ile du'âgûy olan Ebubekir bilâ veled fevt mahlûlünden karındaşı Müderris Mehmed Sa'îd'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Sara Hatun Câmii'nde Mansuriye Vakfından almak üzere yevmî bir akçe ile yevm-i düşenbihde vâ'iz ve yevmî bir akçe ile medîne-i mezbûrede musallâda 'ideynde vâ'iz ve yevmî bir akçe ile nâzır olan Mehmed Sa'îd ve Hâfız Abdullah iştirâk mutasarrıflar iken Ebubekir bilâ veled fevt mahlûlünden karındaşı ve müştereki merkûma nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Kurşunlu Câmii'nde yevmî iki akçe ile ferrâş olan İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Abdalbaki'ye nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Ahmed Peykerici vakfından almak üzere yevmî on akçe ile du'âgûy olan İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Abdullatif'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Esediyye Câmii vakfından almak üzere yevmî bir buçuk akçe ile cüzhân olan İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Hasan'a nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Kesrik nâm karyede boyahane icâresi mahsûlünden almak üzere yevmî dört akçe ile evkât-i hamsede imâm ve yevmî iki akçe ile hafîb olan Seyyid Mehmed bilâ veled fevt mahlûlünden babası Derviş Mustafa'ya nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Şehr-i Muharrem Sene 186

Harput ahâlilerinden bu esnada haklarında fermân-ı 'ali sâdır olan eşkiyâlar şekâvet ve tuğyanlarından nâşi me'zûn-ı bi'l-iftâ Hâcî Osman ve oğlu Abdullah ve yeğeni İbrahim'i mazlûmen zebh ü katl eyledükleri günü nâibi muahaze ve hiddet-i şekâvet ile mahkûmen cihetleri 'arzını alub Harput'da Zahriye Medresesi'nde evkâfından almak üzere yevmî iki akçe ile merkûm İbrahim mutasarrıf olmağla cibâyet cihetini şakî-i merkûmlardan Ahmed berât itdirüb oğlu Hüseyin'e gadr olmağla ref'inden ve babası mahlûlünden merkûm Hüseyin'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Zenteric nâm karye câmi'inde yevmî altı akçe ile imâm ve hasbî hatîb olan Ebubekir bilâ veled fevt mahlûlünden Halil bin Hacı Mehmed'e 'inâyet.

Harput'da Kurşunlu vakfından almak üzere câmi'inde yevmî üç akçe ile müezzin olan İbrahim'i eşkıyalar mazlûmen zebh ü katl idüb cebren 'arzını dahi Süleyman'a ahz ve berât itdirüb oğlu Hüseyin'e gadr olmağla Süleyman re'f'inden ve babası mahlûlünden merkûm Hüseyin'e nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

Harput'da Mansuriye vakfından almak üzere yevmî dört akçe ile Zahriye Câmii'nde hatîb olan İbrahim'i eşkıyalar mazlûmen zebh ü katl idüb ve 'arzını cebren Mustafa ve Abdullah'a ahz ve berât itdirüb oğlu Mustafa'ya gadr olmağla ref'inden ve babası mahlûlünden merkûm Mustafa'ya nâibi Seyyid Bilal 'arzıyla tevcîh buyruldu.

1.7. 1094 Numaralı Defter

(Sayfa: 223)

120

Kazâ-i Harput

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 1143

Harput kazâsına tâbi‘ Helezür nâm karye câmi‘inde ber vech-i hasbî hatîb olan Receb Halîfe’ye berâtı mûcebince tecdîd buyruldu.

Harput kazâsında Mollakendi karyesi câmi‘inde iki akçe ile salâhan ve Şeyh Hüseyn mahlûlünden mutasarrıf Mustafa’ya berâtı mûcebince tecdîd-i ‘inâyet.

Harput kazâsından ehl-i hiref Ümmet bin Mehmed mahlûlünden şeyh-i seb‘a olan Mustafa’ya berâtı mûcebince tecdîd-i ‘inâyet. B sene 1143.

Harput kazâsında Ortak Câmii’nde bir akçe ile imâm Abdullah fevtinden sulbî oğlu Mehmed Emin Halîfe’ye kâdısı Mustafa ‘arzıyla ‘inâyet.

Harput’da Mollakendi nâm karyede Ahmed Peykerici Câmii’nde bir akçe ile hatîb Abdullah fevtinden sulbî oğlu Ahmed Halîfe’ye kâdısı Mustafa ‘arzıyla ‘inâyet.

Harput’da Ahi Musa mahallesinde el-Hâc Ahmed’in müceddeden binâ eylediği mescid-i şerîfe vakf idüb medîne-i mezbûre sükûnda iplikhânede bir bâb dükkân icâresinden yevmî üç akçe ve barudhane dükkânından dahi yevmî üç akçe mecmu’ı yevmiye altı akçe mescid-i mezkûrede imâm olanlara meşrûta vakıf olmağla mescid-i mezkûreye bir imâm lâzım olmağla şart-ı vâkıf üzere Seyyid Hâcî Ömer’e kâdısı Seyyid Mustafa ‘arzıyla buyruldu.

Harput’da Nâzır Baba vakfına dört akçe ile mütevellî Halil Halîfe’ye tecdîd.

Harput’da el-Hac Mansur Mescidi’nde Nâzır Baba evkâfından almak üzere dört akçe ile imâm Seyyid Mustafa Halîfe’ye bâ berât-ı ‘atîk tecdîd.

Harput’a tâbi‘ Miyadun nâm karyede Ahmed Ağa Câmii’nde hasbî hatîb Mehmed’e tecdîd.

Şa'bân sene 1143

Harput'da Esediyye Câmii evkâfından bir akçe ile cüzhân olan Halil mahlûlünden sulbî oğlu Hâfız Halîfe'ye kâdısı Mustafa 'arzıyla 'inâyet⁹⁴³.

Harput'da Alişam nâm karye câmi'inde iki akçe ile hatîb olan Ömer terk-i hizmet ve nâ müstehak olmağla ref'inden Osman Halîfe'ye kâdısı Mustafa 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Kürk nâm karye câmi'inde hasbî hatîb Mustafa bin İbrahim Seyyid İsmail ferâğından mutasarrıf olup berâtı tecdîd.

Harput tevâbi'inden Etminik nâm karyede el-Hâc Abdullah İlmi nâm mezra'da binâ eylediği câmi'de ber müceb-i şart-ı vâkıf imâm ve hatîb es-Seyyid Ali Halîfe mutasarrıf olup bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Esediyye Câmii'nde iki akçe ile damcılık hizmetine mutasarrıf olan Osman mahlûlünden ve yine câmi'-i mezkûrda bir akçe ile ferrâş Hasan ref'inden Molla Mehmed mutasarrıf olup bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Şehr-i Ramazân sene 1143

Harput kazasına tâbi Ankuzî nâm karyede Aynü'l-Kuzat Zâviyesi'nin şeyhi ve bir akçe ile mütevellisi eş-Şeyh es-Seyyid İsmail Veli ve Ebubekir ref'inden mutasarrıf olup bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Kapucu Mescidi'nde imâm olmayub Mustafa Halîfe'ye kâdısı Mustafa 'arzıyla vazife-i mu'ayyenesiyle 'inâyet.

Harput Kal'ası'nda câmi'de bir akçe ile babası Süleyman mahlûlünden imâm olan Feyzullah Halîfe'ye tecdîd.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde iştirâk iki akçe ile imâm Osman kendi hüsn-i rızâsıyla müştereki es-Seyyid İsmail Halîfe'ye fâriğ olup mutasarrıfiken bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput Kal'ası'nda üç akçe ile babası Hacik zimmî kasr-ı yedinden mi'mâr olan Melanis nâm zimmîye tecdîd.

Harput'da Ağa Câmii'nde hasbî vâiz eş-Şeyh Mehmed mutasarrıf olup medine-i mezbûrede Mollakendi nâm karyede Molla Ahmed Peykerici evkâfı izdiyâdından almak üzere beş akçe ile mutasarrıf olup bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de bir akçe ile Ebubekir mahlûlünden nâzır ve bir buçuk akçe ile kâtib ve üç akçe ile du'âgûy Ömer'e tecdîd.

⁹⁴³ Derkenar: 'Arzda ismi yokdur.

Şehr-i Şevvâl sene 1143

Harput'da Şeyh-i Kâinat evkâfının bâ muayyene karındaşı Seyyid Ömer mahlûlünden mütevellisi ve nâzırı olan Seyyid Osman'a berâtı mücebince tecdîd.

Harput'da Şeyh Hacı Hasan Baba Zâviyesi'nin mütevellisi Seyyid Ebubekir fevt oğlu Seyyid İbrahim'e berâtı müceb-i

Harput'da Zâhiriye Câmii'nde medresenin evkâfından almak üzere beş akçe ile loğkeş ve damcı Ahmed bin İbrahim'e tecdîd.

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de iki akçe ile babası Şeyh Abdurrahman ferâğâtinden müezzin Seyyid Osman'a berâtı mücebince tecdîd buyruldu.

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de beş akçe ile Seyyid Mustafa mahlûlünden du'âgûy olan Seyyid Mehmed'e bâ berât-ı 'atîk tecdîd buyruldu.

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de evkâfından almak üzere bir akçe du'âgûy vazîfesine Ali mahlûlünden mutasarrıf olan Seyyid Ahmed Halîfe'ye bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Zeyve nâm karyede medfûn Hacı Hasan Baba nâm 'azîzin tekyesinde şeyh ve 'alemdâr ve türbedâr olan Derviş Ali fevtinden oğlunun oğlu Osman bin Mehmed'e bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Kara Sofî Câmii'nde hasbî Seyyid Mehmed ferâğâtinden câbisi olan Mehmed Emin Halîfe'ye bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Ahi Viran Mescidi'nde bir akçe ile babası Şeyh Abdurrahman mahlûlünden imâm ve bir akçe ile müteveli olan Osman'a bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Esediyye Medresesi'nde bâ muayyene babası Seyyid Ebubekir mahlûlünden mu'îd olan Seyyid Mehmed'e bâ berât-ı 'atîk tecdîd buyruldu.

Harput'da Hacı Hasan Baba Zâviyesi'nin zâviyedarı Seyyid Ebubekir fevt olmağla yeri oğlu İbrahim Halîfe'ye berâtı mücebince 'inâyet buyruldu.

Nefs-i Harput kazâsında Arslaniye Medresesi vakfından almak üzere bir akçe ile câbisi es-Seyyid İsmail nâm kimesne ref'inden es-Seyyid Ömer Faruk berâtı müceb-i şart-ı vâkıf (silik) mutasarrıf olub bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

(Sayfa: 224)

Şehr-i Zi'l-ka'de sene 1143

Harput kazâsının Monlakendi karyesinde Molla Ahmed Peykerici Medresesi'nde nîm akçe ile Hasan ferâğından ferrâş Ömer'e tecdîd.

Harput'da Ağa Câmi'-i şerîfinde bir akçe ile hatîb olan Salih fevt olmağla Seyyid Mustafa Halife'ye inâyet.

Şehr-i Zi'l-hicce sene 1143

Harput'da Arslaniye Câmi'i'nde üç akçe ile mu'allim-i sıbyân olan Mehmed'e tecdîd.

Harput'da Kiğvank nâm karyede Matlabcı Hâcî Mustafa Ağa Câmi'i'nde vakfı olan üçyüz gurusun gallesinden almak üzere beş akçe ile imâm ve hatîb olan Arslan Halife'ye tecdîd.

Harput kazâsında Pekenik (Pekinik) nâm karyede mescidde Hüseyin Mahmud minber vâz' idüb es-Seyyid Ahmed ibn-i es-Seyyid Hasan'a hitâbet-i hasbî 'inâyet.

Harput kazâsının Kal'a Câmi'i vakfından almak üzere karındaşı Süleyman mahlûlünden iki akçe du'âgûy vazîfesine mutasarrıf Seyyid Ramazân'a tecdîd.

Harput kazâsında Zahriye Câmi'i'nde dört akçe ile hatîb Abdurrahim mahlûlünden karındaşı Hâcî Ahmed mutasarrıf olub tecdîd.

Harput'da Kal'a Câmi'i'nde karındaşı Mehmed mahlûlünden bir akçe ile ferrâş ve nîm akçe ile damcı Seyyid Mustafa'ya tecdîd.

Harput'da Hüseyin karyesi câmi'i'nde hasbî babası Hasan mahlûlünden hatîb olan Şeyh İbrahim Halife'ye tecdîd.

Harput'da Tokmak Kapusu mahallesinde mescidde Osman ferâğından ve Abdülahad ref'inden bâ mu'ayyene imâm Pir Muhammed'e tecdîd.

Harput'da Hacı Mescidi'nde Ahmed mahlûlünden nîm akçe ile imâm Seyyid Mustafa'ya tecdîd.

Şehr-i Muharrem sene 1144

Harput'da Kesrik nâm karyede boyahaneden almak üzere karye-i mezkûr câmi'i'nde iki akçe ile hatîb dört akçe ile evkât-ı hamsede babası Hâcî Hasan mahlûlünden imâm olan Seyyid Muhammed Hanefi'ye berâti mûcebince tecdîd.

Harput'da Ahmed Bey Mescidi'nde iki akçe ile İsmail ref'inden müezzin olan Hâcî Abdullah Halîfe'ye berâtı mücebince tecdîd buyruldu.

Harput'da Ekrüz nâm karyede câmi'de babası Osman mahlûlünden bir akçe ile hatîb Monla Süleyman'a tecdîd.

Harput sâkinlerinden olub yine medine-i mezbûr muzâfâtından karye-i Mollakendi zâviyesinden iki akçe almak üzere bir tarikle şeyh olan Sadık nâm kimesne yeniçeri zümresinden olub nâ emin ve nâ müstehak olduğundan gayri bir seneden mütecâviz munteha-i firâr ve diyâr-ı âherde olmağla ref'inden hâlâ kazâ-i mezbûrda me'zûn-ı bi'l-iftâ Osman Efendi kâdısı Mustafa 'arzıyla berât-ı 'inâyet.

Harput muzâfâtından Mollakendi nâm karyede Ahmed Peykerici evkâfından iki akçe ile câmi'de imâm olan Mehmed fevt sulbî oğlu Ahmed Halîfe'ye kâdısı Mustafa 'arzıyla 'inâyet.

Harput kasabasında Esediyîye Medresesi evkâfından almak üzere üç akçe ile du'âgûy olan Abdurrahim mahlûlünden Abdullah nâm kimesne üzerinde olmağla ferâğından sulbî oğlu Ahmed Halîfe'ye babası berâtı mücebince 'inâyet.

Harput muzâfâtından Mollakendi nâm karyede Molla Ahmed Peykerici Câmi'nde hasbî imâm-ı sâni olub fakîrû'l-hâl ve kesîrû'l-ıyâl Osman Halîfe sıfırû'l-yed olmağla câmi'-i mezbûr evkâfı izdiyâdından üç akçe kâdısı Mustafa 'arzıyla 'inâyet.

Harput sûkunda Meydan-ı 'Atik ismi ile tesmiye olunan mescid-i şerîfde mürûr-ı eyyâm ile harâb ve müşrif olmağla sâhibü'l-hayrât harâbesini câmi'-i şerîf binâ itmekle edâ-i salavat-ı Cum'a için minber vaz'ına emr câmi'-i mezkûrun tahtında vakıf dekâkin icâresinden bir akçe ile Ahmed Halîfe'ye hitâbeti kâdısı Mustafa 'arzıyla berât-ı 'inâyet.

Harput sûkunda Meydan-ı 'Atik ismi ile tesmiye olunan mescid-i mezbûr mürûr-ı eyyâm ile harâb ve müşrif olmağla sâhibü'l-hayrât harâbesini câmi' eyleyüb câmi'-i mezkûrun tahtını imâm ve hatîb ve müezzin ve loğkeş ve ferrâş olanlar için vazîfe olmak (üzere) üç bab dükkân binâ olunub fevki câmi' olmak üzere ta'mir itmeleriyle dükkân-ı mezkûrların icâresinden dört akçe ile es-Seyyid Ömer'e loğkeş ve ferrâşlık hizmetleri için kâdısı Mustafa 'arzıyla berât-ı 'inâyet.

Harput sûkunda Meydan-ı 'Atik ismi ile tesmiye olunan mescid-i şerîf mürûr-ı eyyâm ile harâba müşrif olmağla sâhibü'l-hayrât harâbesini câmi'-i şerîf binâ eyleyüb câmi'-i mezkûrun tahtına imâm ve hatîb ve müezzin ve loğkeş ve ferrâş olanlar için vazîfe olmak üzere üç bab dükkân binâ olunub fevki câmi' olmak üzere ta'mir itmeleriyle dükkân-ı mezkûrların icâresinden

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

dört akçe ile Ahmed Halîfe'ye müezzin hizmeti kâdısı Mustafa 'arzıyla berât-ı 'inâyet.

(Sayfa: 225)

121

Şehr-i Safer sene 1144

Harput'da Hoca Mescidi'nde babası Ebubekir mahlûlünden bir akçe ile müezzin Seyyid Mustafa'ya tecdîd.

Harput'da Hallac Mescidi'nde bir akçe ile imâm Seyyid Osman'a tecdîd.

Harput kazâsına tâbi' Hersenk nâm karye câmi'inde Veli ref'inden hasbî hatîb Mehmed'e tecdîd.

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 1144

Harput kazâsında medfûn Şeyh Hâcî Hasan Zâviyesi'nin meşihatı ve 'alemdarlığı ve çırakdarlığı evlâd ve evlâda meşrûta olup ber mûceb-i şart-ı vâkıf iştirâk meşihat ve 'alemdâr ve çırakdarı Dervîş Hafız ve Dervîş Hızır ve Hasan ve Dervîş Ali mahlûlünden evlâd-ı vâkıfdan Şeyh Allahvirdi ve Şeyh Yusuf ve Şeyh Hüseyin iştirâken bâ mu'ayyene üzerlerine olmağla bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Şehr-i Rebî'ü's-sânî sene 1144

Harput'da Esediyye Câmiî'nde iki akçe ile Ebubekir mahlûlünden müezzin olan Eyyub Halîfe'ye berâtı tecdîd.

Harput'da Esediyye Câmiî'nde bir buçuk akçe ile aşırhân olan Eyyub Halîfe'ye berâtı tecdîd.

Harput'da Esediyye Câmiî'nde bir akçe ile mu'arrif Halil'e tecdîd.

Harput kasabasında Esediyye Câmiî'nde Osman mahlûlünden bir akçe ile müezzin Mehmed'e tecdîd.

Şehr-i Cemâziye's-sânî sene 1144

Harput mahkemesinde kâtib Feyzullah mahlûlünden oğlu Mehmed Rüşdi bâ mu'ayyene mutasarrıf olup berâtı tecdîd.

Harput'da Esediyye Câmiî'nde babası Feyzullah mahlûlünden bir akçe ile cüzhân Mehmed'e tecdîd.

Harput'da Zeyneb Çeşmesi demekle ma'rûf çeşmenin iki bâb dükkânı vakıf olub icâresinden harc-ı sarf babası Feyzullah ferâğından nîm akçe ile mütevellî Ahmed'e tecdîd.

Harput kasabasında Sara Hatun Câmii'nde Ahmed ferâğından bir akçe ile hatîb el-Hâc Mehmed'e tecdîd.

Harput'da musallâ-yı 'ideynde Ebubekir ref'inden bâ mu'ayyene hatîb ve Sara Hatun Câmii'nde hatîb Şeyh Mehmed'e tecdîd.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde iki akçe ile imâm Mehmed'e tecdîd.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde vakt-i zuhr ve 'asrda Seyyid Sadık ref'inden bâ mu'ayyene imâm Seyyid Hâcî Ömer bin Seyyid Ahmed'e tecdîd.

Harput'da Hoca Mescidi'nde üç akçe ile vakt-ı zuhr ve 'asrda imâm Seyyid Hâcî Ömer ferâğından mutasarrıf oğlu Seyyid Ahmed'e berâtı tecdîd.

Harput'da Hoca Mescidi'nde bâ mu'ayyene Hadice Hatun vakfının mütevellisi Ahmed mahlûlünden mutasarrıf Seyyid Hâcî Ömer'e berâtı tecdîd.

Harput'da Mollakendi karyesinde Ahmed Peykerici Tekyesi'nde iki akçe ile habbâz ve kâtib olan Ebubekir'e tecdîd buyruldu.

Şehr-i Receb sene 1144

Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere on akçe ile Sara Hatun Câmii'nde Seyyid Abdurrahman ve Seyyid Mehmed Emin iştirâken vâ'iz iken mezbûr Mehmed Emin fevt olmağla Seyyid Ahmed ve Seyyid İsmail beş akçe iştirâk va'ziyye-i mezbûr tevcîh olunmağın bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Mansuriye Tekyesi'nde babası Seyyid Şeyh İsmail mahlûlünden bir akçe ile mütevellisi Hâfız Şeyh Seyyid Süleyman'a tecdîd.

Harput'da Nazır Baba Tekyesi evkâfından almak üzere Seyyid Hâcî Ali mahlûlünden dokuz akçe ile du'âgûy Seyyid Hüseyin'e tecdîd.

Şehr-i Şa'bân sene 1144

Harput'da Kal'a Câmii evkâfına iki akçe ile mütevellî Ali mahlûlünden karındaşı oğlunun oğlu es-Seyyid Ali üzerinde olub mutasarrıf olmağla bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Nâzır Baba Tekkesi evkâfından almak üzere dokuz akçe ile du'âgûy eş-Şeyh el-Hâc Ali mahlûlünden karındaşı oğlunun oğlu Seyyid Hüseyin mutasarrıf olub üzerinde olmağla bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput kazâsında Zahriye Medresesi'nde üç akçe ile nâzırı Ali mahlûlünden Seyyid Muhammed Sadık üzerinde olub mutasarrıf olmağla bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Şehr-i Ramazân sene 1144

Harput muzâfâtından Şeyh Hâcî nâm karyede câmi'de hasbî hatîb olan Abdullah terk-i hizmet olub câmi'-i mezkûrda edâ-i salavat-ı Cum'a olmamağla ref'inden Yusuf Halîfe'ye kâdısı Yusuf 'arzıyla berât-ı 'inâyet.

(Sayfa: 226)

Şehr-i Şevvâl sene 1144

Harput'da Hâcî İbrahim binâ ve vakıf eylediği Depegöz dimekle ma'rûf mescidde bir akçe ile müezzin ve bir akçe ile mütevellî Mehmed mahlûlünden oğlu Mustafa mutasarrıf olub berâtı tecdîd.

Harput'da Hâcî İbrahim binâ eylediği Depegöz dimekle ma'rûf mescidde nîm akçe ile babası Mehmed mahlûlünden imâm olan Mustafa'ya tecdîd.

Harput kasabasında Esediyye Câmi'inde Seyyid Mustafa'nın büyük pederi eş-Şeyh Abdurrahim kâtib olub fevt oldukda âherden Abdurrahim ref'inden Seyyid Osman alub merkûm Seyyid Osman dahi fevt olub mahlûlünden Seyyid Mustafa'ya 'inâyet.

Harput muzâfâtından Eski Herdi nâm karyede el-Hâc Osman binâ eylediği câmi'de hasbî imâm nasb olunan Hasan'a tecdîd.

Harput muzâfâtından Mesi (Mesta) nâm karyede el-Hâc İsmail binâ eylediği mescid câmi' olub imâm ve hatîb ve müezzin nasb olunan iştirâk üzere Hüseyin ve Mustafa ve Hamza mutasarrıf olub üzerlerinde olmağla bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput muzâfâtından Eski Herdi nâm karyede el-Hâc Osman binâ eylediği câmi'de hasbî hatîb nasb olunan Muhammed'e bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput sükunda Seyyid Mustafa ferâğından hasbî bazarbaşı Mehmed'e tecdîd.

Kasaba-i Harput'da Meydan Sûku'nda Meydan-ı Atik mütevellisi nasb olunan es-Seyyid Mustafa'ya bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Ahmed Bey binâ eylediği câmi'de Ahmed mahlûlünden nîm akçe ile loğkeş ve ferrâş Mehmed'e tecdîd.

Şehr-i Zi'l-kâde sene 1144

Harput muzâfâtından Tilenzid nâm karyede câmi'nin sekiz akçe ile câbîsi Salih bilâ veled fevt Ali Halîfe bin Musa'ya kâdısı Yusuf 'arzıyla 'inâyet.

Şehr-i Zi'l-hicce sene 1144

Harput'da Meydan Câmi'i'nin hasbî mütevellisi câmi'-i mezbûrun imâmı Abdurrahim'e tecdîd buyruldu.

Harput'da Kapucı Mescidi demekle ma'rûf mescidde bâ mu'ayyene imâm nasb olunan Mustafa Halîfe ferâğından es-Seyyid Ahmed'e bâ berât-ı fâriğ 'inâyet.

Şehr-i Muharrem sene 1145

Harput'da Peygamber Mescidi'nde Ali mahlûlünden iki akçe ile mütevellî Ahmed'e tecdîd.

Harput'da Meydan Câmi'i'nde hasbî mütevellî olan imâm Abdurrahim fevt mahlûlünden karındaşı Şeyh Hâcî Muhammed'e müteveffâ karındaşı berâtı mücebince tevcih ve sadaka buyruldu.

Harput'da Arslaniye Câmi'i'nde Ali ref'inden üç akçe ile cüzhân Seyyid Sadık'a tecdîd.

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 1145

Harput kazâsına tâbi' Hoh nâm karyede câmi'de hasbî hatîb Halil mahlûlünden İsmail mutasarrıf olup üzerinde olmağla bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput Câmi'-i Kebîr evkâfından beş akçe du'âgûy vazîfesine mutasarrıf olan Şeyh Muhammed bilâ veled İstanbul'da Cerrah Paşa Medresesi'nde misâfîren fevt Seyyid Yahya'ya 'inâyet.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 1145

Harput'da Sara Hatun Câmi'i'nde nîm akçe ile ferrâş Mehmed fevt Seyyid Yusuf'a kâdısı Yusuf 'arzıyla 'inâyet.

Şehr-i Receb sene 1145

Harput muzâfâtından Alişam nâm karye câmi'inde berât-ı şerîfle hatîb ve iki akçe ile yevm-i Cum'ada 'aşırhân olan Ömer Halîfe hizmetinde kâim iken Osman nâm sagîr hilâf-ı inhâ berât itdürüb merkûm Ömer Halîfe'ye gadr-ı küllî itmekle zikr olunan câmi'-i şerîfde kemâkân hatîb ve iki akçe 'aşırhânlık merkûm Ömer Halîfe'ye kâdısı Yusuf 'arzıyla 'inâyet.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Zahriyye Câmii'nde mektebhanede mu'alim-i sıbyân olan Muhammed Halîfe fakîrû'l-hâl ve tekdîrû'l-ahvâl sûâl olmağla Molla Ahmed Peykerici Medresesi evkâf mahsûlû izdiyâdından mütevellisi izniyle iki akçe vazîfe ta'yîn olunub kâdısı Yusuf 'arzıyla müceddeden berât-ı 'inâyet.

Harput'da Nâzır Baba Tekkesi evkâfınının kâtibi olmayub İbrahim Halîfe'ye evkâf-ı mezbûr mahsûlünden almak üzere iki akçe ile kâdısı Yusuf 'arzıyla berât-ı 'inâyet.

Harput'da Hoh karyesi câmi'inde hasbî hatîb İsmail ibn-i Ahmed'e zâyi'den berât-ı 'inâyet.

Şehr-i Ramazânü'l-mübârek sene 1145

Harput'da Uluâbâd nâhiyesine tâbi' Monlakendi nâm karyede Mustafa nâm sâhibü'l-hayrât müceddeden binâ eylediği mu'alimhane ve yine karye-i mezbûrda mutasarrıf olduğu mülk boyahanesinden üç akçe ile mu'alim-i sıbyân nasb eylediği Hüseyin Halîfe'nin yedinde berâtı olmamağla sâhibü'l-hayr mezbûr Mustafa 'arzuhalî ile müceddeden berât-ı 'inâyet.

(Sayfa: 227)

122

Şehr-i (Cemâziye'l-ulâ) sene 1146

Harput sükunda Meydan-ı 'Atik Mescidi mürûr-ı ezmene ile harâbe müşrif olub sâhibü'l-hayr kendi mallarından müceddeden câmi' binâ ve ihdâs-ı izn-i hümayûnu nâtık-ı emr-i 'âli ıstâr itdirmeleriyle Monla Hacı Ömer'e câmi'-i mezbûrda üç akçe ile 'aşırhân olub vazîfesinin tahtında binâ olunan dekâkin icâresinden almak üzere kâdısı Ahmed bin Muhammed 'arzıyla 'inâyet.

Harput'da Ahmed Bey mahallesinde mescidinde keyyâl 'avâ'idinden almak üzere üç akçe ile imâm Hüseyin fevt Hasan Halîfe'ye kâdısı Ahmed bin Muhammed 'arzıyla 'inâyet.

Şehr-i Cemâziye'l-ulâ sene 1146

Harput'da Meydan Câmii'inde iki akçe ile müezzin bir akçe ile loğkeş Seyyid İbrahim ibn-i Mustafa fevt sulbî oğlu Mustafa'ya kâdısı Ahmed bin Muhammed 'arzıyla berât-ı 'inâyet.

Harput'da Ahi Musa Mescidi evkâfının hasbî babası Şa'bân mahlûlünden evladiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olan Süleyman'a tecdîd buyruldu.

Şehr-i Ramazân-ı mübârek sene 1146

Harput'da Gökçe Mescidi evkâfına iki akçe ile müteveli olan Ali fevtinden Mehmed Çelebi bin el-Hâc Ömer'e kâdısı Ahmed bin Muhammed 'arzıyla zayı'den berât-ı'inâyet.

Şehr-i Safer sene 1147

Harput muzâfâtından Hal nâm karye mescidinde hasbî hatîb Muhammed fevt es-Seyyid Ali Halîfe'ye kâdısı Ahmed bin Muhammed 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 1147

Harput'da Arslaniye nâm-ı diğer Esediyye Medresesi vakfında iki akçe ile 'aşırhânı olan Seyyid Muhammed tâlib-i 'ilm bilâ veled fevt İbrahim Halîfe'ye kâdısı Ahmed bin Muhammed 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 1147

Harput'da Hoca Mescidi'nde bir akçe ile müezzin es-Seyyid Mustafa fevt sulbî oğlu Ömer Halîfe'ye kâdısı Ahmed bin Muhammed 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Şa'bân sene 1147

Harput'da Nâzır Baba Tekkesi evkâfından kâtib İbrahim fevt iki akçe ile es-Seyyid Şeyh Hüseyin'e 'inâyet.

Şehr-i Ramazân sene 1147

Harput muzâfâtından Tilenzid nâm karye câmi'inin müezzini olmayub yine karyede vâki' boyahane gallesinin vüs'atı olmağla boyahane-i mezbûrdan bir akçe ile Muhammed Halîfe'ye nâibi Muhammed 'arzıyla müceddeden berât buyruldu.

Harput muzâfâtından Tilenzid nâm karye câmi'inde karye-i mezbûrede boyahanedan almak üzere üç akçe ile imâm olan Salih bilâ veled fevt Mustafa Halîfe'ye nâibi Muhammed 'arzıyla berât buyruldu.

Şehr-i Safer sene 1148

Harput'a tâbi' Hersenk nâm karye câmi'inde hasbî hatîb Mehmed fevt sulbî oğlu Ahmed Halîfe'ye nâibi Muhammed 'arzıyla.

Harput'da Ahmed Peykerici Medresesi evkâfı mahsûlü izdiyâdından almak üzere iki akçe ile medine-i mezbûrede Zahriye Câmi'inde mu'alimhanede mu'alim-i sıbyân Muhammed fevt sulbî oğlu Ahmed Halîfe'ye nâibi Muhammed 'arzıyla buyruldu.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'a tâbi' Monlakendi nâm karyede Molla Ahmed Peykerici evkâfı izdiyâdından almak üzere beş akçe medine-i mezbûrede Ağa Câmii'nde vâ'iz ve nâsih olan Şeyh Mehmed fevt sulbî kebîr oğlu 'ulemâdan Ahmed'e nâibi Muhammed 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 1148

Harput'da Kesrik karyesinde câmi'de vakıf boyahaden almak üzere üç akçe ile Muhyiddin ref'inden cüzhân olan Mustafa'ya berâtı tecdîd.

Harput'a tâbi' Çöteli nâm karyede mescid câmi' olup kâdısı Şeyhi 'arzıyla izn-i emr buyruldu.

Harput'a tâbi' Çöteli nâm karye câmi'inde hatîb olmayub İsmail bin Ali'ye kâdısı Şeyhi 'arzıyla müceddeden berât buyruldu.

Harput'da Esediyye câmi'i medresesi evkâf mahsûlünden almak üzere üç akçe ile cüzhân Seyyid Muhammed Sadık fevt Seyyid Hasan'a 'inâyet. N sene 133

Harput'da Zahriye Câmii'nde iki akçe ile nâzır olan Seyyid Muhammed Sadık fevt Muhammed Halîfe'ye kâdısı Şeyhi 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 1148

Harput'da Monlakendi karyesinde Monla Ahmed Peykerici Medresesi evkâfı mahsûlünden almak üzere iki akçe ile bilâ berât tekye şeyhi olan es-Seyyid Muhammed Sadık fevt olmağla mahlûlünden erbâb-ı istihakdan Osman Halîfe ve Muhammed Halîfe nâm kimesnelere ber vech-i iştirâk mutasarrıflar olmak üzere kâdısı Şeyhi 'arzıyla 'inâyet.

Şehr-i Zi'l-kâde sene 1148

Harput kazâsına tâbi' Mesta karyesinde Hâcî İsmail Ağa Câmii'nde Mustafa Hamza nâm kimesne ile iştirâk imâm ve hatîb olup berâtı zâyî' olmağla Hamza'nın mahlûlünden hissesi oğlu Ali'ye ve Mustafa'nın hissesi için zâyî'den başka başka berât buyruldu.

Harput kazâsına tâbi' Mesta nam karyede Hâcî İsmail Ağa binâ eylediği câmi'ide hasbî müezzîn olan Hasan fevt Monla Osman'a 'inâyet

Şehr-i Safer sene 1149

Harput'da Kinederiç nâm karyede câmi'de hasbî hatîb Halil Halîfe'ye berâtı mûcebince tecdîd buyruldu.

(Sayfa: 228)

Şehr-i Şa‘bân sene 1149

Harput’da Arslaniye Câmii vakfının iki akçe ile babası Ömer mahlûlünden mi‘mâr Abdullah’a tecdîd buyruldu.

Harput’da Esediyye Câmii’nde bir akçe ile müezzin ve bir akçe ile ferrâş Ali fevt sulbî oğlu Sadık Halîfe’ye nâibi Muhammed ‘arzıyla buyruldu.

Harput’da Herdi ze‘âmeti aklâmından Hacı Muhammedli (Hacı Mehmedli) nâm karye-i kebîrde Muhammed Zekerîyya nâm sâhibü’l-hayrın binâ eylediği câmi‘de bir akçe ile imâm ve hatîb bâni-i mezbûrun oğlu Hüseyin Halîfe’ye berâtı mücebince tecdîd buyruldu.

Şehr-i Rebî‘ü’l-âhir sene 1150

Harput kazâsına tâbi‘ Herdi ze‘âmeti aklâmından Hacı Mehmed nâm karye-i kebîrde câmi‘ olmadığından Muhammed Zekerîyya mâlîyla karye-i mezbûrda müceddeden câmi‘ binâsına izne Muhammed Zekerîyya ‘arzuhalîyle emr buyruldu.

Şehr-i Cemâziye’l-evvel sene 1150

Harput’da Esediyye Câmii evkâfından almak üzere iki akçe ile vakf-ı mezbûra nâzır es-Seyyid Sadullah bilâ veled fevt Seyyid Süleyman’a buyruldu.

Şehr-i Receb sene 1150

Harput’da Ahmed Bey Mescidi mütevellisi Seyyid Sadullah bilâ veled fevt Seyyid Ahmed’e buyruldu.

Şehr-i Şa‘bân sene 1150

Harput’a tâbi‘ Monlakendi nâm karyede Monla Ahmed Peykerici Câmii’nde üç akçe ile cüzhân Hasan bilâ veled fevt Ali Halîfe’ye kâdısı Şeyh Muhammed ‘arzıyla buyruldu.

Şehr-i Ramazân sene 1150

Harput’da Meydan Çeşmesi’nin su yollarına Deve Gölü vakfı mahsûlünden almak üzere yevmî iki akçe ile mütevelli olup ve yine vakf-ı mezkûreden yevmî iki akçe ile sucu olmağla bu sene-i mübâreke mezkûr çeşmeler ve sâir çeşmeler ta‘mir ve terkîm olunmayub su yolcu nasb olunmak lâzım ve mühim olmağla usta Bağos ve Bedros veledân-ı Kindos mahall ve müstehak olmalarıyla kâdısı İbrahim Efendi’nin ‘arzıyla buyruldu.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Arslaniye nâm-ı diğer Esediyye Medresesi vakfından almak üzere yevmî iki akçe vazîfe ile 'aşırhân İbrahim fevt olmağla yerine sulbî sahîh oğlu Mehmed Emin mahalldir deyü kâdısı Şeyh Mehmed 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 1151

Harput'da Hoca Mescidi'nde bir buçuk akçe ile babası İsmail kasr-ı yedinden cüzhân olan Muhyiddin Halîfe'ye tecdîd buyruldu.

Şehr-i Cemâziye'l-evvel sene 1151

Harput'da Câmi'-i Kebîr evkâfının üç akçe ile nezâreti Ebubekir ve İsmail nâm kimesneler üzerlerinde iken mezbûr İsmail rızâsıyla hissesini sulbî oğlu Muhyiddin Halîfe'ye ferâgat ve kasr-ı yed itmekle babası kasr-ı yedinden yirmi beş seneden mütecâviz mutasarrıfken merkûm Ebubekir'in mahlûlünden nisf-ı âherine mutasarrıflar olan Ömer ve Ali kendi hisselerine kanâ'at itmeyüb mezbûr Muhyiddin'in dahi hissesine müdâhaleden hâli olmamağla kaydlarına nazar olundukda nezâret-i mezkûre Ebubekir ve İsmail nâm kimesneler üzerinde iken mezbûr İsmail rızâsıyla iki akçe ile nezâret hissesini sulbî oğlu Muhyiddin'e kasr-ı yed itmekle bin yüz yirmi dört senesinin cemâziye'l-âhiresinde babası kasr-ı yedinden tevcîh ve merkûm Ebubekir dahi fevt olmağla bin yüz yirmi sekiz senesinin Muharreminde Ömer ve Ali'ye tevcîh ve bâ'dehu tecdîd-i berât eyledükleri ba'de'd-derkenar kaydı mücebince mezbûr Muhyiddin'in iki akçe ile hissesi berâtı mücebince ibkâ-i 'inâyet buyruldu.

Şehr-i Zi'l-kâde sene 1151

Harput'da Hacı Seyli nâm karyede câmi'-i şerîf olmayub ahalisi bir câmi'-i şerîfe muhtâc olmağın karye-i mezkûre mescid-i şerîfine müceddeden bâ izn-i hümâyûn minber vaz' olunmağla ber vech-i hasbî hitâbeti Hacı Hasan Halîfe'ye kâdısı İbrahim 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Zahriye Câmii'nde iki akçe ile câbi es-Seyyid Abdurrahim fevt sulbî oğlu es-Seyyid Hüseyin'e mezbûr Abdurrahim'in fevti vâki' ve sâhib-i 'arzuhal Hüseyin müteveffânın oğlu ise buyruldu.

Şehr-i Zi'l-hicce sene 1151

Harput'da Câmi'-i Kebîr evkâfı mahsûlünden almak üzere bir buçuk akçe ile huffâz olan Eyyub Halîfe ferâğından es-Seyyid Ömer'e kâdısı İbrahim 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Muharrem sene 1152

Harput mahallâtından Hoca Mahallesinde sûk kurbunda câmi‘-i şerîf binâsına izn-i emr kâdısı İbrahim ‘arzıyla buyruldu.

Harput mahallâtından Hoca Mahallesinde el-Hâc Osman Ağa’nın müceddeden binâ eylediği câmi‘de bir hatîb lâzım olmağla mezbûr Osman Halîfe’ye câmi‘-i mezkûrda dört akçe ile kâdısı İbrahim ‘arzıyla müceddeden buyruldu.

Harput’da Câmi‘i Kebîr evkâfı mütevellisi yedinden almak üzere iki akçe ile nâzır-ı vakf olan Muhyiddin on beş seneden mütecâviz terk-i diyâr idüb Rumili cânibinde sâkin ve mütevattin olub kat’a evkâf-ı mezbûrede hıdamât-ı vakıfda bulunmayub terk-i hizmet itmekle ref’inden es-Seyyid Muhammed’e kâdısı İbrahim ‘arzıyla buyruldu.

Harput’da Hoca Mescidi’nin bâ mu‘ayyene Hadice Hatun evkâfına mütevellî es-Seyyid el-Hâc Ömer fevt sulbî oğlu es-Seyyid Hüseyin’e kâdısı İbrahim ‘arzıyla buyruldu.

(Sayfa: 229)

123

Harput’da Peygamber Mescidi demekle ma‘rûf mescidde bâ mu‘ayyene vakt-i zuhr ve ‘asırda imâm es-Seyyid el-Hâc Ömer fevt sulbî oğlu es-Seyyid Hüseyin Halîfe’ye kâdısı İbrahim ‘arzıyla buyruldu. Sene 1153.

Harput’da Alaca nâm karyede câmi‘ olmayub es-Seyyid Muhammed müceddeden bir binâ itmek ve minber vaz’ına izn-i emr ve kendisi hatîb olmak üzere hasbî kâdısı İbrahim ‘arzıyla berât buyruldu.

Şehr-i Safer sene 1152

Harput muzâfâtından Karasaz nâm karyede ve kurbunda câmi‘ olmayub es-Seyyid İbrahim mal-ı hâlisinden bir câmi‘ binâ idüb minber vaz’ına izn-i emr ve kendüsüne hasbî hatîb olmak üzere kâdısı İbrahim ‘arzıyla berât buyruldu.

Şehr-i Cemâziye’l-ulâ sene 1152

Harput’da Ahmed Bey Mescidi’nin iki akçe ile mütevellisi olan es-Seyyid Ahmed vakfı harab ve ehl-i mürtezikaya gün be gün cevri ü eziyet idüb gadr-ı küllî itmekle bundan akdem otuz kırk sene mütevellisi olan İsmail ve oğlu Seyyid Sa‘deddin vakfı ihyâ idüb merkûm Seyyid Ahmed’in ref’inden ve Seyyid Sa‘deddin’in fevtinden karındaşı ve cümlelerin muhtârı Seyyid Muhyiddin Halîfe’ye kâdısı İbrahim ‘arzıyla buyruldu.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Şehr-i Zi'l-kâde sene 1152

Harput'da Kesrik nâm karye câmi'inde yine karye-i mezbûrede boyahane icâresi mahsûlünden almak üzere imâm ve hatîb olan Muhammed diyâr-ı âherde bilâ veled fevt olmağla boyahane icâresi mahsûlünden almak üzere altı akçe ile es-Seyyid Ahmed Halîfe Hacı Muhammedzâde'ye kâdısı es-Seyyid Osman 'arzıyla 'arz mûcebince buyruldu.

Harput'da Ankuzı karyesinde 'Aynü'l-Kuzât Zâviyesi'nin bir akçe ile şeyhi ve bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid İsmail mahlûlünden sulbî oğlu es-Seyyid Ahmed'e babası berâtı mûcebince oğlu olduğı vâki' ise buyruldu.

Şehr-i Zi'l-hicce sene 1152

Harput muzâfâtından Tilenzid nâm karye boyahanesinden almak üzere karye-i mezbûrda câmi'de bâ mu'ayyene hatîb olan Ali Halîfe pîr olmağla ferâğından sulbî oğlu Mustafa Halîfe'ye karye-i mezbûr boyahanesinden almak üzere mu'ayyenesiyle kâdısı İbrahim 'arzıyla buyruldu.

Harput nevâhîlerinden Sarını nâm karyede câmi'de hatîb olan İbrahim fevt olmağla hasbî Mustafa Halîfe'ye buyruldu.

Şehr-i Muharrem sene 1153

Harput'da Câmi'-i Kebîr vakfının iki akçe ile babası İsmail kasr-ı yedinden nâzırı olan Muhyiddin Halîfe mutasarrıf iken âherden Seyyid Muhammed bir tarikle alub gadr itmekle cihet-i mezkûre fi'l-âhire babası ciheti olduğına tebeyyün ve merkûm Seyyid Muhammed'in ref'inden berâtı mûcebince 'inâyet.

Şehr-i Safer sene 1153

Harput'da Sarını nâm karye câmi'inde imâm olmamağın ber vech-i hasbî Yasin Halîfe'ye 'inâyet.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 1153

Harput'da Peygamber Mescidi dimekle ma'rûf Nebiler mescidinde iki akçe ile mütevellî Ahmed'e zâyi'den berât buyruldu.

Şehr-i Cemâziye'l-ulâ sene 1153

Harput kazâsına tâbi' Alaca nâm karyede Seyyid Muhammed Çelebi Câmi'inde bir akçe ile hatîb olan Seyyid Muhammed kasr-ı yedinden oğlu Süleyman'a kâdısı Seyyid Osman 'arzıyla inâyet buyruldu.

Şehr-i Receb sene 1153

Harput kazâsına tâbi‘ Sarı Köy nâm karyede Kara Ömer Çavuş kendi atyab mâlî (ile) müceddeden câmi‘-i şerîf binâ itmek için izn-i emr ve hitâbeti hasbî Abdurrahman’a mezbûr Kara Çavuş ‘arzuhalî ile buyruldu.

Harput muzâfâtından Behrimaz nâhiyesinde Bervi nâm karyede sâhibü’l-hayr Ahmed’in müceddeden binâ eylediği câmi‘nin hatîbi olmayub Mehmed Halîfe’ye Kuleman nâm karyede müceddeden binâ olunan boyahaneden almak üzere bâ mu‘ayyene hitâbet kâdısı es-Seyyid Mustafa ‘arziyla buyruldu.

Harput’da Nâzır Baba vakfından almak üzere yevmî dokuz akçe vazîfeye ber vech-i du‘âgûy mutasarrıf olan Seyyid Hüseyin mahlûlünden karındaşı Seyyid Sadık’a kâdısı Seyyid Mustafa ‘arziyla buyruldu.

Harput’da Ahmed Peykerici Medresesi vakfının Abdullah ve Ebubekir iştirâk iki akçe ile imâmları olub mezbûr Ebubekir nısf-ı imâmetine mutasarrıf iken fevt olmağla karındaşı Mustafa Halîfe’ye bir akçe ile kâdısı es-Seyyid Mustafa ‘arziyla buyruldu.

Şehr-i Şa‘bân sene 1153

Harput’da Peygamber Mescidi demekle ma‘rûf mescid-i şerîfde vazîfe-i mu‘ayyenesiyle vakt-i zuhr ve asırda başka başka berât-ı alişân ile imâmları olan es-Seyyid İsmail ve Muhammed ve es-Seyyid Hüseyin nâm kimesneler mutasarrıflar iken mezbûr es-Seyyid Hüseyin bilâ veled fevt olmağla mahlûlünden merkûmân es-Seyyid İsmail ve Muhammed nâm kimesnelere hissesi tevcih buyruldu.

Harput’da Kürt mahallesinde câmi‘-i şerîfde hasbî müezzin olan Hasan Halîfe fakîrû’l-hâl olub vakfının dahi kemâl-i müsâ‘adesi olmağla izdiyâd-ı vakfından almak üzere yevmî beş akçe vazîfe müceddeden ‘inâyet ricâsına kâdısı Seyyid Abdurrahman ‘arziyla buyruldu⁹⁴⁴.

Harput’da vâki‘ Hoca Mescidi’nde Hadice Hatun vakfının vazîfe-i mu‘ayyenesiyle tevliyeti Hüseyin mahlûlünden İsmail Halîfe’ye ‘inâyet buyruldu.

Şehr-i Ramazân sene 1153

Harput’da Câmi‘-i Kebîr’de iki akçe ile du‘âgûy olan es-Seyyid Ahmed kasr-ı yedinden es-Seyyid Mustafa’ya kâdısı Seyyid Mustafa ‘arziyla ‘inâyet.

⁹⁴⁴ Derkenar: “Mahalline nakl şüd”.

(Sayfa: 230)

Şehr-i Zi'l-hicce sene 1153

Harput'da Peygamber Mescidi'nin bâ mu'ayyene senede iki ay imâmetine bilâ berât mutasarrıf olanlardan es-Seyyid Hüseyin fevt olub imâmet mahlûl oldukda mescid-i mezkûr imâmlarından İsmail ve Muhammed hisse-i mezkûru üzerlerine berât itdirüb sâirleri beyninde münâza'a-i kebîre ve ihtilâllerine bâ'is olmağla mezkûr Hüseyin'in hissesi mezbûrânın ref'lerinden müteveffânın akrabasından Muhammed Halîfe'ye kâdısı Seyyid Mustafa 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Hoca Mescidi'nde üç akçe ile vakt-ı zuhr ve 'asırdâ imâm olan es-Seyyid Ahmed fevt olmağla Muhammed Halîfe'ye kâdısı Seyyid Mustafa 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Safer sene 1154

Harput'da Arslaniye Medresesi vakfından almak üzere bir akçe ile câbisi olan Seyyid Ömerü'l-Fâruk fevt olmağla sulbî oğlu İsmail Halîfe'ye kâdısı es-Seyyid Mustafa 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Cemâziye'l-evvel 1154

Harput'da Zâhiriye Câmii ve medresesi vakfından almak üzere altı akçe ile loğkeşi ve damcısı olan Ahmed bin İbrahim fevt olmağla li-ebeveyn karındaşı Muhammed'e mütevellisi İbrahim 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Şa'bân sene 1154

Harput mülhakâtından Zerteric nâm karyede müceddeden binâ olunan câmi'nin hatîbi olmamağla Seyyid Süleyman Halîfe'ye hasbî kâdısı Seyyid Mustafa 'arzıyla müceddeden emr ve berât buyruldu.

Şehr-i Ramazan sene 1154

Harput'da Zahriye evkâfı mahsûlünden almak üzere yevmî iki akçe ile mütevellî İbrahim fevt yerine karındaşı Ömer Halîfe'ye kâdısı Seyyid Mustafa 'arzıyla.

Harput'da kal'ada câmi'-i şerîfde yevmî bir akçe ile imâm Feyzullah fevt sulbî oğlu Mehmed'e kâdısı Seyyid Mustafa Efendi 'arzıyla buyruldu.

Şehr-i Şevvâl sene 154

Harput'da Câmii'-i Kebîr'de bir akçe ile müezzin ve bir akçe ile hâfız-ı eczâ Seyyid Mustafa'ya zâyi'den berât-ı 'inâyet.

Enver ÇAKAR-Celalettin UZUN

Harput'da Hersenk karyesinde vâki' câmi'-i şerîfde ber vech-i hasbî imâm es-Seyyid Ömer bî berât olmağla kâdısı Seyyid Mustafa 'arzıyla.

Şehr-i Zi'l-ka'de sene 154

Haput'da Zahriye Câmii vakfına yevmî iki akçe ile câbi Seyyid Hüseyin fevt karındaşı Seyyid Mehmed Sadık'a 'inâyet.

1.8. 1098 Numaralı Defter

(Sayfa: 185)

52

Kazâ-i Harpurut

Harput'da vâki' Peygamber Mescidi'nde imâm olan yevmî iki akçe ile mutasarrıf olub lakin berâtın zâyî' idüb zâyî'den berât-ı diğer 'inâyet. Ra sene 102.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'in yevmî üç akçe ile nâzırı olan Mustafa terk-i hizmet ve ol-vechile mahlûl olmağla yerine Seyyid Ebubekir mahalldır deyü 'inâyet. Ra sene 1102.

Harput'da Meydan-ı 'Atik mahallesinde mescid-i şerîfde imâm Seyyid İsmail'in üzerinden Ahmed alub ibkâ ricâsına 'inâyet. Ra sene 1102.

Harput'da Esediye Câmi'-i şerîfinde bir buçuk akçe ile yevm-i Cum'ada 'aşırhân Mehmed fevt olub yerine Ahmed mahalldır deyü kâdısı İsa 'arzıyla. Şevvâl sene 1102.

Harput Kal'ası câmi'-i şerîfinin yevmî bir akçe ile imâmı Hüseyin terk-i hizmet idüb yerine diğer Hüseyin mahalldır deyü kal'a-i mezbûr dizdârı İsmail 'arzıyla buyruldu. Şevval sene 1102.

Harput'da Şeyh Musa Herdi ve Şeyh Hasan zâviyelerin meşihatı ve 'alemdâr ve çırâğdârlığı evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere Şeyh İlyas ve oğlu Şeyh Mehmed mutasarrıf olub tecdîd ricâsına 'inâyet. Zi'l-hicce sene 1102.

Harput'a tâbi' Musa Herdi tekke câmi'inde bir akçe ile imâm ve hatîb Hüseyin terk-i hizmet itmekle yerine İlyas Halîfe mahalldır deyü kâdısı Abbas 'arzıyla buyruldu. Zi'l-hicce sene 1102.

Harput'da Arslaniye evkâfından bir akçe ile cüzhân Mehmed mutasarrıf olub tecdîd. Safer sene 1103.

Harput'da Arslaniye Medresesi'nde mu'îd Seyyid Ebubekir yevmî üç akçe ile tecdîd ricâsına berât mücebince buyruldu. Rebî'ü'l-evvel sene 1103.

Harput'da Nâzır Baba Tekkesi'nden üç akçe ile du'âgûy vazife-i mu'ayyeneleri üzere mutasarrıf Şeyh Ali berât mücebince tecdîd ricâsına buyruldu. Rebî'ü'l-evvel sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de üç akçe ile nâzır Seyyid Ebubekir mutasarrıf olub tecdîd ricâsına berât mücebince buyruldu. Rebî'ü'l-evvel sene 1103.

Harput'da Zahriye Câmii'nde iki akçe ile nâzır Ali tecdîd ricâsına berât ile buyruldu. Rebî'ü'l-evvel sene 1103.

Harput'da Arslaniye evkâfında iki akçe ile câbî Osman'a tecdîd ricâsına berâtı mûcebince buyruldu. Rebî'ü'l-evvel sene 1103.

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de iki akçe ile loğkeş olan Osman fevt yerine Hamza mahall deyü 'inâyet buyruldu. Rebî'ü'l-evvel sene 1103.

Harput'da Arslaniye Câmii'nde mu'arrif İshak berât-ı şerîf ile mutasarrıf olub tecdîd ricâsına buyruldu. Rebî'ü'l-evvel sene 1103.

Harput'da Mansuriye Zâviyesi'nin mütevellisi ve şeyhi es-Seyyid Şeyh İsmail mutasarrıf olub berât-ı 'atîk mûcebince tecdîd. Rebî'ü'l-evvel sene 1103.

Harput'da Depegöz Mescidi'nde imâm Mustafa mutasarrıf olub berât mûcebince tecdîd. Rebî'ü'l-evvel sene 1103.

Harput'da Arslaniye Câmii'nde müezzin İshak tecdîd ricâsına berât-ı 'atîk mûcebince buyruldu. Rebî'ü'l-evvel sene 1103.

Harput'da Mansuriye Zâviyesi'nin nâzırı Seyyid Abdurrahim mutasarrıf olub tecdîd berât-ı 'atîk ile. Rebî'ü'l-evvel sene 1103.

Harput'da Hoca Mescidi'nde müezzin Ebubekir tecdîd ricâsına berât-ı 'atîk mûcebince tecdîd buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da Zahriye Câmii'nde iki akçe ile imâm Seyyid Yasin'e tecdîd ricâsına berât mûcebince buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da Hoca Mescidi'nde müezzin Ebubekir tecdîd ricâsına berât mûcebince tecdîd buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de mu'arrif-i eczâ ve cüzhân Seyyid Halil mutasarrıf tecdîd ricâsına 'inâyet buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde imâm Ömer mutasarrıf olub 'inâyet-i tecdîd ricâsına buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da Ahi Musa Mescidi'nde müteveli Ali tecdîd ricâcısına berât mûcebince buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de beş buçuk akçe ile kâtib ve du'âgûy Ebubekir tecdîd ricâsına buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da Nâzır Baba vakfına müteveli Halil tecdîd ricâcısına berât mûcebince tecdîd buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Ulu Câmii'de 'aşırhân ve mu'arraf-i eczâ Seyyid Ömer tecdîd buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da vâki' Câmî'-i Kebîr'de cüzhân olan Halil berât mûcebince tecdîd buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da 'ideyn-i salatiçün musallâda ber-vech-i hasbî hatîb Ebubekir berât mûcebince tecdîd buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de üç akçe ile imâm-ı sâni İsmail mutasarrıf olub tecdîd buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de iki akçe ile eczâhan Osman mutasarrıf olub tecdîd buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da Ulu Câmii'de 'aşırhân Ali tecdîd ricâsına berât mûcebince buyruldu. Rebî'ü'l-âhir sene 1103.

Harput'da karye-i Perçenç'de olan câmî'de imâm ve hatîb Monla Şa'bân'a tecdîd buyruldu. Cemâziye'l-evvel sene 1103.

Harput'da Ağa Câmii'nde cüzhan Ömer tecdîd buyruldu. Cemâziye'l-evvel sene 1103.

Harput'da Zahriye Câmii'nde imam Seyyid Abdurrahim tecdîd buyruldu. Cemâziye'l-evvel sene 1103.

Harput'da Lor Mescidi'nde müezzin Mustafa tecdîd ricâsına buyruldu. Cemâziye'l-evvel sene 1103.

Harput'da Kal'a Câmii'nde nâzır Salih mutasarrıf olub tecdîd. C sene 1103.

Harput'da Meydan-ı 'Atik Mescidi'nde imâm-ı vakt-ı zuhr ve 'asr Ahmed'e tecdîd buyruldu. C sene 1103.

Harput'da Ahi Musa Mescidi'nde müezzin Salih tecdîd buyruldu. C sene 1103

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de câbi Mehmed mutasarrıf olub tecdîd buyruldu. C sene 1103.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde imâm Yasin tecdîd ricâsına berât mûcebince buyruldu. Cemâziye'l-âhir sene 1103.

Harput'da Timurlu Tekyesi'nde Şeyhi İbrahim tecdîd buyruldu. Receb sene 1103.

Harput'da Şeyh Şâdımân Tekyesi'nin tekyesişini Ahi Veled tecdîd buyruldu. Receb sene 1103.

Harput'da Taş Pınar Zâviyesi'ne mutasarrıf Hasan tecdîd buyruldu. Receb sene 1103.

Harput'da Taş Pınar Zâviyesi mescidinde imâm Ahmed tecdîd buyruldu. Receb sene 1103.

Harput'da Taş Pınar nâm karye(de) Şeyh Davud zaviyesine evlâdiyet üzere mutasarrıf Abdullah tecdîd buyruldu. Receb sene 1103.

Harput'da Monlakendi nâm karyede Ahmed Peykerici Zâviyesi'nde mu'ayyene ile şeyhi Mehmed'in mutasarrıf iken ba'zı kimesneler alub gadr itmekle ibkâ buyruldu. Receb sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de hâfız-ı eczâ olan Seyyid Yasin tecdîd. Receb sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de hâfız-ı eczâ İbrahim tecdîd. Receb sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de aşırhan İsmail tecdîd. Receb sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de hâfız-ı eczâ Seyyid Osman tecdîd. Receb Sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de hâfız-ı eczâ İsmail tecdîd. Receb sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de hâfız-ı eczâ Halil tecdîd. Receb sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de aşırhan Osman tecdîd. Receb sene 1103.

Harput'da Ahi Musa Mescidi'nde İsmail ferâğından imâm Abdurrahim üzerinden Ali İlyas alub ibkâ ricâsına 'inâyet buyruldu. Ş sene 1103.

Harput'da Esediye Camii'nin nâzırı Mahmud on seneden mütecâviz târik olmağla İsmail mahallidir deyü buyruldu. Ş sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de meremmetçi Seyyid Mustafa ve Seyyid Mahmud tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'in şehir câbisi Abdülmecid tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de cüzhân (ve) devirhan Yusuf tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Hacı Hasan Baba Zâviyesi zâviyedarı Abbas mahlûlünden karındaşı Seyyid Bekir'e tecdîd. N sene 1103.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

(Sayfa: 186)

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de devirhân Mustafa Abdurrahim Hacı İbrahim tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de devirhân Seyyid Mehmed Emin ve Seyyid Osman tecdîd buyruldu. N Sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de ba'de's-salavatü'z-zuhrda cüzhân Ömer Halil Mustafa tecdîd. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de loğkeş Seyyid Hasan Seyyid Ömer tecdîd buyruldu. N Sene 1103.

Harput'da ser mahfil Mustafa tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de ba'de's-salavatü's-subh cüzhân Seyyid Ebubekir Seyyid Mehmed ve Seyyid Ömer tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de ber vech-i iştirâk cüzhân Seyyid Ebubekir ve İbrahim ve Seyyid Mehmed tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de ber vech-i iştirâk cüzhân Şeyh Ali ve Seyyid Süleyman ve Seyyid Halil tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Sara Hatun Câmi'inde vakfında nâzır İbrahim tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de devirhân Seyyid Abdurrahim ve Seyyid Salih tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de ikişer akçe ile bevvâb Abdullah ve Hacı Murad tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de ba'de's-salavatü'l-mağrib cüzhân Hamza ve Salih ve Abdullah tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr vakfına nâzır Abdullatif tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de muhâsebeci Mustafa tecdîd. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de ber-vech-i iştirâk cüzhân ba'de's-salavatü'l-asr Seyyid Ahmed Seyyid Süleyman tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de cüzhân Şeyh Ali tecdîd buyruldu. N sene 1103.

Harput'da Kara Sofi Mescidi'nde bir akçe ile ferrâş Ali fevt yerine Hasan'a 'inâyet buyruldu. N sene 1103.

Harput'da vâki Peygamber Mescidi'nde vazîfe-i mu'ayyene ile (ile) imâm Mehmed nâ ma'lûm olub yerine Ebubekir mahalldır deyü kâdısı İsmail 'arzı ile buyruldu.

Harput'da Kal'a Câmii'nde yevmî iki akçe vazîfe ile mütevellisi Yusuf hüsn-i ihtiyârıyla Abdullah'a fâriğ olub kâdısı İsmail 'arzıyla buyruldu.

Harput'da Sara Hatun Câmii'nde bir akçe ile hatîb Ahmed'e tecdîd.

Harput'da Ahmed Bey Mescidi'nde imâm Seyyid Mehmed fevt yerine Seyyid Yasin kadısı İsmail 'arzıyla.

Harput'da Esediye vakfından cüzhan Halil'e tecdîd.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde mu'ayyene ile imâm Yasin üzerinden İsmail alub ibkâ ricâsına nâibi Ahmed 'arzıyla. Rebî'ü'l-evvel sene 1111.

Harput'da Kesrik karyesinde müceddeden câmi'-i şerifde imâm olmayub Cebrail Halîfe'ye nâibi Ahmed 'arzıyla buyruldu. Rebî'ü'l-evvel sene 1111.

Harput'da Kesrik karyesi câmi'inde imâm Hüseyin vazîfesi olmayub mahsûlünden senevî bir müd hinta ile nâibi Feyzullah 'arzıyla. Rebî'ü'l-evvel sene 1111.

Harput'da Zahriye Câmii'nde iki akçe ile hatîb Abdullatif fevt yerine Seyyid Mahmud 'inâyet. Receb sene 1111.

Harput'da Esediye Câmii'nde iki akçe ile hatîb Abdullatif fevt yerine Seyyid Mahmud 'inâyet. Receb sene 1111.

Harput'da Nazar (Nâzır) Baba Tekyesi vakfından dokuz akçe ile du'âgûy Şeyh Hâcî Ali'nin üzerinden İsmail ve Ebubekir almağla ibkâ ricâsına nâibi Feyzullah 'arzıyla.

Harput'da Ahi Musa Mescidi'nin mu'ayyene ile imâmı ve mütevellisi Abdurrahim fevt yerine İlyas 'inâyet. Şa'bân sene 1111.

Harput'da Miyadun nam karyede Ahmed Ağa Câmii'nde hasbî imâm hatîb Kasım berâtını zayı idüb nâibi Feyzullah. Şa'bân sene 1111.

Harput'da Ağa Câmii vakfının iki akçe ile mütevellisi İsmail üzerinden Mustafa alub ibkâ ricâsına nâibi Feyzullah. Şa'bân senen 1111.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Şeyh-i Kâinat vakfında nîm akçe ile mütevellî Hamza üzerinden ba'zı kimesne müdâhale itmekle ibkâ ricâsına berât-ı 'atîk tevcih. Şa'bân sene 1111.

Harput'da Ahi Musa Mescidi'nin imâmı Abdurrahim rızâsıyla karındaşı Mehmed Halîfe'ye fâriğ olup iki akçe ile kâdısı nâibi Feyzullah 'arzıyla. Muharrem sene 1112.

Harput'da Zahriye Medresesi'nde iki akçe ile mütevellî Ebubekir fevt olup yerine İbrahim mahalldır deyü 'inâyet. Safer sene 1112.

Harput'da Mollakendi Medrese-i Molla Ahmed Peykerici'de ferrâş olan Ahmed fevt olup yerine Kasım mahalldır deyü 'inâyet buyruldu. Safer sene 1112.

Harput Kal'ası'nda Hüseyin Ağa Câmîi 'nde vâ'iz Şeyh Mehmed fevt yerine Seyyid İbrahim mahalldır deyü hasbî 'inâyet buyruldu. Cemâziye'l-evvel sene 1112.

Harput Kal'ası dâhil-i surunda Hüseyin Ağa Câmîi 'nde imâm ve hatîb Mehmed rızâsıyla oğlu Seyyid Abdullah'a fâriğ olup 'inâyet buyruldu. Cemâziye'l-evvel sene 1112.

Harput'da Perçenç-i Ulyâ nâm karye câmîi'inde hasbî cüzhân Şit fevt yerine İbrahim mahalldır deyü 'inâyet buyruldu. Şa'bân sene 1113.

Harput'da sülüsân vakf olan Hoca Hamamı nâm vakfın mütevellisi Mustafa fevt yerine İsmail mahalldır deyü 'inâyet buyruldu. Şa'bân sene 1113.

Harput'da Meydan mahallesinde Ağvatlı Mescidi'nde müezzin lâzım olmağla hasbî Mustafa mahalldır deyü 'inâyet buyruldu. Receb sene 1113.

Harput'da Meydan Çeşmesi evkâfının iki akçe ile mütevellisi Seyyid Osman üzerinden Seyyid Abdurrahman alub ibkâ ricâsına berât mücebince. Ramazan sene 1113.

Harput'da vâki' Ağa Câmîi'nde bir akçe ile mütevellî olan İsmail hüsn-i rızâsıyla Ömer Halîfe'ye ferâgat idüb kâdısı Mustafa 'arzıyla 'inâyet buyruldu. Şevvâl sene 1113.

Harput'da vâki' Peygamber Mescidi'nde iki akçe ile imâm Yasin târik olmağla kâdısı Seyyid Mustafa 'arzıyla Abdullah'a buyruldu. Zi'l-kâ'de sene 1113.

Harput'da vâki mescidde⁹⁴⁵ bir akçe ile imâm-ı sâni olan İsmail üzerinden Abdurrahman alub mezbûra ibkâ buyruldu. Muharrem sene 114.

Harput'da vâki Peygamber Mescidi'nde bir akçe ile imâm Osman üzerinden hilâf-ı âherden Ömer alub mezbûr Osman'a ibkâ buyruldu. Muharrem sene 114.

Harput'da vâki' Ankuzı nâm karyede vâki Aynü'l-Kuzat Zâviyesi'nde bir akçe ile mütevellî Ebubekir fevt yerine İsmail mahalldir deyü buyruldu. Muharrem sene 114.

Harput'da vâki' Ankuzı nâm karyede Aynü'l-Kuzat Zâviyesi'nde iki akçe ile zâviyadar olan es-Seyyid İsmail rızâsıyla Abdullah'a ferâgat idüb kâdısı.

Harput'da vâki' Peygamber Mescidi'nde yevmî iki akçe ile mütevellî olan İbrahim fevtinden Mehmed verâset ile tevcîh olub es-Seyyid Mustafa 'arzıyla buyruldu. Muharrem sene 114.

Harput'da vâki' Peygamber Mescidi'nde yevmî iki akçe ile imâm-ı sâni olan Yasin üzerinden es-Seyyid İsmail bir tarîk ile berât itdirmekle bi-gayr-i zabt yine mezbûra nasb idüb Yasin kemâkân mutasarrıf iken âher kazâya gitdüğü için Abdullah dâileri berât itdirmiş iken bi-emrillah Yasin kasaba-i âherde fevt olub imâmet Abdullah üzerinde mukarrer iken mezbûr es-Seyyid İsmail makeddemâ üzerimde idi deyü hilaf-ı inhâ berât itdirüb Abdullah ve oğullarına yine gadr itmekle ref' yerine Abdullah'a 'inâyet buyruldu. Şevvâlü'l-mükerreme sene 114.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde imâm Abdullah üzerinden Seyyid İsmail ve Süleyman alub gadr itmekle ibkâ ricâsına kâdısı Seyyid Mustafa.

Harput'da Meydan Çeşmesi'nin mi'mâr(ı) Seyyid Abdurrahman ref' yerine Kesper zimmî mahaldır deyü kâdısı Mustafa 'arzıyla. L sene 114

Harput'da Meydan Çeşmesi'nin meremmetçi Seyyid Osman üzerinden Kesper nâm zimmî almağla ibkâ. Sene 115.

Harput'da mahkeme mukayyid(i) Seyyid Ahmed pîr olmağla rızâsıyla oğlu Seyyid Ömer'e fâriğ şüd. Sene 115.

Harput'da Şeyh Sa'dullah Ömer âher kazâya gidüb yeri hâli kalmağla es-Seyyid Yusuf'a kâdısı İbrahim 'arzıyla. Sene 15.

⁹⁴⁵ Peygamber Mescidi olmalı.

(Sayfa: 187)

53

Harput'da Saray Hatun Câmii'nde imâm ve hatîb ve nâzır Mehmed fevt yeri Seyyid Mahmud'a 'inâyet. Sene 1115.

Harput'da Pirvan mezraasına mutasarrıf olan Hüseyin fevt yerine vazîfe-i mu'ayyenesiyle oğlu Murtaza 'inâyet. Sene 1115.

Şehr-i Zî'l-ka 'de sene 1114

Harput'da vâki' Ağa Câmii'nde iki akçe ile müezzin Ali fevt olub yeri mahlûl olmağla Ömer Halife'ye 'inâyet.

Harput'da Mollakendi karyesinde Ahmed Peykerici Câmii'nde iki akçe ile evkât-ı Cum'ada imâm Mehmed'e berâtı mücebince tecdîd-i 'inâyet.

Şehr-i Cemâziye'l-evvel sene 1115

Harput'da Esediye Câmî-i şerîfinde iki akçe ile 'aşırhân Süleyman'a tecdîd.

Şehr-i C. Sene 1115

Harput'da Meydan Câmii'nde nîm akçe ile loğkeş ve müezzin İbrahim'e müceddeden 'inâyet.

Şehr-i Şa'bân sene 1115

Harput'da Ankuzı Zâviyesi'ne mutasarrıf mütevellisi Seyyid İsmail'e tecdîd.

Harput'da Meydan Çeşmesi mi'mârı Kesper nâm zımmîye tecdîd.

Şehr-i Ramazân sene 1115

Harput'da Câmî-i şerîfde bir akçe ile imâm Süleyman'a tecdîd.

Şehr-i Zî'l-hicce sene 1115

Harput'da Esediye Câmii'nde bir buçuk akçe ile 'aşırhân olan Ahmed terk-i diyâr ve fâriğ olub ve bir buçuk akçe ile yine 'aşırhân Seyyid Ömer fevt yerine Seyyid Osman'a 'inâyet.

Şehr-i Muharrem sene 1116

Harput'da Peygamber Mescidi'nde iki akçe ile imâm Mehmed'e tecdîd.

Harput'da Nâzır Baba Tekyesi evkâfında dokuz akçe ile du'âgûy Şeyh Hacı Ali'ye tecdîd.

Harput'da Kal'a Câmii evkâfının iki akçe ile mütevellisi Abdullah'a tecdîd.

Harput'da Kara Sofi Mescidi'nde bir akçe ile müezzin Seyyid Hüseyin'e tecdîd.

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 1116

Harput'da Peygamber Mescidi'nde iki akçe ile imâm Osman'a tecdîd.

Harput'da Kürk nâm karye câmiinde bâ mu'ayyene ile hatîb Ali'ye bâ berât-ı 'atîk tecdîd.

Harput'da Perçenç nâm karye câmi'inde bir akçe ile müezzin Hacı Halid fevtinden oğlu Eyyub'a.

Harput'da Perçenç nâm karye câmi'inde üç akçe ile imâm ve hatîb Süleyman'a tecdîd.

Harput'da Esediyye Câmii'nde bir akçe ile mu'arraf Halil'e tecdîd.

Harput'da Esediyye Câmii'nde iki akçe ile müezzin Abdurrahman'a tecdîd.

Harput mahkemesinde kâtib Feyzullah'a tecdîd.

Harput'da Ahi Musa Mescidi'nde bir akçe ile müezzin Salih Halîfe'ye tecdîd.

Harput'da Esediyye Câmii'nde bir buçuk akçe ile 'aşırhân Eyyub'a tecdîd.

Harput'da Ahi Musa Mescidi'nde iki akçe ile müteveli Ali'ye tecdîd.

Harput'da Câmî-i Kebîr'de iki akçe ile devirhân ve iki akçe ile cüzhân ve sekiz akçe ile 'aşırhân ve yine iki akçe ile 'aşırhân Şeyh Ali'ye tecdîd.

Harput'da Hacı Mansur Mescidi'nde Nâzır Baba evkâfindan dört akçe ile imâm Seyyid Mustafa'ya tecdîd.

Harput'da Arslaniye Câmii'nde iki akçe ile mi'mâr Ömer'e tecdîd.

Harput'da Arslaniye Câmii'nde üç akçe ile mu'allim Mehmed'e tecdîd.

Harput'da Esediyye Câmii'nde bir akçe ile müezzin ve bir akçe ile cüzhân Feyzullah'a tecdîd.

Harput'da Nâzır Baba vakfının dört akçe ile mütevellisi Halil'e tecdîd.

Harput'da Ağa Câmii'nde iki akçe ile müezzin ve bir akçe ile müteveli ve yine bir akçe ile müezzin Ömer'e tecdîd.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Esediyye Medresesi'nde üç akçe ile damcı ve mescidinde bir akçe ile müezzin Seyyid Mehmed'de tecdîd.

Şehr-i Rebî'ü'l-ulâ sene 1116

Harput'da Ortak Mescidi'nde imâm olan Ebubekir ve Ali mutasarrıflar iken mezbûr Ali rızâsıyla oğlu diğerk Ebubekir'e kasr-ı yed itmekle 'inâyet.

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 1116

Harput'da Sara Hatun Câmii'nde mu'ayyene ile imâm ve hatîb Seyyid Mahmud nısf-ı cihetlerini Ahmed'e ferâğından 'inâyet.

Harput'da Câmî-i Kebîr'de üç akçe ile nâzır Ebubekir ve İsmail'e tecdîd.

Harput'da Esediyye Câmii'nde bir buçuk akçe ile nâzır İsmail'e tecdîd.

Harput'da Esediyye Medresesi evkâfından almak üzere üç akçe ile du'âgûy Abdurrahman'a berâtı mûcebince tecdîd-i 'inâyet.

Harput'da şeyh-i seb'a Yusuf fevtinden Ali'ye 'inâyet.

(Sayfa: 188)

Harput'da Meydan Câmii'nde ferrâş Yusuf'a müceddeden berât-ı 'inâyet. Fî gurre-i N sene 1116

Şehr-i Şevvâl sene 1116

Harput'da Hüseyinik nâm karyede Şeyh Kasım Zâviyesi zâviyadarı Yusuf fevt Şeyh Osman'a ve Veli'ye 'inâyet.

Harput'da Hacı Mescidi'nde bir akçe ile imâm Seyyid Hâmid'e tecdîd.

Şehr-i Zi'l-ka'de sene 1116

Harput'da Zahre (Zahriye) Câmii'nde iki akçe ile câbî Seyyid Abdurrahman'a tecdîd.

Harput'da Mansuriyye Zâviyesi'nde iki akçe ile nâzır Seyyid Abdurrahman'a tecdîd.

Harput'da Şeyh-i Kâinat vakfının iki akçe ile mütevellisi ve nâzır Seyyid Abdurrahim'e tecdîd.

Harput'da Ağa Câmii'nde hatîb Osman'a tecdîd.

Harput'da Mollakendi nâm karyede Molla Ahmed Pekerci Zâviyesi'ne ber vech-i iştirâk mutasarrıf Ali ve Mustafa ferâğlarından Abdullah'a 'inâyet.

Harput'da Hoca Mescidi vakfına bâ mu'ayyene müteveli Seyyid Adem'e tecdîd.

Şehr-i Zi'l-hicce sene 1116

Harput'da Hersenk nâm karye mescidinde hatîb lâzım olmağla Veli'ye hasbî 'inâyet.

Harput'da Arslaniye Câmii'nde iki akçe ile müezzin Feyzullah ref'inden Veli'ye 'inâyet.

Biretü'l-Van'da⁹⁴⁶ Şeyh Kasım evkâfının iki akçe ile nâzırı olan Şeyh Mehmed'e berâtı tecdîd.

Şehr-i Muharrem sene 1117

Harput kazâsında Peygamber Câmii'nde bir akçe ile imâm Seyyid Mustafa üzerinden Abdullah almağla ibkâ-i 'inâyet.

Harput'da Gökçe Mescid-i şerîfnde yevmî iki akçe ile müteveli Ali fevt Mehmed Halife'ye 'inâyet.

Şehr-i Cemâziye'l-ulâ sene 1117

Harput'da Hoca Mescidi'nde imâm Seyyid Osman'a tecdîd.

Harput mahkemesinde kâtib Seyyid Ahmed ferâğından oğlu Seyyid Ömer'e 'inâyet.

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 1117

Harput'da Esediyye Câmii'nde birer akçe ile müezzin ve cüzhân Feyzullah üzerinden Veli almağla ref'inden ibkâ.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde imâm Abdullah üzerinden Süleyman ve Seyyid İsmail almağla ref'inden ibkâ-i 'inâyet.

Harput'da Câmî-i Kebîr'de yevmî bir buçuk akçe ile huffâz İsmail fevtinden Eyyub'a 'inâyet.

Şehr-i Şevvâl sene 1117

Harput Kal'ası'nda müteveli Abdullah fevt bir akçe ile Ali'ye 'inâyet.

Harput'da Esediyye Medresesi'nde bir akçe ile cüzhân İlyas fevt Seyyid Sadık'a 'inâyet.

⁹⁴⁶ Şeyh Kasım vakfı Hüseyinik adlı köyde yer almakla birlikte burada farklı bir isimlendirme yapılmıştır.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Şehr-i Zi'l-hicce sene 1117

Harput'da Peygamber Mescidi'nde iki akçe ile imâm Yasin fevtinden oğlu Süleyman müstehak iken âherden İsmail almağla ref'inden mezbûr Süleyman'a 'inâyet.

Şehr-i Muharrem sene 1118

Harput'da Câmi'-i Kebîr'de dört akçe ile loğkeş Hamza fevtinden Mustafa'ya 'inâyet.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde imâm Ebubekir'e tecdid buyruldu.

Harput'da Mollakendi Ahmed Peykerici Tekyesi'nde yevmî iki akçe ile habbâz ve kâtib Ebubekir'e tecdid. M sene 1118.

Şehr-i Safer sene 1118

Harput'da Peygamber 'aleyhisselâm mescidinde iki akçe ile imâm Hacı Ömer üzerinden Osman almağla ibkâ-i 'inâyet.

Harput'da Esediyye Câmi'i'nde 'aşırhân Seyyid Osman fevt bir buçuk akçe ile Seyyid Mehmed'e 'inâyet.

Harput'da Ahmed Pekerici Medresesi'nde iki akçe ile imâm olan Abdullah ve Ebubekir'e tecdid buyruldu.

Şehr-i Camâziye'l-ahir sene 1118

Harput'da Peygamber Mescidi'nde iki akçe ile imâm Osman üzerinden Hacı Ömer almağla bâ berât-ı 'atîk ibkâ.

Şehr-i Şa'bân sene 1118

Harput'da Esediyye Câmi'i'nde bir akçe ile cüzhan İlyas fevt oldukda oğlu Ebubekir var iken âherden Sadık almağla ref'inden bâ 'arz-ı kâdî 'inâyet.

Şehr-i Ramazân sene 1118

Harput'da Esediyye Medresesi'nde bir akçe ile cüzhân Seyyid Sadık üzerinden Bekir almağla ref'inden berât mücebince ibkâ.

Harput'da Esediyye Câmi'i'nde bir akçe ile müezzin ve bir akçe ile ferrâş Mahmud fevt oğlu Ali'ye kâdısı Seyyid Musa 'arzıyla.

Şehr-i Şevvâl sene 1118

Harput'da Mesta karyesinde müceddeden Hacı İsmail'in binâ eylediği câmi'de imâm ve hatîb lâzım olmağla Mustafa ve Hamza'ya kâdısı Seyyid Musa 'arzıyla ve müezzinlik iştirâk Ömer ve Hasan'a.

Harput'da Ahmed Bey Câmîi'nde nîm akçe ile loğkeş ve ferrâş Ahmed fevtinden Mehmed'e.

Şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 1124

Harput'da Hüseyinik nâm karyede Şeyh Kasım Vakfının tevliyet ve meşihatı evlâda meşrûta iken âherden Mehmed alub lakin hilaf-ı şart-ı vâkîf olmağla yedindeki berâtı verüb kat'-i alâka itmekle ref'inden evlâd-ı vâkîfdan Muhammed'e yevmî bir akçe ve senevî yirmi beş kile tohum ile tevliyet ve meşihatı fâriğın berâtı mücebince merkûm Seyyid Muhammed'e ibkâ-i 'inâyet.

(Sayfa 189)

Fî Gurre-i Rebî'ü'l-âhir Sene 1124

Harput'da 'Attârlar sükunda ve bedestânda dellâl olan Seyyid Mehmed'in üzerinden Mehmed Beşe Salâhhane Mescidi imâmına üç akçe virmek üzere almağla ref'inden ibkâ-i 'inâyet.

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 1124

Harput'da Câmî-i Kebîr'de iki akçe ile müezzin Şeyh Abdurrahman ferâğından oğlu Osman'a bâ 'arzı kâdı 'inâyet.

Harput'da Şeyh-i Kâinat evkâfının mütevellisi ve nâzırı Şeyh Abdurrahman ferâğından oğlu Ömer'e bâ 'arz-ı kâdı 'inâyet.

Harput'da Ulu Câmîi'de iki akçe ile nâzır İsmail ferâğından oğlu Muhyiddin'e 'inâyet.

Harput'da Hoca Mescidi'nde bir buçuk akçe ile cüzhân İsmail ferâğından oğlu Muhyiddin'e 'inâyet.

Harput'da Zâhiriyye Câmîi'nde iki akçe ile imâm İsmail ferâğından oğlu Seyyid Sadullah'a 'inâyet.

Harput'da Esediyye Câmîi'nde iki akçe ile nâzır İsmail ferâğından oğlu Seyyid Sadeddin'e 'inâyet

Harput'da Ahmed Bey Mescidi'nde iki akçe ile müteveli İsmail ferâğından oğlu Seyyid Sadeddin'e 'inâyet.

Şehr-i Şa'bân sene 1124

Harput'da Hoca Mescidi'nde bir akçe ile müezzin Ebubekir fevtinden oğlu Mustafa'ya bâ 'arz-ı kâdı 'inâyet.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Şehr-i Muharrem sene 1125

Harput'da Hoh nâm karyede câmi'de hatîb Halil fevtinden İsmail'e 'inâyet.

Harput'da Saray Hatun'da iki akçe ile imâm ve iki buçuk akçe ile nâzır ve yine Peygamber Mescidi'nde iki akçe ile mütevellî Seyyid Mahmud üzerinden Ömer almağla ibkâ-i 'inâyet.

Harput'da Kara Sofî Câmii'nde nîm akçe ile müezzîn ve nîm akçe ile mütevellî Seyyid Mustafa fevt karındaşı Seyyid İsmail'e 'inâyet.

Harput'da Ahi Viran Mescidi'nde bir akçe ile imâm ve bir akçe ile mütevellî Abdurrahman fevt Osman'a 'inâyet.

Şehr-i Safer sene 1125

Harput'da Tilenzid karyesi mescidinde minber vaz' imâmet (ve) hitâbeti bâni-i mezbûr Salih'e 'inâyet.

Harput'da Kesrik karyesi câmi'inde cüzhân Muhyiddin ref'inden boyahaneden almak üzere üç akçe ile Mustafa'ya 'inâyet kâdısı 'arzıyla.

Harput'da karye-i Monlakendi Zâviyesi'nde iki akçe ile şeyh olan Ali fevt Sadık'a 'inâyet.

Harput Sara Hatun Câmii'nde nîm akçe ile ferrâş Mehmed Halîfe'ye berât olmağla berât.

Şehr-i Zi'l-ka'de sene 1104

Harput'da Ağa Câmii'nin evkâfından iki akçe ile mütevellî Ali fevt İsmail'e kâdısı İsmail 'arzıyla.

Şehr-i Zi'l-hicce sene 1104

Harput'da Haceriye Câmii'nde Seyyid Yasin ferâğından Ebubekir'e 'inâyet.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde imâm Ömer'e zâyî'den berât-ı 'inâyet.

Şehr-i Muharrem 105

Harput'da Peygamber Mescidi'nde imâm Hacı Ömer'e zâyî'den berât buyruldu.

Harput'da Peygamber Mescidi mütevellisi Mahmud ref'inden Ömer'e ibkâ.

Şehr-i Cemâziye'l-ulâ 105

Harput'da Nâzır Baba vakfının vus'atı olmağın izdiyâdından Ebubekir'e du'âgûyluk müceddeden buyruldu.

Harput'da Meydan Câmii'nde müezzin Osman Mustafa'ya fâriğ olub 'inâyet.

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 105

Harput'da Arslaniye Câmii'nde nâzır Mustafa fevt Seyyid Osman'a 'inâyet.

Harput'da Zeyve nâm karyede tekyenişin olan Şeyh Musa ve Mehmed fevt Hüseyin ve diğêr Hüseyin ve Hızır ve Mehdi ve Yusuf ve Süleyman ve Mustafa'ya kâdısı Mehmed 'arzıyla.

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de bir akçe ile müezzin ve bir akçe ile hâfız-ı eczâ Seyyid Mustafa'ya berât olmağla berât.

1.9. 1158 Numaralı Defter

(Sayfa: 199)

Kazâ-i Harput

Şehr-i Safer sene 188

Harput'da Mollakendi karyesinde câmi'de yevmî iki akçe ile salâhân olan Hafız İshak'a tecdîd. L sene 87.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 188

Harput'da Ekredüz (Ekrüz) nâm karyede câmi'de yevmî bir akçe ile hatîb olan Seyyid Süleyman'a tecdîd. L sene 78.

Harput'da boyahane icâresinden almak üzere üç akçeyle Meydan Camii'nde müezzîn Mehmed'in berâtı tecdîd. C sene 72.

Harput'da Kürk nâm karyede câmi'de hasbî hatîb olan Ali'nin berâtı tecdîd. S sene 83. Berât-ı cülûs-ı hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Meydan Câmii vakfından almak üzere bâ mu'ayyene ve bâ işâret-i 'aliyye vâ'iz olan Mehmed'in berâtı tecdîd. M sene 85.

Harput'da Saray Hatun Câmii'nde Mansuriye Zâviyesi mahsûlünden almak üzere iki buçuk akçe ile vâ'iz olan Şeyh Mehmed Sa'id'in berâtı tecdîd buyruldu. M sene 85.

Şehr-i Cemâziye'l- ulâ sene 188

Harput kazâsında vâki' Esediye Câmii vakfından almak üzere bâ mu'ayyene loğkeş olan Abdülvehhab'ın berâtı tecdîd. Ş sene 87.

Harput'da Esediyye Câmii vakfından almak üzere bâ mu'ayyene ferrâş olan Abdurrahman'ın berâtı tecdîd buyruldu. Ş sene 87

Harput kazâsına tâbi' Kığvank karyesinde Matlabcı Hacı Mustafa Ağa binâsı câmi'ide üç akçe ile imâm ve üç akçe ile hatîb olan Sadullah'ın berâtı tecdîd buyruldu. Sene 78 S

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 188

Harput kazâsına tâbi' Mollakendi nâm karyede Ahmed Peykerici Medresesi efkâfından almak üzere üç akçe ile imâm-ı sâni olan Mustafa'nın berâtı tecdîd buyruldu. Sene 83 L. Berât-ı hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Şehr-i Receb sene 88

Harput'da Hacı Seyli karyesi câmi'inde hasbî imâm ve hatîb olan Abdullah'a tecdîd. L sene 81.

Harput'da Ortak binâsı câmi'nin yevmî bir akçe ile nısf-ı imâmetine mutasarrıf Seyyid Hafız Mehmed ve Seyyid Hasan nâm karındaşlara tecdîd. Ş sene 72.

Harput'da Ortak Câmii'nde nîm akçe ile nısf-ı imâmetine mutasarrıf Seyyid Ebubekir ve Seyyid Hasan nâm karındaşlara tecdîd. Z sene 78.

Şehr-i Ramazân sene 88

Harput'da Zahriye Medresesi evkâfından almak üzere iki akçe ile câbîsi olan Ahmed'e tecdîd. M 85.

Harput kazâsında Ahmed Peykerici vakfı zâviyesinde iki akçe ile habbâzluk cihetine mutasarrıf olan Mehmed Sa'îd'e tecdîd.

Harput kazâsında Mollakendi karyesinde Molla Ahmed Peykerici evkâfından almak üzere beş akçe ile câmi'de vâ'iz olan Mehmed Sa'îd'e. C. Sene 78.

Harput'da Ahmed Bey'in mescidinde iki akçe ile müezzin olan Mehmed Sa'îd'e tecdîd. C sene 68.

Şehr-i Şevvâl sene 88

Harput kazâsına tâbî' Avziye (Avsiya) karyesinde câmi'de hasbî hatîb olan es-Seyyid Ali'ye tecdîd. L sene 77.

Harput'da Kefere Karkah⁹⁴⁷ karyesinde câmi'de bir akçe ile hatîb olan Seyyid İbrahim'e tecdîd. B sene 75.

Şehr-i Zi'l-ka'de sene 188

Harput Kal'ası Câmii'nde yevmî dört akçe ile yevm-i cum'alar vâ'iz olan Seyyid Abdurrahman'a tecdîd. Ca sene 85.

Harput'da Ahmed Peykerici vakfından almak üzere üç akçe ile cüzhân olan Seyyid Sadullah'a tecdîd. B sene 86.

Harput'da Câmî'-i Kebîr evkâfından almak üzere üç akçe ile du'âgûy ve iki buçuk akçe ile kâtibi olan Seyyid Mehmed berâtı tecdîd. B sene 71.

Harput'da Nâzır Baba vakfından almak üzere dokuz akçe ile du'âgûy olan Seyyid Osman'a tecdîd. R sene 72.

Harput'da Esediyye Câmii vakfından almak üzere iki akçe ile müezzin olan Seyyid Mehmed Sa'îd'e tecdîd. S sene 72.

⁹⁴⁷ Harput'ta bu isimde bir köy olmadığından yanlış yazılmış olması kuvvetle muhtemeldir.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Peygamber Mescidi'nde iki akçe ile senede iki ay imâm olan Hafız Seyyid Mustafa'ya tecdîd. B sene 87.

Harput'da Ağa Câmii evkâfından üç akçe ile müezzin bir akçe ile mütevellisi olan Abdurrahman'a tecdîd. sene 87 B.

Harput'da Esediyye Câmii mahsûlünden almak üzere bir akçe ile mi'mâr Seyyid Mehmed Sa'id'e tecdîd. S sene 72.

Harput'da Kürk karyesinde câmi'de bâ mu'ayyene imâm ve mütevellî olan Mehmed berâtı tecdîd. Ş sene 84.

Şehr-i Zi'l-hicce sene 88

Harput'da Ahmed Bey binâsı câmi'de nîm akçe ile loğkeş ve ferraş olan Ahmed'e tecdîd. L sene 83.

Harput'da Câmii-i Kebîr vakfından bir akçe ile müezzin bir akçe ile hâfız-ı eczâ olan Seyyid Ebubekir'e. Ca sene 84.

Berâtı cülûs-ı hümâyûn şüd. 11 B sene 1203

(Sayfa: 200)

99

Şehr-i Muharrem sene 189

Harput'da Meydan Çeşmesi'nin su yollarının Deve Gölü vakfı mahsûlünden almak üzere mütevellisi ve iki akçe ile suculuğu ve sâir çeşmelerin su yollarını termîm iktizâ iden mahallerini ta'mîr idüb nısfına mezbûr ehliyeti olan Bağos ve Bedros Kingoş⁹⁴⁸ vakf-ı mezbûrun nısfı mesfûrân zımmîler ve nısf-ı âherine nısf dahi nezâret için Ahmed mutasarıf olan iştirâk mutasarıflar olub tecdîd. Ş sene 170.

Harput'da Zahriye Câmii'nde yevmî iki akçe ile câbî olan Hüseyin Halîfe'ye tecdîd. M sene 86

Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere dört akçe ile nısf-ı kâtib mutasarıf Mustafa'ya tecdîd. M sene 86.

Harput'da Kurşunlu Câmii'de vakfından almak üzere dört akçe ile müezzin olan Hüseyin Halîfe'ye tecdîd. M sene 86.

Harput'da Kuzâbâd nâhiyesinde Şeyh Şazi (Şadi) Zâviyesi evkâfının bâ mu'ayyene mütevellisi olan Ahmed'e. C sene 71.

⁹⁴⁸ “Bağos ve Bedros veledân-ı Kindos”, VGMA, HD, nr. 1094, s. 228.

Harput'da Ahmed Pekerici vakfından almak üzere yevmî on akçe ile du'âgûy vazîfesine mutasarrıf olan Abdalbaki'ye tecdîd. Z sene 85.

Berât-ı cülûs-i hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Kurşunlu dimekle (ma'rûf) câmi'-i şerîfde iki akçe ile ferrâş olan Abdalbaki'ye. Z sene 80.

Harput'da Esediyye Medresesi vakfından almak üzere bir akçe ile du'âgûy vazîfesine mutasarrıf olan Hüseyin bin Abdullah'ın berâtı tecdîd. R sene 76.

Berâtı cülûs-i hümayun şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Sara Hatun Câmi'-i şerîfde nîm akçe ile imâm olan Ahmed'in berâtı tecdîd. R sene 71.

Harput'da Esediye Câmiî'nin vakfından almak üzere yevmî beş akçe ile kâtib olan Mehmed ve Ömer'e ber vech-i iştirâk tecdîd. R sene 79.

Harput'da Gökçe Mescidi'nde bâ mu'ayyene nâzırı olan Mehmed ve Ömer nâm kimesnelere tecdîd. R sene 79.

Harput'da Esediyye Câmiî evkâfından almak üzere bir buçuk ile cüzhân olan Hüseyin Halîfe'ye tecdîd. Z sene 85.

Harput'da Gökçe Mescid vakfının bir akçe ile mütevellisi olan Mehmed'e tecdîd. R sene 79.

Harput'da Nâzır Baba vakfından almak üzere dört akçe ile mütevellisi olan Feyzullah'a. Ca sene 73.

Harput'da Peygamber (Mescidi'nde) bir akçe ile imâm olan Ebubekir Halîfe'ye tecdîd. B sene 76.

Berâtı cülûs-ı hümayun şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Nâzır Baba Tekyesi evkâfının iki akçe ile kâtibi olan İbrahim bin Hüseyin'e. L sene 83.

Harput'da Peygamber Mescid-i şerîfî altı kîl-i Harputî hinta vazîfe ile nâzırı olan Abdullah bin Hacı Feyzullah zîde kadrühuya tecdîd. Ra sene 76.

Harput'da Nâzır Baba evkâfından almak üzere üç akçe ile du'âgûy vazîfesine mutasarrıf olan İbrahim bin Hüseyin'e tecdîd. R sene 83.

Harput'da Nâzır Baba evkâfının bir akçe ile rub' hisse mütevellisi olan İbrahim bin Hacı Feyzullah'a tecdîd. Ra sene 76.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Meydan Câmii'nde hasbî ve bâ işâret-i 'aliyye vâ'iz olan Şeyh Ali'ye tecdîd.

Harput'da Meydan Câmii vakfının bâ mu'ayyene mütevellisi olan Seyyid Osman Halife'ye tecdîd. Ca sene 76.

Harput'da Meydan Câmii'nde revgan ve hasır hizmetinde bir akçeye mutasarrıf olan Ömer'e. Ca sene 76.

Harput'da Mansuriye Zâviyesi vakfından almak üzere Zahriye Câmii'nde dört akçe ile hatîb olan Mustafa'ya tecdîd.

Berâtı cülûs-i hümâyûn şüd. 11 B sene 1203.

(Sayfa: 201)

Şehr-i Safer sene 89

Harput'da Kal'a Câmii'nde üç akçe ile imâm ve iki akçe ile müezzin Seyyid Ömer'e tecdîd. R sene 86.

Şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene 89

Harput kazâsına tâbî' Zeyve karyesinde Musa Herdi Tekyesi'nde bir akçe ile imâm ve hatîb olan Yusuf bin Mehmed'e. Z sene 76.

Harput'da Şeyh-i Kâinat evkâfının bir akçe ile şeyhi olan Şeyh Hüseyin'e tecdîd. C sene 72.

Berâtı cülûs-i hümâyûn. Şehr 11 B sene 1203.

Harput'da Şeyh-i Kâinat evkâfının bir akçe ile mütevellisi olan Hüseyin'e tecdîd. C Sene 72.

Berâtı cülûs-i hümâyûn şüd. 11 B sene 1203.

Şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 189

Harput kazâsına tâbî' Kesrik karyesinde câmi'de karye-i mezkûrede boyahane icâresi mahsûlünden almak üzere dört akçe ile evkat-ı hamsede imâm ve iki akçe ile hatîb olan Derviş Mustafa'ya tecdîd. Z sene 85.

Harput'da Sara Hatun Câmii'nde bir akçe ile ber vech-i iştirâk hatîb olan Ebubekir ve Ömer kasr-ı yedinden mutasarrıf olan Seyyid İbrahim'e tecdîd. B sene 76.

Berâtı cülûs-i hümâyûn şüd. 11 B sene 1203

Harput'da Esediye Medresesi vakfından almak üzere bir akçe ile mu'arrif-i eczâ olan Seyyid Ömer'e tecdîd. Ş sene 71.

Harput'da Câmî'-i Kebîr vakfından almak üzere yevmî beş akçe ile du'âgûy Seyyid Ömer'e. Ş sene 71.

Harput'da Esediye Medresesi vakfından almak üzere bir akçe ile mu'îd olan Seyyid Ömer'e. Z sene 71.

Harput'da Esediye Câmîi'nde iki akçe ile damcı bir akçe ile ferrâş İbrahim'e. Ra sene 76.

Harput kazâsına tâbi' Kığvank karyesinde merhûm Matlabcı Hacı Mustafa binâsı câmî'inde üç akçe ile müezzîn ve yevmî üç akçe ile kayyım olan Ahmed ve Halil nâm karındaşlara. S sene 72.

Harput kazâsına tâbi' Zerteric⁹⁴⁹ karyesinde câmî'inde altı akçe ile imâm ve hasbî hatîb olan Halil bin Hacı Mehmed'e tecdîd. M sene 86.

Harput'da Peygamber Mescidi'nde bâ mu'ayyene iki ay imâmete mutasarrıf olan Seyyid Hafız Mehmed'in berâtı tecdîd. C sene 76.

Şehr-i Zi'l-hicce sene 189

Harput kazâsında Salahhanede müceddeden binâ olunan mescidde bez dellâllığı ma'îşetinden almak üzere on akçe ile imâm ve yevmî altı akçe ile müezzîn olan Halil bin Ebubekir'e. R sene 85.

Şehr-i Receb sene 1190

Harput'da vâki' Hoca Mescidi'nde yevmî bir akçe ile imâm olan Ahmed Halîfe'ye tecdîd. B sene 85.

Berâtı cülûs-i hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Şehr-i Receb sene 1190

Harput'da Câmî'-i Kebîr'de yevmî iki akçe ile müezzîn olan Seyyid Feyzullah'a tecdîd. Sene 185 Ra.

Şehr-i Şa'bân sene 1190

Harput'da Mollakendi nâm karyede Molla Ahmed Peykerici Medresesi'nde yevmî nîm akçe ile ferrâş Mustafa'ya tecdîd. Sene 172 Ra.

Harput'da Mollakendi nâm karyede Ahmed Peykerici Câmîi'nde yevmî iki akçe ile imâm Seyyid Ahmed'e tecdîd. Sene 168 Şa'bân.

⁹⁴⁹ Belgede Zortic yazılmıştır. Fakat Halil bin Hacı Mehmed'in ilk atamasında bu köyün adı Zenteric'dir. Bkz. VGMA, HD, nr. 1093, s. 56.

Şehr-i Şevvâl sene 1190

Harput'da Esediye Medresesi evkâfı mahsûlünden almak üzere yevmî iki akçe ile Perçenç nâm karyede câmi'de müezzin Osman'na tecdîd. Sene 172 C.

Berâtı cülûs-i hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

(Sayfa: 202)

100

Şehr-i Zi'l-ka'de sene 1190

Harput'da Meydan dimekle ma'rûf câmi'i tahtında binâ olunan dekâkîn icâresinden almak üzere yevmî üç akçe ile hatîb ve yine dekâkîn icâresinden almak üzere yine câmi'de yevmî dört akçe ile müezzin olan mazlûm Seyyid Mehmed Halîfe'ye tecdîd. Sene 168 Ş.

Berâtı cülûs-i hümayûn. Şehr 11 B. Sene 1203.

Harput'da Depegöz dimekle ma'rûf mescidde yevmî bir akçe ile imâm ve yevmî bir akçe ile müezzin ve yevmî bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Hasan Halîfe'ye tecdîd. Sene 186 Ca.

Harput'da Arslan Câmiî vakfının yevmî iki akçe ile mi'mârı olan Seyyid Mehmed Halîfe'ye tecdîd. Sene 179 Zi'l-hicce.

Şehr-i Zi'l-hicce sene 1190

Harput'da Kal'a Câmiî'nde yevmî üç akçe ile 'aşırhân olan Seyyid Mustafa Halîfe'ye tecdîd. Sene 179 R.

Berâtı cülûs-i hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Hacı Mescidi'nde yevmî üç akçe ile imâm Seyyid Mustafa'ya tecdîd. Sene 179 R.

Berâtı cülûs-i hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Kal'a Câmiî'nde yevmî dört akçe ile damcı olan Seyyid Mustafa'ya tecdîd. Sene 179 R.

Berâtı cülûs-i hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Kal'a Câmiî'nde yevmî dört akçe ile hatîb Seyyid Mustafa'ya tecdîd. Sene 179 R. Berât-ı cülûs-ı hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Kal'a Câmiî'nde bâ mu'yyene ferrâş olan Seyyid Mustafa'ya tecdîd. Sene 179 R.

Berâtı cülüs-i hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Kal'a Câmiî vakfının yevmî dört akçe ile câbîsi Seyyid Mustafa'ya tecdîd. Sene 179 R.

Berâtı cülüs-i hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Hacılı Mescidi'nde yevmî bir akçe ile müezzin olan Seyyid Mustafa'ya tecdîd. Sene 179 R.

Berâtı cülüs-i hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Şehr-i Safer sene 1191

Harput'da Kureyşzâde Mescidi'nde yevmî nîm akçe ile imâm Ahmed'e tecdîd. Sene 180 R.

Şehr-i Cemâziye'l-ulâ sene 1191

Harput kazâsında Câmi'-i Kebîr vakfında yevmî iki akçe ile ber vech-i du'âgûy vazîfesine mutasarrıf Seyyid Ahmed ve Seyyid Mehmed Sa'îd nâm karındaşlara tecdîd buyruldu. Sene 84 Za.

Berâtı cülüs-i hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Harput kazâsında Hoca Mescidi demekle ma'rûf mescidde yevmî nîm akçe ile nisf-ı müezzin Seyyid Ahmed'e.

Berât-ı cülû-ı hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Harput kasabasında Ağa Câmiî'nde yevmî bir akçe ile hatîb olan Seyyid Ahmed'e. Sene 84 Za.

Şehr-i Receb sene 1191

Harput'da Hanköy nâm karyede Ebubekir Beşe binâsı câmi'inde ber vech-i hasbî hatîb olan Osman bin Ahmed'e tecdîd. Sene 178 Za.

Cemaziye'l-âhir sene 1193

Harput'da Nâzır Baba vakfından almak üzere Hacı Mansur binâsı Ebutahir Mescidi'nde yevmî dört akçe ile imâm olan Hafız Ömer'e tecdîd. 86 R.

Şehr-i Zi'l-ka'de sene 1193

Harput'da vâki' Zahriye Câmi'-i şerîf vakfından almak üzere yevmî altı akçe ile ber vech-i du'âgûy mutasarrıf olan Mehmed Sa'îd'e tecdîd. 85 B.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Harput'da Esediye Medresesi evkâf mahsûlünden almak üzere yevmî bir akçe ile iştirâk câbîsi olan Seyyid Mehmed ve Seyyid Ebubekir nâm karındaşlara tecdîd. 79 S.

Şehr-i Rebî'ü'l- ulâ sene 1194

Harput kazâsına tâbî Kesrik nâm karyede Hacı Ömer Ağa binâsı mescid-i şerîfî dimekle ma'rûf câmi'de bir akçe ile imâm ve hatîb Seyyid Veliyüddin ibn-i Mehmed'e tecdîd. 72 B.

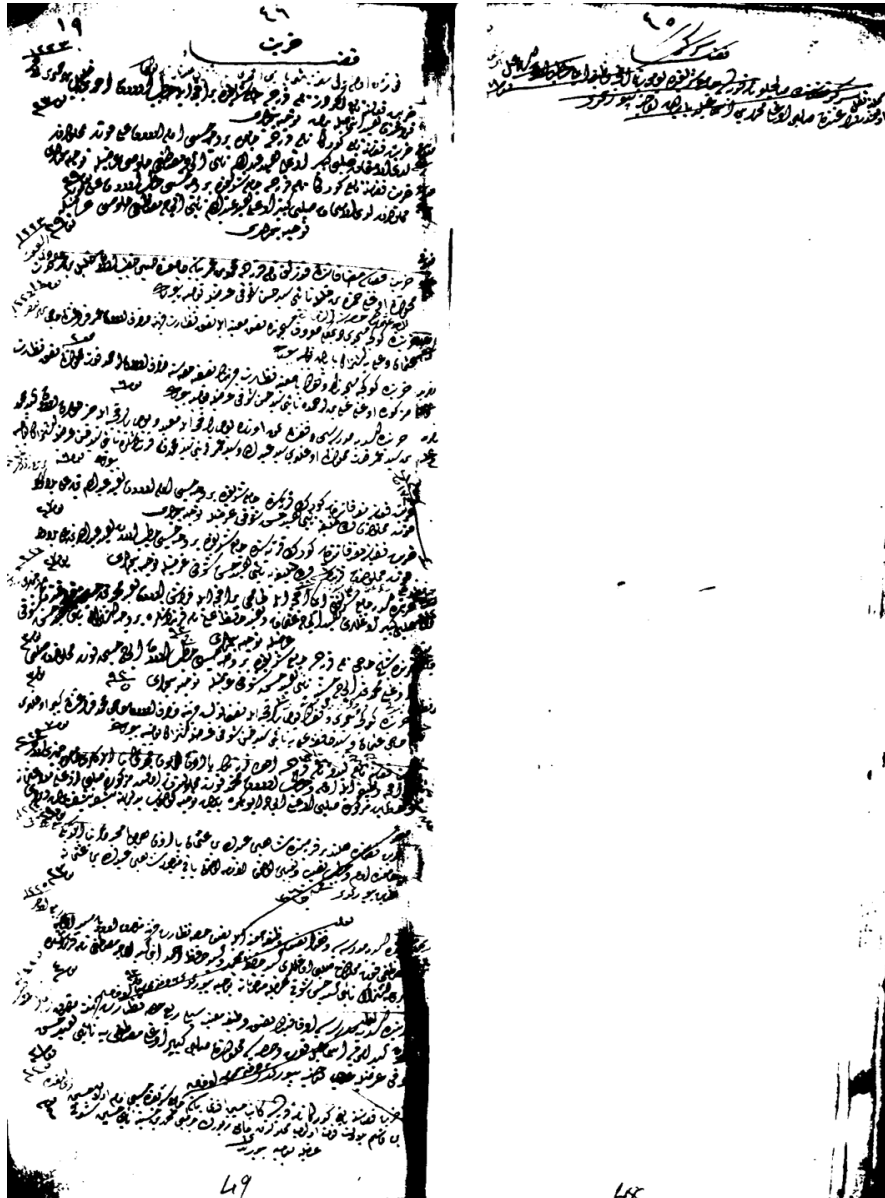
Harput'da vâkî Esediyye Medresesi evkâfından almak üzere yevmî üç akçe ile du'âgûya iştirâk mutasarrıf İbrahim ve Mustafa nâm karındaşlara tecdîd. Sene 81 Ra.

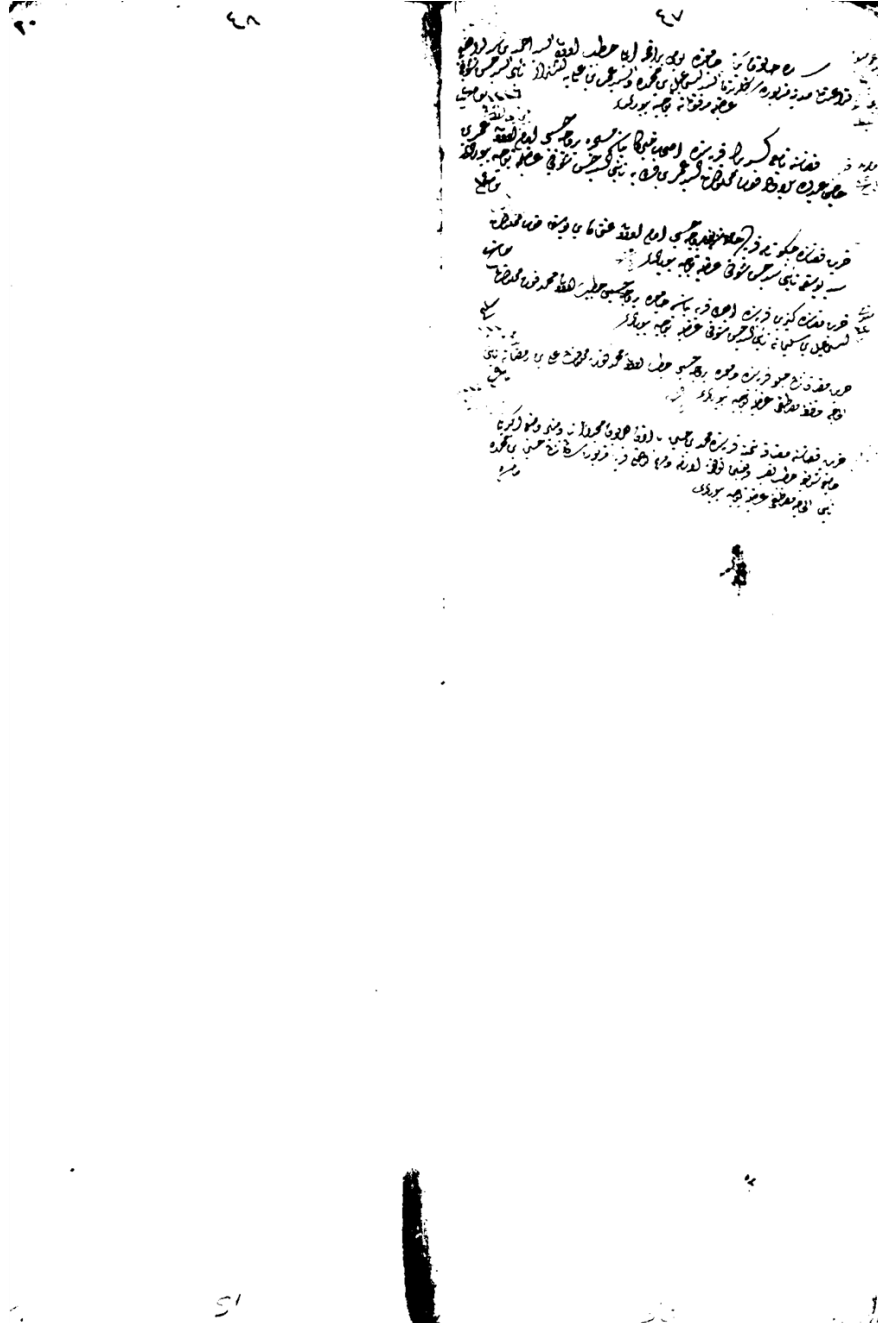
Berâtı cülûs-i hümayûn şüd. 11 B sene 1203.

Harput'da Esediyye Câmiî'nde bir akçe ile müezzin bir akçe ile ferrâş Mustafa'ya tecdîd. L. 83

2. Tıpkıbasım

2.1. 567 Numaralı Defter

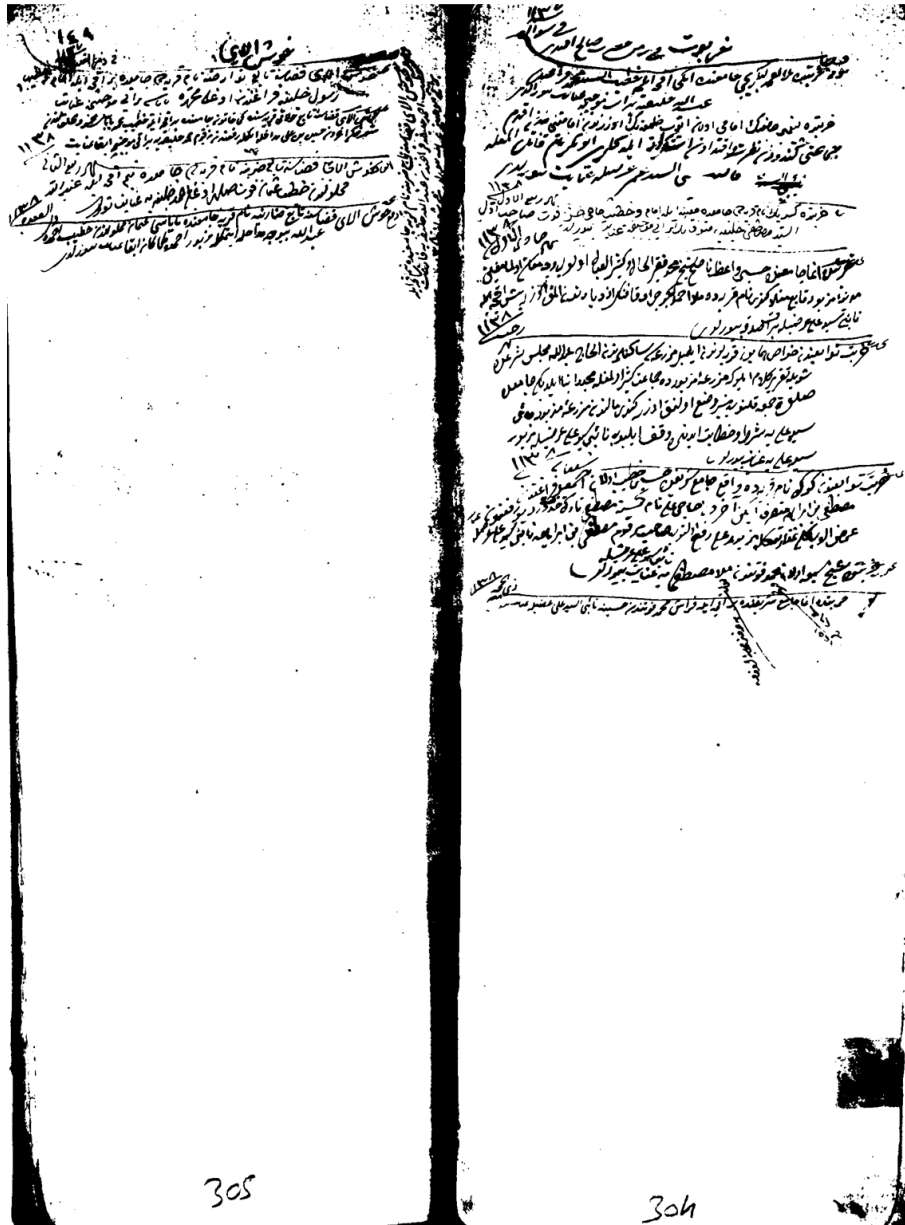

2.2. 1082 Numaralı Defter

[illegible]

2.3. 1083 Numaralı Defter

2.4. 1084 Numaralı Defter

محمّد بن عبد الله بن محمد بن علي بن ابي طالب
بن سينا بن علي بن ابي طالب بن ابي طالب

[illegible]

مؤخرتہ کے عربی و فارسی میں لکھنے والے نسخوں کے مجموعہ کے نام سے مشہور ہے۔
 اس مجموعہ میں موجود نسخوں کی تعداد ۱۷۸ ہے۔

[illegible]

خوبه که بزرگ اتفاق نوی لودج اندر بخار از اقله سه لودج کسا

توضیح: این کتاب در سال ۱۳۸۵ خورشیدی در تهران چاپ شده است.

سازمان خوارزمی در تاریخ ۱۳۸۵/۰۵/۱۵
سازمان خوارزمی در تاریخ ۱۳۸۵/۰۵/۱۵

مورد خزینه مبله جافه بومی و در آنکه از آن مکرر گفتند که در هیچ موردی
مجدد در همان زمانه باره چندی نوسیدند و در آن وقت که از آن مکرر گفتند که در هیچ موردی
مجدد در همان زمانه باره چندی نوسیدند و در آن وقت که از آن مکرر گفتند که در هیچ موردی

۱۸۷
 ۱۸۸

قصصه (بد) و قصه در

حیدر ابدی سنانہ ملک اوقاف خیر لرزہ عجمہ حبیبی و قریب

[illegible]

ازین که در این کتاب مذکور است و در این کتاب مذکور است و در این کتاب مذکور است

از این قوه و از غلبه محمد و از تکیه و مطلق محمد (اینها را)

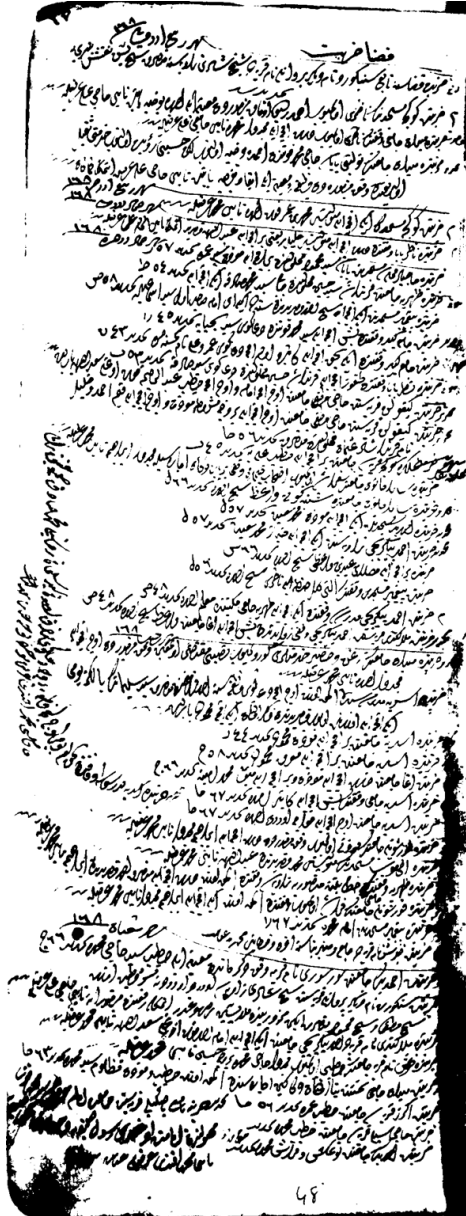
مجلسه و اجازت نفسا فرموده و فرمودی اوستایا عباد
مجلسه و اجازت نفسا فرموده و فرمودی اوستایا عباد

[illegible]

فی زمره نوح علیهم السلام (از جمله نوح علیهم السلام)

جمله نویسی که در حیطه لغت و صرف و نحو قرار دارد و در حیطه صرف و نحو
باز به دو بخش تقسیم می شود.

2.5. 1090 Numaralı Defter

[illegible]

[illegible]

[illegible][illegible]

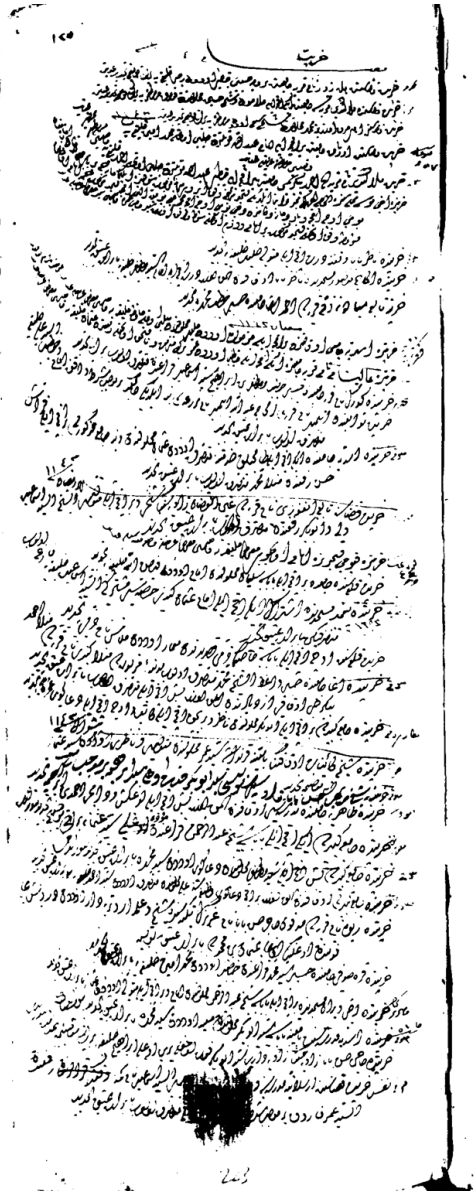
[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

[illegible][illegible][illegible]

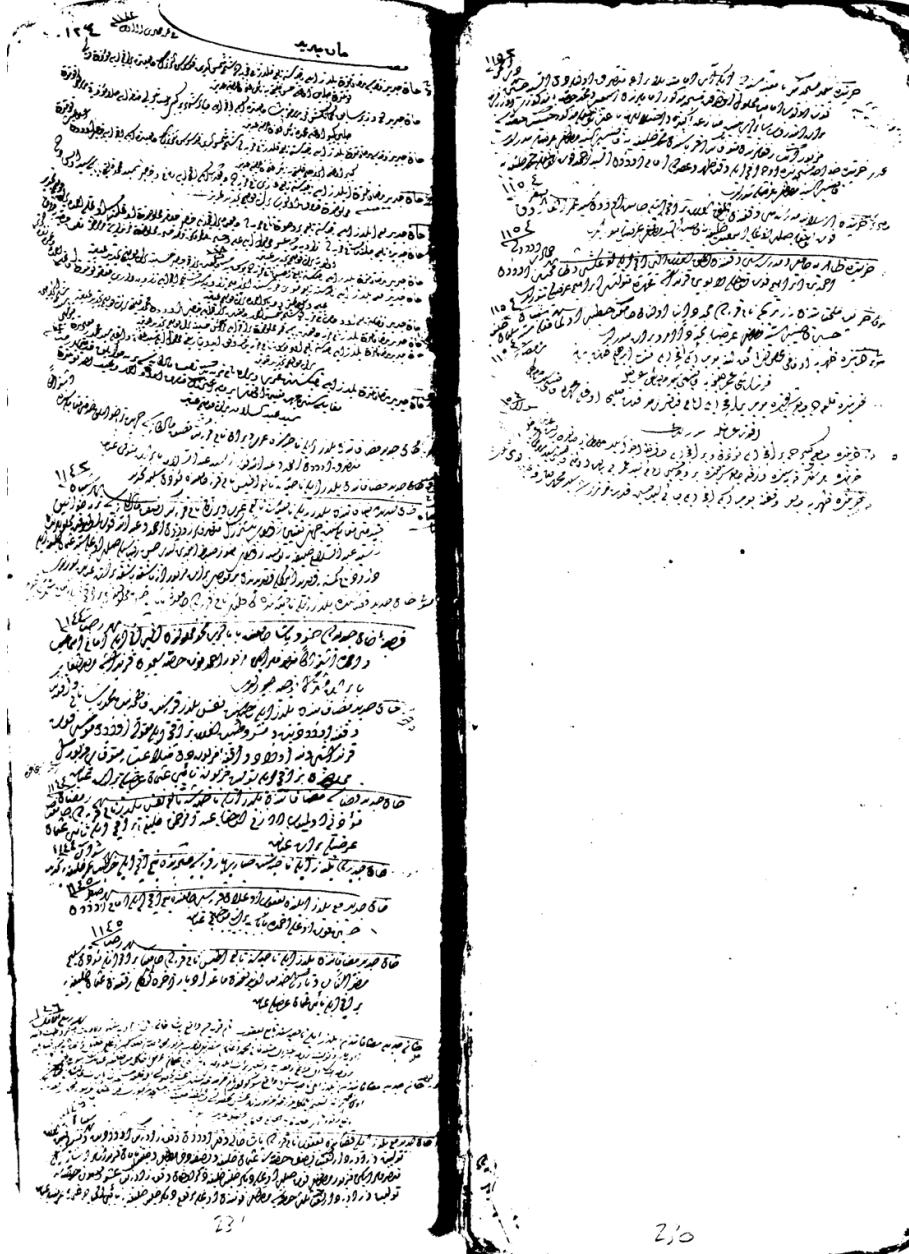
2.7. 1094 Numaralı Defter

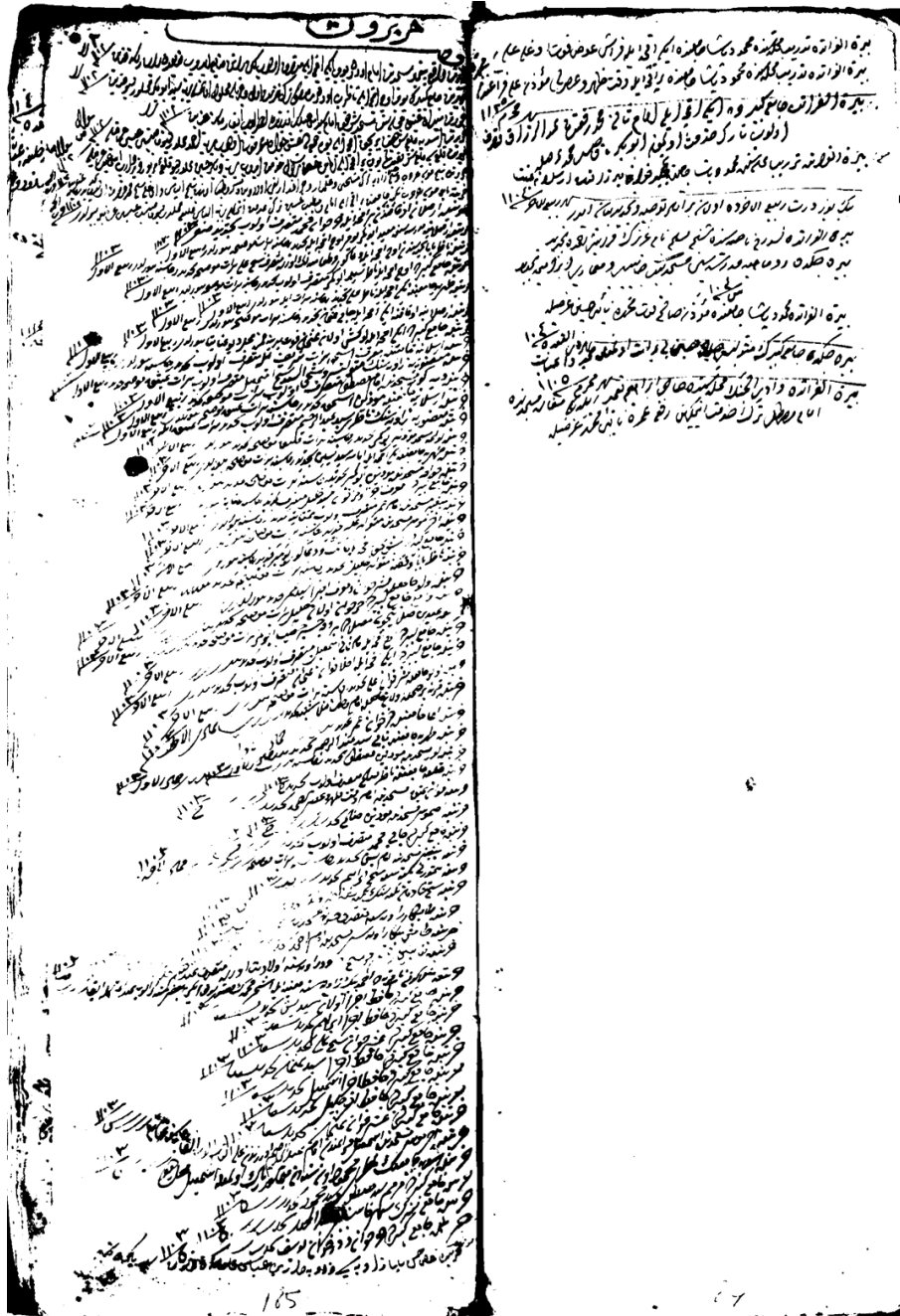
[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

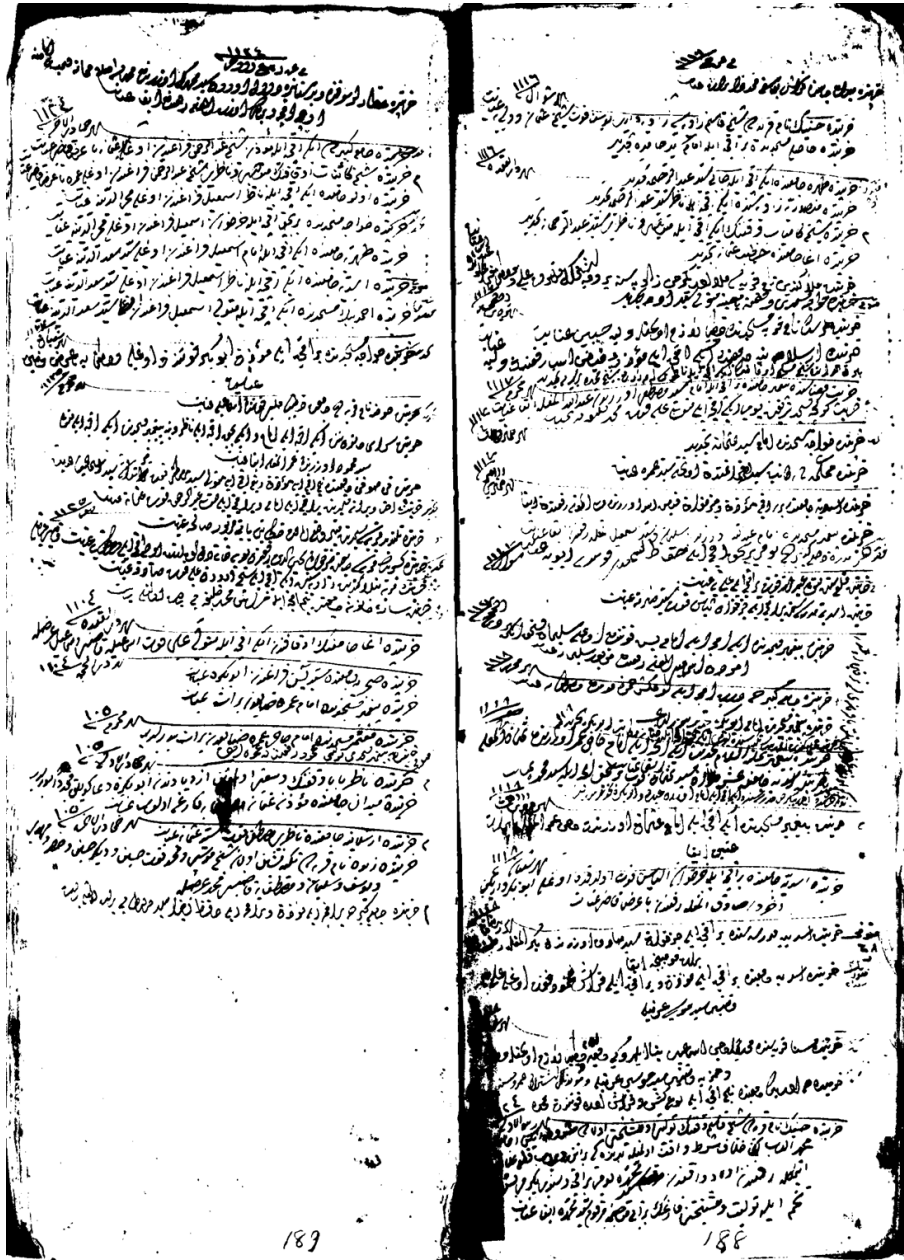

2.8. 1098 Numaralı Defter

2.9. 1158 Numaralı Defter

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

Enver ÇAKAR-Celalettin UZUN

BİBLİYOGRAFYA

1. Arşiv Kaynakları

1.1. Harput Şer‘iyye Sicilleri (HŞS)

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi: 38244-II, 38244-III, 38244-V ve 38244-VI demirbaş numaralı defterler

Milli Kütüphane (Ankara): 324, 362, 384, 385, 386 ve 391 numaralı defterler.

1.2. Hurufat Defterleri (HD)

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi (VGMA): 169, 530, 531, 567, 1082, 1083, 1084, 1090, 1093, 1094, 1098 ve 1158 numaralı defterler.

2. Seyahatnameler

Evliya Çelebi b. Derviş Mehmed Zılli, *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi*, 3. Kitap, (Haz. Seyit Ali Kahraman-Yücel Dağlı), İstanbul 1999.

3. Araştırma ve İncelemeler

AKDAĞ, Mustafa, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası Celalî İsyanları*, İstanbul, 1995.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Ankara, 1988.

AKSIN, Ahmet, *19. Yüzyılda Harput*, Elazığ, 1999.

ARDIÇOĞLU, Nureddin, *Harput Tarihi*, Ankara, 1997.

AŞAN, Muhammed Beşir, “Harput Ulu Câmî Minberi”, *Fırat Üniversitesi Dergisi (Sosyal Bilimler)*, 1/2, Elazığ 1987, s. 29-46.

BARKAN, Ömer Lütfi, “Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I, İstila Devirlerinin Kolonizator Türk Dervişleri ve Zaviyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 2, Ankara, 1942, s. 279-385.

BAYKARA, Tuncer, *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu’nun İdari Taksimatı*, Ankara, 1988.

BEYAZIT, Yasemin, “Hurufat Defterlerinin Şehir Tarihi Araştırmalarındaki Yeri”, *History Studies International Journal of History*, 2013, s. 39-69.

BİZBİRLİK, Alpay, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbakır Beylerbeyliği’nde Vakıflar*, Ankara, 2002.

BOZKURT, Nebi, “Namazgâh”, *DİA*, 32, s. 357-358.

ÇAKAR, Enver, “Baskil (Elazığ) Yöresi Zâviyeleri”, *Vakıflar Dergisi*, 37, Ankara, 2012, s. 93-130.

ÇAKAR, Enver, *Elazığ Baskil Yöresi Aşiretleri*, Ankara, 2012.

ÇAKAR, Enver-Uzun, Celalettin, “Molla Ahmed Peykerici ve Harput’taki Vakıfları”, *Uluslararası Harput’a Değer Katan Şahsiyetler Sempozyumu*, 1, Elazığ, 2016, s. 33-50.

DANIK, Ertuğrul, *Ortaçağ’da Harput*, Ankara, 2001.

DANIK, Ertuğrul, “Harput Ahi Musa Mescid ve Türbesi”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, Dr. Orhan F. Köprülü’ye Armağan, XXXIV/1-2, Ankara, 1998, s. 35-50.

DARKOT, Besim, “Harput”, *İA*, V/1, Eskişehir, 1997, s. 296-299.

DEMİRTAŞ, Hasan, “Vakıf Araştırmalarında Kaynak Olarak Hurûfât Defterleri: Kangırı Örneği”, *Vakıflar Dergisi*, 37, Ankara, 2012, s. 47-92.

DEMİRYÜREK, Mehmet, “Şeyh-i Seb‘alık Kurumu ve Osmanlı Esnaf Teşkilatı İçindeki Yeri”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, 66 (2013), s. 17-42.

DENY, J., “Sancak”, *İA*, X, s. 188-189.

DURUKAN, Aynur, “Harput Ulu Camii’nin Düşündürdükleri”, *Dünü ve Bugünüyle Harput Sempozyumu*, 1, Elazığ, 1998, s.305-337.

ERDOĞDU, İbrahim, *XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Toplumunda Değişim Eğilimleri (Harput Örneği)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 2006.

ERDOĞDU, İbrahim, “Harput Mahkemesinde Görülen Niza Davaları Üzerine Bazı Değerlendirmeler (1661-1693)”, *Akev Akademi Dergisi*, 11/33, Ankara, 2007, s. 157-177.

EROĞLU MEMİŞ, Şerife, “Osmanlı Toplumsal Tarihi Kaynaklarından Hurûfât Ya Da Askerî Rûzname Defterleri ve Önemi: Kazâ-i Kudüs-i Şerîf Örneği”, *Vakıflar Dergisi*, 39, Ankara, 2013, s. 115-146.

GÖKBİLGİN, Tayyib, “Nahiye”, *İA*, IX, İstanbul, 1964, s. 37-39.

GÜLSOY, Ufuk-ENGİN, Vahdettin-İŞBİLİR, Ömer-ÖRENÇ, Ali Fuat-AYDINER, Mesut-TAK, Ekrem-KOLAY, Arif, *Bir Medeniyetin İzdüşümü Vakıflar*, İstanbul, 2012.

HALAÇOĞLU, Yusuf, “Dellâl”, *DİA*, 9, s. 146-147.

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

İNALCIK, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, (Çev. Ruşen Sezer), İstanbul, 2004.

İNALCIK, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, I, (Çev. Halil Berktaş), İstanbul, 2000.

KALLEK, Cengiz, "Müd", *DİA*, 31, s. 457-459.

KALLEK, Cengiz, "Kile", *DİA*, 25, s. 568-571.

KARA, Mustafa, "Tekke", *DİA*, 40, s. 368-370.

KÖROĞLU, Kemalettin, *Urartu Krallığı Döneminde Elazığ (Alzi) ve Çevresi*, İstanbul, 1996.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Berat", *DİA*, 5, s. 472-473.

OCAK, A.Y. Ocak-S. Farukî, "Zâviye", *İA*, XIII, s. 468-476.

ORTAYLI, İlber, "Osmanlı Devleti'nde Kadı", *DİA*, 24, s. 69-73.

ÖZKAYA, Yücel, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı*, Ankara, 1985.

SEVİN, Necla-SEVİN, Veli-KALSEN, Haydar, *Harput İç Kale Mahallesiinde Osmanlı Yaşamı*, İstanbul, 2011.

ŞAHİN, İlhan, "Sancak", *DİA*, 36, s. 97-99.

ŞAHİN, İlhan "Nahiye", *DİA*, 32, İstanbul, 2006, s. 306-308.

ŞENGÜN, M. Taner, *Harput Platosunda Doğal Ortam-İnsan İlişkileri ve Doğal Çevre Planlaması*, Elazığ, 2012.

SUNGUROĞLU, İshak, *Harput Yollarında*, 1-2, İstanbul, 2013.

TAK, Ekrem, *Diplomatik Bilimi Bakımından XVI-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri ve Gelişimi*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2009.

TEKİN, Zeki, "Seraçhane", *DİA*, 36, s. 111-113.

TONBUL, Saadettin, "Coğrafi Faktörlerden Yer Şekillerinin Harput'un Kuruluşu, Gelişmesi ve Şehrin Yer Değiştirmesi Üzerine Olan Etkileri", *Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu*, 1, (ed. Enver Çakar), Elazığ, 2013, s. 81-92.

UZUN Celalettin, "17. Yüzyılda Harput Ulu Camii", *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, I/2, Elazığ, 2014, s. 29-48.

UZUN, Celalettin, *17. Yüzyılda Harput*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ, 2016.

ÜNAL, Mehmet Ali, “1056/1646 Tarihli Avârız Defterine Göre 17. Yüzyıl Ortalarında Harput”, *Belleten*, LI/199, Ankara, 1987, s. 119-129.

ÜNAL, Mehmet Ali, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)*, Ankara, 1989.

ÜNAL, Mehmet Ali, “Harput”, *DİA*, 16, İstanbul, 1997, s. 232-235.

ÜNAL, Mehmet Ali, “Molla Ahmed Peykerici ve Külliyesi Vakıfları”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, 43, İstanbul, 1986, s. 145-157.

YEDİYILDIZ, Bahaddin, *XVIII Yüzyılda Türkiye’de Vakıf Müessesesi Bir Sosyal Tarih İncelemesi*, Ankara, 2003.

YILDIRIM, Recep, “Harput Elazığ Yöresinin Tarihi Coğrafyası”, *Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu*, 1, (ed. Enver Çakar), Elazığ, 2013, s. 297-306.

YÜKSEL, Hasan, *Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Hayatında Vakıfların Rolü (1585-1683)*, Sivas, 1998.

DİZİN

A

- Abdulgaki, 43, 44, 60, 98, 142, 182
- Abdullah, 14, 24, 32, 36, 37, 40, 43, 48, 50, 51, 56, 57, 60, 62, 63, 65, 66, 73, 78, 85, 90, 92, 96, 97, 100, 106, 108, 111, 112, 115, 117, 120, 121, 124, 130, 134, 140, 141, 142, 143, 144, 148, 151, 156, 160, 166, 167, 168, 169, 170, 172, 173, 174, 175, 179, 182
- Abdullah bin Hacı Feyzullah, 51, 182
- Abdullatif, 35, 57, 61, 97, 142, 167, 168
- Abdurrahim, 36, 46, 47, 65, 66, 92, 114, 116, 147, 148, 151, 152, 166, 167, 168, 169
- Abdurrahman, 13, 22, 25, 30, 31, 35, 37, 38, 54, 59, 61, 66, 92, 110, 111, 160, 170, 172, 173, 177, 179, 181
- Abdulahad, 147
- Abdölmecid, 56, 166
- Abdölvehhab, 38, 179
- Abdösselam b. Ahmed, 95
- Adana, 5
- Ağa Câmii, 14, 21, 26, 30, 39, 82, 108, 109, 110, 116, 117, 123, 132, 139, 145, 147, 155, 165, 168, 169, 171, 172, 173, 177, 181, 186
- Ağa Mahallesi, 26, 30, 91, 94, 118, 133
- Ağvatlı Mescidi, 64, 65, 169
- Ağviran, 17, 29, 127
- Ahi Musa Mahallesi, 7, 20, 64, 127, 144
- Ahi Musa Mescidi, 64, 65, 117, 120, 126, 134, 153, 164, 165, 166, 168, 169, 172
- Ahi Veled, 88, 165
- Ahi Viran Mescidi, 64, 66, 132, 146, 177
- Ahmed, 7, 8, 12, 21, 22, 24, 25, 27, 32, 33, 34, 35, 37, 41, 43, 44, 45, 46, 50, 51, 52, 53, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 69, 70, 71, 73, 74, 77, 78, 80, 81, 89, 90, 92, 95, 96, 97, 99, 100, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 124, 126, 128, 129, 130, 131, 133, 140, 142, 147, 148, 149, 150, 152, 153, 154, 159, 160, 161, 163, 165, 166, 168, 171, 173, 180, 181, 182, 184, 186
- Ahmed Ağa Câmii, 29, 144, 168
- Ahmed Bey, 116, 151, 180, 181
- Ahmed Bey Câmii, 26, 31, 32, 106, 117, 118, 131, 140, 176
- Ahmed Bey Mahallesi, 26, 32, 153
- Ahmed Bey Mescidi, 116, 148, 156, 158, 168, 176
- Ahmed bin Halil, 24, 101
- Ahmed bin Hamza, 118, 130

Ahmed bin İbrahim, 61, 62, 146
Ahmed bin Muhammed, 11, 153, 154
Ahmed Efendi, 11, 120
Ahmed Halife, 121, 144, 148, 154
Ahmed Kâmil Efendi, 101
Ahmed Muharremzâde, 12, 137
Ahmed Peykerici, 95, 110, 111, 114
Ahmed Peykerici Câmii, 29, 108, 118, 121, 130, 144, 171, 184
Ahmed Peykerici Külliyesi, 96
Ahmed Peykerici Medresesi, 90, 106, 116, 121, 130, 134, 154, 160, 175, 179
Ahmed Peykerici Tekyesi, 150, 175
Ahmed Peykerici Vakfi, 30, 60, 116, 129, 131, 142, 148, 180, 182
Ahmed Peykerici Zâviyesi, 75, 106, 112, 116, 166
Akdemir, 88
Akkoyunlu, 2, 52
Alaca, 8, 17, 26, 114, 158, 159
Alaca Mahallesi, 64
Alaca Mescidi, 64, 66, 123
Alaybeyioğlu Ömer, 13
Ali, 8, 13, 14, 16, 24, 30, 34, 36, 40, 41, 42, 48, 51, 54, 56, 58, 61, 65, 69, 70, 79, 83, 89, 94, 97, 99, 101, 105, 106, 107, 111, 113, 116, 124, 134, 146, 150, 151, 152, 154, 155, 156, 157, 159, 164, 165, 166, 167, 168, 171, 172, 173, 174, 175, 177, 179
Ali bin Ahmed, 102
Ali bin Ramazan, 104
Ali Efendi, 119
Ali Halife bin Musa, 152
Alişam, 17, 26, 94, 133, 145, 152
Ankuzı, Ankuzu, 17, 77, 145, 159, 170
Ankuzu Baba, 76, 77
Ankuzu Baba Zaviyesi, 77, 171
Arap Baba Türbesi, 66
Arslan Câmii, 120, 185
Arslan Halife, 147
Arslaniye, 8, 33, 34, 90, 91, 124, 146, 154, 157, 163, 164
Arslaniye Câmii, 33, 147, 152, 156, 164, 172, 174, 178
Arslaniye Medresesi, 161, 163
Artuklular, 2
Attarlar Çarşısı, Attarlar Sûku, 5, 6, 49, 176

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Avsiya, 17, 27, 180
Aynü'l-Kuzât, 77, 159
Aynü'l-Kuzat Zâviyesi, 145, 159, 170

B

Baba Nâzır, 122
Bağos, 24, 25, 126, 156, 181
Bahaüddin Medresesi, 91
Baskil, 7, 10, 17, 21, 27, 78, 88, 118
Baskilli, 17, 27, 112, 133
Bedesten, 5, 6
Bedros, 24, 25, 126, 156, 181
Behrimaz, 16, 17, 105, 160
Behrimaz Ovası, 1
Bekir oğlu, 27, 114
Bervi, 7, 18, 21, 27, 160
Beyzâde Efendi, 77
Bezzâz Sûku, 5
Bingöl Dağları, 1
Birvan, Birvanlı, 18, 77, 88, 89, 115, 117, 119, 120, 123, 127, 132
Bizanslılar, 2

C

Câmi‘-i Kebîr, 26, 54, 113, 115, 116, 122, 123, 124, 131, 132, 135, 139, 141, 146,
152, 157, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 172, 173, 174, 175, 176, 178,
180, 181, 184, 186
Câmi‘i Kebîr evkâfı, 158
Cami-i Kebir Mahallesi, 26, 77, 80, 91
Cebrail Halîfe, 168
Cemşid Hamamı, 15
Cerrah Paşa Medresesi, 152
Cevheriye, 94
Cihanbeyli Aşireti, 16

Ç

Çaldıran Savaşı, 2
Çarsancak, 43
Çavuş Ahmed Bey, 31
Çekü, 18, 27, 104

Çöteli, 18, 27, 64, 155
Çöteliogulları, 13
Çötelizade Hacı İsmail Bey, 94
Çubukoğulları, 2

D

debbâğhane, 8
Depegöz, 67, 123, 136, 151, 185
Depegöz Mahallesi, 64, 67
Depegöz Mescidi, 64, 67, 105, 110, 164
Dere Hamamı, 15
Derviş Ali, 78, 79, 146, 149
Derviş Hafız, 79, 149
Derviş Hızır, 79, 149
Derviş Mustafa, 142, 183
Deve Gölü vakfı, 24, 25, 126, 156, 181
Dişidi, 18, 27, 114
Diyarbakırlı Mehmed Ağa, 49
Diyarbakır Beylerbeyliği, 2
Doğancık, 78, 88
Dut Kömü, 105

E

Ebubekir, 15, 36, 39, 46, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 61, 62, 63, 68, 71, 72, 73, 74, 78, 83, 85, 92, 96, 97, 98, 99, 105, 106, 108, 112, 121, 125, 128, 132, 133, 135, 137, 140, 141, 142, 143, 145, 146, 149, 150, 157, 160, 164, 165, 168, 169, 170, 173, 175, 176, 177, 178, 182, 183, 184
Ebubekir Beşe, 27, 186
Ebutahir Mahallesi, 64, 68
Ebutahir Mescidi, 22, 64, 68, 84, 110, 133, 136, 137, 186
Ekrüz, 18, 24, 27, 101, 118, 148, 179
el-Hâc Abdullah, 108, 145
el-Hâc Ahmed, 144
el-Hâc Ali Efendi, 119
el-Hâc Ebubekir, 103
el-Hâc es-Seyyid Mehmed Halîfe, 125
el-Hâc Hâfız Mustafa, 104
el-Hâc Hasan, 133, 137
el-Hâc Hüseyin, 102

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

el-Hâc İbrahim, 123, 136
el-Hâc İsmail, 151
el-Hac Mansur, 68, 137
el-Hac Mansur Mescidi, 144
el-Hâc Mehmed Ağa, 15, 119
el-Hâc Mustafa, 104
el-Hâc Mustafa Hulusi, 24, 101
el-Hâc Osman, 151
el-Hâc Osman Ağa, 158
el-Hâc Ömer, 125, 137
el-Hâc Ömer Ağa, 128
el-Hâc Ömer Ağa Mescidi, 135
el-Hâc Ömer Halife, 125
el-Hac Süleyman Halife, 126, 138
el-Hâc Yasin Efendi, 133, 134
el-Hâc Yasin Halife, 123
Emine Hanım, 45
Ergani, 1
Esediye, 25, 33, 34, 90, 91, 102, 168, 187
Esediye Câmii, 26, 106, 111, 117, 118, 121, 122, 124, 128, 131, 133, 134, 141, 142, 145, 149, 151, 155, 156, 163, 166, 167, 168, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 179, 180, 181, 182, 184, 187
Esediye Mahallesi, 26, 91
Esediyye Medresesi, 21, 92, 102, 103, 114, 116, 117, 121, 122, 124, 130, 131, 136, 146, 148, 154, 157, 173, 174, 175, 182, 183, 184, 185, 187
Esediyye vakfı, 129
Eski Herdi, 17, 18, 27, 151
Etminik, 18, 28, 77, 145
Eyyub, 34, 35, 36, 49, 50, 57, 58, 124, 141, 149, 157, 172, 174
Eyyub Halife, 108, 149, 157

F

Fatih Ahmed Baba, 43, 86
Fatih Ahmed Türbesi, 77
Feth Babazâde Seyyid Hüseyin Efendi, 43, 63
Feyzullah, 12, 14, 25, 34, 35, 36, 37, 41, 66, 84, 85, 124, 126, 141, 149, 150, 161, 168, 169, 172, 174, 182
Feyzullah Halife, 124, 126, 132, 135, 137, 145
Fırat Nehri, 1

G

Gezin, 18, 27, 104
Gökçe, 18, 27, 68, 69, 116
Gökçe Mahallesi, 64, 68, 69
Gökçe Mescid, 141, 174, 182
Gökçe Mescidi, 64, 69, 101, 102, 115, 141, 154, 182
Gökçeazâde Mescidi, 69
Gölcük-i Süflâ, 16
Gölcük-i Ulyâ, 16
Güdüköğlu Tahir, 13
Güneydoğu Toros Dağları, 1

H

Habusu, 18, 27, 117
Haceri, 19, 27, 98, 106
Haceriye Câmii, 26, 39, 177
Hacı Abdullah, 28, 32
Hacı Abdullah Halîfe, 148
Hacı Ahmed, 7, 13, 20, 44, 61, 70, 127, 147
Hacı Ahmed Özbek, 44
Hacı Ali, 12, 108, 115, 118
Hacı Bektaş Şeyhi Abdullatif, 23, 80, 112, 113
Hacı Çelebi Mescidi, 64, 70, 125
Hacı Ebubekir, 120
Hacı Hâfız Mustafa, 13
Hacı Halid, 172
Hacı Halil, 114
Hacı Hasan, 108, 146, 147
Hacı Hasan Baba, 22, 23, 75, 76, 77, 112, 113, 146, 166
Hacı Hasan Baba Zâviyesi, 22, 23, 78, 79, 88, 112, 113, 126, 146, 166
Hacı Hasan Efendi, 12
Hacı Hasan Halîfe, 157
Hacı İbrahim, 56, 133, 151, 167
Hacı İbrahim Mescidi, 67
Hacı İsmail, 175
Hacı İsmail Ağa, 128, 155
Hacı İsmail Ağa Câmii, 29, 155
Hacı Mansur, 122, 128, 133
Hacı Mansur Mescidi, 68, 172

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Hâcî Mehmed, 29, 33, 46, 53, 74, 94, 102, 115, 118, 120, 132, 156
Hacı Mehmed Ağa, 29, 94
Hacı Mehmedli, 17, 19, 27, 156
Hacı Muhammedli, 17, 156
Hacı Murad, 56, 167
Hacı Mustafa, 13, 27, 38, 45, 47, 63, 106, 110, 111, 179
Hâcî Mustafa Câmîi, 116
Hacı Mustafa Hulusi, 13
Hâcî Osman, 13, 26, 27, 38, 53, 70, 101, 102, 140, 141, 142
Hacı Osman Ağa, 38
Hacı Osman Ağa Camii, 26, 38
Hacı Ömer, 28, 47, 50, 175, 187
Hacı Ömer Ağa, 28, 187
Hacı Selâmet, 45, 121, 128, 134
Hacı Seyli, 19, 27, 64, 118, 157, 179
Hacı Seyyid Mehmed, 79
Hâcî Seyyid Mehmed Sadık, 115
Hâcî Seyyid Ömer, 122
Hacı Süleyman, 62, 111, 126
Hacı Veli, 110
Hacı Yasin, 46, 47, 89, 94, 118, 119, 125, 131
Hâcî Yasin Halife, 118, 131
Hacılar Mahallesi, 64, 70, 115
Hacılı Mescidi, 64, 70, 127, 147, 173, 185, 186
Hacik, 14, 145
Hadice Hatun Vakfı, 71, 72, 150, 158, 160
Hâfız Abdullah, 16, 62, 63, 73, 99, 106, 112, 113, 139, 142
Hâfız Halife, 36
Hâfız İbrahim, 93, 122, 130
Hâfız İbrahim Halife, 122
Hâfız İshak, 97, 111, 179
Hâfız Ömer, 68, 110, 186
Hafız Seyyid Mehmed, 51, 110
Hafız Seyyid Mustafa, 51, 110, 181
Hâfız Şeyh Seyyid Süleyman, 81, 150
Hâfız Yusuf, 13, 139, 140
Hal, 19, 27, 154
Halil, 34, 35, 36, 55, 74, 80, 84, 85, 91, 115, 116, 126, 133, 140, 141, 144, 145, 149,
152, 155, 164, 165, 166, 167, 168, 172, 177, 184

Enver ÇAKAR-Celalettin UZUN

Halil bin Hacı Mehmed, 143, 184
Hallaç Mescidi, 64, 71, 149
Hamedî, 86
Hamza, 55, 57, 86, 87, 89, 151, 155, 164, 167, 169, 175
Hamza bin Halil, 101
Hanköy, 19, 27, 186
Hanönü, 20, 26, 48, 90, 91
Harput, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 30, 31, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 59, 60, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 82, 84, 86, 89, 90, 91, 94, 95, 98, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187
Harput Kal'ası, Harput Kalesi, 14, 145, 163, 169, 174
Harput Kal'ası Câmîi, 163, 180
Harput Mahkemesi, 10, 14
Hasan, 3, 12, 32, 33, 37, 42, 44, 63, 68, 72, 79, 90, 96, 97, 105, 110, 113, 120, 121, 133, 137, 139, 141, 142, 145, 147, 151, 153, 155, 156, 160, 166, 168, 175
Hasan bin Kasım, 103
Hatice Hatun, 45
Hazar Gölü, 1
Helezür, 19, 21, 27, 82, 131, 144
Helindir, 19, 28, 103, 105
Herdi, 17, 65, 156
Herdi Aşireti, 10
Hersenk, 19, 28, 149, 154, 162, 174
Hersini, 16
Hinsor, 19, 28, 138
Hititler, 2
Hoca Hamamı, 15, 169
Hoca Hasan Mahallesi, 71
Hoca Mahallesi, 26, 38, 39, 64, 71, 158
Hoca Mescidi, 64, 71, 105, 113, 127, 130, 132, 139, 140, 142, 149, 150, 154, 157, 158, 160, 161, 164, 174, 176, 184, 186
Hoğu, 19, 28, 138
Hoh, 19, 28, 119, 152, 153, 177
Hoş, 19, 28, 118

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Hüseyin, 14, 22, 31, 33, 38, 39, 40, 43, 44, 60, 62, 63, 72, 86, 87, 88, 98, 99, 106, 109, 111, 116, 121, 125, 135, 142, 143, 151, 153, 156, 160, 162, 163, 168, 171, 178, 181, 182, 183

Hüseyin Ağa Camii, 14, 26, 39, 169

Hüseyin bin Abdullah, 93

Hüseyin bin Abdurrahim, 118

Hüseyin bin Mehmed, 104

Hüseyin Mahmud, 147

Hüseyin Şevki, 103

Hüseyinik, 17, 22, 28, 77, 87, 91, 93, 126, 132, 147, 173, 174, 176

I-İ

İğiki, 17, 28, 111

İbrahim, 10, 11, 14, 23, 24, 25, 37, 38, 39, 43, 44, 45, 47, 50, 52, 53, 55, 60, 61, 62, 63, 67, 79, 80, 81, 85, 86, 90, 92, 93, 97, 98, 99, 100, 106, 116, 117, 126, 130, 131, 134, 140, 142, 143, 146, 153, 154, 156, 157, 158, 159, 161, 165, 166, 167, 169, 170, 171, 182, 183, 184, 187

İbrahim bin Hacı Feyzullah, 86, 182

İbrahim bin Hüseyin, 182

İçme, 17, 28, 105

İlmil, 15, 17, 28, 108, 145

İlyas Halife, 22, 163

İplikhane, 7, 144

İran, 1, 5

İringil, 17, 28, 105, 106, 107, 113

İsmail, 2, 10, 13, 14, 15, 22, 30, 32, 33, 34, 36, 37, 49, 50, 51, 55, 57, 58, 65, 72, 73, 78, 85, 93, 108, 111, 122, 129, 137, 148, 152, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 165, 166, 168, 169, 170, 173, 174, 175, 176, 177

İsmail Ağa, 14, 122

İsmail bin Ali, 155

İsmail Halife ibn-i Hacı Mehmed, 129

İsmail ibn-i Ahmed, 153

K

Kal'a Câmi'i, Kale Camii, 14, 25, 26, 39, 40, 42, 98, 119, 120, 122, 125, 140, 141, 147, 150, 165, 168, 172, 183, 185, 186

Kale Hamamı, 15

Kale Meydanı, 26, 40, 43, 63, 139

Kapucu Mescidi, 64, 145, 152

Kapucı Mescidi Mahallesi, 64, 73
Kara Ömer Çavuş, 22, 29, 160
Kara Sofi Câmii, 26, 42, 146, 177
Kara Sofi Mescidi, 168, 172
Kara Sofu Mahallesi, 26, 42, 43, 63
Karaçor Kazası, 48
Karasaz, 17, 28, 158
Kasım, 10, 11, 12, 13, 54, 96, 168, 169, 174
Kâtib Hüseyin Efendi, 29, 103
Kayseri, 5
Keban, 1
Kefere Karkah, 18, 28, 180
Kesper, 25, 170, 171
Kesrik, 7, 18, 21, 28, 64, 104, 108, 123, 128, 135, 142, 147, 155, 159, 168, 177, 183, 187
Keşşafoglu Ahmed, 13
Kışla, 18, 94, 133
Kızıl Abalı Çeşmesi, 70
Kiğivank, 18, 28, 79, 84, 116, 133, 147
Kinederiç, 18, 28, 80, 137, 155
Koca Ali Ağazâde Hacı Mehmed Ağa, 118, 133
Koca Ali Ağazâde Hacı Mehmed Ağa Medresesi, 91, 94
Kozluk, 18, 29, 101
Kökçüzade Mescidi, 69
Kömürçüzâde es-Seyyid el-Hacı Yusuf Ağa ibn-i Seyyid Mehmed, 43, 63
Kömürçüzâde Seyyid Hacı Yusuf Ağa, 25
Kömürçüzâde Seyyid Hacı Yusuf Ağa Camii, 26, 43
Kösedağ Savaşı, 2
Kuleman, 17, 18, 160
Kurdoğulları, 13
Kureyşzade Mescidi, 64, 73, 186
Kurşunlu, 25, 43, 60, 117, 130, 140, 143, 182
Kurşunlu Câmii, 26, 43, 44, 117, 142, 181
Kuzâbâd, 16, 17, 118, 120, 130, 181
Kuzâbâd nahiyesinde, 129
Kuzey Mezopotamya, 1
Kürk, 18, 24, 29, 101, 102, 103, 105, 108, 119, 139, 145, 172, 179, 181
Kürt Mahallesi, 26, 44, 160
Kürt Mahallesi Camii, 26, 44

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

L

Lido, 18, 29, 102
Lor Mescidi, 64, 74, 165

M

Mahmud, 36, 37, 49, 69, 77, 117, 123, 131, 141, 166, 175, 177
Malatca, 18, 29, 127
Malatya, 80, 114
Malatyacık, 18, 127
Mansuriye, 15, 16, 21, 43, 60, 75, 76, 77, 99, 112, 135, 136, 140, 142, 143
Mansuriye Tekyesi, 150
Mansuriye Vakfı, 52
Mansuriye Zâviyesi, 22, 24, 52, 75, 80, 81, 112, 117, 119, 120, 121, 122, 129, 130, 135, 137, 141, 150, 164, 173, 179, 181, 183
Matlabcı Hacı Mustafa, 28, 118, 179, 184
Matlabcı Hâcî Mustafa Ağa Câmîi, 133, 147
Matlabcı Hacı Mustafa b. İbrahim Mektebi, 91, 94
Matlabcı Hacı Mustafa bin İbrahim, 118
Mehmed, 7, 8, 10, 12, 13, 22, 23, 24, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 43, 44, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 56, 62, 63, 65, 66, 67, 69, 72, 74, 78, 80, 81, 83, 86, 88, 89, 91, 92, 94, 96, 97, 100, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 112, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 127, 128, 130, 131, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 144, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 160, 161, 163, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 184, 185
Mehmed b. Hüseyin, 29
Mehmed b. Ömer, 29
Mehmed Beşe, 176
Mehmed bin el-Hâc Hüseyin, 102
Mehmed bin Hacı Ömer, 69
Mehmed bin Hüseyin, 103, 104
Mehmed bin İbrahim, 62, 136
Mehmed bin Ömer, 101, 115
Mehmed Çelebi, 62, 126, 154
Mehmed Çelebi bin el-Hâc Ömer, 154
Mehmed Efendi, 12, 117, 118, 119, 129, 130
Mehmed Emin, 31, 43, 48, 93, 137, 144, 146, 150, 157
Mehmed Emin Halîfe, 137, 144, 146
Mehmed Halîfe ibn-i İbrahim, 122

Mehmed Murad Efendi, 105
Mehmed Nurullah Efendi, 110
Mehmed Rüşdi, 14, 69, 81, 124, 141, 149
Mehmed Sa‘îd, 13, 15, 16, 33, 48, 53, 62, 84, 98, 112, 113, 116, 140, 142, 180, 186
Mehmed Sa‘îd Halîfe, 134
Mehmed Sadık, 62, 99, 106, 117, 131
Mehmed Sadık Halîfe, 131
Mehmed Said Efendi, 13
Mehmed Said Efendi bin Ahmed bin Hasan et-Teşteki, 48
Mehmed Şa‘ban, 100, 113
Melanis, 14, 145
Meluluşağı, 78
Melyan, 88
Mescid-i Nebî, 26, 49, 110, 135
Mesta, 17, 18, 29, 64, 122, 128, 151, 155, 175
Mevlânâ Dürrizâde Mustafâ, 123
Mevlânâ es-Seyyid İbrahim Efendi, 11, 123, 124, 125, 126, 128
Mevlânâ es-Seyyid Rahmetullah Efendi, 129
Meydan, 8, 165, 185
Meydan Câmii, 6, 20, 24, 23, 26, 45, 110, 114, 115, 116, 118, 119, 121, 125, 127, 128, 130, 131, 134, 140, 152, 153, 171, 173, 178, 179, 183
Meydan Çeşmesi, 15, 24, 25, 126, 156, 169, 170, 171, 181
Meydan Mahallesi, 26, 44, 64, 65, 169
Meydan Sûku, 151
Meydan-ı Atik, 5, 20, 45, 51, 124, 125, 137, 148, 163, 165
Meydan-ı Atik Mescidi, 153
Miyadun, 19, 29, 144, 168
Molla Ahmed Peykerici, 21, 75, 76, 108, 131, 145, 147, 148, 153, 155, 169, 180, 184
Molla Ahmed Peykerici Camii, 95, 126, 148, 156
Molla Ahmed Peykerici evkâfı, 131, 145, 155, 180
Molla Ahmed Peykericî Külliyesi, 82
Molla Ahmed Peykerici Medresesi, 91, 95, 99, 147, 153, 155, 184
Molla Ahmed Peykerici Zaviyesi, 82, 83, 99, 173
Molla Hacı Ömer, 46
Molla Mehmed, 145
Molla Mustafa, 8, 108
Molla Yasin, 89, 118, 127

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Mollakendi, Monlakendi, 7, 19, 21, 24, 29, 75, 77, 82, 83, 90, 91, 95, 98, 106, 108, 111, 112, 116, 118, 121, 125, 126, 129, 130, 131, 134, 144, 145, 147, 148, 150, 153, 155, 156, 166, 171, 173, 175, 177, 179, 180, 184
Monla Hacı Ömer, 153
Monla Osman, 103, 155
Monla Süleyman, 148
Monla Şa'bân, 165
Muhammed, 12, 23, 51, 61, 62, 72, 83, 88, 95, 99, 102, 151, 153, 154, 155, 156, 159, 160, 161, 176
Muhammed Sadık, 61
Muhammed Zekeriyya, 27, 156
Muhyiddin, 51, 57, 58, 72, 120, 121, 129, 137, 155, 158, 176, 177
Muhyiddin Efendi, 13, 120, 121
Muhyiddin Halife, 129, 135, 138, 157, 159
Munzur Dağları, 1
Murat Nehri, 1
Musa, 7, 11, 13, 65, 70, 88, 106, 139, 175
Musa Herdi Tekyesi, 163, 183
Mustafa, 7, 10, 11, 13, 15, 21, 24, 30, 35, 36, 38, 41, 43, 45, 46, 55, 56, 57, 60, 62, 63, 65, 67, 68, 71, 72, 73, 74, 79, 81, 83, 84, 88, 93, 96, 97, 98, 100, 103, 105, 106, 110, 111, 114, 119, 121, 122, 123, 125, 128, 131, 134, 137, 140, 143, 144, 145, 148, 149, 151, 152, 153, 154, 155, 159, 160, 163, 164, 165, 167, 168, 169, 170, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 179, 181, 183, 184, 187
Mustafa bin İbrahim, 108, 145
Müderris Mehmed Said, 99
Müftü Hacı Osman Efendi, 13

N

Nakib İsmail Ağa, 43
Nakşibendî, 89
Nâzır Baba, 22, 68, 76, 77, 84, 106, 110, 115, 116, 126, 128, 129, 133, 134, 135, 136, 137, 144, 150, 160, 164, 178, 180, 182, 186
Nâzır Baba Tekkesi, 84, 85, 106, 135, 150, 153, 154, 163, 168, 171, 182
Nazır Baba Vakfı, 22, 68, 84, 172
Nebiler Mescidi, 49

O

Ortak, 8, 47, 136, 180
Ortak Camii, 26, 47, 48, 119, 144, 180

Ortak Mahallesi, 26, 47

Ortak Mescidi, 173

Osman, 13, 15, 22, 24, 31, 35, 36, 45, 49, 50, 55, 56, 57, 60, 66, 68, 79, 83, 84, 86, 92, 94, 95, 96, 103, 105, 106, 114, 116, 119, 120, 124, 132, 134, 136, 145, 146, 147, 148, 149, 152, 155, 159, 164, 165, 166, 170, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 185

Osman Ağa, 20, 25, 26, 39, 43

Osman Ağa bin Abdullah Ağa, 20, 25, 48, 90

Osman Ağa bin Abdullah Ağa Medresesi, 91

Osman Ağa Camii, 26, 48

Osman bin Ahmed, 186

Osman bin Mehmed, 79, 146

Osman bin Yusuf, 104

Osman Efendi, 148

Osmanlı Devleti, 2, 3, 8, 16, 63, 84

Ö

Ömer, 13, 30, 34, 35, 36, 38, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 62, 69, 70, 72, 81, 86, 87, 91, 96, 101, 111, 116, 118, 119, 120, 124, 125, 127, 128, 135, 137, 141, 145, 146, 147, 152, 154, 156, 157, 161, 164, 165, 167, 169, 170, 171, 172, 175, 176, 177, 182, 183

Ömer Ağa, 94, 135

Ömer bin Hâcî Abdullah, 104

Ömerü'l-Faruk, 72, 73, 92, 105

P

Pabuççular Çarşısı, 7, 45, 110

Palu, 5

Pekinek, 19, 29, 64, 147

Perçenç, 7, 15, 19, 21, 29, 40, 64, 91, 95, 119, 124, 136, 141, 165, 169, 172, 185

Pertek, 5

Peygamber Camii, 26, 49, 52, 108, 174

Peygamber Mescidi, 51, 110, 115, 116, 117, 125, 129, 135, 136, 137, 145, 150, 152, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 168, 169, 170, 171, 172, 174, 175, 177, 181, 182, 184

Pir Mehmed, 8, 75

Pir Muhammed, 147

Pirvan, 171

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

R

Receb Halife, 131, 144
Resul Halife, 118
Romalılar, 2
Rumili, 158

S

Sadık, 24, 37, 83, 106, 118, 148, 156, 160, 175, 177
Sadullah, 61, 116, 133, 179
Sağman, 5
Said Ahmed, 97, 118
Sakallıoğulları, 13
Salahhane, Salhane, 8, 64, 74, 105, 140, 184
Salâhhane Mescidi, 176
Salih, 31, 40, 57, 65, 108, 126, 133, 147, 152, 154, 165, 167, 172, 177
Sara Hatun, Saray Hatun, 8, 21, 52, 80, 103, 116, 122, 135, 137, 177
Sara Hatun Camii, Saray Hatun Camii, 15, 16, 26, 50, 52, 99, 112, 116, 121, 122, 125, 129, 130, 135, 136, 140, 142, 150, 152, 167, 168, 171, 173, 177, 179, 182, 183
Sara Hatun Mahallesi, 26, 52, 77, 84, 103
Sarachane, 7, 134
Sarı Köy, 19, 22, 29, 160
Sarı Yakup, 19
Sarıkamış, 16
Sarı, 19, 29, 30, 114, 159
Selçuklular, 2
Seyli, 40, 129
Seyyid Abbas, 23, 80, 113, 114
Seyyid Abdullah, 24, 39, 53, 83, 84, 86, 93, 101, 102, 112, 169
Seyyid Abdullah bin Ali, 102
Seyyid Abdurrahim, 57, 61, 81, 157, 164, 165, 167, 173
Seyyid Abdurrahman, 10, 11, 24, 41, 44, 58, 59, 61, 81, 87, 123, 131, 132, 141, 150, 160, 169, 170, 173, 180
Seyyid Abdurrahman Halife, 123, 131, 132
Seyyid Abdurrezzâk Halife, 121
Seyyid Abudurrezzak, 41, 140
Seyyid Adem, 71, 174

- Seyyid Ahmed, 8, 12, 14, 31, 33, 41, 52, 53, 57, 58, 59, 67, 70, 71, 72, 73, 83, 84, 103, 105, 106, 114, 123, 125, 127, 134, 137, 139, 140, 146, 147, 150, 152, 156, 158, 159, 160, 161, 167, 170, 174, 184, 186
- Seyyid Ahmed bin Seyyid İbrahim, 53, 103
- Seyyid Ahmed Halife Hacı Muhammedzâde, 159
- Seyyid Ahmed ibn-i es-Seyyid Hasan, 147
- Seyyid Ali, 12, 15, 33, 41, 108, 109, 113, 140, 145, 150, 154, 180
- Seyyid Ali bin Ömer, 59
- Seyyid Ali bin Seyyid Ömer, 113
- Seyyid Ali Halife, 145, 154
- Seyyid Bekir, 78, 79, 166
- Seyyid Bilal, 12, 13, 16, 74, 105, 106, 110, 111, 112, 113, 114, 139, 140, 141, 142, 143
- Seyyid Ebubekir, 22, 23, 55, 56, 59, 79, 80, 112, 113, 114, 125, 139, 146, 163, 167, 180, 181, 187
- Seyyid Ebubekir Halife, 125
- Seyyid el-Hâc İsmail, 103
- Seyyid el-Hâc Mustafa, 103
- Seyyid el-Hâc Osman, 102
- Seyyid el-Hâc Ömer, 158
- Seyyid Feyzullah, 58, 59, 123, 131, 141, 184
- Seyyid Feyzullah Halife, 123
- Seyyid Hâcî Ali, 150
- Seyyid Hacı Feyzullah, 68
- Seyyid Hacı Feyzullah Halife, 136
- Seyyid Hacı Hasan, 23, 113
- Seyyid Hacı Hasan bin Seyyid Mustafa, 113
- Seyyid Hacı İsmail, 93
- Seyyid Hâcî Mehmed, 33, 74, 105, 117, 140
- Seyyid Hâcî Mehmed Halife, 131
- Seyyid Hacı Mustafa, 72, 73, 93, 139
- Seyyid Hâcî Mustafa Halife, 132
- Seyyid Hacı Osman, 34, 38
- Seyyid Hâcî Ömer, 50, 51, 70, 71, 72, 127, 144, 150
- Seyyid Hacı Ömer bin Seyyid Ahmed, 50, 150
- Seyyid Hâcî Ömer Haife, 127
- Seyyid Hacı Yusuf Ağa, 26, 43
- Seyyid Hâfız Ahmed, 93, 103
- Seyyid Hâfız Ahmed ibn-i es-Seyyid el-Hâc Mustafa, 103

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Seyyid Hâfız Ali, 34, 38, 102
Seyyid Hâfız İbrahim Halife, 130
Seyyid Hâfız Mehmed, 48, 51, 93, 103, 119, 136, 180, 184
Seyyid Hâfız Molla Mehmed ve Seyyid Hasan, 48
Seyyid Halil, 54, 55, 56, 164
Seyyid Hamid, 70, 173
Seyyid Hasan, 37, 48, 56, 59, 67, 80, 81, 92, 102, 110, 119, 122, 131, 134, 136, 139, 141, 155, 167, 180, 185
Seyyid Hasan Şevki, 13, 101, 102, 103, 104
Seyyid Hüseyin, 42, 43, 51, 61, 62, 63, 72, 85, 115, 150, 157, 158, 160, 161, 172
Seyyid Hüseyin Halife, 158
Seyyid İbrahim, 11, 28, 39, 46, 53, 54, 56, 59, 80, 110, 113, 123, 124, 125, 126, 128, 153, 158, 169, 180
Seyyid İbrahim b. Mustafa, 46
Seyyid İbrahim Efendi, 110
Seyyid İbrahim ibn-i Mustafa, 153
Seyyid İsmail, 24, 37, 41, 43, 45, 50, 51, 53, 69, 78, 80, 92, 101, 110, 114, 115, 120, 121, 128, 135, 137, 141, 145, 146, 150, 159, 160, 163, 170, 171, 174, 177
Seyyid İsmail bin Mehmed, 53, 104
Seyyid İsmail bin Süleyman, 104
Seyyid Mahmud, 35, 50, 52, 56, 61, 77, 115, 166, 168, 171, 173, 177
Seyyid Mehmed, 6, 14, 22, 23, 32, 35, 37, 38, 40, 41, 46, 47, 51, 53, 56, 58, 59, 62, 72, 73, 79, 80, 81, 87, 92, 102, 108, 112, 113, 114, 115, 118, 119, 121, 124, 125, 129, 132, 133, 135, 137, 139, 140, 142, 146, 150, 162, 167, 168, 175, 176, 180, 181, 185, 186, 187
Seyyid Mehmed Ataullah Efendi, 112
Seyyid Mehmed bin Hüseyin, 38, 102
Seyyid Mehmed bin Seyyid Ömer, 93, 102
Seyyid Mehmed Emin, 51, 53, 56, 150, 167
Seyyid Mehmed Emin Halife, 137
Seyyid Mehmed Halife, 125, 137, 185
Seyyid Mehmed Sa'îd Halife, 129, 132, 133
Seyyid Mehmed Sadık, 40, 41, 62, 119, 129, 162
Seyyid Mehmed Said, 37, 38, 59, 72, 73, 81, 139, 180, 181, 186
Seyyid Mehmed Şerîf Efendi, 140
Seyyid Molla Mehmed, 119
Seyyid Muhammed, 26, 58, 147, 151, 154, 155, 158, 159, 176
Seyyid Muhammed Çelebi, 26, 159
Seyyid Muhammed Çelebi Câmîi, 159
Seyyid Muhammed Hanefi, 147

- Seyyid Muhammed Sadık, 61, 83, 84, 92, 99, 151, 155
Seyyid Muhyiddin, 12, 33, 158
Seyyid Muhyiddin Efendi, 12, 120
Seyyid Muhyiddin Halife, 158
Seyyid Musa, 175
Seyyid Mustafa, 5, 6, 10, 11, 23, 31, 36, 41, 42, 46, 47, 50, 51, 55, 57, 58, 59, 68, 70, 71, 72, 106, 107, 108, 113, 114, 122, 123, 125, 127, 128, 129, 132, 133, 137, 138, 139, 144, 146, 147, 149, 151, 154, 160, 161, 162, 166, 174, 178, 185, 186
Seyyid Mustafa Efendi, 11, 127, 129, 161
Seyyid Mustafa Halife, 122, 123, 132, 137, 138, 144, 147, 185
Seyyid Mustafa Halife ibn-i Ebubekir Halife, 127
Seyyid Osman, 10, 11, 14, 22, 24, 25, 28, 34, 35, 47, 55, 56, 57, 58, 62, 68, 71, 72, 85, 87, 94, 105, 114, 123, 126, 129, 132, 133, 136, 146, 149, 151, 159, 166, 167, 169, 171, 174, 178, 180, 183
Seyyid Osman Efendi, 14
Seyyid Osman Halife, 123, 126, 129, 132, 133, 183
Seyyid Ömer, 11, 14, 41, 46, 47, 49, 53, 55, 56, 58, 70, 71, 72, 93, 102, 104, 108, 115, 122, 123, 124, 127, 131, 132, 146, 148, 157, 162, 165, 167, 171, 174, 183, 184
Seyyid Ömer bin Ali, 53, 104
Seyyid Ömer bin Veli, 104
Seyyid Ömer Faruk, 146
Seyyid Ömer Halife, 122, 123, 124, 127, 131
Seyyid Ömer ibn-i Seyyid Mehmed, 102
Seyyid Ömerü'l-Faruk, 73, 93, 161
Seyyid Rahmetullah Efendi, 11, 129, 133, 134
Seyyid Ramazan, 41, 147
Seyyid Saadeddin, 32, 33, 34, 36, 158
Seyyid Sadık, 34, 36, 50, 85, 92, 116, 129, 134, 150, 152, 174, 175
Seyyid Sadullah, 36, 97, 110, 114, 156, 176, 180
Seyyid Salih, 167
Seyyid Süleyman, 36, 37, 38, 53, 56, 57, 63, 94, 97, 111, 112, 114, 116, 117, 121, 129, 130, 133, 136, 156, 161, 167, 179
Seyyid Süleyman Efendi, 97, 130
Seyyid Süleyman Harputî Efendi, 133
Seyyid Şeyh Ali, 59, 113
Seyyid Şeyh Hacı Hasan bin Seyyid Mustafa, 23, 80, 112
Seyyid Şeyh Hasan bin Seyyid Mustafa, 114
Seyyid Şeyh Hüseyin, 85, 154
Seyyid Şeyh İbrahim, 59, 113

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

Seyyid Şeyh İsmail, 81, 150, 164
Seyyid Veli (bin) es-Seyyid Yasin Halîfe, 128
Seyyid Velîyüddin Halîfe, 135
Seyyid Velîyüddin ibn-i Mehmed, 187
Seyyid Yahya, 58, 115, 152
Seyyid Yakub, 12, 106
Seyyid Yasin, 32, 39, 56, 61, 164, 166, 168, 177
Seyyid Yusuf, 53, 104, 152, 170
Suriye, 1
Süleyman, 21, 35, 41, 43, 44, 50, 60, 66, 88, 100, 114, 121, 133, 140, 141, 143, 145, 147, 153, 159, 170, 171, 172, 174, 175, 178
Sünkürd, 18, 88, 89, 115, 117, 119, 123
Sürsürü, 19, 32, 117, 131

Ş

Şahin Abdullah bin Osman, 28, 103
Şerif Ağa Camii, 26, 54
Şeyh Abdurrahman, 57, 146, 176
Şeyh Ahmed, 15, 31, 51, 53, 65, 66, 115, 116, 120, 134, 135
Şeyh Ahmed Halîfe, 120
Şeyh Ali, 47, 56, 57, 85, 163, 167, 172, 183
Şeyh Allahvirdi, 79, 112, 149
Şeyh Davud, 89, 90, 166
Şeyh Davud Zaviyesi, 89, 90, 166
Şeyh el-Hâc Ali, 150
Şeyh es-Seyyid İsmail Veli, 145
Şeyh Hacı, 19, 24, 29, 102, 112, 146, 151, 171
Şeyh Hacı Ali, 85, 168, 171
Şeyh Hacı Hasan Baba Zâviyesi, 112, 125, 146, 149
Şeyh Hacı Mehmed, 46
Şeyh Hâcî Muhammed, 152
Şeyh Hasan, 163
Şeyh Hüseyin, 79, 144, 149, 183
Şeyh İbrahim Halîfe, 147
Şeyh İlyas, 23, 78, 79, 88, 163
Şeyh Kasım, 76, 173, 174, 176
Şeyh Kasım Vakfı, 176
Şeyh Kasım Zaviyesi, 87, 173
Şeyh Mahmud, 89, 117, 120, 127

Şeyh Mehmed, 15, 23, 31, 39, 53, 78, 79, 82, 87, 108, 132, 145, 150, 155, 157, 163, 169, 179
Şeyh Mehmed Said, 53, 179
Şeyh Muhammed, 11, 152, 156
Şeyh Musa, 178
Şeyh Musa Herdi, 23, 65, 75, 76, 77, 78, 79, 88, 163
Şeyh Musa Herdi Zaviyesi, 65, 78, 88
Şeyh Musa Hervi, 65
Şeyh Mustafa, 89, 112, 117, 120, 127, 132
Şeyh Osman, 87
Şeyh Sa‘dullah Ömer, 170
Şeyh Seyyid Hüseyin, 87
Şeyh Şadıman, 76, 77
Şeyh Şadıman Tekkesi, 88, 165
Şeyh Şadi, 76, 77, 123, 127, 132
Şeyh Şadi vakfı, 120
Şeyh Şadi Zâviyesi, 88, 89, 115, 117, 118, 119, 130, 181
Şeyh Yasin-i Nakşibendî, 89, 115
Şeyh Yusuf, 79, 112, 149
Şeyhi, 11, 155
Şeyh-i Kâinad, 76, 77, 125, 183
Şeyh-i Kâinat evkâfı, 86, 87, 135, 146, 169, 173, 176, 183
Şeyh-i Kâinat Tekkesi, 86, 87
Şeyhü'l-islâm Dürriizâde Mustafa Efendi, 112
Şeyhü'l-islâm İsmail ‘Âsım Efendi, 136
Şeyhü'l-islâm Mehmed Salih Efendi, 94, 133, 134
Şeyhü'l-islâm Mevlânâ Damadzade Feyzullah Efendi, 127
Şeyhü'l-islâm Mevlânâ Seyyid Mehmed Sa‘îd Efendi, 140
Şit, 169

T

Taş Pınar, 76, 77, 89, 90, 166
Taş Pınar Zâviyesi, 89, 166
Temte, 19, 29, 104
Tilenzid, 7, 19, 21, 29, 64, 111, 152, 154, 159, 177
Timurlu Tekkesi, 90, 165
Tokmak Kapısı Mahallesi, 64, 147
Tokmak Kapısı Mescidi, 64, 75
Tunceli, 1

Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)

U-Ü

Ulu Camii, 26, 54, 55, 69, 90, 91, 165, 176
Uluâbâd, 16, 17, 137, 153
Uluâbâd nâhiyesi, 137, 153
Urartular, 2
Uzun Hasan, 52
Ümmet bin Mehmed, 144

V

Vasatî Hamamı, 98
Veli, 35, 45, 78, 87, 102, 149, 173, 174
Veli bin Ahmed, 81, 135
Veli bin Ahmed Halîfe, 135

Y

Yavuz Sultan Selim, 2
Yusuf, 8, 11, 24, 40, 46, 55, 87, 88, 112, 114, 151, 152, 153, 166, 168, 173, 178
Yusuf bin Mehmed, 88, 183
Yusuf ibn Arebişah, 66

Z

Zâhiriye, 59, 113
Zâhiriye Câmi‘-i, 136
Zâhiriye Câmii, 106, 146, 161
Zâhiriye Medresesi, 60, 111, 112, 126, 138, 140
Zâhiriyye Câmii, 176
Zahre (Zahriye) Câmii, 173
Zahri Baba, 59
Zahriye Câmii, 21, 26, 43, 59, 60, 82, 95, 115, 116, 122, 129, 130, 136, 140, 142, 143, 147, 153, 154, 155, 157, 162, 164, 165, 168, 181, 183, 186
Zahriye evkâfı, 161
Zahriye Külliyesi, 61, 99
Zahriye Mahallesi, 26, 91
Zahriye Medresesi, 43, 53, 60, 91, 98, 106, 113, 140, 141, 142, 151, 169, 180
Zenteric, Zerteric, 29, 106, 120, 132, 143, 161, 184
Zeyneb Çeşmesi, 15, 24, 25, 124, 150
Zeyve, 16, 19, 22, 23, 75, 77, 78, 88, 112, 113, 114, 125, 146, 178, 183
Zeyve Aşireti, 16

Enver ÇAKAR-Celalettin UZUN